

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ : «ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΟΝΑΔΩΝ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

«Προσέγγιση της ποιότητας των σχολικών μονάδων της
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης:
Η Περίπτωση των Δημοτικών Σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών»

ΑΘΗΝΑ, 2016

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη

ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

που απονέμει το Τμήμα Οικιακής Οικονομίας & Οικολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Εγκρίθηκε την από την εξεταστική επιτροπή:

Ονοματεπώνυμο	Βαθμίδα	Υπογραφή
Τσαμαδιάς Κωνσταντίνος (Επιβλέπων)	Καθηγητής	
Βαμβακάρη Μαλβίνα	Αναπληρώτρια καθηγήτρια	
Ιωακειμίδα Μαρία	Επίκουρη Καθηγήτρια	

*Σε όλους αυτούς που στήριξαν
αυτήν την προσπάθεια.....*

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία οφείλει πολλά σε όλους εκείνους που συντέλεσαν στην ολοκλήρωσή της και αισθάνομαι την ανάγκη να τους ευχαριστήσω. Το πιο μεγάλο ευχαριστώ το οφείλω στον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας, τον κ. Τσαμαδιά Κωνσταντίνο για το ενδιαφέρον του, την ανταπόκρισή του, την καθοδήγηση και την υποστήριξή του όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τους διευθυντές των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα αφιερώνοντας χρόνο για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, τους υπαλλήλους της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθήνας και τον ίδιο τον Διευθυντή Εκπαίδευσης για την πολύτιμη βοήθειά τους, καθώς και τους υπαλλήλους των Οικονομικών Υπηρεσιών των Σχολικών Επιτροπών των Δήμων για τη συνεργασία τους.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και όλους όσοι στήριξαν αυτήν την προσπάθεια. Ξεχωριστό ευχαριστώ οφείλω στον πατέρα μου, Ευθύμιο Παπαδόπουλο, που με υποστήριξε ιδιαίτερος στον τομέα της συλλογής των δεδομένων.

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων. Στόχος της είναι η διερεύνηση και προσέγγιση της ποιότητας των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και πιο συγκεκριμένα των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών για το σχολικό έτος 2013-2014. Για την προσέγγιση της ποιότητας χρησιμοποιήθηκαν ως δείκτες ποιότητας δείκτες με βάση την Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Εκπαίδευσης, την έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την Αξιολόγηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και την βιβλιογραφική επισκόπηση.

Οι δείκτες αυτοί αφορούν κυρίως στο μέγεθος των σχολικών μονάδων, στον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα, τον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό και ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή, στον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή αλλά και γενικότερα στις υλικοτεχνικές υποδομές των σχολικών μονάδων, στις επιδόσεις, τη φοίτηση των μαθητών και τη μαθητική διαρροή, στο μορφωτικό επίπεδο των εκπαιδευτικών, καθώς και στην ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή. Οι δείκτες αυτοί συγκρίνονται με κριτήριο το μέγεθος των σχολικών μονάδων και το ωρολόγιο πρόγραμμα το οποίο ακολουθούν. Επιπλέον παρουσιάζεται συγκριτική θεώρηση των δεδομένων της παρούσας έρευνας σε σχέση με δεδομένα άλλων ερευνών στην Ελλάδα, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις χώρες – μέλη του Ο.Ο.Σ.Α.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής φάνηκε πως οι μέσες τιμές του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα και του αριθμού των μαθητών ανά εκπαιδευτικό στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι υψηλότερες σε σύγκριση με τις αντίστοιχες μέσες τιμές των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας, ενώ ταυτίζονται με αυτές των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών – μελών του Ο.Ο.Σ.Α. Η μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά Η/Υ στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών για το πρωινό πρόγραμμα σπουδών είναι αισθητά χαμηλότερη από τη μέση τιμή των σχολικών μονάδων των ευρωπαϊκών χωρών αλλά και της επικράτειας, σε αντίθεση με τη μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά Η/Υ στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών. Τέλος όσον αφορά τη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή βρέθηκαν σημαντικές

διαφοροποιήσεις όσον αφορά το μέγεθος των σχολικών μονάδων και το ωρολόγιο πρόγραμμα το οποίο αυτές ακολουθούν. Επισημαίνεται πως για κάποιους δείκτες απουσιάζουν στοιχεία από τη διεθνή βιβλιογραφία με αποτέλεσμα να μην μπορούν να πραγματοποιηθούν συγκρίσεις.

Abstract

This research paper has been elaborated subject to my studies for obtaining evidence of Postgraduate Qualifications in Administration and Management of Educational Units. Hence, this research aims to examine and approach schooling quality in primary education and particularly in primary schools situated in the Southern Sector of Athens for the 2013-2014 school year. Quality Indicators were used for approaching to quality, based on the European Report on Quality of Education, the Pedagogical Institute's research for the Qualitative Characteristics Assessment of the Primary and Secondary Educational system and the documentary reference.

The said indicators mainly refer to the school size, number of students per class, number of students per teacher and per PC, number of square meters of space per student and generally to the material-technical infrastructure of schools, performance, attendance of students and early school leaving, educational level of teachers, as well as the annual public cost per student. These indicators are compared with the criterion relating to the school size and the teaching timetable they follow. Furthermore, a comparative approach of the present research data is provided relating to other research data in Greece, European Union countries and OECD member countries.

The results section of this research paper showed that the average values in the number of students per class and the number of students per teacher are higher in the primary schools of the southern sector of Athens compared to the corresponding averages of Primary school units in Greece, while coinciding to those of the EU countries and the OECD member countries. The average number of students per PC in the primary schools of Athens Southern Area for the morning timetable is significantly lower than the average of schools in European countries and the state, as opposed to the average number of pupils per PC to the all-day timetable. Finally, as regards the average annual public expenditure per student, significant differentiations were found in respect of the size of school units as well as the teaching timetable thereof. It is also noticeable that, for some indicators, data are missing from the international bibliography, therefore comparisons cannot be performed.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 1 ^ο : Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα του 21 ^{ου} αιώνα.....	11
1.1. Επισκόπηση θεσμικού και δομικού πλαισίου.....	11
1.2. Έννοια και μορφές εκπαίδευσης.....	13
1.3. Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα.....	15
1.3.1 Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	16
1.4. Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	28
1.5. Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης σε άλλες χώρες.....	47
1.6. Ποσοτικά στοιχεία για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	56
1.7. Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Περιφέρεια Αττικής.....	64
1.8. Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στο Νότιο Τομέα Αθηνών (Δ' Αθηνών).....	66
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	74
2.1 Η Οικονομική της Εκπαίδευσης : Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου.....	74
2.2 Η ποιότητα στην Εκπαίδευση.....	76
2.3 Δείκτες Ποιότητας.....	77
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ.....	85
3.1. Επισκόπηση εμπειρικών μελετών.....	85
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	93
4.1. Σκοπός της έρευνας.....	93
4.2. Μεθοδολογία της έρευνας.....	93
4.3. Στοιχεία και Πηγές	99
4.4. Στατιστική Ανάλυση.....	114
4.5. Έλεγχοι συσχετίσεων	172
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	175
5.1 Συμπεράσματα εμπειρικής μελέτης	175
5.2. Πρόταση πολιτικής.....	185
 Βιβλιογραφία.....	187
Παράρτημα.....	207

Εισαγωγή

Διεθνώς η ποιότητα στην εκπαίδευση αποτελεί μείζον θέμα των τελευταίων δεκαετιών, καθώς αποτελεί βασικό άξονα των εκπαιδευτικών πολιτικών πολλών κρατών. Και αυτό, διότι η εκπαίδευση παρέχει οφέλη όχι μόνο για τα ίδια τα άτομα που εκπαιδεύονται, αλλά και για την ίδια την κοινωνία, την οικονομία και την πολιτική. Διεθνείς οργανισμοί αναδεικνύουν συνεχώς την ανάγκη βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσα από δείκτες, οι οποίοι αποσκοπούν αρχικά στην χαρτογράφηση των υπάρχουσών δομών των εκπαιδευτικών συστημάτων και εκ των υστέρων στη χάραξη πολιτικής ικανής να συμβάλει στο βέλτιστο βαθμό στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Για τη χαρτογράφηση αυτή διερευνώνται ποσοτικοποιημένα και μετρήσιμα στοιχεία των σχολικών μονάδων, από τα οποία θα εξαχθούν σαφή συμπεράσματα που θα βοηθήσουν στον σχεδιασμό και στη λήψη αποφάσεων για την καλύτερη οργάνωση των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει πτυχές της ποιότητας των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών για το σχολικό έτος 2013-2014, μέσα από δείκτες όπως αυτοί ορίστηκαν από την Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Εκπαίδευσης, την έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την Αξιολόγηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επιπροσθέτως να πραγματοποιηθεί σύγκριση μεταξύ των ευρημάτων και των στοιχείων αυτών με στοιχεία ευρωπαϊκών χωρών και των χωρών – μελών του Ο.Ο.Σ.Α.

Η παρούσα εργασία διαρθρώνεται ως εξής: Το πρώτο μέρος αποτελείται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο μελετάται η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση της Ελλάδας έτσι όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Συγκεκριμένα περιγράφεται η δομή και το θεσμικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες, καθώς και ποσοτικά στοιχεία των σχολικών μονάδων που αφορούν στην Ελλάδα και στον Νότιο Τομέα Αθηνών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου και γίνεται προσπάθεια προσέγγισης της ποιότητας της εκπαίδευσης, παρουσιάζοντας τους δείκτες ποιότητας έτσι όπως αυτοί έχουν προσδιοριστεί από

τη διεθνή βιβλιογραφία. Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται επισκόπηση εμπειρικών μελετών που έχουν γίνει στον τομέα της εκπαίδευσης αναφορικά με τους δείκτες ποιότητας και την ποιότητα της εκπαίδευσης γενικότερα.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η εμπειρική έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών. Παρουσιάζεται ο σκοπός της έρευνας, η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και οι μεταβλητές και οι δείκτες ποιότητας οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν. Στη συνέχεια ακολουθεί η στατιστική ανάλυση των μεταβλητών και των δεικτών αυτών, ενώ ταυτόχρονα γίνεται σύγκριση με δεδομένα άλλων ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και σε χώρες του εξωτερικού. Τέλος παρατίθενται τα συμπεράσματα και η πρόταση πολιτικής από τη συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1° : Η Π.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ

1.1 Επισκόπηση Θεσμικού και Δομικού Πλαισίου

Διαχρονικά η εκπαίδευση αποτελούσε και αποτελεί βασική προτεραιότητα όλων των κρατών, στα οποία έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί διάφορα εκπαιδευτικά μοντέλα – συστήματα. Με τον όρο «σύστημα» εννοούμε μια σειρά από στοιχεία, τα οποία συνεργάζονται και αλληλεπιδρούν με σκοπό την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων. Όσον αφορά το εκπαιδευτικό σύστημα, τα στοιχεία αυτά (εκπαιδευτικοί, προγράμματα, σχολικές μονάδες κ.λ.π.) συνδέονται μεταξύ τους και αλληλεπιδρούν για την επίτευξη των στόχων της εκπαίδευσης (Σαϊτης, 2007).

Δηλαδή, διαθέτουν δομή μέσα από την οποία καθορίζεται η επικοινωνία των στοιχείων αυτών, καθώς και η ροή της εξουσίας (Σαϊτη και Σαϊτης, 2012). Όσον αφορά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα η διοικητική οργάνωση είναι δομημένη σε μια ιεραρχική κλίμακα, δημιουργώντας εικόνα πυραμίδας, με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της τον συγκεντρωτισμό (Πουλής, 2006).

Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν.2817/2000 και το άρθρο 3 του ν. 2986/2002 η οργάνωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος χωρίζεται στα εξής επίπεδα διοίκησης : στο εθνικό, στο περιφερειακό, στο επίπεδο νομού και στο τοπικό – σχολικό επίπεδο.

α. Εθνικό επίπεδο

Λέγοντας εθνικό επίπεδο εννοούμε την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας η οποία είναι και το βασικό όργανο σχεδιασμού της εκπαιδευτικής πολιτικής της χώρας μας με αποφασιστικές αρμοδιότητες. Η κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου είναι χωρισμένη σε διευθύνσεις που η κάθε μία είναι υπεύθυνη για συγκεκριμένα θέματα και ζητήματα της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον σε αυτό το επίπεδο διοίκησης συγκαταλέγονται τα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια (το ΚΥΣΠΕ για την Πρωτοβάθμια και το ΚΥΣΔΕ για την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση), το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) και το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.ΣΥ.Π). Στην κορυφή της ηγεσίας βρίσκονται ο

υπουργός και ο υφυπουργός. «Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ο ρόλος του Υπουργείου Παιδείας δεν είναι μόνο επιτελικός, αλλά και εκτελεστικός» (Σαϊτή & Σαϊτής, 2012 : 104), δηλαδή βάση του Π.Δ. 147/1976 (ΦΕΚ 56 τ. Α΄) ο ρόλος του δεν είναι μόνο να σχεδιάζει, να οργανώνει και να χαράζει την εκπαιδευτική πολιτική της χώρας, αλλά ταυτόχρονα προβαίνει στην υλοποίηση διαδικασιών που αφορούν στο διδακτικό προσωπικό όπως αποσπάσεις, μεταθέσεις, μετατάξεις, λύση υπαλληλικών σχέσεων κ.λ.π.

β. Περιφερειακό επίπεδο

Από τα άρθρα 1,2 και 3 του ν. 2986/2002 ορίζεται πως οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης περιλαμβάνουν τα τμήματα Διοίκησης και τα τμήματα Επιστημονικής – Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο ρόλος των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης είναι να λειτουργούν ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας χωρίς όμως να υπάρχει μεταβίβαση εξουσίας σε αυτές (Πουλής, 2006). Επιπλέον στο περιφερειακό επίπεδο διοίκησης συγκαταλέγονται και τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια (ΑΠΥΣΠΕ για την Πρωτοβάθμια και ΑΠΥΣΔΕ για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση).

γ. Νομαρχιακό επίπεδο

Στο επίπεδο αυτό η διοίκηση ασκείται από τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης. Βάση του ν. 1340/2002 οι Διευθυντές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν την γενικότερη ευθύνη των σχολικών μονάδων της περιοχής ευθύνης τους, δηλαδή ελέγχουν, συντονίζουν και παρέχουν οδηγίες στους διευθυντές των σχολικών μονάδων.

δ. Σε επίπεδο σχολικής μονάδας

Με βάση το ν.1566/85 όργανα διοίκησης των σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο σύλλογος διδασκόντων. Οι διευθυντές επιλέγονται και τοποθετούνται στις σχολικές μονάδες με βάση το ΦΕΚ 915 τ.Β΄ (Υ.Α. Φ.361.22/26/79840/Ε3). Το ΦΕΚ 1340 τ.Β΄ (Υ.Α.

105657/16-10-2002) ορίζει το έργο των διευθυντών αναγράφοντας πως βρίσκεται στην κορυφή της σχολικής κοινότητας και είναι διοικητικός και επιστημονικός – παιδαγωγικός υπεύθυνος της κοινότητας αυτής. Προϊσταται των εκπαιδευτικών, συντονίζει και καθοδηγεί το έργο τους. Μέριμνά του είναι η διατήρηση και η ενίσχυση της συνοχής του Συλλόγου Διδασκόντων καθώς και η παρακίνηση και παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς (Ιορδανίδης, 2002).

Με βάση το ΦΕΚ 1340 τ.Β' του 2002 ο υποδιευθυντής βοηθάει τον διευθυντή στο καθημερινό έργο του και συνεργάζεται μαζί του για την ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας. Επίσης τον αναπληρώνει σε περίπτωση απουσίας του. Αναλαμβάνει ένα μέρος από τις αρμοδιότητες του διευθυντή. Κάποιες από τις αρμοδιότητές του είναι η αρχειοθέτηση των εγγράφων, η σύνταξη, η συμπλήρωση και η αποστολή των απογραφικών δελτίων στις αρμόδιες υπηρεσίες. Επιπλέον είναι υπεύθυνος στο να τηρεί το βιβλίο υλικού και να οργανώνει τις μαθητικές εκδηλώσεις (σε συνεργασία με το Σύλλογο Διδασκόντων). Στο άρθρο 37 του Φ.353.1/324/105657/Δ1 του 2002 ορίζεται πως ο Σύλλογος των Διδασκόντων είναι συλλογικό όργανο του σχολείου και αποτελείται από τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σ' αυτό με οποιαδήποτε σχέση εργασίας. Οι αποφάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων πρέπει να είναι σύννομες.

1.2 Έννοια και μορφές εκπαίδευσης

Έχει παρατηρηθεί πως οι έννοιες «Εκπαίδευση» και «Παιδεία» πολλές φορές ταυτίζονται (Σαϊτή, 2000). Πρόκειται όμως για δύο διαφορετικούς όρους, καθώς ως «εκπαίδευση» ορίζονται δράσεις και ενέργειες οργανωμένες που στόχο έχουν τη μετάδοση γνώσεων και ικανοτήτων στη νέα γενιά (Σαϊτής 1992· Πεσματζόγλου 1987· Ζήγος 1990 και Ζάχαρης 1985). Επιπροσθέτως η εκπαίδευση αφορά σε γνώσεις και δεξιότητες τις οποίες αποκτούν η εκπαιδευόμενοι και θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά στην επαγγελματική τους πορεία (Σαϊτή, 2000).

Αντιθέτως ο όρος «παιδεία» είναι μια ευρύτερη έννοια στην οποία περιλαμβάνεται η «ολόπλευρη πνευματική και ηθική ολοκλήρωση» (Μπουζάκης 1987 : 19) της προσωπικότητας του ανθρώπου.

Στα εκπαιδευτικά συστήματα παρατηρούνται τρεις τύποι ή μορφές εκπαίδευσης : η τυπική ή επίσημη εκπαίδευση (formal education), η άτυπη ή

ανεπίσημη εκπαίδευση (informal education) και η μη τυπική εκπαίδευση (non formal education).

α) Τυπική ή επίσημη εκπαίδευση (formal education) νοείται η εκπαίδευση που παρέχεται από ένα σύνολο οργανωμένων δημόσιων ή ιδιωτικών εκπαιδευτικών μονάδων. Μέσα από την τυπική εκπαίδευση παρέχεται η δυνατότητα απόκτησης πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές. Στην τυπική εκπαίδευση εντάσσεται και η γενική τυπική εκπαίδευση ενηλίκων.

β) Η μη τυπική εκπαίδευση (non formal education) αναφέρεται ως η εκπαίδευση η οποία παρέχεται έξω από τις σχολικές μονάδες, με τη μορφή οργανωμένων προγραμμάτων μάθησης όπως για παράδειγμα τα επιμορφωτικά σεμινάρια. Πρόκειται δηλαδή για την εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Σε αυτήν την μορφή εκπαίδευσης περιλαμβάνονται η αρχική επαγγελματική κατάρτιση, η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και η γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

γ) Άτυπη ή ανεπίσημη εκπαίδευση (informal education) ορίζεται η εκπαίδευση που δεν τηρεί τους κανόνες λειτουργίας της τυπικής εκπαίδευσης. Σε αυτόν τον τύπο εκπαίδευσης εντάσσεται κάθε δημόσια ή ιδιωτική εκπαιδευτική δραστηριότητα που δεν εντάσσεται στην τυπική εκπαίδευση (Κάρμας, 1995; Σαϊτή, 2000) σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου στο πλαίσιο του ελεύθερου χρόνου ή των επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνει τις κάθε είδους δραστηριότητες αυτομόρφωσης, καθώς και τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτά το άτομο από την επαγγελματική εμπειρία του (N3879/2010).

Πέραν των μορφών αυτών στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας αλλά και σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει υιοθετηθεί ως αυτόνομη πολιτική η «Δια Βίου Μάθηση». Με τον όρο αυτό δίνεται έμφαση στη μάθηση από την προσχολική ηλικία έως εκείνη μετά τη συνταξιοδότηση και καλύπτει κάθε μορφή εκπαίδευσης από τις προαναφερθείσες (Περάκης, 2012). Περιλαμβάνει κάθε δραστηριότητα μάθησης η οποία συμβάλλει αφενός στη

διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας και αφετέρου στη βελτίωση των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των επαγγελματικών προοπτικών του ατόμου, μέσα στο πλαίσιο των απαιτήσεων που υπαγορεύει πλέον η κοινωνία της γνώσης (Σιπητάνου, 2005). Επιπλέον συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή του ατόμου, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής του στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική του ανάπτυξη (Ν.3879/2010)

1.3. Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα

Στο άρθρο 16 του Συντάγματος ορίζεται πως βασική αποστολή του κράτους είναι η παιδεία, η οποία έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες. Επιπλέον, στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου αναφέρεται η συνταγματική κατοχύρωση της υποχρεωτικής εννεαετούς φοίτησης.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα διαρθρώνεται σε τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες: την Πρωτοβάθμια, τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνονται τα Νηπιαγωγεία, τα οποία αποτελούν την προσχολική αγωγή και τα διάφορων τύπων Δημοτικά Σχολεία.

Στη δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης περιλαμβάνονται τα Γυμνάσια, τα Γενικά Λύκεια, τα ισότιμα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ), καθώς και οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ). Τα Επαγγελματικά Λύκεια διακρίνονται σε ημερήσια και σε εσπερινά, όπου φοιτούν οι εργαζόμενοι μαθητές. Πέραν του Υπουργείου Παιδείας την ίδρυση και την εποπτεία των Επαγγελματικών Σχολών μπορούν να έχουν και άλλα Υπουργεία (Ν.3475/06).

Στην Τριτοβάθμια βαθμίδα εκπαίδευσης περιλαμβάνονται τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), τα οποία είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τελούν υπό την εποπτεία του κράτους. (άρθρο 16, Σύνταγμα). Από το 2001 η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελείται από δύο τομείς. Τον Πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και τη Σχολή Καλών Τεχνών και τον Τεχνολογικό Τομέα ο οποίος περιλαμβάνει τα

Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι.) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ.) (Ν.3549/2007).

Η δημόσια εκπαίδευση συνυπάρχει με την ιδιωτική εφόσον από το άρθρο 16 παράγραφος 8 του Συντάγματος της Ελλάδας (2008) καθιερώνεται η ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο κράτος. Από τον ν.682/1977 ορίζονται η οργάνωση και η λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων. Για την ίδρυση ενός ιδιωτικού σχολείου απαιτείται απόφαση του Υπουργού Παιδείας ύστερα από πρόταση της αρμόδιας Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και η άδεια ίδρυσης χορηγείται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (Ν.682/1977). Επιπλέον από τον ν.1566/1985 αναγράφονται θέματα που αφορούν στην οργάνωση της μαθητικής ζωής και καλύπτουν και τον τομέα της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

1.3.1 Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα

I. Νηπιαγωγείο:

Σκοπός του νηπιαγωγείου είναι η βοήθεια των νηπίων να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο ευρύτερος σκοπός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η προσχολική αγωγή παρέχεται σε Νηπιαγωγεία τα οποία λειτουργούν είτε ως ανεξάρτητα είτε μέσα σε παιδικά κέντρα (Ν. 1566/85, άρθρο 3). Το 2006 θεσμοθετήθηκε η υποχρεωτική φοίτηση των παιδιών στο Νηπιαγωγείο. Στα Νηπιαγωγεία εγγράφονται νήπια που συμπληρώνουν την 31^η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ηλικία τεσσάρων ετών (Ν. 3518/2006, άρθρο 73).

II. Δημοτικό Σχολείο:

Με βάση το άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 1566/85, ο σκοπός των Δημοτικών σχολείων είναι *«η πολύπλευρη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο ευρύτερος σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»*. Πιο συγκεκριμένα το Δημοτικό σχολείο αποσκοπεί στο να βοηθήσει τους μαθητές να οικοδομούν τους μηχανισμούς που συμβάλλουν στην αφομοίωση της γνώσης, να αναπτύσσονται σωματικά και ψυχικά καλλιεργώντας τις κινητικές τους ικανότητες, να κατακτούν το περιεχόμενο των βασικότερων εννοιών, να αποκτήσουν την ικανότητα της ορθής χρήσης του

προφορικού αλλά και του γραπτού λόγου, να καλλιεργήσουν το αισθητικό τους κίνητρο, να εξοικειωθούν με τις ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές και ανθρωπιστικές αξίες, ώστε να τις οργανώνουν μέσα σε ένα σύστημα αξιών.

Στο άρθρο 16 παρ. 3 του Συντάγματος ορίζεται πως «*τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερο από εννέα*», από το οποίο απορρέει πως η φοίτηση στο Δημοτικό Σχολείο είναι εξαετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄. Η φοίτηση παρέχεται από το κράτος δωρεάν. Στο άρθρο 7 του Π.Δ. 201/98 (Α΄ 161) ορίζεται πως στην Α΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου εγγράφονται υποχρεωτικά όσοι μαθητές συμπληρώνουν τη νόμιμη ηλικία, δηλαδή όταν στις 31 Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής συμπληρώνουν την ηλικία των έξι ετών (Ν. 2327/95). Για τις υπόλοιπες τάξεις οι μαθητές εγγράφονται αυτεπάγγελτα μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων με φροντίδα του διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Με το ν.1566/85 τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διακρίνονταν σε μονοθέσια μέχρι και εξαθέσια ή δωδεκαθέσια, ανάλογα με τον αριθμό των οργανικών θέσεων των δασκάλων. Το 2006 με το ν.1507 η οργανικότητα των σχολείων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης προσδιορίζεται με βάση την αναλογία δεκαπέντε μαθητών προς έναν δάσκαλο στα μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια σχολεία, ενώ για τα υπόλοιπα είκοσι πέντε μαθητών προς έναν δάσκαλο.

Πίνακας 1.1. : Οργανικότητα Σχολικών Μονάδων στην Π.Ε.

Μαθητές	Δάσκαλοι	Οργανικότητα
10 έως 25	1	Μονοθέσιο
26 έως 50	2	Διθέσιο
51 έως 90	3	Τριθέσιο
91 έως 120	4	Τετραθέσιο
121 έως 150	5	Πενταθέσιο
151 έως 180	6	Εξαθέσιο
181 έως 210	7	Επταθέσιο
211 έως 240	8	Οκταθέσιο
241 έως 270	9	Εννιαθέσιο
271 έως 300	10	Δεκαθέσιο
301 έως 330	11	Ενδεκαθέσιο
331 έως 360	12	Δωδεκαθέσιο

Πηγή: Ν. 1507/2006

Στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση διακρίνονται οι παρακάτω τύποι σχολείων:

A) Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία

Το 1997 εισήχθη στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ο θεσμός των ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων. Οι διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 2525/97 ρυθμίζουν την ίδρυση του ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου του οποίου σκοπός είναι : «α) η υποχρεωτική εφαρμογή του οικείου προγράμματος διδασκαλίας μαθημάτων, β) η προαιρετική εφαρμογή προγραμμάτων μελέτης των μαθημάτων της επόμενης ημέρα και προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης και γ) η προαιρετική εφαρμογή προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες». Η λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου εντάσσεται μέσα στο πλαίσιο των ραγδαίων εξελίξεων και αλλαγών στην επιστήμη και την τεχνολογία και αποβλέπει στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, σε συνδυασμό με την παιδαγωγική αξιοποίηση του επιπλέον χρόνου παραμονής των μαθητών στο σχολείο. Με τη θέσπιση του θεσμού αυτού προσφέρονται νέες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, παρέχεται υποστηρικτική βοήθεια, ιδιαίτερα στους μη προνομιούχους μαθητές, ενισχύεται η πολιτιστική παιδεία των μαθητών και διευκολύνονται και οι εργαζόμενοι γονείς (Φ.50/226/143572/Γ1).

Πίνακας 1.2 : Ωράριο λειτουργίας Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων 6/θεσια και άνω
Ν. 1566/85

Πρωινή Προαιρετική Ζώνη	07:00 - 8:00	Ελάχιστος αριθμός φοιτούντων μαθητών: Πέντε (5)
Ολοήμερο Πρόγραμμα (απογευματινό ωράριο) Με απόφαση του Συλλόγου διδασκόντων η ώρα φαγητού - ξεκούραση - χαλάρωσης μπορεί να μετατίθεται για τις τάξεις Α' και Β' στις 13:20 - 14:00	12:35 - 13:15 1η Διδακτική ώρα	Ελάχιστος αριθμός φοιτούντων μαθητών δεκαπέντε (15)
	13:15 - 13:20 Διάλειμμα	
	13:20 - 14:00 2η Διδακτική ώρα	
	14:00 - 14:40 Φαγητό - Ξεκούραση - Χαλάρωση	
	14:40 - 14:50 Διάλειμμα	
	14:50 - 15:30 3η Διδακτική ώρα	
	15:30 - 15:40 Διάλειμμα	
	15:40 - 16:15 4η Διδακτική ώρα	

Πηγή : (Φ.50/226/143572/Γ1)

B) Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.)

Το σχολικό έτος 2010-2011 ξεκίνησε η λειτουργία των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.). Στόχος

αυτών των σχολικών μονάδων ήταν η ικανοποίηση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών. Αρχικά επιλέχθηκαν 800 δημοτικά σχολεία που θα ακολουθούσαν το Ενιαίο Αναμορφωμένο πρόγραμμα και βαθμιαία ο αριθμός αυτός ανήλθε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 στα 1.282 δημοτικά σχολεία σε όλη την επικράτεια της χώρας (Φ.50/174/84570/ Γ1/20-06-2013). Η έναρξη του υποχρεωτικού προγράμματος είναι στις 8:10 και η λήξη στις 14:00 για όλες τις τάξεις.

Πίνακας 1.3. : Διδακτικό ωράριο στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.)

ΩΡΕΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
07:00 - 07:15 07:15 - 08:00	15' 45'	Υποδοχή μαθητών Πρωινή προαιρετική ζώνη
08:00 - 08:10	10'	Υποδοχή μαθητών
08:10 - 09:40	90'	1η διδακτική περίοδος
09:40 - 10:00	20'	διάλειμμα
10:00 - 11:30	90'	2η διδακτική περίοδος
11:30 - 11:45	15'	διάλειμμα
11:45 - 12:25	40'	5η διδακτική ώρα
12:25 - 12:35	10'	διάλειμμα
12:35 - 13:15	40'	6η διδακτική ώρα
13:15 - 13:25	10'	διάλειμμα
13:25 - 14:00	35'	7η διδακτική ώρα (Λήξη υποχρεωτικού προγράμματος)
14:00 - 14:05	5'	Διάλειμμα - Αποχώρηση μαθητών του υποχρεωτικού προγράμματος
14:05 - 14:40	35'	φαγητό - χαλάρωση
14:40 - 14:50	10'	διάλειμμα
14:50 - 15:30	40'	8η διδακτική ώρα
15:30 - 15:40	10'	διάλειμμα
15:40 - 16:15	35'	9η διδακτική ώρα (Λήξη ολοήμερου)

		προγράμματος)
--	--	---------------

Πηγή : ΦΕΚ 1327/16-06-2011 Τροποποίηση – συμπλήρωση της με αριθμ. Φ.12/773/77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139, τ.Β΄) και της με αριθμ. Φ.12/620/61531/Γ1/31-5-2010 (ΦΕΚ 804, τ.Β΄) Ωρολόγια Προγράμματα Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα– ΕΑ.Ε.Π.

Η κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο έχει ως εξής :

Πίνακας 1.4. : Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.)

Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α΄	Β΄	ΤΑΞΕΙΣ		Ε΄	ΣΤ΄
				Γ΄	Δ΄		
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	-	-	2	2	2	2
2.	ΓΛΩΣΣΑ	10	10	8	8	7	7
3.	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	5	5	4	4	4	4
4.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2	2	2	2
5.	ΜΕΛΕΤΗ του ΠΕΡΙΒΑΛ.	4	4	3	3	-	-
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	-	-	-	2	2
7.	ΦΥΣΙΚΑ	-	-	-	-	3	3
8.	ΚΟΙΝ. & ΠΟΛ. ΑΓΩΓΗ	-	-	-	-	1	1
9.	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	(5)	(5)	(3)	(3)	(3)	(3)
	-Εικαστικά	2	2	1	1	1	1
	-Μουσική	2	2	1	1	1	1
	-Θεατρική Αγωγή	1	1	1	1	1	1
10.	ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	4	4	4	4	2	2
11.	ΑΓΓΛΙΚΑ	2	2	4	4	4	4
12.	ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ-ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	4	4	3	3	1	1
13.	2η ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ					2	2
14.	Τ.Π.Ε.	1	1	2	2	2	2
	ΣΥΝΟΛΟ	35	35	35	35	35	35

Πηγή : ΦΕΚ 1327/16-06-2011 Τροποποίηση – συμπλήρωση της με αριθμ. Φ.12/773/77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139, τ.Β΄) και της με αριθμ. Φ.12/620/61531/Γ1/31-5-2010 (ΦΕΚ 804, τ.Β΄) Ωρολόγια Προγράμματα Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα– ΕΑ.Ε.Π.

Γ) Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία

Με την υπ' αριθμ. 97911/Γ1/31.08.2012 απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων αποφασίστηκε ο ορισμός 21 Νηπιαγωγείων, 99 Δημοτικών Σχολείων και 68 Γυμνασίων, στα οποία εφαρμόστηκαν πιλοτικά νέα προγράμματα σπουδών με σκοπό τον εμπλουτισμό και την βελτίωσή τους.

Επιπλέον, με την υπ' αριθμ. Φ.12/819/104706/γ1/13.9.11 Υπουργικής Απόφασης καθορίστηκε το διδακτικό ωράριο και το ωρολόγιο πρόγραμμα αυτών των Πιλοτικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων. Το διδακτικό ωράριο της πρωινής λειτουργίας τους σε σύγκριση με αυτό των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων Ε.Α.Ε.Π. δεν παρουσιάζει κάποια διαφορά.

Πίνακας 1.5. : Διδακτικό Ωράριο Λειτουργίας Ολοήμερων Πιλοτικών Δημοτικών Σχολείων

ΩΡΕΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
07:00–07:15	15΄	Υποδοχή μαθητών
07:15–08:00	45΄	Πρωινή προαιρετική ζώνη
08:00–08:10	10΄	Υποδοχή μαθητών
08:10–09:40	90΄	1η διδακτική περίοδος
09:40–10:00	20΄	Διάλειμμα
10:00–11:30	90΄	2η διδακτική περίοδος
11:30–11:45	15΄	Διάλειμμα
11:45–12:25	40΄	5η διδακτική ώρα
12:25–12:35	10΄	Διάλειμμα
12:35–13–15	40΄	6η διδακτική ώρα
13:15–13:25	10΄	Διάλειμμα
13:25–14:00	35΄	7η διδακτική ώρα (Λήξη υποχρεωτικού προγράμματος)
14:00–14:05	5΄	Διάλειμμα Αποχώρηση μαθητών του υποχρεωτικού προγράμματος
14:05–14:40	35΄	Φαγητό – χαλάρωση
14:40–14:50	10΄	Διάλειμμα
14:50–15:30	40΄	8η διδακτική ώρα
15:30–15:40	10΄	Διάλειμμα
15:40–16:15	35΄	9η διδακτική ώρα Λήξη ολοήμερου προγράμματος

Πηγή : Αρ.Πρωτ.Φ.12/819/104706/Γ1/13-09-2011/ΥΠΔΒΜΘ (ΦΕΚ 2156/2011)

Η διαφοροποίηση των σχολικών αυτών μονάδων σε σύγκριση με τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Ε.Α.Ε.Π. έγκειται στην κατανομή των ωρών των μαθημάτων, καθώς το ωρολόγιο πρόγραμμα οργανώνεται σε διδακτικο/μαθησιακά πεδία ως εξής:

1. Ελληνική Γλώσσα και Ξένες Γλώσσες
2. Μαθηματικά
3. Φυσικές Επιστήμες
4. Θρησκευτικά
5. Σπουδές του Ανθρώπου και της Κοινωνίας/Ιστορία

6. Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)
7. Πολιτισμός
8. Φυσική Αγωγή
9. Βιωματικές Δράσεις (Σχολική και Κοινωνική Ζωή, Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή)

Πίνακας 1.6. : Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ολοήμερων Πιλοτικών Δημοτικών Σχολείων

Ωρολόγιο Πρόγραμμα							
Διδακτικο/μαθησιακά πεδία	Διδακτικο/μαθησιακά αντικείμενα	Τάξεις					
		Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'
1.Ελληνική γλώσσα	Νεοελληνική Γλώσσα	9	9	7	7	6	6
	Λογοτεχνία / Φιλαναγνωσία	1	1	1	1	1	1
2.Μαθηματικά		5	5	4	4	4	4
3.Θρησκευτικά		–	–	2	2	2	2
4.Σπουδές του Ανθρώπου και της Κοινωνίας	Ιστορία	–	–	2	2	2	2
	Μελέτη του Περιβάλλοντος (κοινωνική διάσταση)	2/4	2/4	1,5/3	1,5/3	–	–
5. Φυσικές Επιστήμες	Μελέτη του Περιβάλλοντος	2/4	2/4	1,5/3	1,5/3	–	–
	ΦΥΣΙΚΑ: «Ερευνώ και Ανακαλύπτω»	–	–	–	–	3	3
	Γεωγραφία	–	–	–	–	2	2
6. Ξένες Γλώσσες	Αγγλικά	2	2	4	4	4	4
	2η Ξένη Γλώσσα	–	–	–	–	2	2
7. Φυσική Αγωγή / Σωματική Υγεία	Φυσική Αγωγή / Σωματική Υγεία – Υγιεινή	4	4	4	4	2	2
	Σχολική και Κοινωνική Ζωή	2	2	1,5	1,5	1	1
8. Βιωματικές Δράσεις	Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΠΑΑ)	2	2	1,5	1,5	–	–
	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή	–	–	–	–	1	1
9. Πολιτισμός / Δραστηριότητες Τέχνης	Μουσική	2	2	1	1	1	1
	Εικαστικά	2	2	1	1	1	1
	Θεατρική Αγωγή	1	1	1	1	1	1
10. ΤΠΕ		1	1	2	2	2	2
Σύνολο		35	35	35	35	35	35

Πηγή : Αρ.Πρωτ.Φ.12/819/104706/Γ1/13-09-2011/ΥΠΔΒΜΘ (ΦΕΚ 2156/2011)

Δ) Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία

Σκοπός των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων (Π.Π.Σ.) όπως ορίζεται από τον ν.3966/2011 είναι η εξασφάλιση δημόσιας και δωρεάν υψηλής ποιότητας παιδείας για όλους, η προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας στην πράξη, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Σχολές και Τμήματα των Α.Ε.Ι., η εκπαίδευση με πρακτική άσκηση των προπτυχιακών φοιτητών και σπουδαστών Τμημάτων Α.Ε.Ι., και ιδίως Παιδαγωγικών Τμημάτων και Τμημάτων Σχολών Θετικών Επιστημών και Φιλοσοφικών Σχολών, η υποστήριξη του στόχου της δημιουργικότητας, της

καινοτομίας και της αριστείας, καθώς και η πειραματική εφαρμογή ιδίως : προγραμμάτων σπουδών, αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, εκπαιδευτικού υλικού, καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και δημιουργικών δράσεων, προγραμμάτων αξιολόγησης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολικών μονάδων και των νέων μοντέλων διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου.

Ο παραπάνω νόμος τροποποιήθηκε με τον ν. 4327/15 (ΦΕΚ Α΄ 50/14-5-2015) σύμφωνα με τον οποίο γίνεται διάκριση των Πρότυπων και Πειραματικών σχολείων και πιο συγκεκριμένα οι σχολικές μονάδες που είχαν χαρακτηριστεί ως «Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία» αποχαρακτηρίζονται και ορίζονται πλέον ως «Πειραματικά Σχολεία». Εξαίρεση αποτελούν : α) το Βαρβάκειο Πρότυπο Γυμνάσιο, β) το Πρότυπο Γυμνάσιο Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά, γ) το Πρότυπο Γυμνάσιο Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης , δ) το Πρότυπο Γυμνάσιο Αναβρύτων, ε) το Πρότυπο ΓΕΛ Βαρβακείου Σχολής , στ) το Πρότυπο ΓΕΛ Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά, ζ) το Πρότυπο ΓΕΛ Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης και η) το Πρότυπο ΓΕΛ Αναβρύτων. Με την τροποποίηση αυτή τα πειραματικά σχολεία ορίστηκαν ως σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης όπου δοκιμάζονται νέα προγράμματα σπουδών και ωρολόγια προγράμματα, διδακτικά εργαλεία, σχολικά εγχειρίδια και άλλο εκπαιδευτικό υλικό, διδακτικές μέθοδοι, τρόποι διοίκησης και λειτουργίας στις σχολικές μονάδες. Αυτές οι πιλοτικές εφαρμογές σχεδιάζονται από το Υπουργείο Παιδείας με τη σύμφωνη γνώμη του Ι.Ε.Π. (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής), των Πανεπιστημίων ή των ερευνητικών κέντρων που σχετίζονται με την εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι εργάζονται στα Πειραματικά σχολεία οφείλουν να διαθέτουν αυξημένα τυπικά προσόντα και κυρίως κατάλληλη επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση και διδακτική εμπειρία ώστε να είναι εφικτή η πιλοτική εφαρμογή των νέων προγραμμάτων (Ν. 4327/15).

Η εισαγωγή των μαθητών στα Πειραματικά Σχολεία γίνεται αποκλειστικά με κλήρωση με απόλυτη διαφάνεια. Το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο σε συνεργασία με τον διευθυντή της εκάστοτε σχολικής μονάδας, το σύλλογο διδασκόντων και τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων αναλαμβάνει την εφαρμογή των διαδικασιών της κλήρωσης. Για την εισαγωγή των μαθητών στα Πρότυπα Γυμνάσια καθορίζεται κάθε φορά η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ. (Διοικούσα Επιτροπή Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων). Η επιλογή των μαθητών αφορά αποκλειστικά στην εισαγωγική σχολική τάξη και μόνο,

ενώ η πρόοδος και η πορεία των μαθητών υπόκειται στις ενδοσχολικές απολυτήριες εξετάσεις (Ν. 4327/15).

Ε) Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία ενταγμένα στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.)

Από το σχολικό έτος 2010 – 2011 εφαρμόστηκαν πιλοτικά προγράμματα σε σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης τα οποία ήταν ενταγμένα στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, με βάση την υπ' αρ. 11333/29-07-10 απόφαση ένταξης της Πράξης «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – Άξονας Προτεραιότητας 1», την υπ' αρ. 11334/29-07-10 απόφαση ένταξης της Πράξης «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – Άξονας Προτεραιότητας 2», όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 18546/20-10-10 όμοια απόφαση και την υπ' αρ. 11335/29-07-10 απόφαση ένταξης της Πράξης «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – Άξονας Προτεραιότητας 3». Γενικός σκοπός της εφαρμογής του προγράμματος των Ζ.Ε.Π. είναι να διαμορφώσει και να δοκιμάσει σε πραγματικές συνθήκες της σχολικής τάξης εναλλακτικές και ευέλικτες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις «καλών πρακτικών» διαφοροποιημένης διδασκαλίας και εκπαίδευσης, με στόχο την διασφάλιση της ισότιμης ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα των μαθητών από περιοχές με χαμηλούς εκπαιδευτικούς και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες.

Το πρόγραμμα των Ζ.Ε.Π. φροντίζει ιδιαίτερα την κοινωνικο-συναισθηματική καθώς και τη γνωστικο-γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Ζ.Ε.Π. παρεμβαίνει με διαφοροποιημένο, κατά περίπτωση, τρόπο σε παράγοντες που καθορίζουν τη σχολική επιτυχία, όπως είναι η γλωσσική, γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη του μαθητή. Επιπλέον για την ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργούν υποστηρικτικές δράσεις για τη βελτίωση της μαθησιακής επίδοσης, όπως η λειτουργία των τάξεων υποδοχής (Τ.Υ.) και των τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας (Ν.3839/2010).

Για την επίτευξη αυτού του στόχου η σχολική μονάδα κινητοποιείται και αυτοοργανώνεται προσαρμόζοντας στις οικείες ανάγκες της μια διευρυμένη μορφή ωρολογίου προγράμματος ολοήμερου σχολείου με υποχρεωτικό ωράριο 35 ωρών για όλες τις τάξεις. Κατά τη διαμόρφωση του προγράμματος της υποχρεωτικής ζώνης των 35 διδακτικών ωρών πρέπει να ληφθούν υπόψη πως όλα τα

προβλεπόμενα μαθήματα και οι προβλεπόμενες ώρες διδασκαλίας του, που ορίζονται από το ισχύον πρόγραμμα σπουδών, διδάσκονται κανονικά εντός της υποχρεωτικής ζώνης (8:10 έως 14:00) σύμφωνα με τα Αναλυτικά Προγράμματα σπουδών (ΑΠΣ) και τα Διαθεματικά Ενιαία Πλαίσια Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ). Εντός της υποχρεωτικής ζώνης διασφαλίζεται και ο αναγκαίος διδακτικός χρόνος, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 5 ώρες την εβδομάδα, για τη μελέτη των μαθημάτων της Γλώσσας και των Μαθηματικών, καθώς υπάρχει αδυναμία πολλών οικογενειών να βοηθήσουν στο σπίτι τους μαθητές στις «κατ' οίκον» εργασίες. Αντίστοιχη πρόβλεψη για τη μελέτη και των υπολοίπων μαθημάτων μπορεί να γίνει στο πρόγραμμα της προαιρετικής ζώνης εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο από το σύλλογο διδασκόντων (Φ.12/20/2045/Γ1/ 10-01-2011, ΦΕΚ 56 Β/2011).

Πίνακας 1.7. : Ενδεικτικό ωρολόγιο πρόγραμμα ολοήμερων δημοτικών σχολείων ΖΕΠ

1. ΠΡΩΙΝΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΖΩΝΗ (Κατ' αναλογία με τις Α' & Β' και στις υπόλοιπες τάξεις)					
	Α' - Β'	Γ' - Δ'		Ε' - ΣΤ'	
08:10 - 09:40	1 ^η & 2 ^η Δ.Ω. Γλώσσα				
09:40-10:00	Διάλειμμα				
10:00-11:30	3 ^η & 4 ^η Δ.Ω. Μαθηματικά & Εμπέδωση - Προέκταση				
11:30-11:45	Διάλειμμα				
11:45-12:25	5 ^η Δ.Ω. Γλώσσα Εμπέδωση - Προέκταση				
12:25 - 12:35	Διάλειμμα				
12:35-13:15	6 ^η Δ.Ω. Γνωστικό Αντικείμενο ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ ή Ευέλικτη Ζώνη				
13:15 - 13:25	Διάλειμμα				
13:25 - 14:00	7 ^η Δ.Ω. Γνωστικό Αντικείμενο ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ ή Ευέλικτη Ζώνη				
14:00 - 14:05	Διάλειμμα - αποχώρηση μαθητών				

Πηγή : (Φ.12/20/2045/Γ1/ 10-01-2011, ΦΕΚ 56 Β/2011)

ΣΤ) Ειδικά Σχολεία

Η πολιτεία στην προσπάθειά της να κατοχυρώσει και να αναβαθμίσει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας παιδείας και συγκεκριμένα δωρεάν

δημόσιας ειδικής αγωγής θέσπισε την κατηγορία των Σχολείων Ειδικής Αγωγής τα οποία αναφέρονται στην Ειδική Αγωγή των ατόμων με ειδικές ανάγκες, στα οποία παρέχεται ειδική αγωγή και ειδική επαγγελματική εκπαίδευση (Ν.1566/85). Στις εκπαιδευτικές υπηρεσίες της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) περιλαμβάνονται η διαφοροδιάγνωση, η διάγνωση, η αξιολόγηση και αποτύπωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, η συστηματική παιδαγωγική παρέμβαση με κατάλληλα και εξειδικευμένα προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται από τα κατά τόπους Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ), καθώς και από τις δημόσιες ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες.

Στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) εφαρμόζονται ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ανάλογα με τις αναπηρίες και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, για όσο χρονικό διάστημα αυτό κρίνεται αναγκαίο ή και για ολόκληρη τη διάρκεια της σχολικής τους ζωής. Όσον αφορά την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ως ΣΜΕΑΕ ορίζονται τα νηπιαγωγεία ΕΑΕ και τμήματα πρώιμης παρέμβασης που λειτουργούν εντός των νηπιαγωγείων ΕΑΕ, καθώς και τα Δημοτικά Σχολεία ΕΑΕ για μαθητές μέχρι το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας τους (Ν.3699/2008). Επιπροσθέτως λειτουργούν ειδικά οργανωμένα και κατάλληλα στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (εφόσον πρόκειται για μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες) σε συγκεκριμένα Δημοτικά Σχολεία όπου και προσφέρονται από ειδικευμένους εκπαιδευτικούς κατάλληλα και εξειδικευμένα προγράμματα παρέμβασης, ύστερα από τις γνωματεύσεις που προσκομίζονται στο Σχολείο από τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Τα προγράμματα αυτά υποστηρίζει και ο εκπαιδευτικός της τάξης, ο οποίος συνεργάζεται με τον εκπαιδευτικό του Τμήματος Ένταξης, με τους σχολικούς συμβούλους γενικής και ειδικής αγωγής και με τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Ένας ακόμη θεσμός υποστήριξης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποτελεί η παράλληλη στήριξη – συνεκπαίδευση, από εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Η παράλληλη στήριξη παρέχεται σε μαθητές οι οποίοι μπορούν με κατάλληλη ατομική υποστήριξη να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης ή όταν η παράλληλη στήριξη από ειδικό εκπαιδευτικό καθίσταται απαραίτητη με βάση τη γραπτή γνωμάτευση του ΚΕ.Δ.Δ.Υ. (άρθρο 6, Ν3699/2008).

Ζ) Διαπολιτισμικά Σχολεία

Η παρουσία μεταναστών στις ευρωπαϊκές χώρες δημιούργησε μια πολυπολιτισμικότητα με αποτέλεσμα να υπάρξει επιτακτική ανάγκη ανάπτυξης εκπαιδευτικών πολιτικών και αναλυτικών προγραμμάτων προκειμένου αυτές να ανταποκριθούν στο νέο πολιτικό πλαίσιο (Χατζησωτηρίου, 2014). Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 το ελληνικό κράτος ασχολήθηκε με το θέμα της υποδοχής και της υποστήριξης παλλινοστούντων παιδιών με τη δημιουργία φροντιστηριακών τμημάτων και τάξεων υποδοχής, ενταγμένες στο ωρολόγιο πρόγραμμα των δημοτικών σχολείων και αφορούσαν στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, καθώς και στη διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού σε μαθητές που δεν είχαν την ελληνική γλώσσα ως μητρική (Ν.1894/1990). Με τον ν.2413/1996 δόθηκε η δυνατότητα ίδρυσης διαπολιτισμικών σχολείων όπου και θα εφαρμόζονται ειδικά αναλυτικά προγράμματα με δυνατότητα πρόσθετων ή εναλλακτικών μαθημάτων, μειωμένο ωράριο των εκπαιδευτικών και μειωμένο αριθμό μαθητών ανά τάξη.

Η) Μειονοτικά Σχολεία

Στην περιοχή της Θράκης μέσα από μια ιδιότυπη νομική μορφή, λειτουργεί στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η μειονοτική εκπαίδευση για τους μαθητές οι οποίοι προέρχονται από τρεις ενικές ομάδες : τους Πομάκους, τους Αθίγγανους και τους Τουρκογενείς (Πουλής, 2006). Το βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τα μειονοτικά δημοτικά σχολεία είναι ο δίγλωσσος χαρακτήρας τους, καθώς η διδασκαλία πραγματοποιείται στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα (Μπαλτσιώτης & Τσιτσελίκης, 2001). Από την κείμενη νομοθεσία (Υπουργική Απόφαση Ζ2/182/29-04-1999) προκύπτει πως ο αριθμός των Μουσουλμάνων εκπαιδευτικών, ανεξαρτήτως του μεγέθους και της οργανικότητας της σχολικής μονάδας, είναι ίσος με τον αριθμό των Χριστιανών εκπαιδευτικών.

Θ) Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας (Σ.Ε.Π.)

Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία συστάθηκαν για την παροχή προσχολικής αγωγής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τα τέκνα των υπαλλήλων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών ή άλλων

υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ελλάδα με τον ν.3376/2005 (ΦΕΚ 191/Α΄/2.8.2005) ιδρύθηκε από το σχολικό έτος 2005-2006 σχολείο γενικής εκπαίδευσης με τον τίτλο «Σχολείο Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης» στο Ηράκλειο Κρήτης, το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα του Περιφερειακού Διευθυντή της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης. Σε κάθε τάξη των κύκλων σπουδών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν επί μέρους γλωσσικά τμήματα (αγγλόφωνο και ελληνόφωνο) με τη δυνατότητα ίδρυσης και άλλων γλωσσικών τμημάτων αναλόγως των αναγκών. Η εκπαίδευση εστιάζεται στη μητρικά γλώσσα, ενώ δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην τέχνη, τη μουσική, τη φυσική αγωγή, καθώς και στις «Ευρωπαϊκές Ώρες», στις οποίες οι μαθητές διαφορετικών εθνικοτήτων ασχολούνται με διάφορες δραστηριότητες (Φουσέκα, 2012).

1.4. Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

A) Σε εθνικό επίπεδο

Ο όρος χρηματοδότηση της εκπαίδευσης αναφέρεται στην πραγματοποιούμενη επένδυση τόσο από το κράτος, όσο και από τα νοικοκυριά, προκειμένου να καλυφθούν οι λειτουργικές δαπάνες της εκπαίδευσης (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2011).

Από τον 19^ο αιώνα που καθιερώθηκε η υποχρεωτική εκπαίδευση ως βασικό αγαθό που πρέπει να διατίθεται δωρεάν σε όλους τους πολίτες, όλες οι χώρες ανέλαβαν την χρηματοδότησή της από τον τακτικό τους προϋπολογισμό. Ως κρατικός προϋπολογισμός νοείται ο νόμος με τον οποίο προσδιορίζονται τα δημόσια έσοδα και καθορίζονται τα όρια των εξόδων του κράτους για κάθε οικονομικό έτος (άρθρο 5, παρ.1 Ν.2362/1995), δηλαδή για κάθε χρονική περίοδο που περιλαμβάνει τις διοικητικές πράξεις και τα γεγονότα, τα οποία σχετίζονται με τη διαχείριση του δημόσιου χρήματος και την κίνηση της περιουσίας του κράτους (από την 1^η Ιανουαρίου μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους) (άρθρο 4 Ν.2362/1995). Στο άρθρο 16 του Συντάγματος ορίζεται πως η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης γίνεται από το κράτος, καθώς όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, δηλαδή το κράτος παρέχει δωρεάν εκπαίδευση με άμεση κατανομή

χρηματικών πόρων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Για την παραδοσιακή αυτή διαδικασία χρηματοδότησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων έχουν γίνει εκτιμήσεις με τη μεθοδολογία των Hansen and Weisbrod (1969), οι οποίες καταλήγουν στο συμπέρασμα πως αναφορικά με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση η αποκλειστικά δημόσια χρηματοδότηση είναι αναποτελεσματική και αντι-εξισωτική (Τσαμαδιάς, 2000). Οι Λαμπρόπουλος και Ψαχαρόπουλος (1990) δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός πως η μηδενική τιμή διδάκτρων για όλους τους φοιτητές των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων έχει σαν αποτέλεσμα την ενίσχυση της κοινωνικής ανισότητας και τη δημιουργία μιας ελίτ των οικονομικά ανώτερων στρωμάτων, ενώ σύμφωνα με τους Μητράκου και Τσακλόγλου (1998) η δημόσια χρηματοδότηση λειτουργεί εξισωτικά στην κοινωνία για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Τσαμαδιάς, 2000).

Στην Ελλάδα η κατανομή των δημόσιων δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπαίδευση ετησίως αποτυπώνεται στον Κρατικό Προϋπολογισμό, ο οποίος διακρίνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμό, όπου τα έσοδα προγραμματίζονται να καλύψουν τακτικές δαπάνες του κράτους και στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, όπου οι δαπάνες αφορούν εκτέλεση παραγωγικών έργων (Σαϊτή, 2000). Υπεύθυνος για την κατάρτιση του προϋπολογισμού είναι ο Υπουργός Οικονομικών, ενώ η κατάρτιση διενεργείται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Οι φάσεις για την ολοκλήρωση του προϋπολογισμού είναι τέσσερις: αρχικά καταρτίζεται ο προϋπολογισμός από τον Υπουργό Οικονομικών, έπειτα γίνεται η ψήφισή του από το Κοινοβούλιο και τέλος εκτελείται. Στο τελευταίο στάδιο περιλαμβάνεται και ο έλεγχος που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο και τη Βουλή των Ελλήνων, με τη διαδικασία ψήφισης του Απολογισμού (Δρίσης, 1995 ; Σαϊτή, 2000).

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η συνολική χρηματοδότηση της εκπαίδευσης κατά την περίοδο 2005-2008 ανά πηγή χρηματοδότησης και χωρίζεται στους εξής τομείς: α) Δημόσια χρηματοδότηση, β) Κοινοτική χρηματοδότηση και γ) Ιδιωτική χρηματοδότηση .

Πίνακας 1.8: Ανάλυση χρηματοδότησης για την εκπαίδευση ανά πηγή χρηματοδότησης κατά την περίοδο 2005-2008

	2005	2006	2007	2008	Ποσοστία
--	------	------	------	------	----------

Πηγή χρηματοδότησης	Ποσό	Ποσό	Ποσοστιαία ετήσια Μεταβολή	Ποσό	Ποσοστιαία ετήσια Μεταβολή	Ποσό	Ποσοστιαία ετήσια Μεταβολή	Μεταβολή 2005-2008
Δημόσια	6.344,0 εκατ.€	6.645,5 εκατ.€	4,80%	7.034,3 εκατ.€	5,90%	7.701,9 εκατ.€	9,50%	21,40%
Κοινοτική	1.664,2 εκατ.€	1.126,4 εκατ.€	-32,30%	1.510,0 εκατ.€	34,10%	1.834,7 εκατ.€	21,50%	10,20%
Ιδιωτική	4.557,7 εκατ.€	4.736,1 εκατ.€	3,90%	4.939,3 εκατ.€	4,30%	5.242,2 εκατ.€	6,10%	15,00%
ΣΥΝΟΛΟ	12.565,8 εκατ.€	12.508,0 εκατ.€	-0,50%	13.483,7 εκατ.€	7,80%	14.778,7 εκατ.€	9,60%	17,60%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ,2010

Από τον παραπάνω πίνακα (1.8) παρατηρείται πως κατά την περίοδο 2005-2008 τη μεγαλύτερη αύξηση σημειώνει η Δημόσια χρηματοδότηση από 6.344,0 εκατ.€ το 2005 σε 7.701,9 εκατ.€ το 2008 (αύξηση κατά 21,4%). Στη συνέχεια αύξηση παρουσιάζει και η Ιδιωτική χρηματοδότηση κατά 15% από 4.557,7 εκατ.€ το 2005 σε 5.242,2 εκατ.€ το 2008. Τέλος, αύξηση σημειώνεται κατά 10,2% στην Κοινοτική χρηματοδότηση από 1.664,2 εκατ.€ το 2005 σε 1.834,7εκατ.€ το 2008.

Αναφορικά με τη Δημόσια χρηματοδότηση, στον Τακτικό Προϋπολογισμό οι Δαπάνες αναλύονται και καταγράφονται σε τρεις κατηγορίες: α) Κεντρικές Υπηρεσίες – Υπουργείο Παιδείας β) Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων και γ) Περιφερειακές Υπηρεσίες – Γενικές Γραμματείες Περιφερειών. Η ίδια καταγραφή πραγματοποιείται και στο συνολικό ποσό των Δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων : α) Πληρωμές έργων χρηματοδοτούμενων από εθνικούς πόρους, β) Πληρωμές έργων χρηματοδοτούμενων από κοινοτικούς πόρους και γ) Πληρωμές έργων άλλων φορέων.

Πίνακας 1.9.: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ανάλυση κατά Τομέα και Φορέα) – Τομέας Εκπαίδευσης (2006-2008)

Κωδ. Αρ	Τομέας ανά φορέα	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
		Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
	ΣΥΝΟΛΟ δαπανών ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	619.615.029,76	100,00%	-5,3	610.716.156,37	100,00%	-1,4	726.894.152,21	100,00%	19	17,3
920/8200	Τομέας ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ στο ΥΠΕΠΘ (πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους)	333.435.132,24	53,80%	42,4	226.503.988,78	37,10%	-32,1	254.023.212,41	34,90%	12,1	-23,8
920/8300	Τομέας ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ στο ΥΠΕΠΘ (πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους)	281.598.874,77	45,40%	-32,3	377.511.315,83	61,80%	34,1	458.674.319,04	63,10%	21,5	62,9
920	Τομέας Εκπαίδευσης από άλλους Φορείς	4.581.022,75	0,70%	16,4	6.700.851,76	1,10%	46,3	14.196.620,76	2,00%	111,9	209,9

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2011

Από τον πίνακα 1.9. παρατηρούμε πως κατά το οικονομικό έτος 2008 οι δαπάνες του κράτος στον τομέα της εκπαίδευσης ανήλθαν στο ποσό των 726.894.152,21€ μέσω του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, με αύξηση του ποσού κατά 17,3%. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή (62,9%) στην τριετία 2006-2008 παρατηρείται στις πληρωμές για έργα που χρηματοδοτούνται από κοινοτικούς πόρους, καθώς το αρχικό ποσό των 281.598.874,77€ το 2006 αυξήθηκε στα 458.674.319,04€ το 2008. Αντιθέτως μείωση της τάξεως του 23,8% την τριετία 2006-2008 παρατηρήθηκε στις πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους (από το ποσό των 333.435.132,24€ το έτος 2006 μειώθηκε στα 254.023.212,41€ το 2008).

Πίνακας 1.10: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός (ανάλυση κατά Φορέα) (2006-2008)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
ΣΥΝΟΛΟ δαπανών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	6.025.875.684,16	100,00%	5,9	6.423.578.435,73	100,00%	6,6	6.974.961.211,63	100,00%	8,6	15,8
ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-Υπουργείο Παιδείας	5.798.260.851,93	96,22%	5,5	6.180.376.778,39	96,21%	6,6	6.692.520.926,59	95,95%	8,3	15,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-Υπουργείων (Νομαρχίες)	114.456.832,23	1,90%	14	118.173.158,34	1,84%	3,2	144.142.385,04	2,07%	22	25,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ- (Γενικές Γραμματείες Περιφερειών)	113.158.000,00	1,88%	24,5	125.028.499,00	1,95%	10,5	138.297.900,00	1,98%	10,6	22,2

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2011

Από τον πίνακα 1.10 εντοπίζουμε πως το σύνολο των δαπανών για την εκπαίδευση από τον τακτικό προϋπολογισμό ανήλθε κατά το 2006 στα 6.025.875.684,16€ και αυξήθηκε κατά 15,8% την τριετία 2006-2008 λαμβάνοντας υπόψη πως το αντίστοιχο ποσό των δαπανών κατά το έτος 2008 ήταν 6.974.961.211,63€. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή (25,9%) παρατηρείται στις δαπάνες που αφορούν Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων και έπονται οι δαπάνες αναφορικά με τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Γενικών Γραμματειών Περιφερειών (αύξηση κατά 22,2%).

Στον παρακάτω πίνακα 1.11 καταγράφονται οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας για την τριετία 2006-2008 και αναλύονται στις εξής κατηγορίες δαπανών : α) Πληρωμές για υπηρεσίας, β)

Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού, γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές, δ) Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα, ε) Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες και στ) Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης.

Πίνακας 1.11:Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)

Κωδικός Αριθμός	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
		Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
	ΣΥΝΟΛΟ δαπανών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	5.798.260.851,93		5,5	6.180.376.778,39		6,6	6.692.520.926,59		8,3	15,4
0	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	4.858.125.727,10	83,79%	5,7	5.226.219.116,08	84,56%	7,6	5.633.029.514,46	84,17%	7,8	16
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΦΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	41.007.762,56	0,71%	7,5	43.376.816,84	0,70%	5,8	44.330.013,32	0,66%	2,2	8,1
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	894.485.247,17	15,43%	3,9	906.062.284,20	14,66%	1,3	1.008.208.796,72	15,06%	11,3	12,7
3000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ	300.000,00	0,01%	0	500.000,00	0,01%	66,7	600.000,00	0,01%	20	100
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	4.341.322,75	0,07%	-2,9	4.218.561,27	0,07%	-2,8	6.352.602,09	0,09%	50,6	46,3

6000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	792,35	0,00%	150	0,00	0,00%	-100	0,00	0,00%		-100
------	--	--------	-------	-----	------	-------	------	------	-------	--	------

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2011

Από τον παραπάνω πίνακα (1.11) παρατηρούμε πως κατά το οικονομικό έτος 2008 οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από τον τακτικό προϋπολογισμό του Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας ανήλθαν στο ποσό των 6.692.520.926,59€, με ποσοστιαία αύξηση κατά την τριετία 2006-2008 15,4%. Όλες οι κατηγορίες των δαπανών την Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΕΠΘ στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο παρουσιάζουν αύξηση εκτός από την κατηγορία των πληρωμών για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης εφόσον αυτή καταργήθηκε μετά το έτος 2006. Η μεγαλύτερη αύξηση (100,00%) παρατηρείται στις πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα με μέση ετήσια μεταβολή 43,3%. Μικρότερη αύξηση παρατηρείται στις πληρωμές για υπηρεσίες (16,0%) καθώς και στις μεταβιβαστικές πληρωμές (12,7%). Οι μεταβιβαστικές πληρωμές (transfer payment) αφορούν στις μονομερείς παροχές του δημοσίου προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και δεν αντιπροσωπεύουν αμοιβές συντελεστών παραγωγής για τη συμβολή τους στην παραγωγική διαδικασία, πρόκειται δηλαδή για πληρωμές συντάξεων, οικογενειακών επιδομάτων κ.λ.π. (Τσαμαδιάς, 2014). Στο ποσό που καταγράφεται στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται και ο κωδικός 2435 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.) καθώς και ο κωδικός 2428 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) όπου το 2005 είχε εγγραφεί το ποσό των 5.500.000,00€. Κατά την τριετία 2006-2008 ο συγκεκριμένος κωδικός παρουσίασε αύξηση κατά 66,3% με μέση ετήσια αύξηση 41,7% (ΚΑΝΕΠ/Γ.Σ.Σ.Ε., 2011)

Πίνακας 1.12.: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ (ανάλυση κατά Ειδικό Φορέα)

Κωδικός Αριθμός	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
		Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
	ΣΥΝΟΛΟ δαπανών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	5.798.260.851,93	100,00%	5,5	6.180.376.778,39	100,00%	6,6	6.692.520.926,59	100,00%	8,3	15,4
110	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	218.024.576,94	3,80%	-8,13	235.107.750,61	3,80%	7,84	222.979.502,44	3,33%	-5,16	2,3
120	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ	10.676.635,68	0,20%	8,33	12.546.539,06	0,20%	17,51	13.643.524,72	0,20%	8,74	27,79
130	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	88.994,44	0,00%	-12,39	0,00	0,00%	-100	0,00	0,00%		-100
140	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	54.047.894,32	0,90%	9,47	57.184.009,15	0,93%	5,8	60.268.398,82	0,90%	5,39	11,51
170	ΕΙΣΙΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.376.127,70	0,00%	-5,12	1.418.820,92	0,02%	3,1	1.553.714,75	0,02%	9,51	12,9
210	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.816.444.208,32	31,30%	6,16	1.937.300.401,70	31,35%	6,65	2.073.262.490,48	30,98%	7,02	14,14
220	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2.187.195.541,07	37,70%	5,38	2.333.964.561,67	37,76%	6,71	2.527.122.905,51	37,76%	8,28	15,54
230	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	213.818.039,20	3,70%	3,02	219.039.642,59	3,54%	2,44	235.702.249,46	3,52%	7,61	10,23
240	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	344.725.619,68	5,90%	10,03	365.945.757,60	5,92%	6,16	383.237.236,23	5,73%	4,73	11,17
250	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	928.550.572,40	16,00%	6,75	993.489.458,81	16,07%	6,99	1.026.563.003,34	15,34%	3,33	10,56

610	ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠ' ΑΥΤΗΝ	11.112.818,73	0,20%	8,64	10.759.835,51	0,17%	-3,18	10.800.474,92	0,16%	0,38	-2,81
620	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ	3.483.660,93	0,10%	-11,46	3.778.542,93	0,06%	8,46	4.064.828,77	0,06%	7,58	16,68
630	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ	3.960.077,94	0,10%	5,96	4.388.891,24	0,07%	10,83	4.644.692,47	0,07%	5,83	17,29
640	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	4.696.844,27	0,10%	-11	4.577.508,42	0,07%	-2,54	4.986.666,13	0,07%	8,94	6,17
650	ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	59.240,31	0,00%		875.058,18	0,01%	1377,1	753.406,71	0,01%	-13,9	1171,78
710	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	0,00	0,00%		0,00	0,00%		116.211.949,49	1,74%		
720	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	0,00	0,00%		0,00	0,00%		2.705.915,99	0,04%		
730	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	0,00	0,00%		0,00	0,00%		2.862.844,28	0,04%		
740	ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	0,00	0,00%		0,00	0,00%		1.157.122,08	0,02%		

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2011

Από τον πίνακα 1.12 παρατηρείται πως από τους 19 Ειδικούς Φορείς των Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας τη μεγαλύτερη αύξηση κατά την τριετία 2006-2008 σημείωσε η Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση με μέση ετήσια μεταβολή 681,62%. Όσον αφορά στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σημειώνεται αύξηση κατά 14,14% από 1.816.444.208,32€ το 2006 σε 2.073.262.490,48€ το 2008 με μέση ετήσια αύξηση 6,84%. Αναφορικά με τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται πως σημείωσε αύξηση κατά 15,54%, από 2.187.195.541,07€ το 2006 σε 2.527.122.905,51€ το 2008. Ο

Πανεπιστημιακός τομέας επίσης παρουσίασε αύξηση κατά 10,56% από 928.550.572,40€ το 2006 σε 1.026.563.003,34€ το 2008 , καθώς και η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης από 4.696.844,27€ το 2006 σε 4.986.666,13€ το 2008 (αύξηση κατά 6,17%). Μείωση παρατηρήθηκε στην Ακαδημία Αθηνών και στις λοιπές Υπηρεσίες που εξαρτώνται από αυτήν κατά -2,81%, ενώ η Διεύθυνση Σχολών Εκπαίδευσης Διδακτικού Προσωπικού εγγράφεται το 2006 για τελευταία φορά στον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας.

Στον παρακάτω πίνακα αναλύονται οι Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού που αφορούν στις πραγματοποιηθείσες πληρωμές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 1.13: Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης – Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Πληρωμές πραγματοποιηθείσες - Ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)

Κωδικός Αριθμός	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
		Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
210	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.816.444.208,32	100,00%	6,16	1.937.300.401,70	100,00%	6,65	2.073.262.490,48	100,00%	7,02	14,14
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.807.242.508,32	33,50%	6,2	1.927.136.486,70	99,48%	6,63	2.063.015.246,48	99,51%	7,05	14,15
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	35.700,00	0,00%	1.819,35	33.915,00	0,00%	-5	0,00	0,00%	-100	-100
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	9.166.000,00	0,51%	-2,45	10.130.000,00	0,52%	10,52	10.247.244,00	0,49%	1,16	11,8
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	0,00	0,00%		0,00	0,00%		0,00	0,00%		

Πηγή : ΚΑΝΕΠ/Γ ΣΣΕ, 2011

Από τον πίνακα 1.13 προκύπτει πως κατά την τριετία 2006 οι δαπάνες που αφορούν στις πληρωμές για υπηρεσίες αυξήθηκε κατά 14,15% από 1.807.242.508,32€ το 2006 σε 2.063.015.246,48€ το 2008. Επιπλέον παρατηρούμε πως αυτή η κατηγορία δαπανών καλύπτει το 99,5% των συνολικών δαπανών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Σε αυτήν τη χρονική περίοδο αύξηση παρατηρήθηκε και στις μεταβιβαστικές πληρωμές κατά 11,8% από 9.166.000,00€ το 2006 σε 10.247.244,00€ το 2008. Όσον αφορά στις προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού αξίζει να σημειωθεί πως κατά το έτος 2008 το αντίστοιχο ποσό μηδενίστηκε.

Ο πίνακας 1.14 αποτυπώνει τις δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας (Νομαρχίες) και αναλύονται στους εξής φορείς : α) Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, β) Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εξοπλισμού, γ) Επιμορφωτικά Κέντρα, δ) Εκκλησιαστική Εκπαίδευση και ε) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Κατά την τριετία 2006-2008 οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας (Νομαρχίες) παρουσίασαν αύξηση κατά 25,9% από 114.456.832,56€ το 2006 σε 144.142.385,04€ το 2008. Στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Κωδικός 181) παρατηρήθηκε αύξηση κατά 34,2% από 46.234.976,95€ το 2006 σε 62.044.080,66€ το 2008. Και στον τομέα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρατηρήθηκε αύξηση από 64.498.085,45€ το 2006 σε 78.656.224,03€ το 2008 (22,0% αύξηση) Στην Εκκλησιαστική εκπαίδευση παρατηρήθηκε μείωση κατά -48,0% καθώς και στα Επιμορφωτικά Κέντρα (-13,0%). Τέλος, αύξηση παρατηρήθηκε και στις δαπάνες των Περιφερειακών Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Κωδικός 185) κατά 31,5% από 1.485.582,56€ το 2006 σε 1.918.300,99€ το 2008.

Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας καλύπτουν σε ποσοστό 97,6% τις δαπάνες της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ,2011).

Πίνακας 1.14 : Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού – Περιφερειακές υπηρεσίες Υπουργείων (Νομοί) – πληρωμές πραγματοποιηθείσες – Ανάλυση ανά Ειδικό Φορέα)

Κωδικός Αριθμός	Ειδικό Φορέα	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
		Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
	ΣΥΝΟΛΟ δαπανών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	114.456.832,23	100,00%	14	118.173.158,34	100,00%	3,2	144.142.385,04	100,00%	22	25,9
181	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	46.234.976,95	40,40%	101,8	46.687.241,23	39,50%	1	62.044.080,66	43,00%	32,9	34,2
182	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	64.498.085,45	56,40%	-13,2	68.220.801,94	57,70%	5,8	78.656.224,03	54,60%	15,3	22
183	ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	987.205,39	0,90%	16,20	783.819,27	0,70%	-20,6	859.002,11	0,60%	9,6	-13
184	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.277.981,88	1,10%	9,6	823.178,54	0,70%	-35,6	664.777,25	0,50%	-19,2	-48
185	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ & ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	1.485.582,56	1,30%	24,1	1.658.117,36	1,40%	13,7	1.918.300,99	1,30%	15,7	31,5

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ , 2011

Πίνακας 1.15: Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού – Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων (Νομοί) – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Πληρωμές πραγματοποιηθείσες – Ανάλυση ανά Ειδικό Φορέα)

Κωδικός Αριθμός	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2006			2007			2008			Ποσοστιαία μεταβολή τριετίας
		Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	Ποσό σε €	% επί του συν	Ετ. Ποσ. Μετ.	
181	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	46.234.976,95	100,00%	101,8	46.687.241,23	100,00%	1	62.044.080,66	100,00%	32,9	34,2

ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΩΝ Κ.Α.Δ.:		43.393.449,11	93,85%	103,3	43.694.611,51	93,59%	0,7	59.057.024,59	95,19%	35,2	36,1
	ΥΠΟΛΟΙΠΟ:	2.841.527,00	6,15%	81,2	2.992.629,72	6,41%	5,3	2.987.056,07	4,81%	-0,2	5,1
200	ΑΜΟΙΒΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (Τακτικοί και ΙΔΑΧ)	1.041.473,24	2,25%	-4,7	1.122.157,73	2,40%	7,7	1.128.441,40	0,60%	8,4	
0512	ΑΜΟΙΒΗ για εργασία κατά τις εξαιρέσιμες ημέρες και νυχτερινές ώρες	0,00	0,00%		0,00	0,00%		0,00	0,00%		
0515	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ μελών συλλογικών οργάνων	482.611,23	1,04%	-3,9	548.270,65	1,17%	13,6	650.381,15	1,05%	18,6	34,8
0516	ΥΠΕΡΩΡΙΑΚΗ αποζημίωση εκπαιδευτικών (μόνιμων - αναπληρωτών)	7.182.907,51	15,54%	-22,4	6.441.023,94	13,80%	-10,3	6.649.749,98	10,72%	3,2	-7,4
0517	ΑΜΟΙΒΕΣ ωρομίσθιων εκπαιδευτικών και λοιπών προσώπων για την προσφορά διδασκτικού έργου	30.353.572,12	65,65%	376,6	29.988.751,28	64,23%	-1,2	32.487.624,99	52,36%	8,3	7
0700	ΠΛΗΡΩΜΕΣ για μετακινήσεις	1.048.837,83	2,27%	-5,9	1.070.832,12	2,29%	2,1	1.238.424,93	2,00%	15,7	18,1
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού	422.475,38	0,91%	31,6	466.691,53	1,00%	10,5	595.495,86	0,96%	27,6	41
2224	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ στις σχολικές επιτροπές και σχολικές εφορείες	1.747.079,37	3,78%	1,2	2.924.011,70	6,26%	67,4	4.140.091,37	6,67%	41,6	137
2891	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ εποπτευομένων ΥΠΕΠΘ φορέων για την καταβολή αμοιβών προσωπικού καθαριότητας με σύμβαση μίσθωσης έργου	0	0,00%		0	0,00%		10.942.322,98	17,64%		
5272	ΔΑΠΑΝΕΣ για το σχολικό αθλητισμό (άρθρο 63 Ν.1566/1985)	856.202,08	1,85%	23,1	852.095,35	1,83%	-0,5	917.098,19	1,48%	7,6	7,1

5274	ΔΑΠΑΝΕΣ σχολικών εκδηλώσεων (άρθρα 47 παρ. 2 & 3 Ν. 1566/1985)	258.290,35	0,56%	-4,1	280.777,21	0,60%	8,7	307.393,74	0,50%	9,5	19
------	---	------------	-------	------	------------	-------	-----	------------	-------	-----	----

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΣΕ , 2011

Κατά την τριετία 2006-2008 μεγάλη αύξηση (137%) σημειώνεται σε επιχορηγήσεις σχολικών επιτροπών από 1.747.079,37€ το 2006 σε 4.140.091,37€ το 2008, ενώ αύξηση παρατηρείται και σε δαπάνες που αφορούν σε προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (αύξηση κατά 41%) από 422.475,38€ το 2006 σε 595.495,86€ το 2008. Αύξηση παρατηρείται και στον κωδικό 0515 που αφορά σε αποζημιώσεις μελών συλλογικών οργάνων από 482.611,23€ το 2006 σε 650.381,15€ το 2008 (αύξηση κατά 34,8%). Μείωση σημείωσε η κατηγορία που αφορά σε υπερωριακή αποζημίωση εκπαιδευτικών μόνιμων και αναπληρωτών από 7.182.907,51€ το 2006 σε 6.649.749,98€ το 2008 (μείωση κατά 7,4%).

Στον παρακάτω πίνακα (1.16) αποτυπώνονται οι δαπάνες της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά μαθητή κατά την τετραετία 2005 – 2008, οι οποίες έχουν αναχθεί σε σταθερές τιμές. Η αναγωγή των δαπανών έχει πραγματοποιηθεί με έτος αναφοράς το 2008 σύμφωνα με τον μέσο Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή που έχει δημοσιοποιηθεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. τα έτη 2005, 2006 και 2007.

Πίνακας 1.16: Δαπάνες Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά μαθητή την περίοδο 2005-2008 (σε σταθερές τιμές €)

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2005	2006		2007		2008		Ποσοστιαία μεταβολή 2005-2008
	Τιμή	Τιμή	Ποσοστιαία Ετήσια Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστιαία Ετήσια Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστιαία Ετήσια Μεταβολή	
Συνολική Δαπάνη	2.609.226.321,20 €	2.692.545.522,50 €	3,20%	2.772.170.497,20 €	3,00%	2.920.337.281,80 €	5,30%	11,90%
Δημόσιες Δαπάνες	1.917.697.695,90 €	1.996.196.418,10 €	4,10%	2.066.378.609,50 €	3,50%	2.135.306.571,10 €	3,30%	11,30%
Ιδιωτικές Δαπάνες	691.528.625,30 €	696.349.104,40 €	0,70%	705.791.887,70 €	1,40%	785.030.710,60 €	11,20%	13,50%
Μαθητικός Πληθυσμός	789.912	786.837	-0,40%	783.590	-0,40%	787.388	-0,50%	-0,30%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	3.303,20 €	3.422,00 €	3,60%	3.537,80 €	3,40%	3.708,90 €	4,80%	12,30%
Δημόσια Δαπάνη ανά μαθητή	2.427,70 €	2.537,00 €	4,50%	2.637,10 €	3,90%	2.711,90 €	2,80%	11,70%
Ιδιωτική Δαπάνη ανά μαθητή	875,50 €	885,00 €	1,10%	900,70 €	1,80%	997,00 €	10,70%	13,90%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΣΕ

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται πως η συνολική δαπάνη ανά μαθητή της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την τετραετία 2005-2008 αυξήθηκε κατά 12,3%, από 3.303,2€ το 2005 σε 3.708,9€ το 2008. Όσον αφορά στις δημόσιες δαπάνες καταγράφεται αύξηση κατά 11,7%, από 2.427,7€ το 2005 σε 2.711,9€ το 2008. Αύξηση (13,9%) παρατηρείται και στις ιδιωτικές δαπάνες ανά μαθητή από 875,50€ το 2005 σε 997,0€ το 2008.

B) Σε επίπεδο Σχολικής Μονάδας

Για τη διαχείριση των κρατικών πόρων της δημόσιας εκπαίδευσης διαχρονικά λειτουργούσε κάποιο όργανο για την μεταφορά αυτών των οικονομικών πόρων από το κεντρικό επίπεδο διοίκησης στο σχολικό επίπεδο. Το όργανο αυτό αρχικά αποτέλεσε το θεσμό της Σχολικής Επιτροπής. Ο ν.1566/1985 όριζε πως σε κάθε δημόσιο σχολείο συγκροτούνταν σχολική επιτροπή η οποία θα αποτελούνταν από εκπρόσωπο του δήμου ή της κοινότητας, εκπρόσωπο του συλλόγου γονέων των μαθητών του σχολείου και το διευθυντή του σχολείου (και έναν εκπρόσωπο των μαθητών για τις σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Έργο της σχολικής επιτροπής ήταν η διαχείριση των πιστώσεων που τους είχαν διατεθεί για τις λειτουργικές δαπάνες και γενικότερα για τον εφοδιασμό του σχολείου με όλα τα μέσα που ήταν απαραίτητα για τη λειτουργία του, καθώς και για την αντιμετώπιση κάθε λειτουργικού προβλήματος. Με μεταγενέστερους νόμους (Ν.1894/1990) υπήρξε ουσιαστική σύνδεση των σχολικών μονάδων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς στις αρμοδιότητες των Δήμων συμπεριλήφθηκαν η κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του συστήματος της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων. Επιπλέον στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης παραχωρήθηκε η ακίνητη και κινητή περιουσία των σχολικών μονάδων.

Με το πρόγραμμα «Καποδίστριας» (Ν.2539/1997) η χρηματοδότηση των Σχολικών Επιτροπών γινόταν από τον Τακτικό Προϋπολογισμό και η διανομή των πόρων πραγματοποιούνταν από τους οικείους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις σχολικές μονάδες της αρμοδιότητάς του. Βάση του Ν.3463/2006 οι Σχολικές Επιτροπές συνιστούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και στη διοίκησή τους συμμετέχουν υποχρεωτικά οι Διευθυντές των αντίστοιχων σχολείων, καθώς και ένας εκπρόσωπος του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων. Η θητεία των μελών των επιτροπών οριζόταν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Μετά το πέρας του σχολικού έτους 2010-2011 έγινε μετάβαση στην «Καλλικρατική περίοδο». Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 103 του ν.3852/2010 τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που περιέχονται στο νέο

δήμο συγχωνεύονται υποχρεωτικά σε ένα νομικό πρόσωπο. Συγκεκριμένα οι σχολικές επιτροπές συγχωνεύονται σε δύο νομικά πρόσωπα (ένα για την Πρωτοβάθμια και ένα για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Στους δήμους με πληθυσμό άνω των τριακοσίων χιλιάδων κατοίκων μπορεί να συσταθούν σχολικές επιτροπές για καθεμία δημοτική κοινότητα. Θέματα που αφορούν στη λειτουργία των σχολικών επιτροπών, την κατανομή των πιστώσεων, τον τρόπο και τη διαδικασία πραγματοποίησης, δικαιολόγησης και ελέγχου των εσόδων και εξόδων ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Με βάση την παραπάνω διάταξη εκδόθηκε υπουργική απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με αρ. πρωτ. 8440/25-02-2011 με θέμα «Καθορισμός λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών». Στο άρθρο 1, παρ.1. ορίζεται πως στη διοίκηση των Σχολικών Επιτροπών (που θα αποτελούνται από 5 έως 15 μέλη) ορίζονται τουλάχιστον δύο Διευθυντές, από τους πέντε αρχαιότερους, των Σχολικών Μονάδων, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντίστοιχα. Τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος της αντίστοιχης Ένωσης Γονέων (σε περίπτωση που δεν υπάρχει Ένωση Γονέων ορίζεται ένας εκπρόσωπος των υφιστάμενων Συλλόγων κατά προτεραιότητα μεγέθους της Σχολικής Μονάδας (επιπλέον, ένας τουλάχιστον εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση κατά προτεραιότητα μεγέθους Σχολικής Μονάδας). Σε περίπτωση που στις συνεδριάσεις των Σχολικών Επιτροπών συζητούνται θέματα που αφορούν συγκεκριμένη Σχολική Μονάδα, καλείται ο διευθυντής της μονάδας αυτής, ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου. Στην παράγραφο 2 του συγκεκριμένου άρθρου ορίζεται πως με απόφαση των οικείων Σχολικών Επιτροπών (σε Δήμους που υπάρχουν περισσότερες από δύο Σχολικές Μονάδες ανά βαθμίδα) λειτουργεί για κάθε σχολείο «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας», το οποίο αποτελείται από 3 έως 5 μέλη. Στο Συμβούλιο αυτό συμμετέχουν οπωσδήποτε ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας και τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος του συλλόγου Διδασκόντων (για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση συμμετέχει και τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας). Ρόλος του Συμβουλίου είναι να διαπιστώνει τις ανάγκες και τα προβλήματα που δημιουργούνται στη λειτουργία των Σχολικών Μονάδων και να διατυπώνει προτάσεις στη Σχολική Επιτροπή.

Στο άρθρο 2 της συγκεκριμένης υπουργικής απόφασης ορίζεται πως η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων γίνεται με απόφαση της οικίας Σχολικής Επιτροπής, η οποία λαμβάνει υπόψη κατά κύριο λόγο τον αριθμό των μαθητών που φοιτούν στις σχολικές μονάδες, τον αριθμό των τμημάτων και των αιθουσών διδασκαλίας, τη λειτουργία γυμναστηρίων καθώς και αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, βιβλιοθηκών κ.λπ., την παλαιότητα των κτηρίων και ειδικότερες ανάγκες των Σχολικών Μονάδων.

Στο άρθρο 3 ορίζεται πως τα ετήσια έσοδα των Σχολικών Επιτροπών είναι οι εισπράξεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους, ενώ τα ετήσια έξοδά τους είναι οι πληρωμές που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους, ανεξάρτητα από το χρόνο κατά τον οποίο δημιουργήθηκε η προς πληρωμή υποχρέωση. Τα έσοδα των Σχολικών Επιτροπών προέρχονται από τις επιχορηγήσεις των Δήμων (σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 113 του Ν.1892/1990), από προσόδους της σχολικής περιουσίας, από εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, από κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες και γενικότερα από κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Στο ίδιο άρθρο στην παράγραφο 8α καθορίζεται πως με απόφαση της Σχολικής Επιτροπής προσδιορίζεται το ποσό που τίθεται στη διάθεση του διευθυντή της σχολικής μονάδας για την αντιμετώπιση λειτουργικών αναγκών της. Το ποσό κατατίθεται σε τραπεζικό λογαριασμό στο όνομα της Σχολικής Επιτροπής και ο πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής εξουσιοδοτεί το διευθυντή ώστε να μπορεί να αναλαμβάνει χρήματα από τον τραπεζικό λογαριασμό. Στη συνέχεια στην παράγραφο 8β ορίζεται πως για την αντιμετώπιση άμεσων δαπανών επιτρέπεται η διατήρηση μετρητών μέχρι 500 ευρώ (εάν πρόκειται για συγκρότημα σχολείου το ποσό ανέρχεται στα 1.000 ευρώ).

Από την παράγραφο 9α του ίδιου άρθρου προκύπτει πως για την οποιαδήποτε πληρωμή δαπάνης που ενεργείται είτε από τον πρόεδρο της Σχολικής Επιτροπής είτε από τον διευθυντή του σχολείου απαιτείται να υπάρχει αντίστοιχο δικαιολογητικό (τιμολόγιο ή άλλο παραστατικό). Τα δικαιολογητικά δαπανών πρέπει να περιέχουν πλήρη στοιχεία προσδιορισμού του εισπράττοντος, την αιτιολογία πληρωμής, το καταβαλλόμενο ποσό

αριθμητικώς και ολογράφως, την χρονολογία της πληρωμής και την υπογραφή του εισπράττοντος

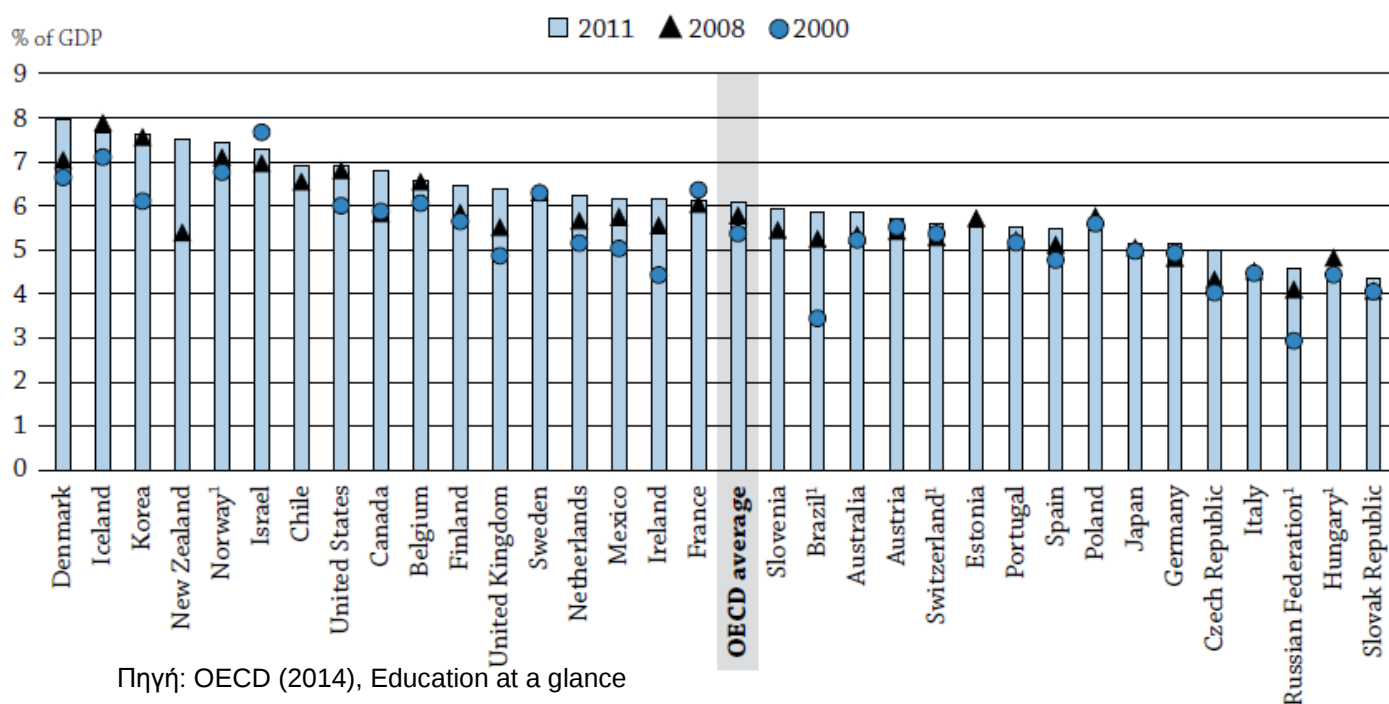
Για τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης των Σχολικών Επιτροπών τηρούνται υποχρεωτικά τα ακόλουθα βιβλία (παράγραφος 11^α, άρθρο 3. υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 8440/25-02-2011) : Βιβλίο «Εσόδων - Εξόδων», κατάσταση εισπράξεων – πληρωμών και βιβλίο τριπλότυπων αποδείξεων εισπράξεως. Μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου κάθε έτους ο πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής υποβάλλει στο διοικητικό συμβούλιο αντίγραφο του βιβλίου «Εσόδων - Εξόδων», καθώς και συνοπτικό ετήσιο πίνακα απολογισμού προηγούμενου οικονομικού έτους, ο οποίος πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, με αναγραφή του τυχόν ταμειακού υπολοίπου στο μέρος των εξόδων. Το διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής προβαίνει στον έλεγχο των στοιχείων της οικονομικής διαχείρισης και αποφασίζει για την έγκρισή του, η οποία υπόκειται στην έγκριση του οικείου δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 3, παρ. 12 & 13 υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 8440/25-02-2011).

Τέλος στην παράγραφο 14 ορίζεται πως (σύμφωνα με το άρθρο 103 του Ν.3852/2010) τα χρηματικά υπόλοιπα των συγχωνευμένων Σχολικών Επιτροπών μεταφέρονται στην Σχολική Επιτροπή (η οποία προέκυψε από την συγχώνευση).

1.5 Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης σε άλλες χώρες

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν στις δαπάνες που πραγματοποιούν άλλες χώρες στον τομέα της εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.1: Δαπάνες για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ως ποσοστό του Α.Ε.Π. για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (2000,2008 και 2011)

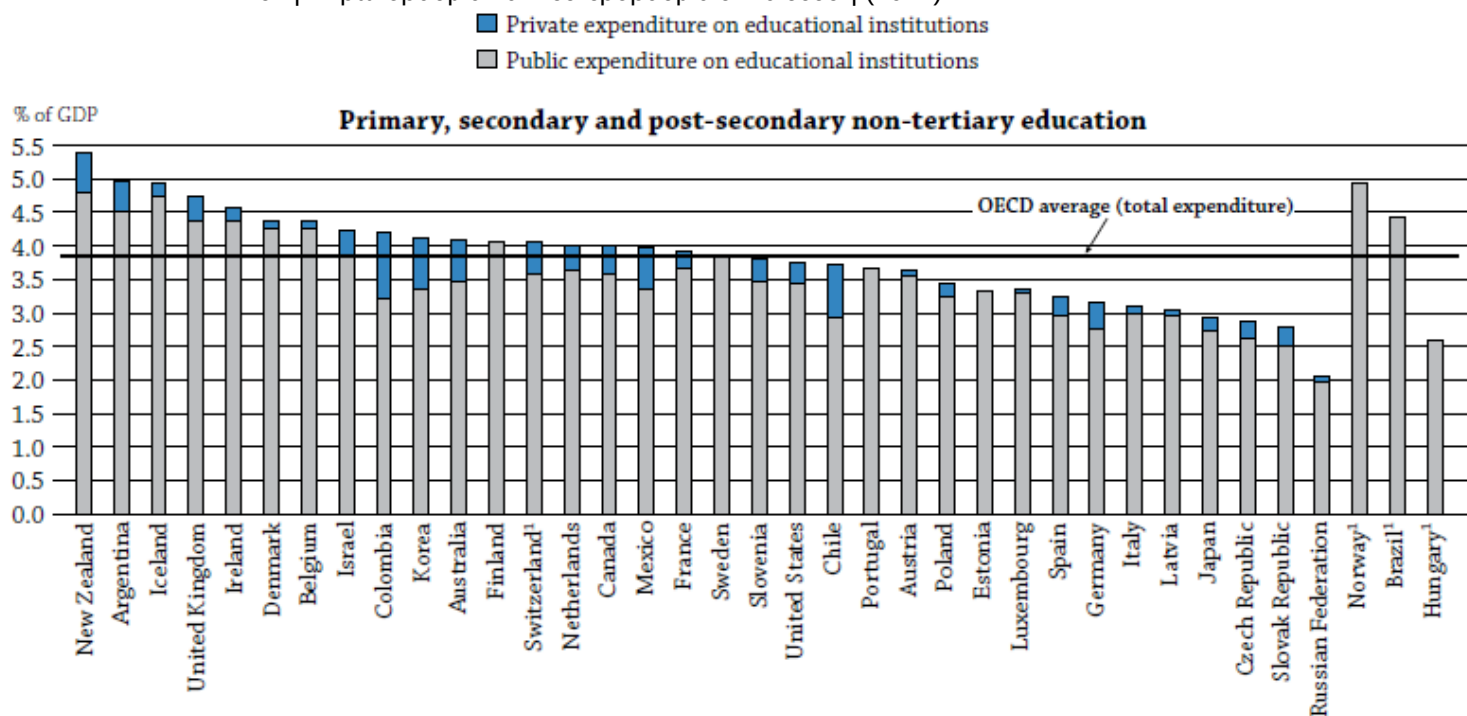
Πηγή: OECD (2014), Education at a glance

Από το γράφημα 1.1 παρατηρούμε πως οι δαπάνες για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης το 2011 στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. ήταν κατά μέσω όρο 6,1% του Α.Ε.Π..

Από το γράφημα 1.2. παρατηρείται πως σε όλες τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. (με διαθέσιμα στοιχεία) το επίπεδο των πόρων που διατίθενται στην Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και μετα- Δευτεροβάθμια μη Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε συνδυασμό είναι το μεγαλύτερο μερίδιο των συνολικών δαπανών για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα (σε σύγκριση με το μερίδιο που διατίθεται στην Προσχολική και την Τριτοβάθμια εκπαίδευση) και ανέρχεται στο 3,85% του Α.Ε.Π.. Αναφορικά με τις δημόσιες δαπάνες η Νέα Ζηλανδία(με 4,78%), η Αργεντινή (4,53%), η Ισλανδία (4,75%), το Ηνωμένο Βασίλειο (4,37%) η Ιρλανδία (4,38%), η Δανία (4,26%), το Βέλγιο (4,27%) και

το Ισραήλ (3,85%) παρουσιάζουν ποσοστά δαπανών μεγαλύτερα του μέσου όρου των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α..

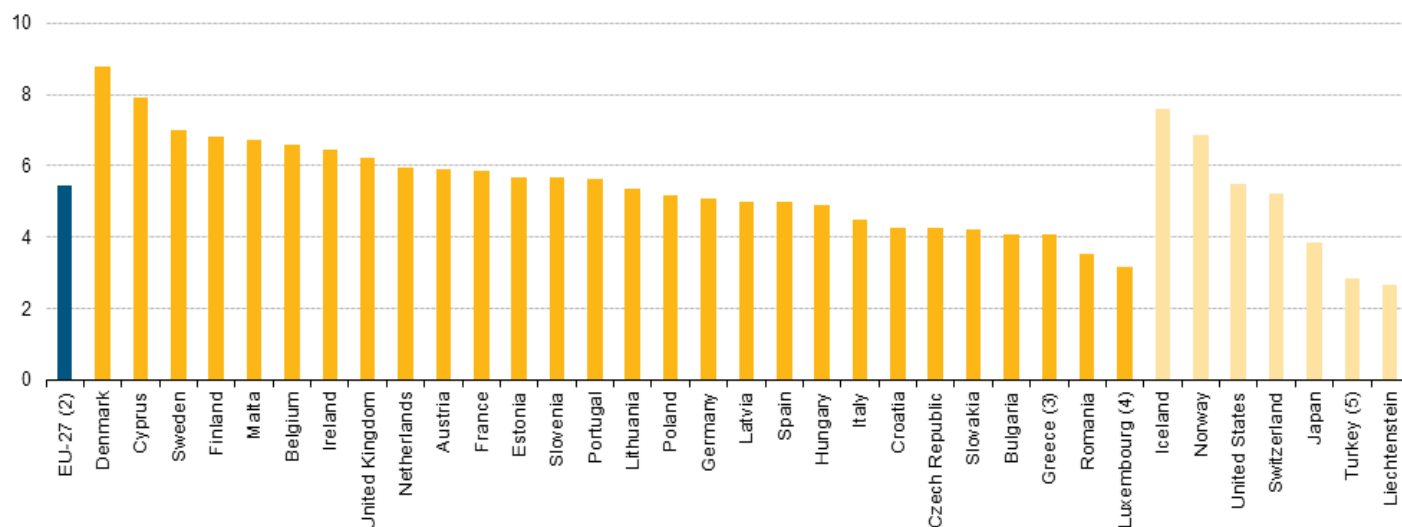
Γράφημα 1.2.: Δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες εκπαιδευτικών μονάδων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (2011)

Πηγή: OECD (2014), Education at a glance

Στο γράφημα 1.3. παρουσιάζονται οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του Α.Ε.Π. κατά το έτος 2010 στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο μέσος όρος των 27 χωρών αναφορικά με τις δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ανήλθε στο 5,4% του Α.Ε.Π.. Υψηλότερες δημόσιες δαπάνες παρατηρήθηκαν στη Δανία (8,8% του Α.Ε.Π.), ενώ επίσης υψηλά ποσοστά καταγράφηκαν στην Κύπρο (7,9%), στη Σουηδία (7,0%), στη Φινλανδία (6,8%), στη Μάλτα (6,7%), στο Βέλγιο (6,6%) και στην Ιρλανδία (6,5%). Αντιθέτως χαμηλότερες δημόσιες δαπάνες καταγράφηκαν στην Ελλάδα με 4,1% (τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την Ελλάδα αφορούσαν στο έτος 2005), στη Βουλγαρία (4,1%) και στη Ρουμανία με 3,5% (για το Λουξεμβούργο καταγράφεται το 3,2% χωρίς να περιλαμβάνονται οι δαπάνες για τον τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης).

Γράφημα 1.3.: Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του Α.Ε.Π. (2010)

Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Στον παρακάτω πίνακα (1.17) καταγράφονται οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό των συνολικών δημοσίων δαπανών και ως ποσοστό του Α.Ε.Π. των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α για τα έτη 1995, 2000, 2005 και 2010. Ο μέσος όρος των δημόσιων δαπανών ως ποσοστό των συνολικών δαπανών των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α είναι 11,8% το 1995, 12,6% το 2000, 13,1% το 2005 και 13% το 2010, ενώ ως ποσοστό του Α.Ε.Π. είναι 5,4% το 1995, 5,2% το 2000, 5,3% το 2005 και 5,8% το 2010. Ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις 21 χώρες της Ευρώπης όσον αφορά το ποσοστό των δαπανών ως ποσοστό των συνολικών δαπανών των χωρών αυτών είναι 10,4% το 1995, 11,4% το 2000, 11,8% το 2005 και 11,4% το 2010, ενώ ως ποσοστό του Α.Ε.Π. είναι 5,3% το 1995, 5,1% το 2000, 5,3% το 2005 και 5,8% το 2010. Για την Ελλάδα το 1995 καταγράφονται οι δαπάνες για την εκπαίδευση ως το 5,6% των συνολικών δαπανών και 7,3% το 2000 (για τα έτη 2005 και 2010 δεν υπάρχουν στοιχεία). Κατά το οικονομικό έτος 1995 καταγράφονται δαπάνες που αντιστοιχούν στο 2,6% του Α.Ε.Π., το 2000 3,4% και το 2005 4,1% του Α.Ε.Π. (για το έτος 2010 δεν υπάρχουν στοιχεία) (OECD, 2013). Με βάση τα παραπάνω στοιχεία διαφαίνεται πως στην Ελλάδα οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση συνολικά τόσο ως ποσοστό επί των συνολικών δαπανών, όσο και ως ποσοστό του Α.Ε.Π. είναι αισθητά λιγότερες σε σχέση με το μέσο όρο και των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α αλλά και των χωρών

της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το έτος 2010 το υψηλότερο ποσό δαπανών ως ποσοστό του Α.Ε.Π. καταγράφει η Νορβηγία (8,8%) ενώ το χαμηλότερο σημειώνει η Ιαπωνία (3,8%).

Πίνακας 1.17 : Συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό των συνολικών δημοσίων δαπανών και ως ποσοστό του Α.Ε.Π. (1995,2000,2005 και 2010)

	Public expenditure on education as a percentage of total public expenditure				Public expenditure on education as a percentage of GDP			
	1995	2000	2005	2010	1995	2000	2005	2010
Australia	13,8	14,3	14,6	15,2	4,8	4,6	4,5	5,2
Austria	10,8	10,7	10,9	11,2	6,1	5,6	5,4	5,9
Belgium	m	12	11,4	12,5	m	5,9	5,9	6,6
Canada	12,7	12,4	11,8	13,2	6,2	5,1	5,1	5,3
Chile	m	m	16,2	17,7	m	m	3	4,1
Czech Republic	8,7	9,5	9,5	9,7	4,5	3,8	4,1	4,2
Denmark	12,3	15,4	15,7	15,3	7,3	8,3	8,3	8,8
Estonia	13,9	14,8	14,5	14	5,8	5,4	4,9	5,7
Finland	11,1	12,5	12,5	12,3	6,8	6	6,3	6,8
France	11,5	11,6	10,6	10,4	6,3	6	5,7	5,9
Germany	8,6	10,2	10,1	m	4,7	4,6	4,8	m
Greece	5,6	7,3	m	m	2,6	3,4	4,1	m
Hungary	9,4	10,4	10,9	9,8	5,3	5	5,5	4,9
Iceland	m	15,9	18	14,7	m	6,7	7,6	7,6
Ireland	12,2	13,7	14	9,7	5	4,2	4,7	6,5
Israel	12,7	13,4	12,3	13,6	6,5	6,3	5,6	5,9
Italy	9	9,8	9,2	8,9	4,7	4,5	4,4	4,5
Japan	9,7	9,5	9,6	9,3	3,5	3,6	3,5	3,8
Korea	m	16,6	14,9	16,2	m	3,7	4	4,9
Luxembourg	m	m	m	m	m	m	m	m
Mexico	22,2	23,4	23,4	20,6	4,2	4,4	5	5,3
Netherlands	9,1	11,2	12,3	11,6	5,1	5	5,5	6
New Zealand	16,5	m	15,5	20	5,6	6,7	6	7,2
Norway	15,6	14	16,7	15,2	9,3	7,8	9,3	8,8
Poland	11,9	12,7	12,6	11,4	5,2	5	5,5	5,2
Portugal	11,9	12,7	11,4	11	4,9	5,2	5,2	5,6
Slovak Republic	9,4	7,5	10,1	10,6	4,6	3,9	3,8	4,2
Slovenia	m	m	12,6	11,4	m	m	5,7	5,7
Spain	10,3	10,9	11	10,9	4,6	4,3	4,2	5
Sweden	10,9	13	12,8	13,4	7,1	7,2	6,9	7
Switzerland	14,6	14,4	15	15,8	5,3	5,1	5,5	5,2
Turkey	m	m	m	m	m	m	m	m
United Kingdom	11,4	11	11,8	12	5	4,3	5,2	6,3
United States	12	13,8	13,9	12,7	4,5	4,7	5,1	5,5
OECD	11,8	12,6	13,1	13	5,4	5,2	5,3	5,8

average								
EU21 average	10,4	11,4	11,8	11,4	5,3	5,1	5,3	5,8
OECD mean for countries with 1995, 2000, 2005 and 2010 data (25 countries)	12	12,6	12,8	12,4	5,5	5,2	5,4	5,7

Πηγή: OECD (2013), Education at a glance

Στον πίνακα 1.18 καταγράφονται οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών της Πρωτοβάθμιας, κατώτερης και ανώτερης Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά τα έτη 1995, 2000, 2005 και 2010 ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Όσον αφορά την Ελλάδα το οικονομικό έτος 1995 το αντίστοιχο ποσοστό που αφορά στην Πρωτοβάθμια, κατώτερη και ανώτερη Δευτεροβάθμια ανήλθε στα 2,0% του Α.Ε.Π., το 2000 στα 2,7% του Α.Ε.Π. και το 2005 στα 2,8% του Α.Ε.Π. Για το οικονομικό έτος 2010 δεν υπάρχουν στοιχεία. Ο μέσος όρος των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. για αυτές τις βαθμίδες εκπαίδευσης αντιστοιχούν στα εξής ποσοστά: 3,6% το 1995, 3,6% το 2000, 3,8% το 2005 και 3,9% το 2010. Αυτό το οποίο παρατηρείται είναι πως το ποσοστό του Α.Ε.Π. που δαπανάται για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι χαμηλότερο από το μέσο όρο των ποσοστών που δαπανούν οι χώρες του Ο.Ο.Σ.Α.. Η παρατήρηση αυτή επιβεβαιώνεται και κατά τη σύγκριση της Ελλάδας με το μέσο όρο των δαπανών του Α.Ε.Π. που πραγματοποιούν χώρες της Ευρώπης (21 χώρες), καθώς οι αντίστοιχες τιμές είναι οι εξής: 3,7% το 1995, 3,5% το 2000, 3,6% το 2005 και 3,8% το 2010. Η Νορβηγία είναι η χώρα που με βάση τα στοιχεία του πίνακα δαπάνησε για τις δύο πρώτες βαθμίδες εκπαίδευσης τα μεγαλύτερα ποσά ως ποσοστά του Α.Ε.Π. κατά τα έτη 1995, 2000, 2005 και 2010 (5,0%, 5,0%, 5,1% και 5,1% του Α.Ε.Π. αντίστοιχα), ενώ η Τουρκία φαίνεται να είναι η χώρα με τις μικρότερες δαπάνες ως ποσοστό του Α.Ε.Π. (1,2% το 1995, 1,8% το 2000, 2,5% το 2010. Για το 2005 δεν υπάρχουν στοιχεία) (Ο.Ο.Σ.Α., 2013)

Πίνακας 1.18: Οι δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του Α.Ε.Π. ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (1995,2000,2005,2010)

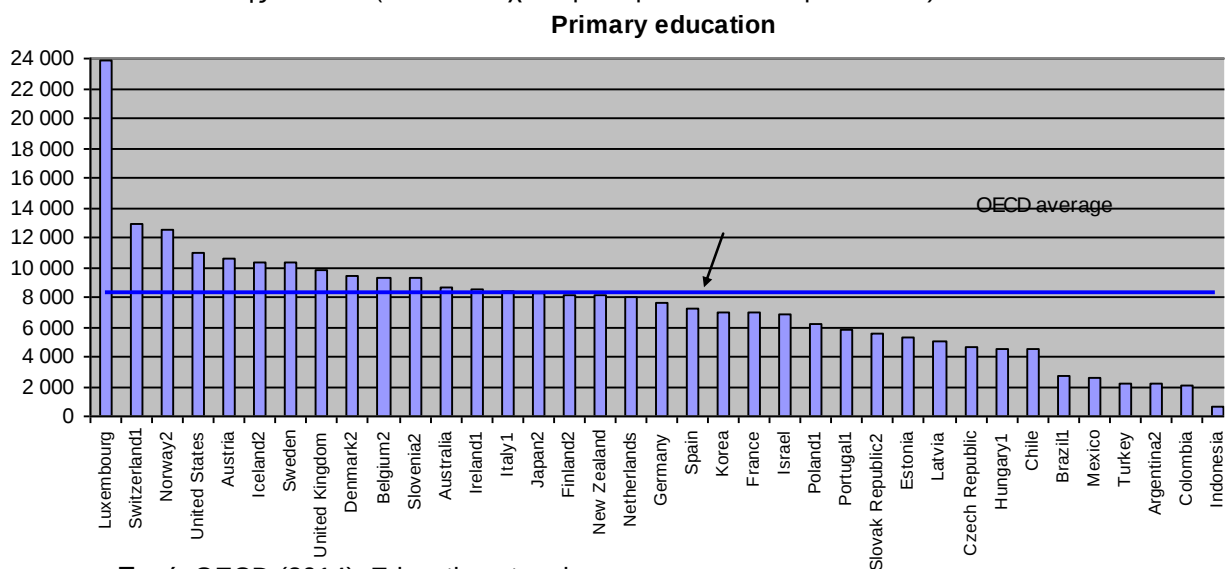
	Primary,secondary and post-secondary non-tertiary education				Tertiary education				Total all levels of education			
	1995	2000	2005	2010	1995	2000	2005	2010	1995	2000	2005	2010
Australia	3,4	3,6	3,7	4,3	1,6	1,4	1,5	1,6	5	5,2	2,3	6,1
Austria	4,2	3,9	3,7	3,6	1,2	1,1	1,3	1,5	6,1	5,5	5,5	5,8
Belgium	m	4,1	4,1	4,4	m	1,3	1,2	1,4	m	6,1	6	6,6
Canada	4,3	3,3	3,7	3,9	2,1	2,3	2,7	2,7	6,7	5,9	6,5	6,6
Chile	m	m	3,2	3,4	m	m	1,7	2,4	m	m	5,4	6,4
Czech Republic	3,3	2,7	2,9	2,8	0,9	0,8	1	1,2	4,8	4	4,5	4,7
Denmark	4	4,1	4,5	4,8	1,6	1,6	1,7	1,9	6,2	6,6	7,4	8
Estonia	4,9	4,5	4	3,9	1,1	1,2	1,3	1,6	6,7	6,2	5,8	6
Finland	4	3,6	3,9	4,1	1,9	1,7	1,7	1,9	6,3	2,6	6	6,5
France	4,5	4,3	4	4,1	1,4	1,3	1,3	1,5	6,6	6,4	6	6,3
Germany	3,4	3,3	3,2	m	1,1	1,1	1,1	m	5,1	4,9	5	m
Greece	2	2,7	2,8	m	0,6	0,8	1,5	m	2,7	3,6	4,3	m
Hugary	3,2	2,8	3,3	2,8	0,8	0,9	0,9	0,8	4,8	4,4	5,1	4,6
Iceland	m	4,8	5,4	4,9	m	1,1	1,2	1,2	m	7,1	8	7,7
Ireland	3,8	2,9	3,4	4,8	1,3	1,5	1,1	1,6	5,2	4,4	4,5	6,4
Israel	4,6	4,3	4,1	4,3	1,7	1,9	1,9	1,7	7,8	7,7	7,5	7,4
Italy	3,5	3,1	3,1	3,2	0,7	0,9	0,9	1	4,6	4,5	4,4	4,7
Japan	3,1	3	2,9	3	1,3	1,4	1,4	1,5	4,9	5	4,9	5,1
Korea	m	3,5	4,1	4,2	m	2,2	2,3	2,6	m	6,1	6,7	7,6
Luxembourg	m	m	3,7	3,5	m	m	m	m	m	m	m	m
Mexico	3,7	3,5	4	4	1	1	1,2	1,4	5,1	5	5,9	6,2
Netherlands	3,4	3,4	3,8	4,1	1,6	1,4	1,5	1,7	5,4	5,1	5,8	6,3
New Zealand	m	m	4,6	5,1	m	m	1,5	1,6	m	m	6,5	7,3
Norway	5	5	5,1	5,1	1,9	1,6	1,7	1,7	6,9	6,8	7,5	7,6
Poland	3,6	3,9	3,7	3,7	0,8	1,1	1,6	1,5	5,2	5,6	5,9	5,8
Portugal	3,5	3,7	3,7	3,9	0,9	1	1,3	1,5	4,9	5,2	5,5	5,8
Slovak Republic	3,1	2,7	2,9	3,1	0,7	0,8	0,9	0,9	4,6	4,1	4,4	4,6
Slovenia	m	m	4,1	3,9	m	m	1,3	1,3	m	m	6	5,9
Spain	3,8	3,2	2,9	3,3	1	1,1	1,1	1,3	5,3	4,8	4,6	5,6
Sweeden	4,1	4,2	4,2	4	1,5	1,6	1,6	1,8	6	6,3	6,4	6,5
Switzerland	3,8	4	4,2	4	1,1	1,1	1,4	1,3	5,2	5,4	5,9	5,6
Turkey	1,2	1,8	m	2,5	0,5	0,8	m	m	1,7	2,5	m	m
United Kingdom	3,6	3,6	4,4	4,8	1,1	1	1,3	1,4	5,2	4,9	5,9	6,5
United States	3,6	3,7	3,8	4	2,2	2,2	2,4	2,8	6,2	6,2	6,6	7,3
OECD average	3,6	3,6	3,8	3,9	1,2	1,3	1,5	1,6	5,4	5,4	5,8	6,3
OECD total	3,6	3,5	3,7	3,8	1,6	1,6	1,8	2,1	5,6	5,6	6	6,5
EU21 average	3,7	3,5	3,6	3,8	1,1	1,1	1,3	1,4	5,3	5,2	5,5	5,9

OECD mean for countries with 1995, 2000, 2005 and 2010 data (25 countries)	3,8	3,6	3,7	3,9	1,3	1,3	1,5	1,6	5,7	5,5	5,7	6,1
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Πηγή: OECD (2013), Education at a glance

Στο γράφημα 1.5. αποτυπώνονται οι ετήσιες δαπάνες ανά μαθητή για τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. κατά το έτος 2011. Ο μέσος όρος των δαπανών των χωρών αυτών ανέρχεται στα 9.280,48 δολάρια Αμερικής.

Γράφημα 1.5.:Ετήσιες δαπάνες ανά μαθητή για τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2011 (τα ποσά έχουν μετατραπεί σε δολάρια Η.Π.Α.)

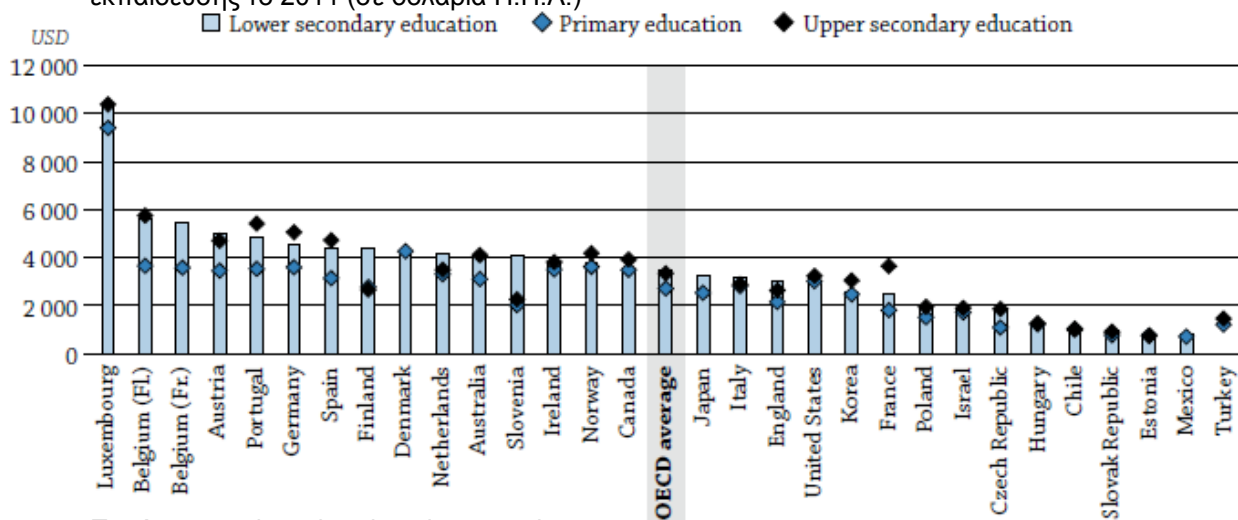

Πηγή: OECD (2014), Education at a glance

Το κόστος των μισθών των εκπαιδευτικών ανά μαθητή τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στην κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκε κατά 10% , κατά μέσο όρο, σε όλες τις χώρες με διαθέσιμα στοιχεία και συγκεκριμένα από 2.398 δολάρια Η.Π.Α. σε 3.473 δολάρια Η.Π.Α. για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι κυριότερες εξαιρέσεις σε αυτήν την αύξηση είναι η Ουγγαρία και η Ιταλία, όπου το κόστος των μισθών των εκπαιδευτικών ανά μαθητή μειώθηκε μεταξύ του 2005 και 2011 κατά 11% και 26% αντίστοιχα, σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε μικρότερο βαθμό παρατηρήθηκε αντίστοιχη μείωση στις Ηνωμένες Πολιτείες (λιγότερο από

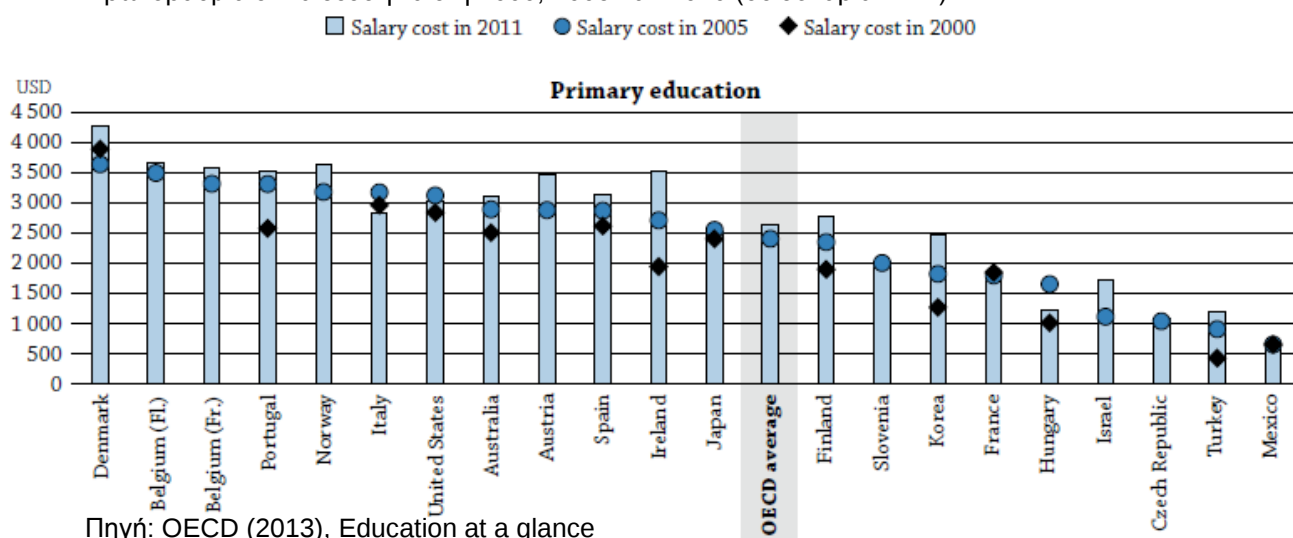
4%). Από τους τέσσερις παράγοντες που καθορίζουν το επίπεδο του κόστους των μισθών των εκπαιδευτικών, δύο είναι σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνοι για τις μεγάλες διαφορές σε αυτό το κόστος: οι μισθοί των εκπαιδευτικών και το μέγεθος των τάξεων. Μεταξύ των ετών 2005 και 2001, μεταξύ των χωρών με διαθέσιμα στοιχεία για την περίοδο αυτή, οι μισθοί των εκπαιδευτικών, που εκφράζονται σε σταθερές τιμές, αυξήθηκε κατά μέσο όρο κατά 14% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το μέγεθος της τάξης μειώθηκε, κατά μέσο όρο, περίπου 18% στην ίδια βαθμίδα εκπαίδευσης (Ο.Ο.Σ.Α., 2013).

Γράφημα 1.6: Μισθολογικό κόστος των εκπαιδευτικών ανά φοιτητή κατά επίπεδο εκπαίδευσης το 2011 (σε δολάρια Η.Π.Α.)

Πηγή: OECD (2013), Education at a glance

Γράφημα 1.7: Μεταβολή στο μισθολογικό κόστος των εκπαιδευτικών ανά μαθητή στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τα έτη 2000, 2005 και 2010 (σε δολάρια ΗΠΑ)

Πηγή: OECD (2013), Education at a glance

Προκειμένου να υπάρξει μια συνολική εικόνα των πρόσφατων αλλαγών στη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης συλλέχθηκαν από το Δίκτυο Ευρυδίκη πληροφορίες για τα έτη 2010, 2011 και 2012 βασιζόμενες σε δημοσιονομικά δεδομένα κρατών. Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στους προϋπολογισμούς στον τομέα της εκπαίδευσης παρατηρείται κυρίως στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α που παρουσίαζαν σημαντικά ελλείμματα του γενικού προϋπολογισμού για τα έτη 2010 και 2011, δηλαδή στη Γαλλία, Ελλάδα, Ισλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακική Δημοκρατία, Σλοβενία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο. Συνολικά το 2011 ή/και το 2012, πραγματοποιήθηκαν περικοπές στους προϋπολογισμούς στην εκπαίδευση σε 15 χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. (με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία). Περικοπές άνω του 5% παρατηρήθηκαν στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ουγγαρία, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Ουαλία), ενώ μειώσεις από 1% έως 5% παρατηρήθηκαν στο Βέλγιο (γαλλόφωνη κοινότητα), στην Τσέχικη Δημοκρατία, στην Εσθονία, στη Γαλλία, στην Ιρλανδία, στην Πολωνία, στη Σλοβενία, στην Ισπανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία). Παρ' όλα αυτά επτά χώρες παρουσίασαν αύξηση του προϋπολογισμού τους στον εκπαιδευτικό τομέα μεταξύ 1% και 5% κατά τα έτη 2011 ή/και 2012 (Αυστρία, Βέλγιο – Γαλλική Κοινότητα, Φινλανδία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Σλοβακική Δημοκρατία και Σουηδία), ακόμη και αν πραγματοποιήθηκαν περικοπές σε πολλές από αυτές τις χώρες κατά τη διάρκεια μιας από τις παραπάνω περιόδους (Eurydice, 2012).

1.6. Ποσοτικά στοιχεία για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα

Οι συνεχείς εκθέσεις των διεθνών οργανισμών και οι βαθυστόχαστες αναλύσεις των ακαδημαϊκών κύκλων μαρτυρούν πως η εκπαίδευση βρίσκεται στο επίκεντρο του δημόσιου ενδιαφέροντος (Ματθαίου, 2002). Η ενότητα αυτή σκοπό έχει να παρουσιάσει την εικόνα και την εξέλιξη βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης στην Ελλάδα στις αρχές του 21^{ου} αιώνα.

Στον πίνακα 1.19 παρουσιάζεται η ετήσια εξέλιξη βασικών μεγεθών της Πρωτοβάθμιας δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης για την περίοδο 2000-2013 και συγκεκριμένα το σύνολο των σχολικών μονάδων, το διδακτικό προσωπικό και ο μαθητικός πληθυσμός. Κατά την περίοδο 2000/01 – έως 2012/13 καταγράφεται μείωση των σχολικών μονάδων της δημόσιας Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από 5.708 το 2000/01 σε 4.350 το 2012/13. Η μείωση αυτή μπορεί να αποδοθεί στις μειώσεις των σχολικών μονάδων λόγω της μείωσης των ολιγοθέσιων σχολικών μονάδων και των συγχωνεύσεων που πραγματοποιήθηκαν σε αυτό το χρονικό διάστημα.

Ταυτόχρονα παρατηρείται αύξηση του διδακτικού προσωπικού από 48.872 το 2000/01 σε 61.726 το 2012/13, ενώ μείωση καταγράφεται στον μαθητικό πληθυσμό (από 593.094 το 2000/01 σε 588.832 το 2012/13). Όσον αφορά στο διδακτικό προσωπικό πρέπει να σημειωθεί πως σε αυτό περιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και οι απόντες εκπαιδευτικοί, δηλαδή οι εκπαιδευτικοί που απουσιάζουν για διάστημα μεγαλύτερο των 20 εργάσιμων ημερών (λόγω ασθένειας, τοκετού κ.τ.λ. και έχει ζητηθεί η αντικατάστασή τους) και οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί σε υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας ή αλλού. Αυτές οι προσαυξήσεις είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση της αναλογίας των μαθητών ανά εκπαιδευτικό από 12,1 το 2000/01 σε 9,5 το 2012/13.

Πίνακας 1.19 : Σχολικές μονάδες, διδακτικό προσωπικό και μαθητές κατά τη λήξη των σχολικών ετών 2000/01 - 2012/13 (Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)

Είδος σχολείου	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Σύνολο													
Σχολικές μονάδες	6.094	5.989	5.925	5.854	5.778	5.675	5.594	5.546	5.496	5.440	5.356	4.746	4.698
Διδακτικό προσωπικό ⁽¹⁾	52.090	54.320	56.135	60.770	62.882	64.416	67.342	68.043	69.018	70.475	69.985	67.314	65.557
Μαθητές	639.932	646.331	648.487	654.780	647.543	643.200	639.961	637.309	637.476	635.935	634.048	633.291	630.043
<i>Δημόσια</i>													
Σχολικές μονάδες	5.708	5.600	5.541	5.471	5.398	5.297	5.220	5.174	5.127	5.075	4.991	4.392	4.350
Διδακτικό προσωπικό	48.872	50.986	52.775	57.305	59.387	60.814	63.513	64.058	64.977	66.409	66.018	63.396	61.726
Μαθητές	593.094	597.847	600.254	605.961	599.843	596.652	593.583	590.491	590.640	589.578	590.203	590.070	588.832
Μαθητές ανά διδάσκοντα	12,1	11,7	11,4	10,6	10,1	9,8	9,3	9,2	9,0	8,9	8,9	9,3	9,5
<i>Ιδιωτικά</i>													
Σχολικές μονάδες	386	389	384	383	380	378	374	372	369	365	365	354	348
Διδακτικό προσωπικό	3.218	3.334	3.360	3.465	3.495	3.602	3.829	3.985	4.041	4.066	3.967	3.918	3.831
Μαθητές	46.838	48.484	48.233	48.819	47.700	46.548	46.378	46.818	46.836	46.357	43.845	43.221	41.211
Μαθητές ανά διδάσκοντα	14,6	14,5	14,4	14,1	13,6	12,9	12,1	11,7	11,6	11,4	11,1	11,0	10,8
(1) Περιλαμβάνονται οι δάσκαλοι, οι καθηγητές ξένων γλωσσών, μουσικής, φυσικής αγωγής, πληροφορικής κλπ. Στα δημόσια σχολεία περιλαμβάνονται και οι «απόντες». «Απόντες» θεωρούνται όσοι ανήκουν οργανικά στο σχολείο, αλλά απουσιάζουν για διάστημα μεγαλύτερο των 20 εργάσιμων ημερών (λόγω ασθένειας, τοκετού, μετεκπαίδευσης κλπ.) και έχει ζητηθεί η αντικατάστασή τους, καθώς και οι αποσπασμένοι στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, σε Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή αλλού.													

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πίνακας 1.20 : Δημόσια Δημοτικά σχολεία, εγγεγραμμένοι μαθητές κατά έτος γέννησης, φύλο και τάξη (στοιχεία έναρξης σχολικού έτους 2013/2014)

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ			ΤΑΞΗ Α'			ΤΑΞΗ Β'			ΤΑΞΗ Γ'			ΤΑΞΗ Δ'			ΤΑΞΗ Ε'			ΤΑΞΗ ΣΤ'		
	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	589967	304297	285670	101726	52606	49120	101.435	52268	49167	98399	50904	47495	96728	49902	46826	95623	49372	46251	96056	49245	46811
2007	97278	49865	47413	97278	49865	47413	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2006	100433	51719	48714	3218	2040	1178	97215	49679	47536	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2005	97909	50748	47161	611	340	271	3186	2028	1158	94112	48380	45732	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2004	96424	49784	46640	278	156	122	605	351	254	3228	1979	1249	92313	47298	45015	0	0	0	0	0	0
2003	95407	49209	46198	163	96	67	223	116	107	584	310	274	3404	2041	1363	91033	46646	44387	0	0	0
2002	95655	48945	46710	102	58	44	95	42	53	246	123	123	613	340	273	3499	2089	1410	91100	46293	44807
2001	4884	2881	2003	33	19	14	49	25	24	108	46	62	213	109	104	678	399	279	3803	2283	1520
2000	1251	743	508	16	10	6	15	8	7	67	37	30	88	61	27	251	142	109	814	485	329
1999	427	254	173	5	4	1	19	11	8	29	13	16	47	32	15	90	57	33	237	137	100
1998	189	86	103	5	3	2	20	5	15	11	3	8	34	15	19	44	24	20	75	36	39
1997 και πριν	110	63	47	17	15	2	8	3	5	14	13	1	16	6	10	28	15	13	27	11	16

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

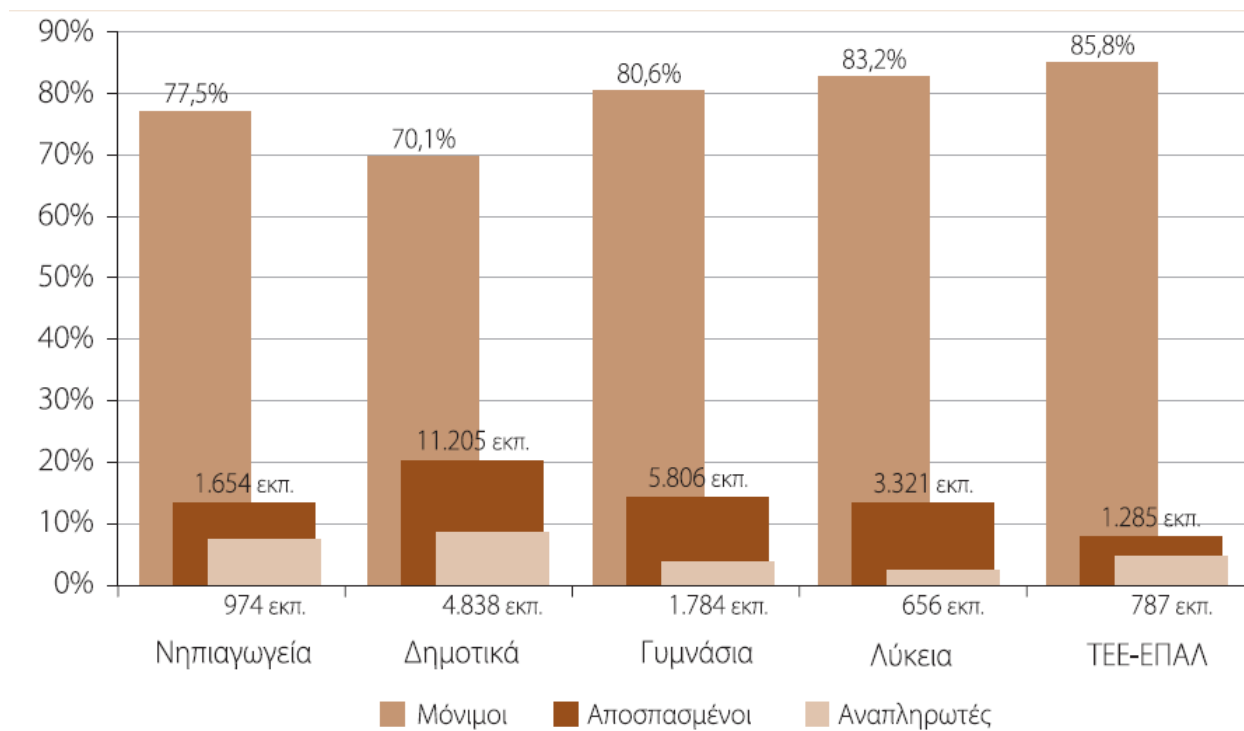
Πίνακας 1.21: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Δημόσιες και Ιδιωτικές σχολικές μονάδες, διδακτικό και βοηθητικό προσωπικό κατά φύλο (στοιχεία έναρξης σχολικού έτους 2013/2014)

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ		ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ						ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		
	ΛΕΙΤΟΥΡ- ΓΟΥΝΤΑ	ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡ- ΓΟΥΝΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ			ΜΗ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ					
			Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ	Σ	Α	Θ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	4665	52	63287	18979	44308	3004	825	2179	7672	921	6751
ΔΗΜΟΣΙΑ	4331	48	59699	17940	41759	3004	825	2179	6250	313	5937
ΙΔΙΩΤΙΚΑ	334	4	3588	1039	2549	0	0	0	1422	608	814

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Από τους πίνακες 1.20 και 1.21 παρατηρείται πως το σύνολο των λειτουργούντων δημοτικών σχολείων ανέρχεται στα 4.665 εκ των οποίων 4.331 δημόσια και 334 ιδιωτικά. Όσον αφορά το διδακτικό προσωπικό των δημόσιων σχολικών μονάδων το σύνολο των διδασκόντων είναι 59.699 ενώ ο αριθμός των εκπαιδευτικών που δεν ασκούν εκπαιδευτικό έργο είναι 3.004. Το βοηθητικό προσωπικό των δημόσιων δημοτικών σχολείων κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2013/2014 είναι 6.250, ενώ το αντίστοιχο ποσό για την ιδιωτική Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι 1.422. Για την ίδια χρονική περίοδο το σύνολο των μαθητών που φοιτούν σε Δημόσια Δημοτικά Σχολεία της χώρας είναι 589.967.

Γράφημα 1.8. : Μόνιμοι – αποσπασμένοι – αναπληρωτές εκπαιδευτικοί δημόσιων σχολικών μονάδων (σχολικό έτος 2006-2007)

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2012

Από το γράφημα 1.8 παρατηρείται πως υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών βαθμίδων κατά την περίοδο εξέτασης όσον αφορά το μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό, τους αποσπασμένους και τους αναπληρωτές των δημόσιων σχολικών μονάδων. Κατά το σχολικό έτος 2006-2007 σε όλες τις βαθμίδες υπηρέτησαν συνολικά 23.271 αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί και 9.039 αναπληρωτές, ενώ οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί στο σύνολό τους αποτελούν το 77,4% του διδακτικού προσωπικού. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται στο 70,1%.

Σημαντικοί παράμετροι της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελούν οι τιμές των μεταβλητών που αποτελούν τις εισροές της εκπαίδευσης. Στους παρακάτω πίνακες καταγράφονται οι τιμές και οι μεταβολές τους που αφορούν στην επένδυση στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολικών μονάδων.

Από τον πίνακα 1.22 καταγράφεται πως το ποσοστό των Δημοτικών σχολείων που διέθετε εργαστήριο φυσικών επιστημών μειώθηκε κατά 8,6% στην τριετία 2006-2008, από 17,7% το 2006 σε 16,2% το 2008. Συγκεκριμένα ο αριθμός των σχολικών μονάδων που διέθεταν αυτού το είδος το εργαστήριο το 2006 ήταν 1.025, ενώ το 2008 είχαν μειωθεί στα 897. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί πως το μάθημα της Φυσικής διδάσκεται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση μόνο στις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού, δηλαδή στην Ε' και ΣΤ' τάξη.

Πίνακας 1.22: Ποσοστό σχολικών μονάδων που διαθέτουν εργαστήριο φυσικών επιστημών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας (2006-2008)

Βαθμίδες Εκπαίδευσης	2006		2007		2008		Ποσοστιαία Μεταβολή 2006-2008
	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	
Δημοτικό	17,70%	-0,30%	16,90%	-4,40%	16,20%	-4,40%	-8,60%
Γυμνάσιο	81,30%	3,40%	82,90%	2,00%	83,80%	1,10%	3,10%
Γενικό Λύκειο	87,60%	0,20%	89,60%	2,40%	91,40%	1,90%	4,30%
ΤΕΕ	40,30%	23,80%	46,80%	16,00%	49,40%	5,60%	22,50%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 1.23 τα Ιδιωτικά Δημοτικά σχολεία υπερέρχουν των Δημοσίων ως προς τα εργαστήρια φυσικής και συγκεκριμένα

το εύρος της διαφοράς μεταξύ των δύο τομέων ισούται με -13,8 μονάδες (αύξηση κατά 1,0% σε σχέση με την αντίστοιχη διαφορά το έτος 2006).

Πίνακας 1.23: Ποσοστό σχολικών μονάδων που διαθέτουν εργαστήριο φυσικών επιστημών ανά τομέα κατά την περίοδο 2006-2008 (Πρωτοβάθμια εκπαίδευση – Δημοτικά Σχολεία)

Βαθμίδα	Τομέας	2006		2007		2008		Ποσοστιαία Μεταβολή 2006-2008
		Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	
Δημοτικό	Δημόσιος	16,80%	0,40%	16,00%	-4,70%	15,20%	-4,70%	-9,10%
	Ιδιωτικός	30,40%	-6,00%	29,70%	-2,40%	29,00%	-2,20%	-4,60%
	Διαφορά	-13,60%	-12,90%	-13,70%	0,30%	-13,80%	0,70%	1,00%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010

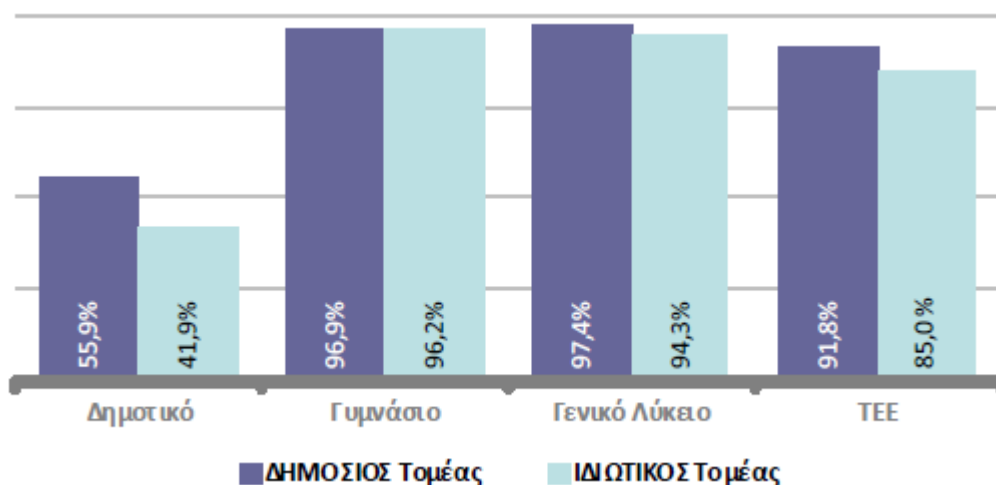
Σε όλα τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην εξοικείωση των μαθητών με τη σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορικής. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται το ποσοστό των σχολικών μονάδων που διαθέτουν εργαστήριο πληροφορικής. Όλες οι βαθμίδες εκπαίδευσης παρουσιάζουν αύξηση του ποσοστού με τη μεγαλύτερη μεταβολή να καταγράφεται στα δημοτικά σχολεία με αύξηση κατά 6,9% και συγκεκριμένα από 51,4% το 2006 σε 54,9% το 2008.

Πίνακας 1.24: Ποσοστό σχολικών μονάδων που διαθέτουν εργαστήριο πληροφορικής ανά βαθμίδα εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας (2006-2008)

Βαθμίδες Εκπαίδευσης	2006		2007		2008		Ποσοστιαία Μεταβολή 2006-2008
	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	
Δημοτικό	51,40%	8,50%	53,60%	4,20%	54,90%	2,50%	6,90%
Γυμνάσιο	96,40%	-0,20%	96,70%	0,40%	96,90%	0,20%	0,60%
Γενικό Λύκειο	96,00%	-0,60%	96,40%	0,40%	97,20%	0,80%	1,20%
ΤΕΕ	91,10%	0,00%	92,10%	1,20%	91,60%	-0,60%	0,50%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010

Γράφημα 1.9: Ποσοστό σχολικών μονάδων που διαθέτουν εργαστήριο πληροφορικής ανά τομέα και βαθμίδα εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας (2008)

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010

Το παραπάνω γράφημα καταδεικνύει πως ο Δημόσιος τομέας υπερέχει του Ιδιωτικού αναφορικά με εργαστήρια της πληροφορικής και συγκεκριμένα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση η διαφορά ισούται με 13,9 ποσοστιαίες μονάδες κατά την τριετία 2006-2008. Το 2006 οι σχολικές μονάδες που διέθεταν εργαστήριο πληροφορικής ήταν 2.737, ενώ το 2008 το ποσό αυτό ήταν 3.046 για την ίδια βαθμίδα εκπαίδευσης (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010). Σημαντική είναι και η αύξηση που παρατηρείται στον αριθμό υπολογιστών στα Δημοτικά σχολεία, καθώς η αναλογία των μαθητών ανά υπολογιστή μειώθηκε από 61,1/1 το 2000 σε 21,9/1 το 2003, (Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, 2010), ενώ το 2013 μειώθηκε ακόμα περισσότερο σε 16/1. Σημαντικό είναι να ληφθεί υπόψη πως στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ίδια αναλογία αντιστοιχεί σε 10 ή 5 μαθητές (Μανάφη, 2014).

Πίνακας 1.25: Ποσοστό σχολικών μονάδων που διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων ανά τομέα κατά την περίοδο 2006-2008 (Πρωτοβάθμια εκπαίδευση – Δημοτικά Σχολεία)

Βαθμίδα	Τομέας	2006		2007		2008		Ποσοστιαία Μεταβολή 2006-2008
		Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	
Δημοτικό	Δημόσιος	41,40%	5,50%	43,50%	5,00%	43,10%	-0,80%	4,20%

	Ιδιωτικός	36,00%	-0,20%	37,40%	4,00%	39,80%	6,30%	10,60%
	Διαφορά	5,40%	68,90%	6,10%	11,30%	3,40%	-44,60%	-38,40%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010

Όσον αφορά στο ποσοστό των σχολικών μονάδων των Δημοτικών σχολείων που διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων από τον πίνακα 1.25 παρατηρείται πως ο Δημόσιος τομέας υπερτερεί τη χρονική περίοδο 2006-2008 έναντι του Ιδιωτικού καταγράφοντας αύξηση 4,2%, με τη διαφορά τους όμως να μειώνεται κατά 38,4%. Συγκεκριμένα το 2006 τα δημοτικά σχολεία που διέθεταν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων ήταν 2.257 και το 2008 ήταν 2.380.

Μικρή αύξηση (1,4%) παρουσιάζεται στην ύπαρξη βιβλιοθηκών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την τριετία 2006-2008, από 34,3% το 2006 σε 34,7% το 2008. Σε απόλυτους αριθμούς 1.848 δημοτικά σχολεία το 2006 διέθεταν βιβλιοθήκη, ενώ 1.926 το 2008.

Πίνακας 1.25: Ποσοστό σχολικών μονάδων που διαθέτουν βιβλιοθήκη (2006-2008)

Βαθμίδα	2006		2007		2008		Ποσοστιαία Μεταβολή 2006-2008
	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	Τιμή	Ποσοστ. Ετ. Μεταβολή	
Δημοτικό	34,30%	7,10%	35,10%	2,40%	34,70%	-1,00%	1,40%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010

1.7. Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Περιφέρεια Αττικής

Η περιφέρεια Αττικής έχει πληθυσμό 3.827.624 με βάση την απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής το 2011 και εκτείνεται σε 3.808 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η μέση ηλικία του μόνιμου πληθυσμού στην περιφέρεια αυτή είναι 41,3 (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2013). Το κατά κεφαλή Α.Ε.Π. της περιφέρειας κατά το έτος 2007 ήταν 27.930€, ενώ ο μέσος όρος της χώρας ήταν το ίδιο έτος 20.230€. Αναφορικά με τις δαπάνες για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρατηρήθηκε αύξηση του ποσού από 3.295.120€ το 2005 σε 16.976.810€ το 2008 με ποσοστιαία μεταβολή 415,2% στη διάρκεια αυτής της τετραετίας. Ο αριθμός

των λειτουργούντων δημοτικών σχολείων το σχολικό έτος 2013/2014 ήταν 932, ενώ τα μη λειτουργούντα δημοτικά ήταν 9 (ΕΛΣΤΑΤ, 2014). Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην Περιφέρεια Αττικής στην τετραετία 2005-2008 παρατηρήθηκε μείωση των εργαστηρίων φυσικών επιστημών (από 462 το 2005 σε 401 το 2008), ενώ αύξηση καταγράφηκε στα εργαστήρια Πληροφορικής (από 681 το 2005, σε 752 το 2008) και στις αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (από 768 το 2005, σε 804 το 2008) δεν παρατηρήθηκαν μεταβολές στην ύπαρξη σχολικών βιβλιοθηκών (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010).

Οι εκπαιδευτικοί που ασκούσαν διδακτικό έργο κατά το έτος 2008 στα δημοτικά σχολεία της Περιφέρειας Αττικής ήταν 20.314 (18.099 στα δημόσια δημοτικά σχολεία και 2.215 στα ιδιωτικά), εκ των οποίων δάσκαλοι (ειδικότητα ΠΕ70) 15.135 και εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων (ξένων γλωσσών, μουσικής, φυσικής αγωγής και πληροφορικής) 5.179. Από το διδακτικό προσωπικό το ίδιο έτος το 9,1% ήταν κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής, το 4,3% ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου, το 0,6% κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου, ενώ οι εκπαιδευτικοί με μετεκπαίδευση ήταν το 14,6% επί του διδακτικού προσωπικού (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010). Στην έναρξη του σχολικού έτους 2013/2014 οι διδάσκοντες ήταν μειωμένοι κατά 9,14% για την εξαετία 2008-2014 (18.457 διδάσκοντες). Το ίδιο σχολικό έτος οι μη διδάσκοντες εκπαιδευτικοί ήταν 869 και το βοηθητικό προσωπικό των σχολικών μονάδων 1.360. (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2014)

Το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού μειώθηκε, από 217.126 το 2005 σε 212.902 το 2008. Σε δημόσια δημοτικά σχολεία φοιτούσαν 183.668 μαθητές (86,3%) και σε ιδιωτικά σχολεία 29.234 (13,7%). Το φαινόμενο της αδικαιολόγητης διακοπής φοίτησης των μαθητών μειώθηκε από 0,6% το 2005 σε 0,5% το 2008. Αύξηση παρατηρήθηκε στο ποσοστό των απορριφθέντων μαθητών από 0,3% το 2005 σε 0,4% το 2008, καθώς και στο ποσοστό των αριστούχων αποφοίτων (από 80,4% το 2005 σε 83,1% το 2008)(ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010). Για το σχολικό έτος 2013/2014 το σύνολο των μαθητών της Περιφέρειας Αττικής ήταν 190.438 , (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2014) παρουσιάζοντας μείωση 10,55% κατά την περίοδο 2008-2014.

1.8. Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στο Νότιο Τομέα Αθηνών (Δ' Αθηνών)

Η Περιφερειακή Ενότητα Νότιου Τομέα Αθηνών είναι μία από τις οκτώ περιφερειακές ενότητες στις οποίες διαιρείται η Περιφέρεια Αττικής (όπως αυτό διαμορφώθηκε από τον νόμο 3852/2010 – πρόγραμμα Καλλικράτη) . Περιλαμβάνει το νοτιότερο τμήμα του λεκανοπεδίου των Αθηνών και συγκεκριμένα τους εξής Δήμους:

- Δήμος Αγίου Δημητρίου
- Δήμος Αλίμου
- Δήμος Γλυφάδας
- Δήμος Ελληνικού – Αργυρούπολης
- Δήμος Καλλιθέας
- Δήμος Μοσχάτου – Ταύρου
- Δήμος Νέας Σμύρνης
- Δήμος Παλαιού Φαλήρου

Η συνολική έκτασή της είναι 68,87 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ενώ ο συνολικός πληθυσμός της συγκεκριμένης Περιφέρειας είναι 529.826 και η πυκνότητά του ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο είναι 7.332,66. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται ο μόνιμος πληθυσμός και η πυκνότητα για κάθε έναν Δήμο ξεχωριστά.

Πίνακας 1.26 : Απογραφή Πληθυσμού – Κατοικιών 2011, ανά Δήμο

Επίπεδο διοικητικής διαίρεσης	Γεωγραφικός κωδικός Καλλικράτη	Περιγραφή	Μόνιμος Πληθυσμός	Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού ανά τετρ. χιλιόμετρο
4	48	Περιφερειακή Ενότητα Νότιου Τομέα Αθηνών	529.826	7.692,46
5	4802	Δήμος Αγίου Δημητρίου (Έδρα: Άγιος Δημήτριος)	71.294	14.405,74
5	4803	Δήμος Αλίμου (Έδρα: Καλαμάκιον)	41.720	7.060,42

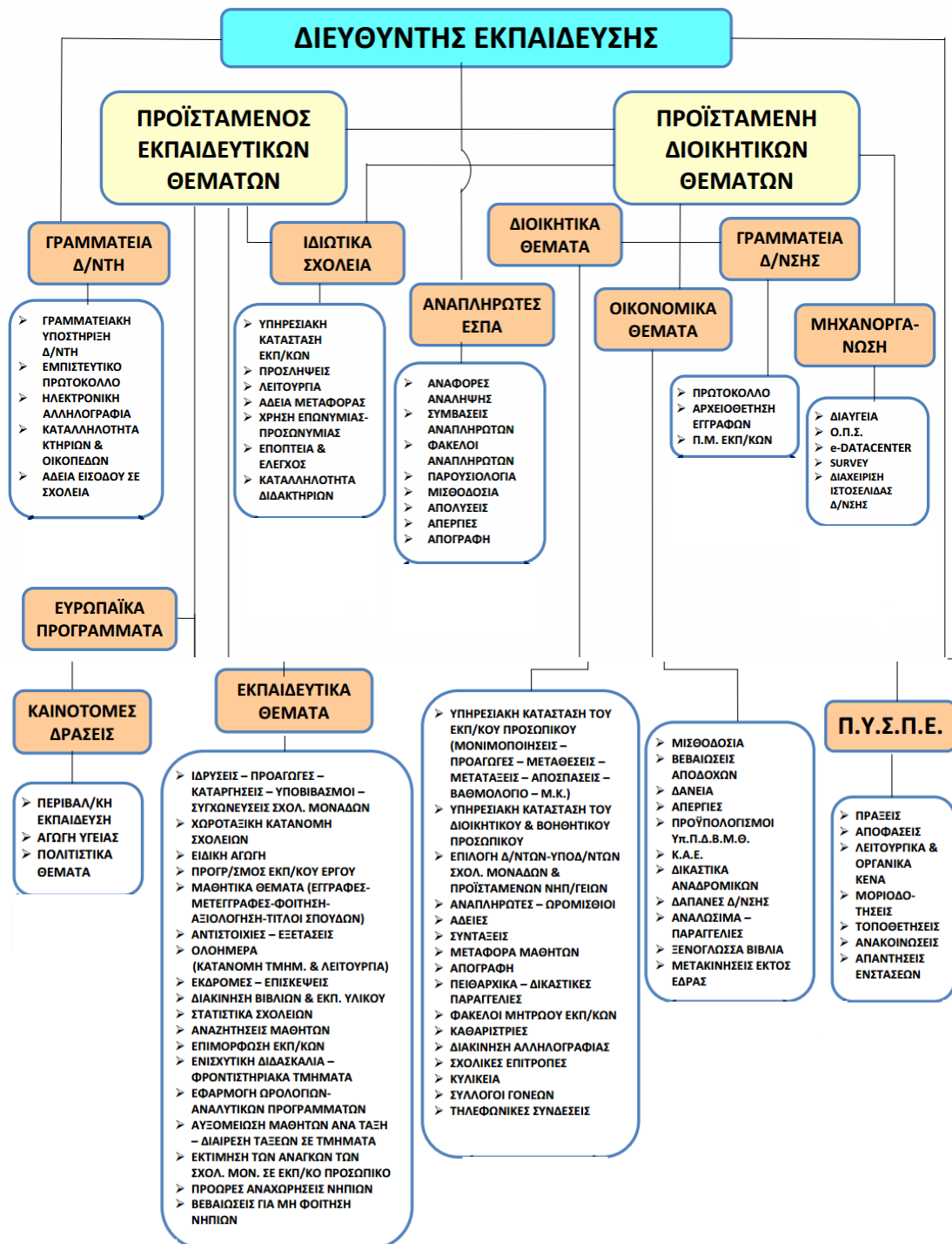
5	4804	Δήμος Γλυφάδας (Έδρα: Γλυφάδα)	87.305	3.441,81
5	4805	Δήμος Ελληνικού - Αργυρούπολης (Έδρα: Αργυρούπολις)	51.356	3.344,58
5	4801	Δήμος Καλλιθέας (Έδρα: Καλλιθέα)	100.641	21.192,04
5	4806	Δήμος Μοσχάτου - Ταύρου (Έδρα: Μοσχάτον)	40.413	9.081,57
5	4807	Δήμος Νέας Σμύρνης (Έδρα: Νέα Σμύρνη)	73.076	20.736,66
5	4808	Δήμος Παλαιού Φαλήρου (Έδρα: Παλαιόν Φάληρον)	64.021	13.996,72

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012)

Από τα στοιχεία της τελευταίας πραγματοποιηθείσας απογραφής του 2011 καταγράφεται πως οι Δήμοι Καλλιθέας, Νέας Σμύρνης και Αγίου Δημητρίου είναι στους δέκα πιο πυκνοκατοικημένους Δήμους της χώρας.

Στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθήνας (Νότιου Τομέα Αθηνών), υπάγονται όλες οι σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή δημόσια και ιδιωτικά δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία. Σε αυτήν υπηρετούν ο Διευθυντής Εκπαίδευσης Π.Ε. Δ' Αθηνών, το Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε.) , οι Σχολικοί Σύμβουλοι και το ΚΕΔΔΥ Δ' Αθήνας.

Γράφημα 1.10: Οργανόγραμμα Δ' Διεύθυνση Π.Ε. Αθηνών

Πηγή: Διαδικτυακός Τόπος Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών

Από το σχολικό έτος 2011/2012 υπήρξαν πολλές μεταβολές αναφορικά με τις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών, καθώς πραγματοποιήθηκαν αρκετές συγχωνεύσεις κυρίως στα Δημοτικά σχολεία του

Δήμου Νέας Σμύρνης, καθώς και υποβιβασμοί. Συγκεκριμένα, υποβιβάστηκε το 13^ο Δ.Σ. Παλαιού Φαλήρου (από 12/θέσιο σε 8/θέσιο), το 2^ο Δ.Σ. Παλαιού Φαλήρου (από 10/θέσιο σε 8/θέσιο) και το 11^ο Δ.Σ. Αγίου Δημητρίου (από 11/θέσιο σε 10/θέσιο) (ΦΕΚ 440/18-03-2011, τεύχος Β'). Το χρονικό αυτό διάστημα ιδρύθηκε το 19^ο 6/θέσιο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου και προήχθη το 14^ο Δ.Σ. Γλυφάδας από 11/θέσιο σε 12/θέσιο. (αρ. πρ. 70627/Δ4, 23-6-2011). Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συγχωνεύσεις που πραγματοποιήθηκαν το ίδιο σχολικό έτος.

Πίνακας 1.27: Συγχωνεύσεις Δημοτικών Σχολείων , Νότιος Τομέας Αθηνών (2011)

A/A	Σχολικές Μονάδες που συγχωνεύονται	Νέα Σχολική Μονάδα
1	8ο 6/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	5ο 12/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης
	5ο 8/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	
2	9ο 7/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	6ο 12/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης
	6ο 8/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	
3	10ο 10/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	1ο 12/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης
	1ο 9/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	
4	11ο 8/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	2ο 12/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης
	2ο 8/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	
5	14ο 7/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	12ο 12/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης
	12ο 6/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	
6	15ο 6/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	7ο 12/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης
	7ο 6/θέσιο Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	
7	16ο 6/θέσιο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	8ο 12/θέσιο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	8ο 6/θέσιο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	
8	9ο 7/θέσιο Δ.Σ. Π. Φαλήρου	1ο 12/θέσιο Δ.Σ. Π. Φαλήρου
	1ο 8/θέσιο Δ.Σ. Π. Φαλήρου	

Πηγή: ΦΕΚ 440/18-03-2011, τεύχος Β'

Κατά το έτος 2014 πραγματοποιήθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας νέες συγχωνεύσεις Σχολικών μονάδων, οι οποίες δεν επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την περιοχή της Δ' Αθήνας (Νότιος Τομέας Αθηνών) καθώς συγχωνεύτηκαν δύο Δημοτικά Σχολεία στην Καλλιθέα (το 27^ο 6/θέσιο Δ.Σ.

Καλλιθέας συγχωνεύτηκε με το 3^ο 12/θέσιο Δ.Σ. Καλλιθέας και η νέα σχολική μονάδα είναι το 3^ο 14/θέσιο Δ.Σ. Καλλιθέας) και δύο στη Γλυφάδα (το 18^ο 6/θέσιο Δ.Σ. Γλυφάδας συγχωνεύτηκε με το 3^ο 12/θέσιο Δ.Σ. Γλυφάδας και η νέα σχολική μονάδα είναι το 3^ο 16/θέσιο Δ.Σ. Γλυφάδας) (ΦΕΚ1329/26-5-2014, τεύχος Β').

Στον παρακάτω πίνακα (1.28) αποτυπώνονται βασικά μεγέθη που αφορούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στα δημοτικά σχολεία που ανήκουν στην Δ' Διεύθυνση Π.Ε. Αθηνών σε σχέση με τον αριθμό των σχολικών μονάδων, τον αριθμό των σχολείων με τμήματα ένταξης και των μαθητών που φοιτούν σε αυτά τα τμήματα, του μαθητές και τους αποφοίτους, καθώς και τους διδάσκοντες για το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 1.28: Αριθμός δημόσιων και ιδιωτικών Δημοτικών Σχολείων, Τμημάτων, μαθητών, αποφοίτων και διδασκόντων στην Π.Ε. Δ' Αθηνών, 2013-2014

ΔΗΜΟΤΙΚΑ	Αριθμός Σχολείων	Αριθμός Σχολείων με Τμήματα Ένταξης	Αριθμός Τμημάτων	Αριθμός Τμημάτων που λειτουργούν μόνο πρωί	Μαθητές	Απόφοιτοι Μαθητές	Αριθμός Μαθητών Τμημάτων Ένταξης	Διδάσκοντες
	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο
ΔΗΜΟΣΙΑ	118*	79	1243	1243	24.828	3.940	1246	2384
ΙΔΙΩΤΙΚΑ	23	0	189	189	4.174	572	0	356

*Συμπεριλαμβάνονται και τα μη λειτουργούντα Δημοτικά Σχολεία

Πηγή: Δ' Διεύθυνση Π.Ε. Αθηνών

Ο πίνακας 1.29 παρουσιάζει τους διδάσκοντες των δημόσιων και ιδιωτικών δημοτικών σχολείων της Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών ανά ειδικότητα για το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 1.29: Αριθμός διδασκόντων ανά ειδικότητα, στα δημόσια και ιδιωτικά Δημοτικά Σχολεία της Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών (2013/2014)

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ		
ΔΑΣΚΑΛΟΙ	1649	195
ΑΓΓΛΙΚΩΝ	170	46
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	188	32
ΜΟΥΣΙΚΗΣ	84	19
ΤΕΧΝΙΚΩΝ	55	7
ΓΑΛΛΙΚΗΣ	46	27
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ	26	14
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	82	12

ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	41	2
ΛΟΙΠΟΙ	43	2
ΣΥΝΟΛΟ	2384	356

Πηγή: Δ' Διεύθυνση Π.Ε. Αθηνών

Αναλυτικά τα Δημόσια Δημοτικά Σχολεία σύμφωνα με τα στοιχεία της Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών παρουσιάζουν την εξής εικόνα :

Πίνακας 1.30 : Δημοτικά σχολεία Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών (2015)

ΔΗΜΟΣ	A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
Δήμος Αλίμου	1	1ο Δ.Σ. Αλίου Ε.Α.Ε.Π.
	2	2ο Δ.Σ. Αλίου
	3	3ο Δ.Σ. Αλίου Ε.Α.Ε.Π.
	4	4ο Δ.Σ. Αλίου Ε.Α.Ε.Π.
	5	5ο Δ.Σ. Αλίου Ε.Α.Ε.Π.
	6	6ο Δ.Σ. Αλίου Ε.Α.Ε.Π.
	7	7ο Δ.Σ. Αλίου
	8	9ο Δ.Σ. Αλίου
Δήμος Καλλιθέας	9	1ο Δ.Σ. Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	10	2ο Δ.Σ. Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	11	3ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	12	4ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	13	5ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	14	6ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	15	8ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	16	9ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	17	10ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	18	11ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	19	12ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	20	13ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	21	14ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	22	15ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	23	17ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	24	20ο Δ.Σ. Καλλιθέας
	25	21ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	26	23ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	27	26ο Δ.Σ. Καλλιθέας Ε.Α.Ε.Π.
	28	1ο Ειδικό Δ.Σ. Καλλιθέας
	29	Ειδικό Δ.Σ. Τυφλών Καλλιθέας
	30	Ειδικό Δ.Σ. Τυφλοκωφών Καλλιθέας
Δήμος Μοσχάτου-Ταύρου	31	1ο Δ.Σ. Μοσχάτου Ε.Α.Ε.Π.
	32	2ο Δ.Σ. Μοσχάτου Ε.Α.Ε.Π.
	33	3ο Δ.Σ. Μοσχάτου Ε.Α.Ε.Π.
	34	4ο Δ.Σ. Μοσχάτου
	35	5ο Δ.Σ. Μοσχάτου

	36	6ο Δ.Σ. Μοσχάτου Ε.Α.Ε.Π.
	37	1ο Δ.Σ. Ταύρου
	38	2ο Δ.Σ. Ταύρου
	39	3ο Δ.Σ. Ταύρου Ε.Α.Ε.Π.
	40	4ο Δ.Σ. Ταύρου
	41	5ο Δ.Σ. Ταύρου
Δήμος Νέας Σμύρνης	42	1ο Δ.Σ. Σμύρνης Ε.Α.Ε.Π.
	43	2ο Δ.Σ. Σμύρνης Ε.Α.Ε.Π.
	44	3ο Δ.Σ. Σμύρνης
	45	4ο Δ.Σ. Σμύρνης
	46	5ο Δ.Σ. Σμύρνης Ε.Α.Ε.Π.
	47	6ο Δ.Σ. Σμύρνης Ε.Α.Ε.Π.
	48	7ο Δ.Σ. Σμύρνης Ε.Α.Ε.Π.
	49	12ο Δ.Σ. Σμύρνης Ε.Α.Ε.Π.
	50	13ο Δ.Σ. Σμύρνης
	51	Δ.Σ. Αγ. Ανδρέα
Δήμος Παλαιού Φαλήρου	52	1ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	53	2ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου
	54	3ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου
	55	4ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	56	5ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	57	6ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου
	58	7ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	59	8ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου
	60	10ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	61	11ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	62	12ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου Ε.Α.Ε.Π.
	63	13ο Δ.Σ. Π. Φαλήρου
	64	Διαπολιτισμικό Δ.Σ. Π. Φαλήρου
Δήμος Γλυφάδας	65	1ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	66	2ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	67	3ο Δ.Σ. Γλυφάδας
	68	4ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	69	5ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	70	6ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	71	7ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	72	8ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	73	9ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	74	10ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	75	11ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	76	12ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	77	13ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	78	14ο Δ.Σ. Γλυφάδας Ε.Α.Ε.Π.
	79	16ο Δ.Σ. Γλυφάδας
Δήμος Αργυρούπολης - Ελληνικού	80	1ο Δ.Σ. Αργυρούπολης Ε.Α.Ε.Π.
	81	2ο Δ.Σ. Αργυρούπολης
	82	3ο Δ.Σ. Αργυρούπολης Ε.Α.Ε.Π.

	83	4ο Δ.Σ. Αργυρούπολης Ε.Α.Ε.Π.
	84	5ο Δ.Σ. Αργυρούπολης
	85	6ο Δ.Σ. Αργυρούπολης
	86	7ο Δ.Σ. Αργυρούπολης Ε.Α.Ε.Π.
	87	8ο Δ.Σ. Αργυρούπολης
	88	11ο Δ.Σ. Αργυρούπολης Ε.Α.Ε.Π.
	89	Ειδικό Δ.Σ. Κωφών και Βαρηκόων Αργυρούπολης
	90	Δ.Σ. Εγκεφαλικής Παράλυσης Αργυρούπολης
	91	1ο Δ.Σ. Ελληνικού Ε.Α.Ε.Π.
	92	2ο Δ.Σ. Ελληνικού
	93	3ο Δ.Σ. Ελληνικού
	94	4ο Δ.Σ. Ελληνικού Ε.Α.Ε.Π.
Δήμος Αγίου Δημητρίου	95	1ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	96	2ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	97	3ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	98	4ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	99	5ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	100	6ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	101	7ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	102	8ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	103	9ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	104	10ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	105	11ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	106	12ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	107	13ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	108	14ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	109	15ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	110	17ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	111	18ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	112	20ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου Ε.Α.Ε.Π.
	113	21ο Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου
	114	1ο Ειδικό Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου

Πηγή: Διαδικτυακός τόπος Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Η Οικονομική της Εκπαίδευσης : Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου

Οι όροι «Οικονομία» και «Εκπαίδευση» μπορεί να προσδιορίζονται σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία, διαθέτοντας τους δικούς τους κανόνες, αρχές και θεωρίες, όμως εμπλέκονται και αλληλοσχετίζονται διαχρονικά (Παπακωνσταντίνου, 2003). Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου εμφανίζεται το 1776 με τον Adam Smith ο οποίος αναφέρει πως ένας ειδικευμένος και καταρτισμένος εργάτης είναι πιο παραγωγικός από τον ανειδίκευτο (Καρατζιά & Λαμπρόπουλος, 2006). Κυρίως μετά το πέρας του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου διαπιστώθηκε πως η οικονομική ανάπτυξη πραγματοποιήθηκε με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς από αυτούς που είχαν αρχικά προβλεφθεί, καθώς δεν είχε ληφθεί υπόψη η σημασία του ανθρώπινου κεφαλαίου στην παραγωγική διαδικασία (Τσαμαδιάς, 2000). Κατά τους Denison (1968) και Αθανασίου (1978) οι εκτιμήσεις συναρτήσεων παραγωγής σε διάφορες χώρες έδειχναν ότι σημαντικό τμήμα της αύξησης του Εθνικού Προϊόντος δεν οφειλόταν στην ποσοτική αύξηση των κλασικών συντελεστών παραγωγής (έδαφος, εργασία και κεφάλαιο) αλλά στον ανθρώπινο παράγοντα και στην εκπαίδευση. Έτσι η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας εξαρτάται όχι μόνο από το φυσικό κεφάλαιο στο οποίο επενδύει η χώρα αυτή στην οικονομία της, αλλά και από τη γνώση και τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού που διαθέτει (Σαϊτή, 2000). Αυτό δηλαδή που διαπιστώθηκε είναι πως η γνώση διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο και αποτελεί σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την παραγωγικότητα του ατόμου σε κάθε μορφής εργασία (Τσαμαδιάς, 2000). Κατά τους Becker (1964, 1993) και Schultz (1964, 1993) οι ικανότητες και δεξιότητες που είναι ενσωματωμένες στον άνθρωπο και μπορούν να καλλιεργηθούν αλλά και να αναπτυχθούν με διαδικασίες μάθησης και κατάρτισης τον καθιστούν περισσότερο παραγωγικό. Δηλαδή, όπως αργότερα εκφράστηκε από τους Ceri (1998) και Cowen (2002) η ανθρώπινη γνώση και η αξιοποίησή της πραγματοποιείται μέσα από τη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου (Καρατζιά & Λαμπρόπουλος, 2006).

Στο νέο κλάδο της οικονομικής επιστήμης προστέθηκε η οικονομική της εκπαίδευσης στην οποία το ανθρώπινο κεφάλαιο κατέχει κυρίαρχη θέση. Κατά

τον Schultz (1972) το ανθρώπινο κεφάλαιο έχει τέσσερις διακεκριμένες ιδιότητες:

- Είναι ενσωματωμένο στον άνθρωπο, δηλαδή είναι ανθρώπινο στοιχείο.
 - Είναι κεφάλαιο, αφού αποτελεί πηγή μελλοντικών ικανοποιήσεων και μελλοντικών αποδόσεων ή κατά δύο, όπως και οι άλλες μορφές κεφαλαίου.
 - Δεν μπορεί να διαχωριστεί από το άτομο που το κατέχει, όπως συμβαίνει με τις άλλες μορφές κεφαλαίου.
 - Δεν μεταβιβάζεται, δεν πωλείται, δεν ενοικιάζεται και δεν κληρονομείται.
- (Ψαχαρόπουλος, 1999)

Δηλαδή, το ανθρώπινο κεφάλαιο μπορεί να αποκτηθεί μόνο, αν το ίδιο το άτομο μετέχει στη διαδικασία απόκτησής του, δηλαδή στη μάθηση και στην εξάσκηση (Τσαμαδιάς, 2000). Μέσα από την εκπαίδευση, στην οποία συμμετέχουν όλα τα άτομα και οι κοινωνικές ομάδες, τίθενται οι βάσεις για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (Ματθαίου, 1997).

Στη συνέχεια η εκπαίδευση θεωρήθηκε (σε επίπεδο μακρο – οικονομικής θεώρησης) ως ένα είδος επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο, το οποίο αναμένεται να επιφέρει αποδόσεις τόσο στο άτομο όσο και στην κοινωνία, καθώς το άθροισμα των αποδόσεων των ατόμων μπορεί να δώσει την αντίστοιχη απόδοση για τη χώρα στο σύνολό της (Καρατζιά & Λαμπρόπουλος, 2006). Υπό αυτό το πρίσμα η εκπαίδευση αποτελεί τομέας όπου επενδύονται χρηματικοί και ανθρώπινοι πόροι (Πεσμαζόγλου, 1987). Κατά τους Psacharopoulos & Woodhall (1985) το εκπαιδευτικό κόστος μπορεί να διακριθεί στο άμεσο ή διαρκές και στο έμμεσο ή κεφαλαιουχικό, όπου στο άμεσο περιλαμβάνονται έξοδα που παρουσιάζονται συχνά και αφορούν δαπάνες για υλικά και υπηρεσίες και φέρνουν αποτελέσματα άμεσα και σύντομης διάρκειας, ενώ στο έμμεσο οι αγορές κτιρίων και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, που τα αποτελέσματά τους γίνονται αντιληπτά για περισσότερο χρονικό διάστημα. Πιο συγκεκριμένα οι κατηγορίες των δαπανών μπορούν να διακριθούν σε: α) Δαπάνες λειτουργίας των ιδρυμάτων (που αφορούν δαπάνες συντήρησης σχολείων, προμήθειας γραφικής ύλης, τηλεφωνικά έξοδα, υλικά καθαρισμού, ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, πετρελαίου, μεταφοράς και μετακίνησης), β) Μισθοδοσία εκπαιδευτικών και γ) Κεφαλαιουχικές ή

επενδυτικές δαπάνες (που αναφέρονται σε έμμεσα έξοδα για την αγορά κτιρίων, εργαστηρίων, βιβλιοθηκών και αγορά για τον εξοπλισμό αυτών) (Καρατζιά & Λαμπρόπουλος, 2006).

Το 2011 οι Tsamadias & Prontzas εφαρμόζοντας τα οικονομετρικά μοντέλα των Mankiw, Romer και Well μελέτησαν την επίδραση της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας για το χρονικό διάστημα 1960–2000. Από τα αποτελέσματα αυτής της εμπειρικής μελέτης φάνηκε πως η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου είχε επηρεάσει θετικά την οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα για τα έτη αυτά. Πιο συγκεκριμένα σημαντικός καταδεικνύεται ο ρόλος της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας και στις επενδύσεις φυσικών κεφαλαίων (Pegkas & Tsamadias, 2014). Σε αντίθετο αποτέλεσμα κατέληξε η εμπειρική μελέτη των Tsamadias & Pegkas (2012) όπου εφαρμόστηκε το ίδιο οικονομετρικό μοντέλο για τη χρονική περίοδο 1981-2009, καταδεικνύοντας πως η εκπαίδευση είχε αρνητική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

2.2 Η ποιότητα στην Εκπαίδευση

Με τον όρο ποιότητα νοείται το σύνολο των χαρακτηριστικών ενός πράγματος, τα οποία το χαρακτηρίζουν και το διαφοροποιούν από τα όμοιά του και πιο συγκεκριμένα το σύνολο των θετικών του ιδιοτήτων (Μπαμπινιώτης, 1998).

Πέρα όμως από αυτά τα χαρακτηριστικά η ποιότητα δεν αναφέρεται μόνο στη σύνθεση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, αλλά και στις προσδοκίες που αυτό δημιουργεί, στην αποτίμηση και στην αξιολόγησή του. Η ποιότητα δηλαδή αποτελεί βασικό κριτήριο αξιολόγησης και επιλογής μίας υπηρεσίας ή ενός προϊόντος από το άτομο ή την ομάδα που θα επιλέξει να το καταναλώσει. Με την απελευθέρωση και παγκοσμιοποίηση των αγορών και με την ιδιωτικοποίηση διάφορων κλάδων του δημοσίου τομέα, υπήρξε σαν αποτέλεσμα η ανάγκη για υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, εξειδίκευση και διαβίου μάθηση (Φασούλης, 2010).

Συγκεκριμένα όσον αφορά τη σχολική εκπαίδευση υπάρχουν διάφοροι παράγοντες και τάσεις οι οποίες συντέλεσαν στον λόγο για Ποιότητα της

εκπαίδευσης στις διάφορες εκπαιδευτικές πολιτικές, όπως οι νέες εξελίξεις και έρευνες στο χώρο της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας και της εκπαιδευτικής τεχνολογίας κατά τον 20^ο αιώνα, οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται για την εκπαίδευση και συνεχώς αυξάνονται για αυτήν, καθώς και οι συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας γενικότερα για τη βελτίωση της ποιότητας στην παρεχόμενη εκπαίδευση (Φασούλης, 2001).

Έχει υποστηριχτεί πως δεν πρέπει να μιλάμε «για ποιότητα αλλά για ποιότητες, κάνοντας διάκριση ανάμεσα στις απαιτήσεις για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης που εκφράζουν διάφορες εμπλεκόμενες ομάδες, όπως οι μαθητές, οι δάσκαλοι, η κοινωνία, η αγορά εργασίας και οι κυβερνήσεις» (Βλάχος, 2008 : 3). Για την αναζήτηση της ποιότητας στο χώρο της εκπαίδευσης πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η ποιότητα είναι μία σύνθετη έννοια, καθώς θεωρείται συνάρτηση πολλών παραμέτρων οι οποίες περιλαμβάνουν τις εισροές, τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού συστήματος τα οποία αλληλεπιδρούν με σκοπό την επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων του (Jansen, 1995). Με τον όρο εισροές νοούνται οι δαπάνες ανά μαθητή στην εκάστοτε βαθμίδα εκπαίδευσης, οι δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη , ο λόγος διδασκομένων προς διδασκόντων, ο λόγος των ηλεκτρονικών υπολογιστών ανά μαθητή κ.ά. Με τον όρο εκροές νοείται το ποσοστό των μαθητών οι οποίοι προάγονται σε στην επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης, οι επιδόσεις των μαθητών στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα, οι δημοσιεύσεις του διδακτικού προσωπικού κ.ά, (Ψαχαρόπουλος, 1999).

2.3 Δείκτες Ποιότητας

Από τη δεκαετία του '70 πολλά κράτη προκειμένου να διασφαλίσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του εκπαιδευτικού τους συστήματος ενέταξαν τον όρο ποιότητα στους βασικούς άξονες της εκπαιδευτικής τους πολιτικής (Μπιλλήρης, 2005).

Όλο και περισσότερα επίσημα εθνικά και ευρωπαϊκά κείμενα διατυπώνουν σαφώς την αναγκαιότητα της αποτύπωσης και αξιολόγησης της

υπάρχουσας κατάστασης στην εκπαίδευση, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο επίπεδο των σχολικών μονάδων, λαμβάνοντας υπόψη πως αποτελούν τις βασικές μονάδες των εκπαιδευτικών συστημάτων. Στόχος της αξιολόγησης αυτής αποτελεί η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Καρατζιά - Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006). Το 1996 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και κατάρτιση με τίτλο: «Διδασκαλία και Μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996). Πρόκειται για ένα κείμενο που στόχο του έχει τη διαμόρφωση ενός ευρύτερου λόγου για την εκπαίδευση. Προσδιορίζονται οι προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν στη βάση της γενικής εκπαίδευσης, όπως η κριτική σκέψη, η κατανόηση και η δημιουργικότητα. Επιπροσθέτως η γενική μόρφωση θεωρείται ως βασικό προαπαιτούμενο πάνω στο οποίο θα στηριχτεί η επαγγελματική εκπαίδευση. Στη δεύτερη θεματική περιοχή του Λευκού Βιβλίου (Χτίζοντας την Κοινωνία της Μάθησης) δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε μιας καλής ποιότητας γενική βασική εκπαίδευση και σε ένα φάσμα ικανοτήτων που πρέπει να καλλιεργηθούν προκειμένου να ευνοηθεί η καινοτομία.

Το 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέταξε έκθεση για την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης, στην οποία παρουσιάζονται δεκαέξι δείκτες ποιότητας οι οποίοι ανάγονται σε τέσσερις άξονες: α) επιδόσεις, β) επιτυχία και μετάβαση, γ) παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης και δ) πόροι και δομές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000γ).

Πίνακας 2.1. : Οι δεκαέξι δείκτες ποιότητας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2000

Κατηγορία	Δείκτες
Επιδόσεις	1. Μαθηματικά 2. Αναγνωστικές ικανότητες 3. Θετικές Επιστήμες 4. Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) 5. Ξένες Γλώσσες 6. Ικανότητα του μαθαίνειν 7. Αγωγή του πολίτη

Επιτυχία και μετάβαση	8. Εγκατάλειψη του σχολείου 9. Ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου της Β/θμιας Εκπαίδευσης 10. Συμμετοχή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
Παρακολούθηση της σχολικής Εκπαίδευσης	11. Αξιολόγηση και οργάνωση της σχολικής εκπαίδευσης 12. Συμμετοχή των γονέων
Πόροι και δομές	13. Εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτικών 14. Συμμετοχή στην Προσχολική Εκπαίδευση 15. Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή 16. Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή

Πηγή: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). Η ποιότητα στην εκπαίδευση

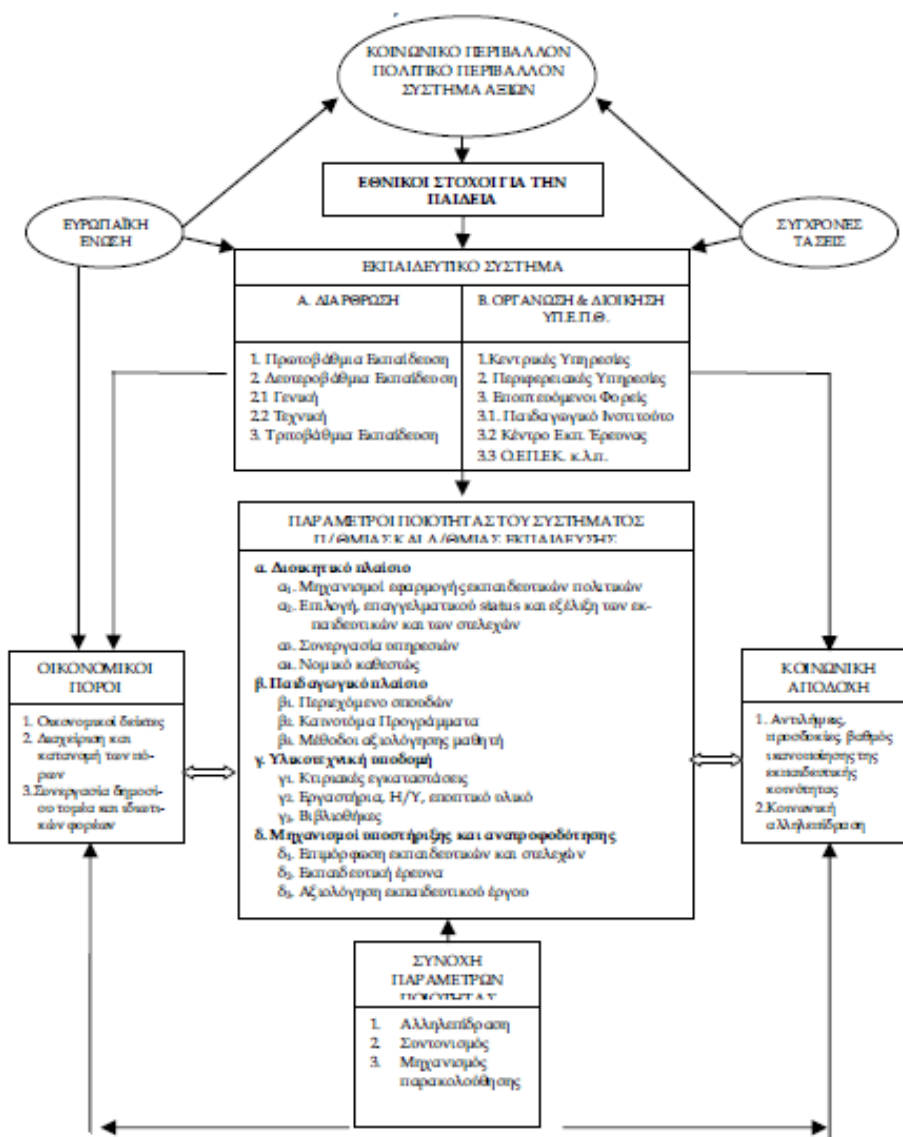
Το 2001 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Κοινοβούλιο σε κείμενό του τονίζει την αναγκαιότητα δημιουργίας διαφανών συστημάτων αξιολόγησης της ποιότητας στην εκπαίδευση με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων στη μαθησιακή διαδικασία όπως οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, οι γονείς κ.λ.π. Επιπλέον σημαντική είναι η συνεργασία μεταξύ των κρατών σε επίπεδο ευρωπαϊκό με χρήση κοινών εργαλείων και δεικτών ποιότητας (Καρατζιά - Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006). Με το πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» πραγματοποιήθηκε μια πρώτη επίσημη προσπάθεια στον προσανατολισμό κοινών στόχων με σκοπό την αναδόμηση των εθνικών συστημάτων παιδείας. Για την συγκριτική προσέγγιση των εκπαιδευτικών πολιτικών που εφαρμόζονται, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007· 2005α· 2005δ· 2002α· 2000γ) και το Συμβούλιο (Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ, 2005α· 2003) εξέδωσε σειρά εκθέσεων και προτάσεων εξάγοντας συμπεράσματα με την παραγωγή και χρήση δεικτών ποιότητας, γλωσσικών και μαθηματικών γνώσεων και στατιστικών για την εκπαίδευση γενικότερα. Η πιο δημοφιλής συγκριτική έρευνα αξιολόγησης μαθητικών επιδόσεων είναι η έρευνα PISA, η οποία πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Ο.Ο.Σ.Α.. Στόχος της έρευνας αυτής ήταν να διερευνηθούν οι δεξιότητες, γνώσεις και ικανότητες που είχαν αποκτηθεί στον τομέα της

ανάγνωσης, των μαθηματικών και των φυσικών επιστημών από μαθητές που είχαν ολοκληρώσει την υποχρεωτική τους φοίτηση (Ζμας, 2007).

Από τις παραπάνω αναφορές είναι πλέον προφανές πως η διασφάλιση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι κεντρικό ζήτημα για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για το λόγο αυτό και η Ελλάδα την έχει θέσει ως βασική προτεραιότητά της για το στρατηγικό σχεδιασμό της. Το 2008 το Τμήμα Ποιότητας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου πραγματοποίησε ένα στοχευμένο ερευνητικό πρόγραμμα με στόχο τη διερεύνηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Για την προσέγγιση της ποιότητας υπήρξε η παραδοχή πως πρόκειται για μια συνάρτηση πολλών μεταβλητών οι οποίες επιδρούν και καθορίζουν την υπάρχουσα κατάσταση αναφορικά με την παρεχόμενη ποιότητα των σχολικών μονάδων. Στο παρακάτω διάγραμμα αποτυπώνονται οι παράμετροι ποιότητας, έτσι όπως αυτοί ορίστηκαν στα πλαίσια της συγκεκριμένης έρευνας και αφορούν : στο διοικητικό πλαίσιο, στο παιδαγωγικό πλαίσιο, στην υλικοτεχνική υποδομή και στο μηχανισμό υποστήριξης και ανατροφοδότησης. Επιπλέον αποτυπώνεται η επιρροή των μεταβλητών από τους οικονομικούς πόρους και την κοινωνική αποδοχή, κάτι που ενδυναμώνει την άποψη πως υπάρχει διασύνδεση και αλληλεπίδραση μεταξύ των παραμέτρων (Βλάχος, 2008).

Πολλοί ερευνητές έχουν επίσης διατυπώσει τους δείκτες ποιότητας ως μια στατιστική έκφραση διάφορων παραμέτρων των εκπαιδευτικών συστημάτων. Κατά τον Willms (1992), αυτές οι στατιστικές εκφράσεις αποκτούν νόημα μέσα από τις μεταβολές που παρατηρούνται και συγκρίνονται με τη μέση τιμή που λαμβάνουν τα στοιχεία αναφοράς στις σχολικές μονάδες και περιγράφουν συγκεκριμένες παραμέτρους (Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006).

Διάγραμμα 1 : Παράμετροι ποιότητας του συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Πηγή: Εκπαίδευση και Ποιότητα στο Ελληνικό Σχολείο, Εισηγήσεις διημερίδων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2008

Κατά τη διεξαγωγή της πανελλαδικής έρευνας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ως σημαντικό στοιχείο ποιότητας της εκπαιδευτικής μονάδας παρουσιάστηκε η διαμόρφωση θετικού κλίματος καθώς αυτό συμβάλλει στην απόδοση των εκπαιδευτικών και στην επίδοση των μαθητών του εκάστοτε οργανισμού. Πιο συγκεκριμένα το σχολικό κλίμα είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τα χαρακτηριστικά του φυσικού, κοινωνικού και μαθησιακού περιβάλλοντος της σχολικής μονάδας, δηλαδή περιλαμβάνει : τις αίθουσες διδασκαλίας-

εργαστήρια – κοινόχρηστους χώρους , τον εξοπλισμό, τα μέσα διδασκαλίας, τον φωτισμό του κτιρίου και της τάξης, καθώς και τις σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών, τις σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους, τις δραστηριότητες των μαθητών ως ατόμων και ως μελών ομάδας, τις δραστηριότητες και τις εργασίες που ανατίθενται στους μαθητές, το κλίμα συνεργασίας και συμμετοχής των μαθητών, την συστηματική αξιολόγηση και ανατροφοδότηση των μαθητών σε θέματα προόδου. Μεταξύ των παραπάνω παραγόντων υπάρχει έντονη αλληλεπίδραση, η οποία μπορεί να είναι θετική με αποτέλεσμα τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ανάπτυξης αισθήματος ικανοποίησης και ευχαρίστησης, καθώς σε ένα αποτελεσματικό σχολείο επικρατεί κλίμα αισιοδοξίας και υψηλών προσδοκιών (Καρατάσιος & Καραμήτρου, 2008).

Λαμβάνοντας υπόψη πως συνεχώς υπάρχουν μεγάλες αλλαγές στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας κρίνεται επιτακτική η ανάγκη της διαβίου μάθησης (Drucker, 1994). Σε αυτό το πλαίσιο οφείλει να ενταχθεί και η κοινωνία των εκπαιδευτικών, μέσα από την επιμόρφωσή τους, η οποία θα λαμβάνει χώρα καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, με συνοχή ως προς τους στόχους και τους σκοπούς της, υποστηρίζοντας την επαγγελματική εξέλιξη του εκπαιδευτικού μακροχρόνια και βελτιώνοντας έτσι άμεσα την εκπαιδευτική πράξη και διαδικασία (Παπαναούμ, 2008).

Επιπλέον τα κράτη έχουν την ευθύνη στο να επενδύσουν σε ποιοτικές σχολικές μονάδες, καθώς το φυσικό περιβάλλον μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στην παρούσα και μελλοντική επαγγελματική και προσωπική ζωή των μαθητών αλλά και του εκπαιδευτικού προσωπικού τους. Σε αυτό το πλαίσιο υπογραμμίζεται η σημαντικότητα των ποιοτικών χώρων της εκπαίδευσης και της βελτιστοποίησης της απόδοσης των κτιρίων, με αύξηση της πρόσβασης και της ισότητας για όλους. Δεδομένων των συνεχών μεταβαλλόμενων αναγκών και απαιτήσεων της σύγχρονης κοινωνίας, οι σχολικοί χώροι οφείλουν να ανταποκριθούν στο μέγιστο βαθμό σε αυτές τις νέες ανάγκες και απαιτήσεις (Ο.Ο.Σ.Α., 2006). Βασικό χαρακτηριστικό των εκπαιδευτικών μονάδων αποτελεί και η προσβασιμότητα για όλους τους μαθητές αλλά και ενήλικες έχοντας προβλέψει τις ειδικές ανάγκες σπουδαστών με αναπηρία.

Εξίσου σημαντικός δείκτης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης αποτελεί ο βαθμός εισαγωγής των Πληροφοριών και Επικοινωνιών Τεχνολογιών στις σχολικές μονάδες (Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006). Οι χώροι οφείλουν να είναι με τέτοιο τρόπο διαμορφωμένοι ώστε να μπορούν να φιλοξενήσουν τις τρέχουσες τεχνολογίες των πληροφοριών (Ο.Ο.Σ.Α., 2006).

Σε αρκετά κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα τελευταία χρόνια υιοθετήθηκαν και εφαρμόστηκαν ποικίλα Καινοτόμα Προγράμματα με σκοπό την αλλαγή των διαδικασιών μάθησης και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Στη μελέτη που εκπόνησε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδας διερευνήθηκε η εισαγωγή των Καινοτόμων Προγραμμάτων σε σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως δείκτης ποιότητας. Με τον όρο Καινοτόμα Προγράμματα νοούνται τα Διεπιστημονικά Προγράμματα / Σχολικές Δραστηριότητες, όπως η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, η Αγωγή Υγείας, τα Πολιτιστικά Θέματα και οι Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες, καθώς και η Αγωγή Σταδιοδρομίας και τα Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα (Comenius, Erasmus+) (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008). Στόχος των Καινοτόμων αυτών προγραμμάτων αποτελεί η ανάπτυξη και υιοθέτηση θετικών στάσεων και συμπεριφορών από τους μαθητές, η καλλιέργεια αξιών στην κοινωνική ζωή και η προώθηση νέων μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης που θα βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους στον μετέπειτα ρόλο τους ως ενεργούς πολίτες (C.I.D.R.E.E., 1999).

Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 1 βασική παράμετρος της παρεχόμενης ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελεί η κατανομή των οικονομικών πόρων. Για τη βέλτιστη διαχείριση των προϋπολογισμών και τη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην έννοια της αποδοτικότητας, με την έννοια των «εισροών - εκροών» (European Commission, 2004).

Οι περισσότεροι δείκτες που θεσπίστηκαν προκειμένου να προσδιοριστούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους αναφέρονται σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.), ώστε να είναι συγκρίσιμοι με άλλες χώρες. Οι δείκτες αυτοί είναι οι δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες στην εκπαίδευση και κατάρτιση (ως ποσοστό του Α.Ε.Π.), το σύνολο των δαπανών

σε εκπαιδευτικές μονάδες ανά μαθητή και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και το σύνολο των δαπανών σε εκπαιδευτικές μονάδες ανά μαθητή και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης σε σχέση με το μέσο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. (Σπυροπούλου, Κόνταρης, Αντωνακάκη, Χαλά, 2008).

Τις τελευταίες δεκαετίες τονίζεται η αναγκαιότητα ύπαρξης της αξιολόγησης της εκπαίδευσης κυρίως σε επίπεδο σχολικών μονάδων, η οποία θα συνδέεται με τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Κατά τον R. Edmonds (1979) βασικός παράγοντας του αποτελεσματικού σχολείου συνιστά ένα σαφές πλαίσιο αξιολόγησης (Δούκας, 2007). Σε αυτό έρχεται να προσθέσει και ο Barber (1996) πως η επιτυχία ενός οργανισμού εξαρτάται άμεσα από τη δυνατότητα που έχει να εκσυγχρονίζεται και να βελτιώνεται. Η σύγχρονη αντίληψη για την αξιολόγηση συνδέει τις επιδόσεις με τους στόχους που έχουν εκ των προτέρων τεθεί από το εκάστοτε εκπαιδευτικό ίδρυμα, με βασικό σκοπό την αυτοκριτική και τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος (Μελετόπουλος, 2009). Αποτελεί σημαντικό σημείο η συνεργασία μεταξύ των σχολικών μονάδων σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έτσι ώστε να αξιοποιούνται εργαλεία που να αποτελούν κοινούς δείκτες ποιότητας, καθώς με τον τρόπο αυτό θα υπάρξει ενημέρωση μεταξύ των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να οδηγούνται άμεσα στην ανάληψη άμεσων και αποτελεσματικών ενεργειών (Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006). Επιπλέον θέτοντας στόχους προσδιορίζεται κάθε φορά με τη διαδικασία της αξιολόγησης το κατά πόσο αυτοί έχουν επιτευχθεί, εστιάζοντας στο αποτέλεσμα, με απώτερο σκοπό την ευρύτερη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου και της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Ζουγανέλη, Καφετζόπουλος, Σοφού, Τσάφος, 2007). Όσον αφορά στην Ελλάδα υπήρξε προσπάθεια ένταξης σειράς νομοθετημάτων (Ν.3848/10, Ν.4024/11) για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας, με τελευταίο το ΦΕΚ 614/2013, τα οποία επικρίθηκαν από τις ομοσπονδίες των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με εξώδικη δήλωση (9-12-2014) και σε πολλές περιπτώσεις δεν εφαρμόστηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

3.1. Επισκόπηση εμπειρικών μελετών

Η προσέγγιση της ποιότητας στην εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό ζήτημα μελέτης σε διεθνές επίπεδο, με μελέτες και έρευνες που αποσκοπούν στη διερεύνησή της, καθώς και στις μεταβλητές εκείνες που επιδρούν σε αυτήν και την επηρεάζουν. Αρχικά, το ενδιαφέρον της διεθνούς βιβλιογραφίας επικεντρώνεται στο μέγεθος των τμημάτων, των σχολικών μονάδων και στην αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό.

Για το έτος 2012 ο μέσος όρος μεγέθους τάξης στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. είναι πάνω από 21 μαθητές (21,35). Αυτός ο αριθμός ποικίλλει από χώρα σε χώρα λαμβάνοντας υπόψη πως στη Λετονία και στο Λουξεμβούργο παρατηρούνται λιγότεροι από 16 μαθητές ανά τάξη, ενώ στη Χιλή και την Κίνα περισσότεροι από 30. Λιγότεροι από 20 μαθητές παρατηρούνται στις περισσότερες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. ανάμεσα στις οποίες η Αυστρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Ελλάδα με 17,25 μαθητές, η Ισλανδία, η Ιταλία, το Μεξικό, η Πολωνία και η Σλοβενία. Ανάμεσα στα έτη 2000 και 2012 παρατηρήθηκε γενικότερα μείωση του μέσου όρου της τάξης στις περισσότερες χώρες με διαθέσιμα στοιχεία, κάτι όμως που σε αρκετές περιπτώσεις οφείλεται και στην μείωση του αριθμού των μαθητών που εγγράφονται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή αποτελεί αποτέλεσμα μεταρρυθμίσεων στον τομέα της εκπαίδευσης όπως για παράδειγμα στην Κορέα και στην Τουρκία. Αύξηση των μαθητών ανά τάξη παρατηρήθηκε σε χώρες που είχαν τις μικρότερες τάξεις το 2000 όπως η Δανία, η Ισλανδία, η Ιταλία και το Λουξεμβούργο (Ο.Ο.Σ.Α., 2014).

Όσον αφορά στην αναλογία των μαθητών ανά διδάσκοντα (πλήρους απασχόλησης) σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης κατά μέσο όρο στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. είναι λιγότεροι από 16 μαθητές, με την μεγαλύτερη αναλογία να παρατηρείται στο Μεξικό και τη Χιλή (28 και 22 μαθητές ανά εκπαιδευτικό αντίστοιχα) και τη μικρότερη αναλογία στην Ουγγαρία, την Ισλανδία, την Ινδονησία, το Λουξεμβούργο και τη Νορβηγία. Για το έτος αυτό δεν υπάρχουν στοιχεία για την Ελλάδα. (Ο.Ο.Σ.Α., 2014). Το έτος 2007 η αναλογία μαθητών εκπαιδευτικών στο μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής

Ένωσης ήταν 14,4 μαθητές, ενώ στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση η αναλογία που καταγράφηκε ήταν 10,1 μαθητές ανά εκπαιδευτικό (Ο.Ο.Σ.Α., 2009).

Συχνά οι μικρότερες τάξεις θεωρούνται περισσότερο ευεργετικές διότι επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς να επικεντρωθούν περισσότερο στις ανάγκες των μαθητών τους, λαμβάνοντας υπόψη τις μεμονωμένες δυσκολίες που εκείνοι συναντούν, καθώς και την ποσότητα του χρόνου που απαιτείται για την αντιμετώπιση αποκλίνουσων συμπεριφορών (Ο.Ο.Σ.Α., 2014). Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και έρευνα επισημαίνοντας πως οι μικρότερες τάξεις φαίνεται να επιδρούν θετικά σε μαθητές με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο ή με ιδιαίτερες μαθησιακές δεξιότητες (Krueger, 2002). Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν μια θετική σχέση μεταξύ των μικρότερων τμημάτων και την εφαρμογή καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών (Hattie, 2009). Επιπλέον οι Glass και Smith (1979) τονίζουν πως οι μαθητές που φοιτούν σε ολιγομελή τμήματα τείνουν να εμφανίζουν βελτιωμένες επιδόσεις όσον αφορά τις γραπτές δοκιμασίες.

Ως παράγοντας ποιότητας παρουσιάστηκε και από τους Card και Krueger (1992) η αναλογία μαθητών – εκπαιδευτικών τονίζοντας πως η μείωση της αναλογίας αυτής θα επιφέρει βελτίωση στο ρυθμό απόδοσης της εκπαίδευσης. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2005 σε 11 χώρες από τους Wößmann & West, έτσι ώστε να εκτιμηθεί η επίδραση του μεγέθους των τάξεων σε σχέση με τις επιδόσεις των σπουδαστών τους, φάνηκε πως οι επιδόσεις τους τείνουν να επηρεάζονται από το εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο εφαρμόζεται στις σχολικές μονάδες. Όμως για την περίπτωση της Ελλάδας και της Ισλανδίας παρατηρούνται συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών. Θετική συσχέτιση παρατήρησαν και οι Lee και Barro (1997) αναφορικά με την αναλογία μαθητών – εκπαιδευτικών και τις επιδόσεις των σπουδαστών. Έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ το 2011 κατέληξε πως στις πολυπληθείς σχολικές μονάδες εμφανίζονται μαθητές με χαμηλά ποσοστά επίδοσης. Υπάρχουν πολλές μελέτες οι οποίες καταλήγουν στο ότι πραγματικό όφελος για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης μπορεί να επιτευχθεί με τη μείωση του αριθμού των μαθητών ενός τμήματος (Card & Krueger 1996, Bennet 1996, Smith &

Glass 1980). Μελέτη της Unicef (2006) αναφέρει πως το ιδανικό μέγεθος των σχολικών μονάδων για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κυμαίνεται από 200 έως 400 μαθητές και αυτό γιατί τα μη πολυπληθή σχολεία προσφέρουν στους μαθητές περισσότερες ευκαιρίες να συμμετέχουν σε ομαδικές δραστηριότητες, σε αθλήματα και στην ανάληψη πρωτοβουλιών. Κατά τους Psacharopoulos & Woodhall (1985) οι εκπαιδευτικοί όταν καλούνται να διδάξουν σε μεγαλύτερες τάξεις δεν επικεντρώνονται κατά κύριο λόγο στη διδασκαλία δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων, αλλά στη μηχανιστική μάθηση.

Σε συγκριτική μελέτη των Hanushek & Kimko (2000) αναφορικά με τις γνωστικές επιδόσεις μαθητών στον τομέα των φυσικών επιστημών και των μαθηματικών, δεν βρέθηκε συσχετισμός με τον μειωμένο αριθμό των μαθητών στις σχολικές τάξεις. Τα ευρήματα από την έρευνα STAR που πραγματοποιήθηκε κατά τη δεκαετία του 1980 καταδεικνύουν σαφή ένδειξη μικρής όμως επίπτωσης στις επιδόσεις των μαθητών με μεγάλες μειώσεις στο μέγεθος της τάξης (από 23 σε 15 μαθητές) για την Προσχολική Αγωγή, ενώ για τις υπόλοιπες βαθμίδες εκπαίδευσης δεν φάνηκε να είναι αναγκαία αυτή η μείωση μεγέθους (Izumi & Evers, 2002). Άλλο ένα εύρημα της μελέτης αυτής ήταν ότι οι μαθητές που φοιτούν σε τάξεις μικρού μεγέθους έχουν λιγότερες πιθανότητες να επαναλάβουν τη φοίτησή τους στην τάξη αυτή. Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών που διεξαγόταν η έρευνα STAR, το 19,8% των φοιτητών των ολιγομελών τμημάτων (13 έως 17 μαθητές) χρειάστηκε να φοιτήσει εκ νέου την τάξη, σε σύγκριση με το 27,4% που φοιτούσαν σε «κανονικές» τάξεις (22 έως 25 μαθητές) (Department for Education, 2011). Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε σχολικές μονάδες του Τέξας φάνηκε πως η διαφορά του μεγέθους της τάξης έχει μικρό αντίκτυπο και εξηγεί ένα μικρό μέρος της διακύμανσης στην ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης (Hanushek & Rivkin, 2003). Αναφορικά με την Ελλάδα πραγματοποιήθηκε έρευνα για την ποιότητα των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Κορινθίας, η οποία κατέδειξε πως οι μέσες τιμές του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα και εκπαιδευτικό είναι χαμηλότερες από αυτές της Ευρώπης και των μελών του Ο.Ο.Σ.Α., ενώ κινούνται στο μέσο όρο της Ελλάδας (Αναργύρου, 2014).

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 127 χώρες αναδείχτηκε πως στις αναπτυσσόμενες χώρες μπορεί να υπάρχει θετική επίδραση ανάμεσα στην αύξηση των εισροών – πόρων (αύξηση δαπανών, μείωση μεγέθους τάξεων, ενίσχυση των υποδομών της εκπαίδευσης) και του γνωσιακού επιτεύγματος των μαθητών, ενώ η σχέση αυτή είναι πολύ ασθενέστερη στις πλουσιότερες και εκβιομηχανισμένες χώρες (Unesco, 2005). Διεθνείς έρευνες δείχνουν πως δεν υπάρχει απαραίτητα συσχετισμός ανάμεσα στη δαπάνη ανά μαθητή και στα μαθησιακά αποτελέσματα (World Bank, 2000).

Στην έρευνα PISA αναδείχτηκε πως δεν υφίσταται ισχυρή σχέση μεταξύ των οικονομικών πόρων και της μαθητικής επίδοσης (Ο.Ο.Σ.Α., 2013). Στο ίδιο αποτέλεσμα φαίνεται να καταλήγει και έρευνα που πραγματοποίησε ο Betts (1996) τονίζοντας πως τα μαθησιακά αποτελέσματα βελτιώνονται ελάχιστα όταν δαπανώνται περισσότερα χρήματα για τη μείωση της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό. Αποτελέσματα άλλων ερευνών τονίζουν πως η αύξηση των δαπανών δεν φαίνεται να επηρεάζει την επίδοση των μαθητών (Jenks, 1972). Αντιθέτως, η επίδοση των εκπαιδευομένων μπορεί να επηρεαστεί θετικά είτε από την αφαίρεση περιττών προγραμμάτων από τον οδηγό σπουδών, είτε από την παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς (Hanushek, 1994). Επιπροσθέτως κατά τους Hanushek (1999) και Peterson (1999) η μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα είναι μια δαπανηρή επιλογή. Τα αποτελέσματα της διεθνούς έρευνας PISA έδειξαν πως, πέρα από ένα ορισμένο επίπεδο δαπανών ανά μαθητή η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και τα μαθησιακά αποτελέσματα επηρεάζονται σημαντικά, τόσο από το ποσό των διαθέσιμων πόρων, όσο και από το πώς επιλέγεται να κατανέμονται οι πόροι αυτοί (OECD-PISA, 2013). Στην Ελλάδα παρατηρείται πως το μισθολογικό κόστος ανά μαθητή είναι υψηλότερο από ότι στις άλλες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α., σε αντιδιαστολή με το ότι ο μισθός των εκπαιδευτικών είναι χαμηλότερος, γεγονός που οφείλεται σε παράγοντες όπως το μέγεθος της τάξης, ο χρόνος διδασκαλίας για τους εκπαιδευτικούς και ο διδακτικός χρόνος για τους μαθητές (Ο.Ο.Σ.Α., 2010). Σε έρευνα που πραγματοποίησε το IOBE (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών) κατά τη διάρκεια του έτους 2010-2011 κατέδειξε πως, το κόστος ανά μαθητή για την Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ανέρχεται στο ποσό των

3.811 ευρώ, δηλαδή είναι μικρότερο συγκριτικά με το μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε -27 (5.841€). Η χώρα που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη κατά κεφαλή δημόσια δαπάνη είναι το Λουξεμβούργο (16.896€), ακολουθούν η Δανία με 8.980€ και η Κύπρος με 8.884€, ενώ τις χαμηλότερες δαπάνες παρουσιάζουν η Λετονία (3.576€), η Τσεχία με 3.156€ και η Ρουμανία με 1.683€ (IOBE, 2013). Κατά το σχολικό έτος 2012-2013 πραγματοποιήθηκε εμπειρική μελέτη για τις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στους Δήμους Περιστερίου, Ιλίου και Αγίας Βαρβάρας Αττικής, αναφορικά με τη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, κατά μέσο όρο δαπανήθηκαν το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα 1.800 ευρώ ανά μαθητή. Σημαντικό αποτέλεσε και το εύρημα πως η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή διέφερε στις μεγάλες και στις μικρές σχολικές μονάδες και συγκεκριμένα, στις μεγάλες σχολικές μονάδες ήταν 1.603 ευρώ ενώ στις μικρές σχολικές μονάδες 2.043 ευρώ ανά μαθητή (Σωτηροπούλου, 2015). Αυτό το οποίο μπορεί πραγματικά να επηρεάσει και να συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης είναι η ορθή και σωστή χρήση των οικονομικών της εκάστοτε σχολικής μονάδας (Saiti, 2012).

Πολύ σημαντικός παράγοντας αποτελεί και η φοίτηση των μαθητών στο σχολείο. Συγκεκριμένα ευρήματα των Galloway (1985) και Reid (1986) αναδεικνύουν το ζήτημα αυτό τονίζοντας πως στις περισσότερες περιπτώσεις όπου οι μαθητές απουσιάζουν από το σχολείο συστηματικά, υπάρχει δυσκολία στην εναρμόνισή τους με τους συμμαθητές τους σε μαθησιακό επίπεδο. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και έρευνα των Hanushek, Rivkin και Taylor (1996), καθώς οι επιδόσεις των μαθητών συνδέονται άμεσα με τη φοίτηση στο σχολείο. Στην έρευνα που διεξήγαγε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο παρατηρήθηκε πως, η μαθητική διαρροή (στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση) μειώνεται όταν αυξάνονται οι διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι στην εκπαίδευση (Ρουσέας & Βρετάκου, 2006).

Μία άλλη σημαντική παράμετρος ποιότητας αποτελεί ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, καθώς για την αποτελεσματικότερη εκπαίδευση των μαθητών, εκτός από τα μέσα διδασκαλίας, την υλικοτεχνική υποδομή και τους οικονομικούς πόρους, χρειάζονται και εκπαιδευτικοί οι

οποίοι επιδρούν στους μαθητές σε καθοριστικό βαθμό και συγκεκριμένα κατά τους Darling – Hammond & McLaughlin (1996) το ποσοστό της επιρροής του σχολείου στους μαθητές ανέρχεται στο 40%. Στο ίδιο αποτέλεσμα κατέληξε και η διεθνής έρευνα «Teaching and Learning International Survey (TALIS) 2013», αναφέροντας πως για να διατηρηθεί ένα υψηλό επίπεδο διδασκαλίας, πρέπει πρωτίστως να διατηρηθεί ένα υψηλής ποιότητας εργατικό δυναμικό των εκπαιδευτικών μέσα από τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξή τους (Ο.Ο.Σ.Α., 2009). Επιπλέον ο Ο.Ο.Σ.Α. το 2004 καταδεικνύει τη σημαντικότητα της συνεχούς κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών ως ένας βασικός παράγοντας επίτευξης της ποιότητας της εκπαίδευσης, που θα οδηγήσει και στη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων (OECD 2004: 1-7). Πιο συγκεκριμένα με έρευνα του Ferguson (1991) φάνηκε πως οι επιδόσεις των μαθητών αυξάνονται, όταν στη σχολική μονάδα όπου φοιτούν υπάρχουν αυξημένα ποσοστά εκπαιδευτικών με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Λόγω της σημαντικότητας της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε αρκετά κράτη (17) της Ευρώπης λαμβάνουν χώρα σαφώς οργανωμένα προγράμματα εισαγωγικής επιμόρφωσης για την υποστήριξη των νεοπροσλαμβανόμενων εκπαιδευτικών, τα οποία διαρκούν αρκετούς μήνες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013).

Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης έχει υπογραμμιστεί ο σημαντικός ρόλος των λειτουργικών και κτηριακών υποδομών των σχολικών μονάδων. Οι χώροι των σχολικών μονάδων πρέπει να είναι ευέλικτοι και να υποστηρίζουν ποικίλες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, παρέχοντας ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τους μαθητές να χρησιμοποιούν διαδραστικά εργαλεία, όπως είναι τα εργαστήρια φυσικής, οι βιβλιοθήκες, οι αθλητικές εγκαταστάσεις οι υπολογιστές κ.ά. καλλιεργώντας βασικές δεξιότητες στους μαθητές που θα τους οδηγήσουν σε μια επιτυχημένη ζωή (Rychen & Salganik, 2003). Οι χώροι και οι αίθουσες πρέπει να είναι επαρκούς μεγέθους, ώστε να επιτρέπουν στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να εργαστούν και να

μετακινούνται μέσα στην τάξη και για να μπορούν να φιλοξενηθούν μια σειρά από εκπαιδευτικά προγράμματα (Abend et al., 2006).

Πιο συγκεκριμένα απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις ώστε η χωρητικότητα των εκπαιδευτικών μονάδων να κρίνεται ικανοποιητική σε σχέση με τις αίθουσες διδασκαλίας, τις βιβλιοθήκες και τα εργαστήρια (The World Bank, 2010). Επιπροσθέτως ο ρόλος ενός σχολικού κτηρίου, σχεδιασμένου με τις απαραίτητες υποδομές είναι σημαντικός, καθώς προωθεί μια εποικοδομητική σχέση ανάμεσα στο σχολείο και στην ευρύτερη κοινότητα, αλλά και συμβάλλει στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων των προγραμμάτων σπουδών (Scott – Watson, 2008). Σε μελέτη περίπτωσης που πραγματοποιήθηκε σε δημοτικά σχολεία της Πορτογαλίας που χτίστηκαν μετά τη δεκαετία του 1960, η αναλογία τετραγωνικών ανά μαθητή στις αίθουσες διδασκαλίας ήταν 1,14 τ.μ. (Freire, 2008). Μελέτη που πραγματοποίησε το Υπουργείο Παιδείας της Λαϊκής Δημοκρατίας του Λάος αναφέρει πως για τον ορθό υπολογισμό του εμβαδού των αιθουσών διδασκαλίας πρέπει να υπολογίζονται 1,60 τ.μ. ανά μαθητή και ποσοστό 10% επιπλέον χώρου (Ministry of education Lao PDR, 2009).

Όσον αφορά στην Ελλάδα οι αίθουσες διδασκαλίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση με βάσει την τεχνική προδιαγραφή του ΟΣΚ (Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων) οφείλουν να καλύπτουν εμβαδόν ίσο με 40,5 τ.μ. , με ελάχιστη εσωτερική διάσταση 6,90 μ. και ελεύθερο ύψος άνω των 3,00 μ. για δυναμικό ίσο με 30 μαθητές, δηλαδή 1,35 τ.μ. τουλάχιστον ανά μαθητή (ΟΣΚ, 2008). Κατά το σχολικό έτος 2004-2005 πραγματοποιήθηκε εμπειρική μελέτη για τις σχολικές μονάδες του Δήμου Αιγάλεω, η οποία έδειξε πως, ο μέσος όρος των οικοπέδων των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης περιοχής ήταν 4.175 τ.μ. και το εμβαδόν των κτιρίων 1.761 τ.μ.. Από τις τιμές αυτές απορρέει το συμπέρασμα πως για κάθε μαθητή αντιστοιχούν 8,4 τ.μ. κλειστού χώρου και 19,9 τ.μ. προαύλιου χώρου (Baltas, 2005).

Εδώ και πολλά χρόνια οι χώρες της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. έχουν συμπεριλάβει στο πρόγραμμά τους την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων ως εργαλείο βελτίωσης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και αυτό γιατί μέσα από την αυτοαξιολόγηση επιτυγχάνεται η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της κάθε σχολικής μονάδας, αλλά και του

εκπαιδευτικού συστήματος (Χριστόφια - Παλάτου & Καλογήρου, 2014). Η εσωτερική αξιολόγηση εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τη δεκαετία του 1990 σε 22 χώρες της Ευρώπης με σκοπό να δοθούν κίνητρα ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης (Ευρυδίκη, 2004). Πιο συγκεκριμένα στη Φινλανδία και στην Ολλανδία, όπου παρατηρούνται ιδιαίτερα αποκεντρωτικά συστήματα, οι σχολικές μονάδες έχουν αναπτύξει μόνες τους μηχανισμό αυτοαξιολόγησης (Solomon, 1997). Για την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων της Ιρλανδίας αναπτύχθηκαν δύο προγράμματα αξιολόγησης εκ των οποίων το ένα αποτελούσε την αυτοαξιολόγησή τους και πήρε την ονομασία «LAOS» (Looking at our Schools), ενώ το δεύτερο πραγματοποιούνταν με τη συμβουλή σχολικού συμβούλου (McNamara & O' Hara, 2005). Στη Σκωτία από το 2007 έχει παγιωθεί ως μοντέλο αυτοαξιολόγησης το πρόγραμμα HGIOS (How Good is Our School) προκειμένου η εκάστοτε σχολική μονάδα να μπορεί να μελετήσει και να εξετάσει συγκεκριμένους και προκαθορισμένους δείκτες, με σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και της ποιότητας της σχολικής μονάδας συνολικά (Καπαχτσή & Κακανά, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 Σκοπός της έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην προσέγγιση πτυχών της ποιότητας των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Νότιου Τομέα Αθηνών για το σχολικό έτος 2013-2014. Με βάση την βιβλιογραφική επισκόπηση καθορίστηκαν οι υπό μελέτη δείκτες ποιότητας, οι οποίοι παρουσιάζονται για τις σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή και συγκρίνονται με κριτήριο το μέγεθός τους και το ωρολόγιο πρόγραμμα που ακολουθούν. Επιπλέον παρουσιάζεται συγκριτική θεώρηση των δεδομένων της παρούσας έρευνας σε σχέση με δεδομένα ερευνών στην Ελλάδα, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις χώρες μέλη του Ο.Ο.Σ.Α.

4.2 Μεθοδολογία της έρευνας

Για την προσέγγιση της ποιότητας των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νότιου Τομέα Αθηνών χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές και δείκτες οι οποίοι παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Ο καθορισμός των δεικτών πραγματοποιήθηκε με βάση την έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την Αξιολόγηση των Ποιοτικών χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης το 2008, καθώς και με βάση την Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Εκπαίδευσης (2000).

Ο πίνακας 4.1. παρουσιάζει τις μεταβλητές και την ερμηνεία τους.

Πίνακας 4.1. Ορισμός μεταβλητών

Συμβολισμός Μεταβλητών	Ερμηνεία Μεταβλητών
X ₁	Αριθμός μαθητών
X ₂	Αριθμός τμημάτων
X ₃	Αριθμός μαθητών ολοήμερου
X ₄	Λειτουργία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π.
X ₅	Λειτουργία με πρόγραμμα ΖΕΠ
X ₆	Λειτουργία Τμήματος Ένταξης
X ₇	Λειτουργία Τμήματος Υποδοχής
X ₈	Αριθμός εκπαιδευτικών (Συνολικά)
X ₉	Αριθμός εκπαιδευτικών που συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο διδασκαλίας στο σχολείο
X ₁₀	Αριθμός εκπαιδευτικών που δεν συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο διδασκαλίας στο σχολείο
X ₁₁	Αριθμός εκπαιδευτικών ΠΕ70
X ₁₂	Αριθμός εκπαιδευτικών ειδικοτήτων
X ₁₃	Αριθμός εκπαιδευτικών Παράλληλης Στήριξης
X ₁₄	Αριθμός εκπαιδευτικών Τμημάτων Ένταξης
X ₁₅	Αριθμός εκπαιδευτικών με Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών
X ₁₆	Αριθμός εκπαιδευτικών με Διδακτορικό δίπλωμα σπουδών
X ₁₇	Αριθμός εκπαιδευτικών με επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου
X ₁₈	Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούν οι μαθητές στο πρωινό πρόγραμμα
X ₁₉	Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούν οι μαθητές στο ολοήμερο πρόγραμμα
X ₂₀	Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί
X ₂₁	Αριθμός αποφοίτων

X22	Αριθμός αποφοίτων που εγγράφηκαν στην β/θμια εκπαίδευση
X23	Αριθμός αριστούχων αποφοίτων
X24	Αριθμός μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους
X25	Αριθμός απορριφθέντων μαθητών
X26	Εμβαδόν σχολικού κτιρίου
X27	Εμβαδόν προαύλιου σχολικού κτιρίου
X28	Ύπαρξη σχολικής βιβλιοθήκης
X29	Ύπαρξη αίθουσας πολλαπλών χρήσεων
X30	Ύπαρξη εργαστηρίου Φυσικών Επιστημών
X31	Ύπαρξη εργαστηρίου Πληροφορικής
X32	Ύπαρξη αθλητικών εγκαταστάσεων
X33	Ύπαρξη χώρου στάθμευσης για τους εκπαιδευτικούς
X34	Ύπαρξη πρόσβασης σε ΑΜΕΑ
X35	Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα
X36	Συμμετοχή σε καινοτόμα Προγράμματα
X37	Συμμετοχή σε μαθητικούς διαγωνισμούς
X38	Συμμετοχή σε ερευνητικά δίκτυα
X39	Συμμετοχή στη διαδικασία αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας
X40	Ετήσια δημόσια δαπάνη

Επιπλέον ζητήθηκαν και τα ατομικά στοιχεία των διευθυντών των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα και συγκεκριμένα: το φύλο, η ηλικία, τα έτη υπηρεσίας, το επίπεδο σπουδών και η πιστοποιημένη γνώση ξένων γλωσσών που κατέχουν.

Οι παραπάνω μεταβλητές είναι ποσοτικές και κατηγορικές. Συγκεκριμένα οι μεταβλητές x_1 , x_2 , x_3 , οι μεταβλητές x_8 έως και x_{25} καθώς και η x_{40} εκφράζουν ποσοτικά δεδομένα, ενώ οι μεταβλητές x_4 έως x_7 και οι x_{26} έως x_{39} είναι ποιοτικές με τιμές «ΝΑΙ» και «ΟΧΙ».

Για τον υπολογισμό της μεταβλητής x_{40} χρησιμοποιήθηκαν δύο επιμέρους μεταβλητές. Πρώτον η ετήσια δημόσια δαπάνη για τους μισθούς των εκπαιδευτικών που υπηρετούσαν στο εκάστοτε δημοτικό σχολείο του Νότιου Τομέα Αθηνών κατά το σχολικό έτος 2013-2014 από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθηνών και δεύτερον η ετήσια δημόσια δαπάνη για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών τους από τη Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του οικείου Δήμου κατά το οικονομικό έτος 2013.

Οι παραπάνω μεταβλητές μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής :

- Μεγέθη σχολικής μονάδας : x_1, x_2, x_3
- Λειτουργία σχολικής μονάδας : x_4, x_5, x_6, x_7
- Εκπαιδευτικό προσωπικό : $x_8, x_9, x_{10}, x_{11}, x_{12}, x_{13}, x_{14}, x_{15}, x_{16}, x_{17}$
- Φοίτηση και επιδόσεις μαθητών: $x_{21}, x_{22}, x_{23}, x_{24}, x_{25}$
- Υλικοτεχνική υποδομή : $x_{18}, x_{19}, x_{20}, x_{26}, x_{27}, x_{28}, x_{29}, x_{30}, x_{3,1}, x_{32}, x_{33}, x_{34}$
- Εκπαιδευτικά προγράμματα : $x_{35}, x_{36}, x_{37}, x_{38}$
- Αυτοαξιολόγηση : x_{39}
- Δημόσιες δαπάνες : x_{40}

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι δείκτες ποιότητας όπως αυτοί προέκυψαν με βάση τις προαναφερθείσες μεταβλητές και τη διεθνή βιβλιογραφία.

Πίνακας 4.2. : Ορισμός και συμβολισμός των δεικτών ποιότητας

Συμβολισμός Δεικτών	Ερμηνεία Δεικτών Ποιότητας	Υπολογισμός Δεικτών Ποιότητας
------------------------	----------------------------	-------------------------------

Δ ₁	Αριθμός μαθητών ανά τμήμα	$\frac{x1}{x2} = \frac{\text{αριθμός μαθητών}}{\text{αριθμός τμημάτων}}$
Δ ₂	Αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό (ΠΕ70)	$\frac{x1}{x11} = \frac{\text{αριθμός μαθητών}}{\text{αριθμός εκπαιδευτικών ΠΕ70}}$
Δ ₃	Αριθμός μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών	$\frac{x1}{x18} = \frac{\text{αριθμός μαθητών}}{\text{αριθμός } \frac{H}{Y} \text{ μαθητών πρωινού προγράμματος}}$
Δ ₄	Αριθμός μαθητών ανά Η/Υ στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών	$\frac{x3}{x19} = \frac{\text{αριθμός μαθητών ολοήμερου}}{\text{αριθμός } \frac{H}{Y} \text{ μαθητών ολοήμερου προγράμματος}}$
Δ ₅	Αριθμός εκπαιδευτικών ανά Η/Υ (προς χρήση τους)	$\frac{x9}{x20} = \frac{\text{αριθμός εκπαιδευτικών}}{\text{αριθμός } \frac{H}{Y} \text{ προς χρήση των εκπαιδευτικών}}$
Δ ₆	Αριθμός τετραγωνικών μέτρων (τ.μ.) κτιριακών υποδομών ανά μαθητή	$\frac{x26}{x1} = \frac{\text{Εμβαδόν σχολικού κτιρίου (σε τ.μ.)}}{\text{αριθμός μαθητών}}$
Δ ₇	Αριθμός τετραγωνικών μέτρων (τ.μ.) προαύλιου χώρου ανά μαθητή	$\frac{x27}{x1} = \frac{\text{Εμβαδόν προαύλιου χώρου (σε τ.μ.)}}{\text{αριθμός μαθητών}}$
Δ ₈	Ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή	$\frac{x40}{x1} = \frac{\text{ετήσια δημόσια δαπάνη}}{\text{αριθμός μαθητών}}$

Δ_9	Ποσοστό αποφοίτων που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	$\frac{x_{22}}{x_{21}} = \frac{\text{αριθμός αποφοίτων που εγγράφηκαν στη } \frac{B}{\theta\mu\alpha} \text{ εκπ.}}{\text{αριθμός αποφοίτων}}$
Δ_{10}	Ποσοστό αριστούχων αποφοίτων μαθητών ως προς το σύνολο των αποφοίτων μαθητών	$\frac{x_{23}}{x_{21}} = \frac{\text{αριθμός αριστούχων αποφοίτων}}{\text{αριθμός αποφοίτων}}$
Δ_{11}	Ποσοστό μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση ως προς το σύνολο των μαθητών (μαθητική διαρροή)	$\frac{x_{24}}{x_1} = \frac{\text{αριθμός μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση}}{\text{αριθμός μαθητών}}$
Δ_{12}	Ποσοστό απορριφθέντων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών	$\frac{x_{25}}{x_1} = \frac{\text{αριθμός απορριφθέντων μαθητών}}{\text{αριθμός μαθητών}}$
Δ_{13}	Ποσοστό εκπαιδευτικών που κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών	$\frac{x_{15}}{x_8} = \frac{\text{αριθμός εκπαιδευτικών που με μεταπτυχιακό}}{\text{αριθμός εκπαιδευτικών}}$
Δ_{14}	Ποσοστό εκπαιδευτικών με διδακτορικό ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών	$\frac{x_{16}}{x_8} = \frac{\text{αριθμός εκπαιδευτικών με διδακτορικό}}{\text{αριθμός εκπαιδευτικών}}$
Δ_{15}	Ποσοστό εκπαιδευτικών με πιστοποιημένη επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου	$\frac{x_{17}}{x_8} = \frac{\text{αριθμός εκπαιδευτικών με Τ.Π.Ε. β' επιπέδου}}{\text{αριθμός εκπαιδευτικών}}$

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί περιγραφή των ποσοτικών μεταβλητών που παρουσιάστηκαν χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά μέτρα στατιστικών δεδομένων και συγκεκριμένα τα μέτρα θέσεως της κατανομής (location measures), που μας δίνουν τη θέση του «κέντρου» των παρατηρήσεων στον οριζόντιο άξονα και τα μέτρα διασποράς (measures of variability) τα οποία μας δείχνουν τη διασπορά των παρατηρήσεων, δηλαδή

πόσο αυτές εκτείνονται γύρω από το «κέντρο» τους. Παρακάτω υπολογίζονται δηλαδή η μέση τιμή (mean), η τυπική απόκλιση (standard deviation), το εύρος (range) και η ελάχιστη και μέγιστη τιμή ($X_{\min}$ και $X_{\max}$).

4.3. Στοιχεία και Πηγές

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ανώνυμο ερωτηματολόγιο δομημένο με ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, χωρισμένο σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορούσε χαρακτηριστικά των διευθυντών των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην έρευνα, ενώ το δεύτερο αφορούσε στοιχεία σχετικά με την εκάστοτε σχολική μονάδα για το έτος 2013-2014.

Η διανομή και συλλογή των ερωτηματολογίων ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2014 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2015. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δόθηκε επαρκής χρόνος καθώς και πληροφορίες για τη συμπλήρωσή του. Η διαδικασία συλλογής των ερωτηματολογίων δεν ήταν ιδιαίτερας εύκολη, καθώς τη χρονική αυτή περίοδο πραγματοποιούνταν οι διαδικασίες αυτοαξιολόγησης των σχολικών μονάδων και οι διευθυντές δε διέθεταν αρκετό ελεύθερο χρόνο.

Στην έρευνα συμμετείχαν 71 από τις 108 σχολικές μονάδες γενικής αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Δ' Αθήνας (Νότιου Τομέα Αθηνών). Το ποσοστό συμμετοχής στην έρευνα ανήλθε στο 66% ως προς το σύνολο των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Έπειτα, από τον Απρίλιο του 2015 έως και τον Αύγουστο του 2015 πραγματοποιήθηκε η συλλογή των λοιπών απαιτούμενων στοιχείων από δημόσιες υπηρεσίες. Συγκεκριμένα η συλλογή οικονομικών στοιχείων που αφορούσαν στις λειτουργικές δαπάνες των σχολικών μονάδων έγινε ύστερα από επικοινωνία της ερευνήτριας με τις Σχολικές Επιτροπές των Δήμων του Νότιου Τομέα Αθηνών (Μοσχάτου-Ταύρου, Ν. Σμύρνης, Π. Φαλήρου, Καλλιθέας, Αγ. Δημητρίου, Γλυφάδας, Αργυρούπολης – Ελληνικού και Αλίμου). Επιπλέον τα στοιχεία μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων για το διδακτικό έτος 2013-2014 αντλήθηκαν με την έγκριση του

Διευθυντή Εκπαίδευσης Δ΄ Αθήνας από την οικονομική υπηρεσία της Δ΄ Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών.

Η ανάλυση και επεξεργασία των παραπάνω δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 21, από το οποίο προέκυψαν οι κατανομές συχνοτήτων των μεταβλητών.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι τιμές των ποσοτικών μεταβλητών ανά σχολική μονάδα.

Στον πίνακα 4.3 παρουσιάζονται οι μεταβλητές που αφορούν στον αριθμό των μαθητών σχολικών μονάδων και συγκεκριμένα ο αριθμός των μαθητών (x_1), ο αριθμός των τμημάτων (x_2) και ο αριθμός των μαθητών που φοιτούν στο ολοήμερο (x_3).

Πίνακας 4.3.: Αριθμός μαθητών και τμημάτων των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.

A/A	Σχολικές Μονάδες	x_1	x_2	x_3
1	Δ.Σ. Μοσχάτου	296	12	80
2	Δ.Σ. Μοσχάτου	276	13	32
3	Δ.Σ. Μοσχάτου	250	12	55
4	Δ.Σ. Ταύρου	108	7	53
5	Δ.Σ. Ταύρου	247	12	63
6	Δ.Σ. Ταύρου	198	12	75
7	Δ.Σ. Καλλιθέας	173	11	48
8	Δ.Σ. Καλλιθέας	277	12	65
9	Δ.Σ. Καλλιθέας	252	12	72
10	Δ.Σ. Καλλιθέας	250	12	90
11	Δ.Σ. Καλλιθέας	262	12	65
12	Δ.Σ. Καλλιθέας	151	7	54
13	Δ.Σ. Καλλιθέας	251	12	46
14	Δ.Σ. Καλλιθέας	168	9	53
15	Δ.Σ. Καλλιθέας	255	12	66
16	Δ.Σ. Καλλιθέας	267	12	30

17	Δ.Σ. Καλλιθέας	199	12	38
18	Δ.Σ. Καλλιθέας	208	12	42
19	Δ.Σ. Αλίμου	278	13	68
20	Δ.Σ. Αλίμου	277	12	234
21	Δ.Σ. Αλίμου	298	13	50
22	Δ.Σ. Αλίμου	340	15	80
23	Δ.Σ. Αλίμου	134	6	60
24	Δ.Σ. Αργυρούπολης	235	13	35
25	Δ.Σ. Αργυρούπολης	183	11	36
26	Δ.Σ. Αργυρούπολης	271	12	43
27	Δ.Σ. Αργυρούπολης	176	10	62
28	Δ.Σ. Αργυρούπολης	270	13	67
29	Δ.Σ. Αργυρούπολης	165	9	53
30	Δ.Σ. Αργυρούπολης	224	12	64
31	Δ.Σ. Ελληνικού	285	12	55
32	Δ.Σ. Γλυφάδας	313	14	60
33	Δ.Σ. Γλυφάδας	308	13	36
34	Δ.Σ. Γλυφάδας	220	12	62
35	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	361	15	62
36	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	287	12	65
37	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	247	12	127
38	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	320	15	105
39	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	304	13	50
40	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	340	14	58
41	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	316	14	59
42	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	165	7	65
43	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	142	6	2
44	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	105	6	36
45	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	160	7	95
46	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	272	12	60

47	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	220	12	43
48	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	207	11	50
49	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	240	12	65
50	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	265	12	142
51	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	280	12	40
52	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	234	12	44
53	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	285	12	72
54	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	123	6	48
55	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	134	7	54
56	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	149	9	70
57	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	231	12	42
58	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	175	10	46
59	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	246	12	44
60	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	250	12	48
61	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	280	13	95
62	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	255	12	35
63	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	298	13	65
64	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	266	12	2
65	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	115	8	51
66	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	290	13	120
67	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	108	6	35
68	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	135	7	35
69	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	106	6	45
70	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	132	7	54
71	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	135	6	50
	Σύνολο	16.243	780	4.271

Πηγή: Σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.

Στον πίνακα 4.4. παρουσιάζονται οι μεταβλητές που αφορούν στο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων και συγκεκριμένα ο αριθμός

των εκπαιδευτικών (συνολικά)(x_8), ο αριθμός των εκπαιδευτικών που συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο διδασκαλίας στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα(x_9), ο αριθμός των εκπαιδευτικών που δε συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο στο σχολείο (x_{10}), ο αριθμός εκπαιδευτικών ΠΕ70 (δασκάλων)(x_{11}), ο αριθμός εκπαιδευτικών ειδικοτήτων (x_{12}), ο αριθμός εκπαιδευτικών Παράλληλης Στήριξης (x_{13}), ο αριθμός εκπαιδευτικών Τμημάτων Ένταξης (x_{14}), ο αριθμός εκπαιδευτικών με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (x_{15}), αριθμός εκπαιδευτικών με διδακτορικό τίτλο σπουδών (x_{16}) και ο αριθμός εκπαιδευτικών με επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου (x_{17})

Πίνακας 4.4: Ποσοτικά στοιχεία σχετικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό των Δημοτικών Σχολείων Νότιου Τομέα Αθηνών.

A/A	Σχολικές Μονάδες	x_8	x_9	x_{10}	x_{11}	x_{12}	x_{13}	x_{14}	x_{15}	x_{16}	x_{17}
1	Δ.Σ. Μοσχάτου	25	19	6	13	11	0	1	2	0	2
2	Δ.Σ. Μοσχάτου	28	22	6	14	11	1	1	2	0	3
3	Δ.Σ. Μοσχάτου	25	21	4	13	10	0	1	1	0	4
4	Δ.Σ. Ταύρου	17	12	5	8	6	1	1	0	0	0
5	Δ.Σ. Ταύρου	30	21	9	18	12	0	1	3	0	0
6	Δ.Σ. Ταύρου	30	23	7	21	9	0	1	1	0	4
7	Δ.Σ. Καλλιθέας	24	19	5	12	9	1	1	0	1	0
8	Δ.Σ. Καλλιθέας	28	23	5	13	10	3	1	0	0	2
9	Δ.Σ. Καλλιθέας	26	22	4	13	10	1	1	10	2	3
10	Δ.Σ. Καλλιθέας	26	19	7	14	9	1	1	1	0	1
11	Δ.Σ. Καλλιθέας	25	21	4	13	11	0	0	4	1	2
12	Δ.Σ. Καλλιθέας	15	13	2	8	4	1	1	2	0	0
13	Δ.Σ. Καλλιθέας	26	21	5	13	10	1	1	5	0	4
14	Δ.Σ. Καλλιθέας	20	17	3	11	7	0	1	2	0	3
15	Δ.Σ. Καλλιθέας	25	20	5	13	10	0	1	0	3	4
16	Δ.Σ. Καλλιθέας	26	21	5	14	10	1	0	3	0	3
17	Δ.Σ. Καλλιθέας	24	20	4	13	10	0	0	3	0	2

18	Δ.Σ. Καλλιθέας	24	18	5	14	10	0	0	2	0	2
19	Δ.Σ. Αλίμου	29	22	7	15	12	1	1	3	1	1
20	Δ.Σ. Αλίμου	25	21	4	15	7	1	1	3	1	10
21	Δ.Σ. Αλίμου	30	22	8	14	13	1	1	4	1	4
22	Δ.Σ. Αλίμου	33	23	1	18	15	0	1	2	0	4
23	Δ.Σ. Αλίμου	12	8	4	7	4	0	0	1	0	1
24	Δ.Σ. Αργυρούπολης	26	21	5	14	10	0	1	2	0	2
25	Δ.Σ. Αργυρούπολης	26	18	8	13	9	2	1	0	0	4
26	Δ.Σ. Αργυρούπολης	27	20	7	13	12	0	1	1	0	2
27	Δ.Σ. Αργυρούπολης	21	16	5	12	7	1	1	1	0	4
28	Δ.Σ. Αργυρούπολης	29	22	7	14	12	1	1	3	1	2
29	Δ.Σ. Αργυρούπολης	20	17	3	11	7	0	1	0	0	3
30	Δ.Σ. Αργυρούπολης	26	21	5	13	10	0	2	2	0	3
31	Δ.Σ. Ελληνικού	26	21	5	13	11	0	1	1	0	2
32	Δ.Σ. Γλυφάδας	31	24	7	15	12	2	1	5	2	3
33	Δ.Σ. Γλυφάδας	29	22	7	14	13	0	1	8	0	0
34	Δ.Σ. Γλυφάδας	29	21	8	13	13	1	1	5	0	2
35	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	35	24	11	16	16	1	1	1	0	5
36	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	25	18	7	14	9	0	1	3	1	2
37	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	30	22	8	14	12	2	1	5	1	12
38	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	31	25	6	16	12	1	1	7	0	2
39	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	27	21	6	14	11	0	1	0	0	0
40	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	28	23	5	15	10	1	1	2	1	1
41	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	32	24	8	15	12	3	1	2	0	0
42	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	15	10	5	8	5	0	1	1	0	1
43	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	15	9	6	7	5	1	1	0	0	0
44	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	15	12	3	7	5	1	1	0	0	0
45	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	14	12	2	8	5	0	0	0	0	3
46	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	26	21	5	13	10	1	1	2	1	5
47	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	26	21	5	13	11	0	1	4	1	3

48	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	25	19	6	13	9	1	1	2	0	2
49	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	27	21	6	13	11	1	1	1	0	2
50	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	25	18	7	14	9	1	0	1	1	2
51	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	27	22	5	13	10	2	1	2	0	4
52	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	28	21	7	13	12	1	1	3	1	3
53	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	27	20	7	13	11	1	1	6	0	5
54	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	15	12	3	7	5	1	1	0	0	2
55	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	21	11	10	9	11	0	0	1	0	2
56	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	20	15	5	11	7	1	0	2	0	0
57	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	26	21	5	13	10	1	1	1	0	4
58	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	23	17	6	13	10	0	1	2	0	1
59	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	27	22	5	13	10	1	1	1	0	1
60	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	27	20	7	13	11	1	1	3	0	3
61	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	26	19	7	15	9	0	1	0	0	2
62	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	27	22	5	13	11	1	1	1	0	2
63	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	26	22	4	14	11	0	0	3	1	0
64	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	26	19	7	13	12	3	0	2	0	3
65	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	22	13	9	10	8	2	1	0	0	1
66	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	23	20	3	15	5	1	1	1	0	3
67	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	15	11	4	7	5	1	1	5	0	2
68	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	15	11	4	8	5	1	0	1	0	0
69	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	15	9	6	7	6	0	1	0	0	0
70	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	15	9	6	8	6	0	0	1	0	1
71	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	13	10	3	6	5	0	1	1	0	3
	Σύνολο	1723	1317	396	886	668	53	59	149	21	168

Πηγή: Σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.

Στον πίνακα 4.5. παρατίθενται οι τιμές των μεταβλητών που αναφέρονται στην υλικοτεχνική υποδομή και στις εγκαταστάσεις των σχολικών μονάδων. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται ο αριθμός των ηλεκτρονικών

υπολογιστών που διατίθενται προς χρήση των μαθητών στο πρωινό πρόγραμμα (x_{18}), ο αριθμός των ηλεκτρονικών υπολογιστών που διατίθενται προς χρήση των μαθητών για το ολοήμερο πρόγραμμα (x_{19}), ο αριθμός των ηλεκτρονικών υπολογιστών που διατίθενται προς χρήση των εκπαιδευτικών (x_{20}), καθώς και το εμβαδόν (εκφρασμένο σε τετραγωνικά μέτρα) του σχολικού κτιρίου (x_{26}) και το εμβαδόν (εκφρασμένο σε τετραγωνικά μέτρα) του προαύλιου χώρου (x_{27}) της εκάστοτε σχολικής μονάδας.

Πίνακας 4.5.: Ποσοτικά στοιχεία μεταβλητών αναφορικά με την υλικοτεχνική υποδομή και τις εγκαταστάσεις των σχολικών μονάδων Νότιου Τομέα Αθηνών.

A/A	Σχολικές Μονάδες	X_{18}	X_{19}	X_{20}	X_{26}	X_{27}
1	Δ.Σ. Μοσχάτου	12	12	4	2000	2850
2	Δ.Σ. Μοσχάτου	18	10	3	2118	4854
3	Δ.Σ. Μοσχάτου	15	15	12	2022	3570
4	Δ.Σ. Ταύρου	8	8	2	2000	600
5	Δ.Σ. Ταύρου	32	20	16	500	500
6	Δ.Σ. Ταύρου	12	12	2	2210	2788
7	Δ.Σ. Καλλιθέας	12	0	2	820	300
8	Δ.Σ. Καλλιθέας	10	10	5	814	506
9	Δ.Σ. Καλλιθέας	14	14	2	220	300
10	Δ.Σ. Καλλιθέας	10	10	1	1700	1500
11	Δ.Σ. Καλλιθέας	20	10	10	2027	2620
12	Δ.Σ. Καλλιθέας	7	15	3	2000	700
13	Δ.Σ. Καλλιθέας	25	25	16	1200	3500
14	Δ.Σ. Καλλιθέας	0	9	2	1150	1250
15	Δ.Σ. Καλλιθέας	14	14	5	1626	680
16	Δ.Σ. Καλλιθέας	14	14	12	680	1800
17	Δ.Σ. Καλλιθέας	11	11	4	1655	1854
18	Δ.Σ. Καλλιθέας	10	10	4	620	250

19	Δ.Σ. Αλίμου	10	10	10	750	800
20	Δ.Σ. Αλίμου	3	12	3	750	2000
21	Δ.Σ. Αλίμου	23	23	1	1050	2400
22	Δ.Σ. Αλίμου	15	15	11	2700	1500
23	Δ.Σ. Αλίμου	4	4	1	75	800
24	Δ.Σ. Αργυρούπολης	13	13	5	1800	420
25	Δ.Σ. Αργυρούπολης	9	9	3	1354	750
26	Δ.Σ. Αργυρούπολης	12	12	3	360	360
27	Δ.Σ. Αργυρούπολης	0	7	3	1354	750
28	Δ.Σ. Αργυρούπολης	10	10	12	1614	800
29	Δ.Σ. Αργυρούπολης	0	0	1	1200	1320
30	Δ.Σ. Αργυρούπολης	15	15	4	700	1600
31	Δ.Σ. Ελληνικού	12	12	2	1700	1068
32	Δ.Σ. Γλυφάδας	20	20	22	2000	2400
33	Δ.Σ. Γλυφάδας	20	20	20	2040	1438
34	Δ.Σ. Γλυφάδας	15	15	1	2000	1300
35	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	11	11	9	2506	944
36	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	14	10	17	1900	2700
37	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	0	10	5	1400	730
38	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	15	15	5	1500	500
39	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	15	15	2	920	1600
40	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	12	12	4	900	800
41	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	13	13	19	2800	1300
42	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	7	3	3	1900	2700
43	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	3	3	1	200	400
44	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	0	0	2	440	120
45	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	17	12	4	770	700
46	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	15	5	12	3650	5540
47	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	18	18	7	1100	1700
48	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	0	12	3	2200	4370

49	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	12	12	9	4200	2500
50	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	10	10	2	543	1500
51	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	10	10	14	1500	1500
52	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	22	22	11	1850	1937
53	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	12	12	12	2500	1000
54	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	0	8	2	400	200
55	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	12	12	4	640	2000
56	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	0	5	2	1200	1000
57	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	16	8	16	1620	1000
58	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	12	1	1	1600	750
59	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	10	10	9	420	2500
60	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	21	16	4	4500	2200
61	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	8	0	4	2000	786
62	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	21	21	2	1500	1600
63	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	12	2	12	1800	450
64	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	10	10	4	1500	1600
65	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	0	7	2	1100	1250
66	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	4	10	6	1700	771
67	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	15	15	3	500	1500
68	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	10	10	2	3000	1400
69	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	7	7	5	743	1000
70	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	7	7	3	480	1200
71	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	4	10	6	1473	350
	Σύνολο	800	780	435	105.764	104.226

Πηγή: Σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.

Ο πίνακας 4.6 παρουσιάζει τις τιμές των μεταβλητών που αναφέρονται στην φοίτηση και στις επιδόσεις των μαθητών για το σχολικό έτος 2013-2014. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται ο αριθμός των αποφοίτων (x_{21}), ο αριθμός των αποφοίτων που εγγράφηκαν στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (x_{22}), ο αριθμός των αριστούχων αποφοίτων (με γενικό μέσο όρο από 9 έως 10) (x_{23}), ο

αριθμός των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση (χ_{24}), καθώς και ο αριθμός των απορριφθέντων (χ_{25}) κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου σχολικού έτους.

Πίνακας 4.6 : Ποσοτικά στοιχεία μεταβλητών αναφορικά με τις επιδόσεις και τη φοίτηση των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων Νότιου Τομέα Αθηνών.

A/A	Σχολικές Μονάδες	χ_{21}	χ_{22}	χ_{23}	χ_{24}	χ_{25}
1	Δ.Σ. Μοσχάτου	44	44	18	0	0
2	Δ.Σ. Μοσχάτου	60	60	40	0	0
3	Δ.Σ. Μοσχάτου	35	35	21	0	0
4	Δ.Σ. Ταύρου	12	12	10	0	1
5	Δ.Σ. Ταύρου	40	40	25	0	0
6	Δ.Σ. Ταύρου	32	32	22	0	0
7	Δ.Σ. Καλλιθέας	28	28	12	1	0
8	Δ.Σ. Καλλιθέας	46	46	19	0	0
9	Δ.Σ. Καλλιθέας	40	40	12	0	0
10	Δ.Σ. Καλλιθέας	42	42	30	0	0
11	Δ.Σ. Καλλιθέας	48	48	45	0	0
12	Δ.Σ. Καλλιθέας	23	23	12	0	0
13	Δ.Σ. Καλλιθέας	46	46	15	0	0
14	Δ.Σ. Καλλιθέας	32	32	13	0	0
15	Δ.Σ. Καλλιθέας	48	48	39	12	1
16	Δ.Σ. Καλλιθέας	44	44	33	8	1
17	Δ.Σ. Καλλιθέας	31	31	26	0	0
18	Δ.Σ. Καλλιθέας	38	38	34	2	0
19	Δ.Σ. Αλίμου	278	42	37	0	0
20	Δ.Σ. Αλίμου	51	44	38	0	0
21	Δ.Σ. Αλίμου	47	47	45	0	0
22	Δ.Σ. Αλίμου	48	46	48	0	0
23	Δ.Σ. Αλίμου	25	25	23	0	0

24	Δ.Σ. Αργυρούπολης	49	49	49	0	0
25	Δ.Σ. Αργυρούπολης	35	35	32	0	1
26	Δ.Σ. Αργυρούπολης	50	50	44	0	0
27	Δ.Σ. Αργυρούπολης	20	20	19	0	0
28	Δ.Σ. Αργυρούπολης	42	42	41	0	0
29	Δ.Σ. Αργυρούπολης	13	13	9	0	0
30	Δ.Σ. Αργυρούπολης	38	38	35	0	0
31	Δ.Σ. Ελληνικού	50	50	40	0	0
32	Δ.Σ. Γλυφάδας	50	50	30	0	0
33	Δ.Σ. Γλυφάδας	50	50	40	0	0
34	Δ.Σ. Γλυφάδας	40	40	28	0	0
35	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	66	66	17	0	0
36	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	47	47	47	0	0
37	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	37	37	20	0	0
38	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	55	55	28	0	0
39	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	43	43	37	0	1
40	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	50	50	45	0	0
41	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	48	47	42	0	0
42	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	25	25	13	0	0
43	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	25	25	22	0	0
44	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	22	22	13	0	0
45	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	25	25	25	0	0
46	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	45	45	21	0	0
47	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	41	41	41	2	0
48	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	34	34	28	0	0
49	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	33	33	27	0	0
50	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	46	46	43	0	0
51	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	48	48	45	0	0
52	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	38	38	36	0	0
53	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	26	26	26	0	0

54	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	23	23	21	0	0
55	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	20	20	17	0	1
56	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	31	31	20	0	0
57	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	38	38	20	0	0
58	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	23	23	15	0	0
59	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	30	30	30	0	0
60	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	45	45	37	1	0
61	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	50	50	15	0	0
62	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	46	46	30	0	0
63	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	47	47	43	0	0
64	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	34	34	30	0	0
65	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	27	27	23	2	0
66	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	46	46	44	0	0
67	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	15	15	5	0	0
68	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	18	18	18	0	0
69	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	16	16	16	0	0
70	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	31	31	25	0	0
71	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	19	19	16	0	0
	Σύνολο	2.888	2.642	1.985	28	6

Πηγή: Σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.

Στον πίνακα 4.7 παρατίθεται η ετήσια δημόσια δαπάνη για τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών κατά το σχολικό έτος 2013-2014. Για να υπολογιστεί η ετήσια δημόσια δαπάνη των σχολικών μονάδων συνυπολογίστηκαν οι δαπάνες για τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών, καθώς και οι δαπάνες για τις λειτουργικές ανάγκες των συγκεκριμένων σχολικών μονάδων. Από το άθροισμα των δύο επιμέρους δαπανών προκύπτει η τρίτη στήλη όπου παρουσιάζεται η μεταβλητή του συνολικού ποσού της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (x₄₀) εκφρασμένη σε ευρώ.

Πίνακας 4.7 : Ετήσια Δημόσια Δαπάνη Δημοτικών Σχολείων Νότιου Τομέα Αθηνών.

A/A	Σχολικές Μονάδες	Δαπάνες μισθοδοσίας	Λειτουργικές δαπάνες	Χ ₄₀
1	Δ.Σ. Μοσχάτου	470.478	12.332	482.810
2	Δ.Σ. Μοσχάτου	540.868	9.796	550.664
3	Δ.Σ. Μοσχάτου	453.283	8.837	462.120
4	Δ.Σ. Ταύρου	315.321	8.417	323.738
5	Δ.Σ. Ταύρου	539.906	12.910	552.816
6	Δ.Σ. Ταύρου	553.505	7.513	561.018
7	Δ.Σ. Καλλιθέας	440.000	14.774	454.774
8	Δ.Σ. Καλλιθέας	562.298	24.574	586.873
9	Δ.Σ. Καλλιθέας	524.100	22.322	546.422
10	Δ.Σ. Καλλιθέας	598.854	21.885	620.739
11	Δ.Σ. Καλλιθέας	507.271	16.648	523.918
12	Δ.Σ. Καλλιθέας	292.126	12.357	304.483
13	Δ.Σ. Καλλιθέας	509.800	20.807	530.607
14	Δ.Σ. Καλλιθέας	420.548	19.016	439.564
15	Δ.Σ. Καλλιθέας	465.108	21.575	486.683
16	Δ.Σ. Καλλιθέας	491.944	18.000	509.944
17	Δ.Σ. Καλλιθέας	460.978	18.760	479.738
18	Δ.Σ. Καλλιθέας	463.699	21.007	484.706
19	Δ.Σ. Αλίμου	514.866	15.784	530.660
20	Δ.Σ. Αλίμου	491.413	13.685	505.098
21	Δ.Σ. Αλίμου	520.536	10.097	530.635
22	Δ.Σ. Αλίμου	607.842	19.928	627.770
23	Δ.Σ. Αλίμου	221.559	9.456	231.015
24	Δ.Σ. Αργυρούπολης	416.736	18.820	435.556
25	Δ.Σ. Αργυρούπολης	483.308	23.000	506.308
26	Δ.Σ. Αργυρούπολης	529.940	18.971	548.911
27	Δ.Σ. Αργυρούπολης	428.249	21.120	449.369
28	Δ.Σ. Αργυρούπολης	530.831	18.023	548.854

29	Δ.Σ. Αργυρούπολης	426.400	19.950	446.350
30	Δ.Σ. Αργυρούπολης	490.593	21.015	511.608
31	Δ.Σ. Ελληνικού	511.224	12.800	524.024
32	Δ.Σ. Γλυφάδας	578.104	13.857	591.961
33	Δ.Σ. Γλυφάδας	524.217	13.950	538.167
34	Δ.Σ. Γλυφάδας	523.900	13.690	537.590
35	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	595.029	11.480	606.509
36	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	475.782	6.500	482.282
37	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	512.818	10.500	523.318
38	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	586.015	13.300	599.315
39	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	531.598	13.300	544.898
40	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	507.717	9.900	517.617
41	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	593.891	13.700	607.591
42	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	292.990	11.000	303.990
43	Δ.Σ. Ν. Σμύρνης	222.647	8.000	230.647
44	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	304.251	11.473	315.724
45	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	291.000	7.230	298.230
46	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	522.381	18.199	540.580
47	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	503.422	14.900	518.322
48	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	486.283	12.307	498.589
49	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	517.660	16.638	534.298
50	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	477.324	10.260	485.584
51	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	559.430	10.500	569.930
52	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	506.750	9.547	516.297
53	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	512.773	12.208	512.771
54	Δ.Σ. Π. Φαλήρου	294.242	15.640	309.882
55	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	287.121	12.262	299.383
56	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	385.001	14.735	399.736
57	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	519.315	20.215	539.530
58	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	422.479	14.812	437.291

59	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	530.990	17.005	547.995
60	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	504.944	16.658	521.602
61	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	501.825	19.469	521.294
62	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	466.908	7.574	474.482
63	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	533.782	14.378	548.160
64	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	489.597	16.924	506.521
65	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	368.808	12.148	380.956
66	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	505.359	19.735	525.094
67	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	277.999	12.264	290.263
68	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	283.176	12.337	295.512
69	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	271.091	10.908	281.999
70	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	259.558	9.051	268.609
71	Δ.Σ. Αγ. Δημητρίου	249.589	8.951	258.540
	Σύνολο	32.561.350	1.031.684	33.578.834

Πηγή: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθήνας και Σχολικές Επιτροπές
Δήμων Νότιου Τομέα Αθηνών

4.4. Στατιστική Ανάλυση

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται αναλυτικά τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης των ευρημάτων της έρευνας.

Αρχικά παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των διευθυντών των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην έρευνα. Συγκεκριμένα από τους 71 διευθυντές των δημοτικών σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα, 39 ήταν άνδρες (54,9%) και 32 γυναίκες (45,1%). Από την περιγραφική ανάλυση των δεδομένων προκύπτει πως ο μέσος όρος της ηλικίας των διευθυντών του συγκεκριμένου δείγματος είναι 51 ετών ($\bar{x} = 51,17$) και έχουν υπηρετήσει στην εκπαίδευση κατά μέσο όρο 28,6 έτη. Όσον αφορά το επίπεδο σπουδών τους ένα μεγάλο ποσοστό (80%) έχει ακολουθήσει περαιτέρω σπουδές μετεκπαίδευσης σε διδασκαλία, το 57,7% των διευθυντών κατέχουν δεύτερο πτυχίο σπουδών, σε 60,6% ανέρχεται το ποσοστό των διευθυντών που

κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ μόνο 14 (20%) κατέχουν διδακτορικό τίτλο σπουδών.

Όσον αφορά τις ξένες γλώσσες οι περισσότεροι διευθυντές (78,9%) είναι κάτοχοι διπλώματος της αγγλικής γλώσσας και συγκεκριμένα κάτοχοι των διπλωμάτων επιπέδου B2 (28,6%) και Γ2 (28,6%). Ως δεύτερη ξένη γλώσσα στην οποία κατέχουν δίπλωμα είναι η γαλλική, με ποσοστό 31% των διευθυντών, εκ των οποίων το 27,3% κατέχει το ανώτερο δίπλωμα άριστης γνώσης της γαλλικής γλώσσας. Μόνο 5 από τους διευθυντές (7%) κατέχουν δίπλωμα γερμανικής γλώσσας, ενώ 3 (4,2%) γνωρίζουν Ιταλικά και 1 Ισπανικά.

Οι παρακάτω πίνακες (4.8α, 4.8β, 4.8γ και 4.8δ) παρουσιάζουν τα περιγραφικά μέτρα θέσεως και διασποράς των στατιστικών δεδομένων των ποσοτικών μεταβλητών του πίνακα 4.1.

Πίνακας 4.8.α : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών

Μεταβλητές Περιγραφικά στατιστικά	X_1	X_2	X_3	X_8	X_9	X_{10}
Μέση Τιμή	229	11	61	24	19	6
Τυπική Απόκλιση	66,95	2,55	29,97	5,37	4,49	1,88
Εύρος	256	9	204	23	17	10
Ελάχιστη τιμή	105	6	30	12	8	1
Μέγιστη τιμή	361	15	234	35	25	11

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.3 και 4.4. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Πίνακας 4.8β: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών

Μεταβλητές Περιγραφικά στατιστικά	X_{11}	X_{12}	X_{13}	X_{14}	X_{15}	X_{16}	X_{17}
Μέση Τιμή	12,5	9,4	0,7	0,8	2,1	0,3	2,4
Τυπική Απόκλιση	2,95	2,72	0,77	0,41	2,01	0,59	2,06

Εύρος	15	12	3	2	10	3	12
Ελάχιστη τιμή	6	4	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	21	16	3	2	10	3	12

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Πίνακας 4.8γ: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών

Μεταβλητές Περιγραφικά στατιστικά	X_{18}	X_{19}	X_{20}	X_{26}	X_{27}	X_{40}
Μέση Τιμή	11,27	10,99	6,13	1499,13	1467,97	472941,34
Τυπική Απόκλιση	6,70	5,45	5,30	871,317	1093,74	104608,76
Εύρος	32	25	21	4300	5420	397123
Ελάχιστη τιμή	0	0	1	200	120	230647
Μέγιστη τιμή	32	25	22	4500	5540	627770

Πηγή: Στοιχεία από τους πίνακες 4.5 και 4.7. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Πίνακας 4.8δ: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών

Μεταβλητές Περιγραφικά στατιστικά	X_{21}	X_{22}	X_{23}	X_{24}	X_{25}
Μέση Τιμή	37,35	37,21	27,96	0,39	0,08
Τυπική Απόκλιση	11,98	11,87	11,66	1,74	0,28
Εύρος	54	54	44	12	1
Ελάχιστη τιμή	12	12	5	0	0
Μέγιστη τιμή	66	66	49	12	1

Πηγή: Στοιχεία από τον πίνακα 4.6. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Για την ανάλυση των παραπάνω μεταβλητών θα ληφθεί υπόψη η λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Πίνακας 4.9 : Λειτουργία σχολικών μονάδων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.)

X ₄				
			Όχι	Ναι
	Μοσχάτο - Ταύρος	Απόλυτη Συχνότητα	3	3
		Σχετική Συχνότητα	50,0%	50,0%
	Καλλιθέα	Απόλυτη Συχνότητα	2	10
		Σχετική Συχνότητα	16,7%	83,3%
	Π. Φάληρο	Απόλυτη Συχνότητα	5	6
		Σχετική Συχνότητα	45,5%	54,5%
	Ν. Σμύρνη	Απόλυτη Συχνότητα	4	6
		Σχετική Συχνότητα	40,0%	60,0%
	Αγ. Δημήτριος	Απόλυτη Συχνότητα	10	6
		Σχετική Συχνότητα	62,5%	37,5%
	Άλιμος	Απόλυτη Συχνότητα	2	3
		Σχετική Συχνότητα	40,0%	60,0%
	Αργυρούπολη - Ελληνικό	Απόλυτη Συχνότητα	3	5
		Σχετική Συχνότητα	37,5%	62,5%
	Γλυφάδα	Απόλυτη Συχνότητα	0	3
		Σχετική Συχνότητα	0,0%	100,0%
Νότιος Τομέας Αθηνών		Απόλυτη Συχνότητα	29	42
		Σχετική Συχνότητα	40,8%	59,2%

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.9 παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό (59,2%) των σχολικών μονάδων της Δ΄ Αθήνας λειτουργεί με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Χαμηλότερο ποσοστό

παρατηρείται στο δήμο Αγίου Δημητρίου (62,5%) και υψηλότερο στο δήμο της Καλλιθέας (83,3%).

Πίνακας 4.10 : Λειτουργία ολοήμερων σχολικών μονάδων ενταγμένα στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.)

X ₅				
			Όχι	Ναι
Δήμος	Μοσχάτο - Ταύρος	Απόλυτη Συχνότητα	4	2
		Σχετική Συχνότητα	66,7%	33,3%
	Καλλιθέα	Απόλυτη Συχνότητα	12	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Π. Φάληρο	Απόλυτη Συχνότητα	11	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Ν. Σμύρνη	Απόλυτη Συχνότητα	10	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Αγ. Δημήτριος	Απόλυτη Συχνότητα	16	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Άλιμος	Απόλυτη Συχνότητα	5	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Αργυρούπολη - Ελληνικό	Απόλυτη Συχνότητα	8	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Γλυφάδα	Απόλυτη Συχνότητα	3	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
Νότιος Τομέας Αθηνών		Απόλυτη Συχνότητα	69	2
		Σχετική Συχνότητα	97,2%	2,8%

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.10 καταδεικνύει πως από τις 71 σχολικές μονάδες που πήραν μέρος στην έρευνα μόνο 2 είναι ενταγμένες στις Ζώνες Εκπαιδευτικής

Προτεραιότητας. Και οι δύο αυτές σχολικές μονάδες εντοπίζονται στο Δήμο Μοσχάτου – Ταύρου και συγκεκριμένα στην περιοχή του Ταύρου.

Πίνακας 4.11: Λειτουργία Τμήματος Ένταξης στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών

X ₆				
			Όχι	Ναι
Δήμος	Μοσχάτο - Ταύρος	Απόλυτη Συχνότητα	0	6
		Σχετική Συχνότητα	0,0%	100,0%
	Καλλιθέα	Απόλυτη Συχνότητα	5	7
		Σχετική Συχνότητα	41,7%	58,3%
	Π. Φάληρο	Απόλυτη Συχνότητα	2	9
		Σχετική Συχνότητα	18,2%	81,8%
	Ν. Σμύρνη	Απόλυτη Συχνότητα	0	10
		Σχετική Συχνότητα	0,0%	100,0%
	Αγ. Δημήτριος	Απόλυτη Συχνότητα	6	10
		Σχετική Συχνότητα	37,5%	62,5%
	Άλιμος	Απόλυτη Συχνότητα	1	4
		Σχετική Συχνότητα	20,0%	80,0%
	Αργυρούπολη - Ελληνικό	Απόλυτη Συχνότητα	0	8
		Σχετική Συχνότητα	0,0%	100,0%
	Γλυφάδα	Απόλυτη Συχνότητα	0	3
		Σχετική Συχνότητα	0,0%	100,0%
Νότιος Τομέας Αθηνών		Απόλυτη Συχνότητα	14	57
		Σχετική Συχνότητα	19,7%	80,3%

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.11 παρουσιάζει την απόλυτη και σχετική συχνότητα της λειτουργίας Τμημάτων Ένταξης στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα

Αθηνών. Παρατηρείται πως σε ένα μεγάλο ποσοστό (80,3%) των σχολικών μονάδων λειτουργεί Τμήματα Ένταξης, με τις μεγαλύτερες σχετικές συχνότητες (100%) να συναντιούνται στους δήμους του Μοσχάτου – Ταύρου, της Νέας Σμύρνης, της Αργυρούπολης – Ελληνικού και της Γλυφάδας.

Πίνακας 4.12: Λειτουργία Τμήματος Υποδοχής στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών

Χ7				
			Όχι	Ναι
Δήμος	Μοσχάτο - Ταύρος	Απόλυτη Συχνότητα	5	1
		Σχετική Συχνότητα	83,3%	16,7%
	Καλλιθέα	Απόλυτη Συχνότητα	10	2
		Σχετική Συχνότητα	83,3%	16,7%
	Π. Φάληρο	Απόλυτη Συχνότητα	11	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Ν. Σμύρνη	Απόλυτη Συχνότητα	10	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Αγ. Δημήτριος	Απόλυτη Συχνότητα	15	1
		Σχετική Συχνότητα	93,8%	6,3%
	Άλιμος	Απόλυτη Συχνότητα	5	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Αργυρούπολη - Ελληνικό	Απόλυτη Συχνότητα	8	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
	Γλυφάδα	Απόλυτη Συχνότητα	3	0
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	0,0%
Νότιος Τομέας Αθηνών		Απόλυτη Συχνότητα	67	4
		Σχετική Συχνότητα	94,4%	5,6%

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.12 φαίνεται πως μόνο στο 5,6% των σχολικών μονάδων της Δ' Αθήνας λειτουργεί Τμήμα Υποδοχής με τις μεγαλύτερες σχετικές συχνότητες να παρουσιάζονται στους δήμους Μοσχάτου – Ταύρου (16,7%) και Καλλιθέας (16,7%).

Στους παρακάτω πίνακας παρουσιάζεται η στατιστική ανάλυση των δεδομένων για την κάθε μεταβλητή της έρευνας των σχολικών μονάδων του κάθε δήμου χωριστά αλλά και στο σύνολο των δημοτικών σχολείων της Δ' Αθήνας.

Πίνακας 4.13 : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών των σχολικών μονάδων Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

χ_1						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	229	67,9	188	108	296
Καλλιθέα	12	226	43,8	126	151	277
Π. Φάληρο	11	218	62,8	180	105	285
Ν. Σμύρνη	9	276	76,6	219	142	361
Αγ. Δημήτριος	17	194	71,5	192	106	298
Άλιμος	5	265	77,8	206	134	340
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	226	47,2	120	165	285
Γλυφάδα	3	280	52,3	93	220	313
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	229	66,949	256	105	361

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.3. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.13 φαίνεται πως οι σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νότιου Τομέα Αθηνών έχουν κατά μέσο όρο 229 μαθητές, δηλαδή το μέγεθός τους είναι υψηλότερο σε σύγκριση με το μέγεθος των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας μας (116 μαθητές). Υψηλότερος μέσος όρος μαθητών ανά σχολική μονάδα παρατηρείται στα δημοτικά σχολεία των δήμων Γλυφάδας και Νέας Σμύρνης, ενώ τα δημοτικά σχολεία του Αγ. Δημητρίου παρουσιάζουν το χαμηλότερο

μέσο όρο μαθητών. Τέλος παρατηρείται μεγάλο εύρος τιμών ($R=219$), καθώς και μεγάλη διασπορά των τιμών γύρω από τη μέση τιμή ($st.dev=76,6$) για το δήμο Ν. Σμύρνης.

Πίνακας 4.14: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των τμημάτων των σχολικών μονάδων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X_2						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	11	2,3	6	7	13
Καλλιθέα	12	11	1,6	5	7	12
Π. Φάληρο	11	10	2,6	6	6	12
Ν. Σμύρνη	10	12	3,2	9	6	15
Αγ. Δημήτριος	16	10	2,9	7	6	13
Άλιμος	5	12	3,4	9	6	15
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	11	1,4	4	9	13
Γλυφάδα	3	13	1,0	2	12	14
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	11	2,5	9	6	15

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.3. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.14 παρατηρούμε πως τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών έχουν κατά μέσο όρο 11 τμήματα. Τον μεγαλύτερο αριθμό τμημάτων παρουσιάζουν οι δήμοι Γλυφάδας, Ν. Σμύρνης και Αλίμου, ενώ μικρότερος αριθμός τμημάτων παρατηρείται στο δήμο Π. Φαλήρου. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί πως όσον αφορά τους δήμους της Ν. Σμύρνης και του Αλίμου παρατηρείται και το μεγαλύτερο εύρος τιμών ($R=9$), γεγονός που επιβεβαιώνει προηγούμενη παρατήρηση (πίνακας 4.9) για το μέγεθος των σχολικών μονάδων.

Πίνακας 4.15: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών που φοιτούν στο ολοήμερο των σχολικών μονάδων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

χ_3						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	60	17,3	48	32	80
Καλλιθέα	12	56	16,6	60	30	90
Π. Φάληρο	11	63	31,3	106	36	142
Ν. Σμύρνη	10	68	27	85	42	127
Αγ. Δημήτριος	16	56	22,9	85	35	120
Αλιμος	5	99	76,6	184	50	234
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	52	12,6	32	35	67
Γλυφάδα	3	53	14,5	26	36	62
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	61	29,97	204	30	234

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.3. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.15 παρουσιάζει τα στατιστικά μέτρα των μαθητών που φοιτούν στο ολοήμερο πρόγραμμα των Δημοτικών Σχολείων. Στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Δ' Αθήνας φοιτούν κατά μέσο όρο 61 μαθητές στο ολοήμερο πρόγραμμα, με τη μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x}=99$) αλλά και εύρος τιμών ($R=184$) να αποτυπώνεται στο δήμο Αλίμου, ενώ η μικρότερη μέση τιμή εντοπίζεται στους δήμους Αργυρούπολης – Ελληνικού ($\bar{x}=52$) και Γλυφάδας ($\bar{x}=53$). Επιπλέον στο δήμο Αργυρούπολης – Ελληνικού καταγράφεται η μεγαλύτερη διασπορά των τιμών γύρω από τη μέση τιμή ($st.dev=76,6$).

Πίνακας 4.16: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του συνόλου των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στις σχολικές μονάδες ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

χ_8						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	26	4,9	13	17	30
Καλλιθέα	12	24	3,4	13	15	28
Π. Φάληρο	11	23	5,5	14	14	28

Ν. Σμύρνη	10	26	6,8	20	15	35
Αγ. Δημήτριος	16	22	5,3	14	13	27
Άλιμος	5	26	8,2	21	12	33
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	25	3,0	9	20	29
Γλυφάδα	3	30	1,2	2	29	31
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	24	5,4	23	12	35

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.16 διαφαίνεται πως το σύνολο των εκπαιδευτικών που εργάζονται στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι κατά μέσο όρο 24 ανά σχολική μονάδα. Στην τιμή αυτή περιλαμβάνονται οι δάσκαλοι, οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων, οι εκπαιδευτικοί τμημάτων ένταξης καθώς και οι εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης πλήρους και μειωμένου ωραρίου. Η μικρότερη μέση τιμή παρατηρείται στο δήμο του Αγ. Δημητρίου ($\bar{x}=22$) , ενώ μεγαλύτερες τιμές παρατηρούνται στους δήμους Γλυφάδας ($\bar{x}=30$) , του Αλίμου ($\bar{x}=26$) , του Μοσχάτου – Ταύρου ($\bar{x}=26$) και της Ν. Σμύρνης($\bar{x}=26$).

Πίνακας 4.17: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών που συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο διδασκαλίας σε μία σχολική μονάδα ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Χ ₉						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	20	4,0	11	12	23
Καλλιθέα	12	20	2,6	10	13	23
Π. Φάληρο	11	18	4,1	10	12	22
Ν. Σμύρνη	10	19	5,8	16	9	25
Αγ. Δημήτριος	16	16	5,2	13	9	22
Άλιμος	5	19	6,3	15	8	23
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	20	2,2	6	16	22
Γλυφάδα	3	22	1,5	3	21	24

Νότιος Τομέας Αθηνών	71	19	4,49	17	8	25
---------------------------------	----	----	------	----	---	----

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.17 παρουσιάζει τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα που αφορούν στους εκπαιδευτικούς που συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο σε μία μόνο σχολική μονάδα. Παρατηρείται πως στα δημοτικά σχολεία της Δ' Αθήνας υπηρετούν περίπου 19 εκπαιδευτικοί οι οποίοι δε χρειάζεται να συμπληρώσουν το ωράριό τους σε άλλες σχολικές μονάδες. Επιπλέον από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται πως όλοι οι δήμοι βρίσκονται κοντά στον μέσο όρο του Νότιου Τομέα Αθηνών με εξαίρεση τον δήμο του Αγ. Δημητρίου όπου παρατηρείται χαμηλότερη τιμή ($\bar{x}=16$).

Πίνακας 4.18: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών που δεν συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο διδασκαλίας σε μία σχολική μονάδα ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Χ₁₀						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	6	1,7	5	4	9
Καλλιθέα	12	5	1,2	5	2	7
Π. Φάληρο	11	5	1,8	5	2	7
Ν. Σμύρνη	10	7	1,8	6	5	11
Αγ. Δημήτριος	16	6	2,0	7	3	10
Άλιμος	5	5	2,8	7	1	8
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	6	1,6	5	3	8
Γλυφάδα	3	7	0,6	1	7	8
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	6	1,88	10	1	11

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.18 συμπεραίνεται πως στις σχολικές μονάδες Π.Ε. Νότιου Τομέα Αθηνών διδάσκουν κατά μέσο όρο 6 εκπαιδευτικοί οι οποίοι συμπληρώνουν το υποχρεωτικό τους ωράριο και σε άλλες σχολικές μονάδες (εντός του τομέα). Υψηλότερες τιμές παρατηρούνται στις σχολικές μονάδες

των δήμων Ν. Σμύρνης ($\bar{x}=7$) και Γλυφάδας ($\bar{x}=7$), ενώ χαμηλότερες στο δήμο Καλλιθέας ($\bar{x}=5$), Π. Φαλήρου ($\bar{x}=5$) και Αλίμου ($\bar{x}=5$), οποίος παρουσιάζει και μεγάλο εύρος τιμών ($R=7$).

Πίνακας 4.19: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών ΠΕ70 – κλάδου δασκάλων που διδάσκουν στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₁₁						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	15	4,5	13	8	21
Καλλιθέα	12	13	1,7	6	8	14
Π. Φάληρο	11	12	2,7	7	7	14
Ν. Σμύρνη	10	13	3,2	9	7	16
Αγ. Δημήτριος	16	11	3,1	9	6	15
Άλιμος	5	14	4,1	11	7	18
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	13	1,0	3	11	14
Γλυφάδα	3	14	1,0	2	13	15
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	12,5	2,95	15	6	21

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.19 παρουσιάζει τον αριθμό των εκπαιδευτικών κλάδου δασκάλων (ΠΕ70) που διδάσκουν στις σχολικές μονάδες. Διαφαίνεται πως η μέση τιμή του αριθμού των εκπαιδευτικών ΠΕ70 για τις σχολικές μονάδες της Δ' Αθήνας είναι σχεδόν 13 ($\bar{x}=12,5$), κάτι που επιβεβαιώνεται και από τον πίνακα 4.10, καθώς η μέση τιμή των τμημάτων είναι 11 τμήματα ανά σχολική μονάδα και στη μεταβλητή X₁₁ συμπεριλαμβάνονται και οι δάσκαλοι του ολοήμερου προγράμματος σπουδών. Η μεγαλύτερη τιμή παρουσιάζεται στο δήμο Μοσχάτου – Ταύρου ($\bar{x}=15$), καθώς όπως έχει ήδη παρουσιαστεί στον πίνακα 4.10, στην περιοχή του Ταύρου υπάρχουν σχολεία που λειτουργούν με πρόγραμμα ΖΕΠ (Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας) και απαιτείται

μεγαλύτερος αριθμός εκπαιδευτικών ΠΕ70 για την πραγματοποίηση συνδιδασκαλιών.

Πίνακας 4.20: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων που διδάσκουν στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

χ_{12}						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	10	2,1	6	6	12
Καλλιθέα	12	9	1,9	7	4	11
Π. Φάληρο	11	9	2,7	7	5	12
Ν. Σμύρνη	10	10	3,3	11	5	16
Αγ. Δημήτριος	16	8	2,6	7	5	12
Άλιμος	5	10	4,5	11	4	15
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	10	2,0	5	7	12
Γλυφάδα	3	13	0,6	1	12	13
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	9,4	2,72	12	4	16

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.20 διαφαίνεται πως κατά μέσο όρο διδάσκουν 9,4 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων ανά σχολική μονάδα, με τη χαμηλότερη τιμή να παρατηρείται στο δήμο Αγ. Δημητρίου ($\bar{x}=8$). Αυτό μπορεί να εξηγηθεί και από το γεγονός ότι στο συγκεκριμένο δήμο λειτουργεί μικρό ποσοστό (πίνακας 4.9) των σχολικών μονάδων (37,5%) με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα όπου και απαιτείται μεγαλύτερος αριθμός ειδικοτήτων.

Πίνακας 4.21: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης που διδάσκουν στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

χ_{13}

Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	0,3	0,5	1	0	1
Καλλιθέα	12	0,8	0,9	3	0	3
Π. Φάληρο	11	0,9	0,5	2	0	2
Ν. Σμύρνη	10	0,9	1,0	3	0	3
Αγ. Δημήτριος	16	0,8	0,8	3	0	3
Άλιμος	5	0,6	0,5	1	0	1
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	0,5	0,8	2	0	2
Γλυφάδα	3	1	1,0	2	0	2
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	0,75	0,8	3	0	3

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.21 φαίνεται πως η μέση τιμή του αριθμού των εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης για τον Νότιο Τομέα Αθηνών είναι περίπου ένας εκπαιδευτικός ($\bar{x}=0,75$) για κάθε σχολική μονάδα, με ελάχιστη τιμή κανένας εκπαιδευτικός ($x_{\min}=0$) και μέγιστη τιμή 3 εκπαιδευτικοί ($x_{\max}=3$) ανά σχολική μονάδα. Στις τιμές αυτές υπολογιστήκαν αποκλειστικά οι εκπαιδευτικοί που παρέχουν παράλληλη στήριξη και έχουν προσληφθεί από το Υπουργείο Παιδείας και όχι οι εκπαιδευτικοί που προσλαμβάνονται από τις οικογένειες των μαθητών.

Πίνακας 4.22: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε Τμήματα Ένταξης των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X ₁₄						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	1	0,0	0	1	1
Καλλιθέα	12	0,7	0,5	1	0	1
Π. Φάληρο	11	0,8	0,4	1	0	1
Ν. Σμύρνη	10	1	0,0	0	1	1
Αγ. Δημήτριος	16	0,6	0,5	1	0	1

Άλιμος	5	0,8	0,4	1	0	1
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	1	0,4	1	1	2
Γλυφάδα	3	1	0,0	0	1	1
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	0,8	0,4	2	0	2

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στα Τμήματα Ένταξης των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών παρατηρείται πως κατά μέσο όρο υπάρχει σχεδόν ένας εκπαιδευτικός ($\bar{x}=0,8$) ανά σχολική μονάδα, με ελάχιστη τιμή κανέναν εκπαιδευτικό ($x_{\min}=0$) και μέγιστη τιμή δύο ($x_{\max}=2$). Αναφορικά με τους δήμους στη μεταβλητή αυτή δεν παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις.

Πίνακας 4.23: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού εκπαιδευτικών με Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₁₅						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	2	1,0	3	0	3
Καλλιθέα	12	3	2,8	10	0	10
Π. Φάληρο	11	2	1,9	6	0	6
Ν. Σμύρνη	10	2	2,2	7	0	7
Αγ. Δημήτριος	16	1	1,3	5	0	5
Άλιμος	5	3	1,1	3	1	4
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	1	1,0	3	0	3
Γλυφάδα	3	6	1,7	3	5	8
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	2,1	2,0	10	0	10

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Αναφορικά με τη βαθμίδα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών παρατηρείται πως κατά μέσο όρο οι εκπαιδευτικοί που κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών είναι περίπου δύο ανά δημοτικό σχολείο ($\bar{x}=2,1$), με ελάχιστη τιμή

κανένας εκπαιδευτικός ($x_{\min}=0$) και μέγιστη τιμή δέκα ($x_{\max}=10$) ανά σχολική μονάδα. Οι μεγαλύτερες τιμές εμφανίζονται στους δήμους Γλυφάδας ($\bar{x}=6$), Αλίμου ($\bar{x}=3$) και Καλλιθέας ($\bar{x}=3$) όπου και εμφανίζεται σχολική μονάδα με 10 εκπαιδευτικούς που κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Πίνακας 4.24: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού εκπαιδευτικών με Διδακτορικό τίτλο σπουδών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₁₆						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	0	0,0	0	0	0
Καλλιθέα	12	1	1,0	3	0	3
Π. Φάληρο	11	0	0,5	1	0	1
Ν. Σμύρνη	10	0	0,5	1	0	1
Αγ. Δημήτριος	16	0	0,3	1	0	1
Άλιμος	5	1	0,5	1	0	1
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	0	0,4	1	0	1
Γλυφάδα	3	1	1,2	2	0	2
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	0,3	0,6	3	0	3

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.24 παρατηρείται πως η μέση τιμή των εκπαιδευτικών των δημοτικών σχολείων της Δ' Αθήνας με Διδακτορικό τίτλο σπουδών είναι περίπου 0 ($\bar{x}=0,3$). Τη μεγαλύτερη μέση τιμή παρουσιάζουν οι δήμοι της Καλλιθέας ($\bar{x}=1$), του Αλίμου ($\bar{x}=1$) και της Γλυφάδας ($\bar{x}=1$).

Πίνακας 4.25: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού εκπαιδευτικών με πιστοποίηση Τ.Π.Ε. Β' Επιπέδου του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₁₇

Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	2	1,8	4	0	4
Καλλιθέα	12	2	1,3	4	0	4
Π. Φάληρο	11	3	1,5	5	0	5
Ν. Σμύρνη	10	2	3,7	12	0	12
Αγ. Δημήτριος	16	2	1,3	4	0	4
Άλιμος	5	4	3,7	9	1	10
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	3	0,9	2	2	4
Γλυφάδα	3	2	1,5	3	0	3
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	2,4	2,1	12	0	12

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.4. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.25 παρουσιάζει τα στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών του Νότιου Τομέα Αθηνών που έχουν επιμορφωθεί και λάβει πιστοποίηση Τ.Π.Ε. (Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας) Β΄ επιπέδου. Η μέση τιμή που παρουσιάζεται στις σχολικές μονάδες της Δ΄ Αθήνας είναι περίπου 2 εκπαιδευτικοί ανά δημοτικό σχολείο ($\bar{x}=2,4$). Σημαντικό είναι το γεγονός ότι το εύρος τιμών είναι ιδιαίτερα υψηλό ($R=12$), καθώς παρατηρήθηκαν σχολικές μονάδες χωρίς να υπάρχει κανένας εκπαιδευτικός ($x_{\min}=0$) που να έχει παρακολουθήσει το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα, καθώς και σχολικές μονάδες όπου το είχαν παρακολουθήσει δώδεκα εκπαιδευτικοί ($x_{\max}=12$) και συγκεκριμένα σε σχολική μονάδα του δήμου της Ν. Σμύρνης. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή παρουσιάζει ο δήμος Αλίου ($\bar{x}=5$) και οι δήμοι Π. Φαλήρου ($\bar{x}=3$) και Αργυρούπολης – Ελληνικού ($\bar{x}=3$). Χαρακτηριστικό είναι ότι η διασπορά των τιμών γύρω από τη μέση τιμή είναι πολύ μικρή στις σχολικές μονάδες του δήμου Αργυρούπολης – Ελληνικού ($st.dev=0,9$).

Κατά το έτος 2008 σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ) από το διδακτικό προσωπικό το 9,1% ήταν κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής, το 4,3% ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, το 0,6% κάτοχοι Διδακτορικού

τίτλου σπουδών, ενώ το 14,6% των εκπαιδευτικών είχαν παρακολουθήσει πρόγραμμα μετεκπαίδευσης (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2010).

Πίνακας 4.26: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών των σχολικών μονάδων προς χρήση των μαθητών του πρωινού προγράμματος σπουδών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₁₈						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	16	8,4	24	8	32
Καλλιθέα	12	12	6,2	25	0	25
Π. Φάληρο	11	11	7,7	22	0	22
Ν. Σμύρνη	10	10	5,2	15	0	15
Αγ. Δημήτριος	16	10	6,3	21	0	21
Άλιμος	5	11	8,3	20	3	23
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	9	5,8	15	0	15
Γλυφάδα	3	18	2,9	5	15	20
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	11,3	6,7	32	0	32

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.5. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Όσον αφορά τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές που διατίθενται προς χρήση των μαθητών του πρωινού προγράμματος σπουδών ο πίνακας 4.26 καταδεικνύει πως η μέση τιμή ανά σχολική μονάδα του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι περίπου 11 υπολογιστές ($\bar{x}=11,3$), με το εύρος τιμών να παρουσιάζεται αρκετά μεγάλο ($R=32$). Η ελάχιστη τιμή που παρατηρείται είναι κανένας υπολογιστής ($x_{\min}=0$) ενώ η μέγιστη τριάντα δύο ($x_{\max}=32$). Η διαφορά αυτή έγκειται στο γεγονός ότι μόνο στις σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα) οι μαθητές του πρωινού προγράμματος διδάσκονται το μάθημα των Νέων Τεχνολογιών, σε αντίθεση με τους μαθητές των άλλων σχολικών μονάδων που έχουν τη δυνατότητα εκμάθησης αυτού του αντικειμένου μόνο στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών. Οι δήμοι που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες τιμές είναι οι δήμοι της Γλυφάδας ($\bar{x}=18$), και του Μοσχάτου – Ταύρου

($\bar{x}=16$), ενώ ο δήμος με τη χαμηλότερη μέση τιμή είναι ο δήμος Αργυρούπολης – Ελληνικού ($\bar{x}=8$).

Πίνακας 4.27: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών των σχολικών μονάδων προς χρήση των μαθητών του ολοήμερου προγράμματος σπουδών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Χ ₁₉						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	13	4,2	12	8	20
Καλλιθέα	12	12	5,7	25	0	25
Π. Φάληρο	11	11	5,8	22	0	22
Ν. Σμύρνη	10	9	5,1	14	1	15
Αγ. Δημήτριος	16	9	5,2	21	0	21
Αλιμος	5	13	7,0	19	4	23
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	10	4,7	15	0	15
Γλυφάδα	3	18	2,9	5	15	20
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	10,9	5,5	25	0	25

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.5. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.27 η μέση τιμή των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών των σχολικών μονάδων προς χρήση των μαθητών του ολοήμερου προγράμματος σπουδών για το Νότιο Τομέα Αθηνών είναι περίπου 11 υπολογιστές ανά σχολική μονάδα ($\bar{x}=10,9$). Οι μεγαλύτερες τιμές εντοπίζονται όπως και στον πίνακα 4.26 στους δήμους Γλυφάδας ($\bar{x}=18$), Μοσχάτου – Ταύρου ($\bar{x}=13$), όπου και παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση των τιμών γύρω από τη μέση τιμή, αλλά και Αλίμου ($\bar{x}=13$), ενώ οι χαμηλότερες τιμές εντοπίζονται στους δήμους της Ν. Σμύρνης ($\bar{x}=9$) και του Αγ. Δημητρίου ($\bar{x}=9$).

Πίνακας 4.28: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών των σχολικών μονάδων προς χρήση των εκπαιδευτικών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X ₂₀						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	7	6,0	14	2	16
Καλλιθέα	12	6	4,7	15	1	16
Π. Φάληρο	11	7	4,7	12	2	14
Ν. Σμύρνη	10	7	6,5	18	1	19
Αγ. Δημήτριος	16	5	4,0	14	2	16
Άλιμος	5	5	4,9	10	1	11
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	4	3,4	11	1	12
Γλυφάδα	3	14	11,6	21	1	22
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	6,1	5,3	21	1	22

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.5. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Αναφορικά με τους υπολογιστές που διατίθενται προς χρήση των εκπαιδευτικών για τις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών η μέση τιμή ανά Δημοτικό σχολείο είναι σχεδόν έξι Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές ($\bar{x}=6,1$) με εύρος τιμών 21 ($R=21$), ελάχιστη τιμή έναν ($x_{\min}=1$) και μέγιστη τιμή 22 ($x_{\max}=22$) Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές. Το εύρος των τιμών αιτιολογείται καθώς κάποιες σχολικές μονάδες (από τις σχολικές μονάδες με λειτουργία Ε.Α.Ε.Π.) διαθέτουν εξοπλισμό με φορητούς υπολογιστές, οι οποίοι εκτός από τους μαθητές μπορούν να αξιοποιηθούν και από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Η χαμηλότερη τιμή εντοπίζεται στο δήμο Αργυρούπολης – Ελληνικού ($\bar{x}=4$).

Πίνακας 4.29: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των αποφοίτων μαθητών των σχολικών μονάδων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X ₂₁

Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	37	15,8	48	12	60
Καλλιθέα	12	39	8,5	25	23	48
Π. Φάληρο	11	35	9,7	26	22	48
Ν. Σμύρνη	10	42	14,3	43	23	66
Αγ. Δημήτριος	16	32	12,2	35	15	50
Άλιμος	5	43	10,4	26	25	51
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	37	14,0	37	13	50
Γλυφάδα	3	47	5,8	10	40	50
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	37,3	12	54	12	66

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.6. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.29 η μέση τιμή των αποφοίτων των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών ήταν κατά το σχολικό έτος 2013-2014 περίπου 37 μαθητές ($\bar{x}=37,3$). Η χαμηλότερη τιμή εντοπίζεται στο δήμο Π. Φαλήρου με μέσο όρο αποφοίτων 35 ανά σχολική μονάδα ($\bar{x}=35$), ενώ υψηλότερες τιμές καταγράφονται στους δήμους της Γλυφάδας ($\bar{x}=47$) και του Αλίμου ($\bar{x}=43$). Η χαμηλότερη ελάχιστη τιμή εμφανίζεται στο δήμο του Μοσχάτου – Ταύρου με 12 απόφοιτους ($x_{\min}=12$) ενώ η μεγαλύτερη μέγιστη τιμή στο δήμο Νέας Σμύρνης με 66 απόφοιτους ($x_{\max}=66$).

Πίνακας 4.30: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των αποφοίτων μαθητών των σχολικών μονάδων που εγγράφηκαν στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Χ ₂₂						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	37	15,8	48	12	60
Καλλιθέα	12	39	8,5	25	23	48
Π. Φάληρο	11	35	9,7	26	22	48
Ν. Σμύρνη	10	42	14,2	43	23	66

Αγ. Δημήτριος	16	32	12,2	35	15	50
Άλιμος	5	41	9,0	22	25	47
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	37	14,0	37	13	50
Γλυφάδα	3	47	5,8	10	40	50
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	37,2	11,9	54	12	66

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.6. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Όσον αφορά στον αριθμό των αποφοίτων μαθητών που εγγράφηκαν στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται πως η μέση τιμή για τις σχολικές μονάδες της Δ΄ Αθήνας είναι σχεδόν 37 μαθητές ανά δημοτικό σχολείο ($\bar{x}=37,3$). Η τιμή αυτή σχεδόν ταυτίζεται με τη μέση τιμή του αριθμού των αποφοίτων μαθητών για την ίδια χρονική περίοδο (πίνακας 4.29). Το ίδιο συμβαίνει και με την ελάχιστη και μέγιστη τιμή, καθώς η ελάχιστη τιμή εντοπίζεται και σε αυτήν τη μεταβλητή στον δήμο Μοσχάτου – Ταύρου με 12 απόφοιτους ($x_{\min}=12$), ενώ η μεγαλύτερη μέγιστη τιμή στο δήμο Νέας Σμύρνης με 66 απόφοιτους ($x_{\max}=66$) που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Πίνακας 4.31: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των αριστούχων αποφοίτων μαθητών των σχολικών μονάδων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₂₃						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	23	9,9	30	10	40
Καλλιθέα	12	24	11,9	33	12	45
Π. Φάληρο	11	30	10,3	32	13	45
Ν. Σμύρνη	10	29	13,1	34	13	47
Αγ. Δημήτριος	16	24	10,7	39	5	44
Άλιμος	5	38	9,7	25	23	48
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	34	13,4	40	9	49
Γλυφάδα	3	33	6,4	12	28	40

Νότιος Τομέας Αθηνών	71	28	11,7	44	5	49
---------------------------------	----	----	------	----	---	----

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.6. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Αναφορικά με τον αριθμό των αριστούχων αποφοίτων μαθητών των σχολικών μονάδων της Δ' Αθήνας από τον πίνακα 4.31 προκύπτει πως η μέση τιμή ανά δημοτικό σχολείο είναι 28 αριστούχοι απόφοιτοι ($\bar{x}=28$). Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ως αριστούχοι χαρακτηρίζονται οι μαθητές οι οποίοι στο τέλος του σχολικού έτους αποφοιτούν με γενικό μέσο όρο 9 ή 10. Τη χαμηλότερη τιμή αριστούχων αποφοίτων παρουσιάζει σχολική μονάδα του δήμου Αγ. Δημητρίου ($x_{\min}=5$), ενώ την υψηλότερη τιμή σχολική μονάδα του δήμου Αργυρούπολης – Ελληνικού ($x_{\max}=49$).

Πίνακας 4.32: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X₂₄						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	0	0,0	0	0	0
Καλλιθέα	12	2	3,9	12	0	12
Π. Φάληρο	11	0	0,6	2	0	2
Ν. Σμύρνη	10	0	0,0	0	0	0
Αγ. Δημήτριος	16	0	0,5	2	0	2
Άλιμος	5	0	0,0	0	0	0
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	0	0,0	0	0	0
Γλυφάδα	3	0	0,0	0	0	0
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	0,4	1,7	12	0	12

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.6. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Από τον πίνακα 4.32 παρατηρείται πως η μέση τιμή του αριθμού των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013-2014 στο Νότιο Τομέα Αθηνών είναι σχεδόν μηδενική ($\bar{x}=0,4$). Ο μοναδικός δήμος που παρουσιάζει μέση τιμή διαφορετική του μηδενός είναι ο δήμος

Καλλιθέας ($\bar{x}=2$), με τη μεγαλύτερη απόκλιση τιμών από τη μέση τιμή (st.dev =3,9), όπου και εμφανίζεται σχολική μονάδα με 12 μαθητές οι οποίοι διέκοψαν τη φοίτησή τους. Αυτή είναι και η μέγιστη τιμή ($x_{\max}=12$) που παρατηρείται σχετικά με τη μεταβλητή αυτή.

Πίνακας 4.33: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των απορριφθέντων μαθητών ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

X ₂₅						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	0	0,4	1	0	1
Καλλιθέα	12	0	0,4	1	0	1
Π. Φάληρο	11	0	0,0	0	0	0
Ν. Σμύρνη	10	0	0,3	1	0	1
Αγ. Δημήτριος	16	0	0,3	1	0	1
Άλιμος	5	0	0,0	0	0	0
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	0	0,4	1	0	1
Γλυφάδα	3	0	0,0	0	0	0
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	0,08	0,3	1	0	1

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.6. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.33 παρουσιάζει τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των απορριφθέντων μαθητών ανά δήμο για το σχολικό έτος 2013-2014. Η μέση τιμή που παρατηρείται για τις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι σχεδόν μηδενική ($\bar{x}=0,08$) και συγκεκριμένα αυτό διαφαίνεται στους δήμους του Π. Φαλήρου, του Αλίμου και της Γλυφάδας όπου δεν εμφανίζεται κανείς απορριφθέν μαθητής. Η μέγιστη τιμή της μεταβλητής αυτής είναι η μονάδα ($x_{\max}=1$) που εμφανίζεται σε σχολικές μονάδες των υπόλοιπων δήμων του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Πίνακας 4.34: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα εμβαδού των σχολικών κτιρίων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών (εκφρασμένο σε τετραγωνικά μέτρα).

χ_{26}						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	1808	646,2	1710	500	2210
Καλλιθέα	12	1209	589,6	1807	220	2027
Π. Φάληρο	11	1741	1.297,2	3800	400	4200
Ν. Σμύρνη	10	1563	773,8	2600	200	2800
Αγ. Δημήτριος	16	1511	1.046,0	4080	420	4500
Άλιμος	5	1200	848,5	1950	750	2700
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	1260	500,8	1440	360	1800
Γλυφάδα	3	2013	23,1	40	2000	2040
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	1499,1	871,3	4300	200	4500

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.5. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Στον πίνακα 4.34 αποτυπώνεται το εμβαδόν των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών εκφρασμένο σε τετραγωνικά μέτρα. Η μέση τιμή των σχολικών κτιρίων είναι 1.499,1 τ.μ. Το εύρος των τιμών είναι αρκετά μεγάλο ($R=4300$) καθώς η ελάχιστη τιμή, η οποία παρατηρείται σε σχολική μονάδα του δήμου Νέας Σμύρνης, είναι 200 τ.μ. ($x_{\min}=200$) ενώ η μέγιστη τιμή που παρατηρείται στο δήμο Αγίου Δημητρίου είναι 4.500τ.μ. ($x_{\max}=4.500$). Επιπροσθέτως στους δήμους του Π. Φαλήρου και Αγ. Δημητρίου παρατηρείται μεγάλη απόκλιση τιμών από τη μέση τιμή ($st.dev=1.297,2$ και $st.dev=1.046$ αντίστοιχα).

Πίνακας 4.35: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα εμβαδού των προαύλιων χώρων των σχολικών μονάδων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών (εκφρασμένο σε τετραγωνικά μέτρα).

χ_{27}						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	2527	1.702,8	4354	500	4854
Καλλιθέα	12	1272	1.029,1	3250	250	3500

Π. Φάληρο	11	1915	1.684,6	5420	120	5540
Ν. Σμύρνη	10	1242	845,3	2300	400	2700
Αγ. Δημήτριος	16	1288	601,1	2150	350	2500
Άλιμος	5	1500	714,1	1600	800	2400
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	884	425,9	1240	360	1600
Γλυφάδα	3	1713	599,2	1100	1300	2400
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	1468	1093,74	5420	120	5540

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.5. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Όσον αφορά το εμβαδόν των προαύλιων χώρων των δημοτικών σχολείων της Δ' Αθήνας η μέση τιμή που καταγράφηκε είναι 1468 τ.μ. Και στη συγκεκριμένη μεταβλητή όπως και στην προηγούμενη (πίνακας 4.35) παρατηρείται μεγάλο εύρος τιμών ($R = 5420$), καθώς η ελάχιστη τιμή που εντοπίστηκε ήταν 120 τ.μ. σε σχολική μονάδα του Αγ. Δημητρίου και η μέγιστη τιμή ήταν 5.540 τ.μ. σε σχολική μονάδα του δήμου Π. Φαλήρου. Χαρακτηριστικό είναι ότι η διασπορά των τιμών γύρω από τη μέση τιμή είναι μικρότερη στις σχολικές μονάδες του δήμου Αργυρούπολης – Ελληνικού ($st.dev = 425,9$).

Πίνακας 4.36: Περιγραφικά στατιστικά των ετήσιων δημοσίων δαπανών των σχολικών μονάδων ανά Δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών (εκφρασμένα σε ευρώ).

χ_{40}						
Δήμος	N	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	6	488.861	90.701,6	237.280	323.738	561.018
Καλλιθέα	12	497.371	80.085,8	316.256	304.483	620.739
Π. Φάληρο	11	463.655	102.455,3	271.700	298.230	569.930
Ν. Σμύρνη	10	485.346	128.548,8	376.944	230.647	607.591
Αγ. Δημήτριος	16	416.230	117.131,1	289.620	258.540	548.160
Άλιμος	5	485.036	149.551,8	396.755	231.015	627.770
Αργυρούπολη - Ελληνικό	8	496.373	46.322,3	113.355	435.556	548.911
Γλυφάδα	3	555.906	31.225,9	54.371	537.590	591.961
Νότιος Τομέας Αθηνών	71	472.941,4	104.608,8	397.123	230.647	627.770

Πηγή: Στοιχεία από πίνακα 4.7. Υπολογισμοί από την ερευνήτρια

Ο πίνακας 4.36 παρουσιάζει την τελευταία ποσοτική μεταβλητή της παρούσας έρευνας που αφορά στην ετήσια δημόσια δαπάνη των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών. Σύμφωνα με τον πίνακα αυτό η μέση τιμή της δημόσιας ετήσιας δαπάνης είναι 472.941,4 ευρώ. Η ελάχιστη τιμή παρατηρείται σε σχολική μονάδα της Ν. Σμύρνης ($x_{\min}=230.647$), ενώ η μέγιστη τιμή στο δήμο Αλίμου ($x_{\max}=627.770$), όπου εντοπίζεται το μεγαλύτερο εύρος τιμών ($R=396.755$) και η μεγαλύτερη διασπορά των τιμών γύρω από τη μέση τιμή ($st.dev=149.551,8$). Επιπλέον φαίνεται πως χαμηλότερα χρηματοδοτούνται τα δημοτικά σχολεία του δήμου Αγ. Δημητρίου καθώς στο συγκεκριμένο δήμο παρατηρείται η χαμηλότερη μέση τιμή ($\bar{x}=416.230$).

Πίνακας 4.37: Κατανομή της κτιριακής υποδομής και των εγκαταστάσεων των σχολικών μονάδων σε απόλυτες και σχετικές συχνότητες ως προς τους Δήμους του Νότιου Τομέα Αθηνών.

			Βιβλιοθήκη	Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων	Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών	Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών	Αθλητικές Εγκαταστάσεις	Χώρος Στάθμευσης	Πρόσβαση ΑΜΕΑ
Δήμος	Μοσχάτο - Ταύρος	Απόλυτη Συχνότητα	6	5	2	5	2	2	4
		Σχετική Συχνότητα	100,0%	83,3%	33,3%	83,3%	33,3%	33,3%	66,7%
	Καλλιθέα	Απόλυτη Συχνότητα	11	10	4	12	7	2	8
		Σχετική Συχνότητα	91,7%	83,3%	33,3%	100,0%	58,3%	16,7%	66,7%
	Π. Φάληρο	Απόλυτη Συχνότητα	10	10	4	10	5	4	8
		Σχετική Συχνότητα	90,9%	90,9%	36,4%	90,9%	45,5%	36,4%	72,7%
	Ν. Σμύρνη	Απόλυτη Συχνότητα	8	9	3	9	4	0	6
		Σχετική Συχνότητα	80,0%	90,0%	30,0%	90,0%	40,0%	0,0%	60,0%
	Αγ.	Απόλυτη Συχνότητα	15	16	9	16	11	5	5
		Σχετική Συχνότητα							

Δημήτριος	Σχετική Συχνότητα	93,8%	100,0%	56,3%	100,0%	68,8%	31,3%	31,3%
Άλιμος	Απόλυτη Συχνότητα	5	3	1	5	3	1	1
	Σχετική Συχνότητα	100,0%	60,0%	20,0%	100,0%	60,0%	20,0%	20,0%
Αργυρούπολη - Ελληνικό	Απόλυτη Συχνότητα	6	7	1	8	5	1	3
	Σχετική Συχνότητα	75,0%	87,5%	12,5%	100,0%	62,5%	12,5%	37,5%
Γλυφάδα	Απόλυτη Συχνότητα	3	2	2	3	2	1	1
	Σχετική Συχνότητα	100,0%	66,7%	66,7%	100,0%	66,7%	33,3%	33,3%
Νότιος Τομέας Αθηνών	Απόλυτη Συχνότητα	64	62	26	68	39	16	36
	Σχετική Συχνότητα	90,1%	87,3%	36,6%	95,8%	54,9%	22,5%	50,7%

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Όσον αφορά τη κτιριακή υποδομή των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών ο πίνακας 4.37 μας πληροφορεί πως το 90,1% των σχολικών μονάδων διαθέτουν σχολική βιβλιοθήκη, με το χαμηλότερο ποσοστό να συναντάται στο δήμο Νέας Σμύρνης ($p=80\%$). Αρκετά υψηλό είναι και το ποσοστό των σχολικών μονάδων τα οποία διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και συγκεκριμένα για τη Δ' Αθήνας παρατηρείται το 87,3% των δημοτικών σχολείων. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι όλα τα σχολεία του δήμου Αγίου Δημητρίου διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

Αντιθέτως αναφορικά με την ύπαρξη εργαστηρίου φυσικών επιστημών από τον πίνακα 4.37 προκύπτει πως μόνο το 36,6% των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών διαθέτει εργαστήριο φυσικών επιστημών, με τους δήμους Γλυφάδας και Αγ. Δημητρίου να παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά ($p=66,7\%$ και $p=56,3\%$ αντίστοιχα). Διαφοροποιείται θετικά η εικόνα όσον αφορά στην ύπαρξη εργαστηρίου νέων τεχνολογιών – πληροφορικής, καθώς από τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται πως το 95,8% των σχολικών μονάδων διαθέτει το συγκεκριμένο εργαστήριο. Το χαμηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στο δήμο Μοσχάτου – Ταύρου με το 83,3% των σχολικών τού μονάδων να διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής. Στο συγκεκριμένο σημείο

πρέπει να γίνει αναφορά στο γεγονός ότι τα σχολεία που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα) έχουν ενταγμένο το μάθημα της Πληροφορικής στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών από την Α΄ έως και την ΣΤ΄ Τάξη του δημοτικού σχολείου και ως εκ τούτου είναι υποχρεωτική η ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής, ενώ στα Ολοήμερα Σχολεία το μάθημα αυτό μπορεί να διδάσκεται μόνο στα πλαίσια του ολοήμερου προγράμματος σπουδών.

Το 54,9% των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα διαθέτουν αθλητικές εγκαταστάσεις για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής, με το δήμο Μοσχάτου – Ταύρου να εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό ($p=33,3\%$). Για τη συγκεκριμένη μεταβλητή ως αθλητικές εγκαταστάσεις θεωρήθηκαν όχι μόνο οι κλειστοί χώροι άθλησης, αλλά και η ύπαρξη εγκαταστάσεων στους προαύλιους χώρους των σχολικών μονάδων (για παράδειγμα μπασκέτες, φιλέ βόλεϊ κ.λ.π.).

Μόνο το 22,5% των δημοτικών σχολείων της διαθέτουν χώρο στάθμευσης για το εκπαιδευτικό προσωπικό με το δήμο της Ν. Σμύρνης να καταγράφει μηδενικό ποσοστό ($p=0\%$), ενώ στα μισά σχολεία και συγκεκριμένα στο 50,7% των σχολικών μονάδων υπάρχει πρόσβαση για τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ), με τις σχολικές μονάδες του δήμου Π. Φαλήρου να είναι αυτές με το υψηλότερο ποσοστό ($p=72,7\%$) πρόσβασης.

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ το 2010 όσον αφορά τις εγκαταστάσεις και υποδομές των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το έτος 2008 κατέγραψε πως το 15,20% των σχολικών μονάδων της επικράτειας διαθέτει εργαστήριο φυσικών επιστημών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα δημοτικά σχολεία της περιφέρειας Αττικής το ίδιο έτος ήταν σχεδόν διπλάσιο και συγκεκριμένα 35,7%. Παρόλο που η παρούσα έρευνα έχει διενεργηθεί έξι χρόνια αργότερα, παρατηρείται πως δεν υπάρχει μεγάλη απόκλιση τιμών αναφορικά με τα εργαστήρια φυσικών επιστημών, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες μεταβλητές εγκαταστάσεων και υποδομών όπου η διαφορά είναι σημαντική. Στην ίδια έρευνα αποτυπώνεται πως το 55,90% των δημοτικών σχολείων διαθέτουν εργαστήριο πληροφορικής και 43,10% αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Αντίστοιχα για το ίδιο χρονικό διάστημα στο 67,0% των δημοτικών σχολείων της περιφέρειας Αττικής εντοπίστηκε εργαστήριο πληροφορικής και στο 71,7% αίθουσα

πολλαπλών χρήσεων. Τέλος στο 49,6% των δημόσιων δημοτικών σχολείων της περιφέρειας Αττικής κατά το έτος 2008 λειτουργούσαν σχολικές βιβλιοθήκες, ενώ στο αντίστοιχο ποσοστό στην επικράτεια ήταν 34,7%.

Πίνακας 4.38: Κατανομή της συμμετοχής των σχολικών μονάδων σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα, Καινοτόμα Προγράμματα, Μαθητικούς Διαγωνισμούς, σε Ερευνητικά Δίκτυα και στη διαδικασία της Αυτοαξιολόγησης σε απόλυτες και σχετικές συχνότητες ως προς τους Δήμους του Νότιου Τομέα Αθηνών.

			Ευρωπαϊκά Προγράμματα	Καινοτόμα Προγράμματα	Μαθητικοί Διαγωνισμοί	Ερευνητικά δίκτυα	Αυτοαξιολόγηση
Δήμος	Μοσχάτο - Ταύρος	Απόλυτη Συχνότητα	1	5	5	3	5
		Σχετική Συχνότητα	16,7%	83,3%	83,3%	50,0%	83,3%
	Καλλιθέα	Απόλυτη Συχνότητα	4	12	12	5	7
		Σχετική Συχνότητα	33,3%	100,0%	100,0%	41,7%	58,3%
	Π. Φάληρο	Απόλυτη Συχνότητα	3	10	10	8	5
		Σχετική Συχνότητα	27,3%	90,9%	90,9%	72,7%	45,5%
	Ν. Σμύρνη	Απόλυτη Συχνότητα	2	10	10	6	6
		Σχετική Συχνότητα	20,0%	100,0%	100,0%	60,0%	60,0%
	Αγ. Δημήτριος	Απόλυτη Συχνότητα	4	16	16	6	3
		Σχετική Συχνότητα	25,0%	100,0%	100,0%	37,5%	18,8%
	Άλιμος	Απόλυτη Συχνότητα	1	5	5	1	2
		Σχετική Συχνότητα	20,0%	100,0%	100,0%	20,0%	40,0%
	Αργυρούπολη - Ελληνικό	Απόλυτη Συχνότητα	1	8	8	2	5
		Σχετική Συχνότητα	12,5%	100,0%	100,0%	25,0%	62,5%
	Γλυφάδα	Απόλυτη Συχνότητα	1	3	3	1	1
		Σχετική Συχνότητα	33,3%	100,0%	100,0%	33,3%	33,3%
Νότιος Τομέας		Απόλυτη Συχνότητα	17	69	69	32	34

Αθηνών	Σχετική Συχνότητα	23,9%	97,2%	97,2%	45,1%	47,9%
---------------	-------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.
Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Όσον αφορά στα προγράμματα τα οποία εκπονούνται στα δημόσια δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών εξαιρετικά ψηλό ποσοστό σημειώνεται στη συμμετοχή των σχολικών μονάδων σε μαθητικούς διαγωνισμούς ($p=97,2\%$), καθώς και στην εκπόνηση καινοτόμων προγραμμάτων από τους εκπαιδευτικούς ($p=97,2\%$). Μικρότερος αριθμός σχολικών μονάδων και συγκεκριμένα το 23,9% των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα, με το μεγαλύτερο ποσοστό να καταγράφεται στους δήμους Καλλιθέας και Γλυφάδας ($p=33,3\%$). Το 72,7% των δημοτικών σχολείων του δήμου Π. Φαλήρου συμμετέχουν σε ερευνητικά δίκτυα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το Νότιο Τομέα Αθηνών είναι 45,1% των σχολικών μονάδων. Τέλος σχεδόν ένα στα δύο σχολεία (47,9%) της Δ' Αθήνας συμμετείχαν στη διαδικασία της Αυτοαξιολόγησης βάση των οδηγιών και των κατευθύνσεων του Υπουργείου Παιδείας.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων του κάθε δείκτη ποιότητας της παρούσας έρευνας ξεχωριστά ανά δήμο για το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 4.39: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₁					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	19,9	3,4	9,2	15,4	24,7
Καλλιθέα	20,1	2,4	7,4	15,7	23,1
Π. Φάληρο	20,8	2,2	6,3	17,5	23,8
Ν. Σμύρνη	22,5	2,1	6,8	17,5	24,3
Αγ. Δημήτριος	19,8	2,4	8,5	14,4	22,9

Αλίμος	22,5	,7	1,7	21,4	23,1
Αργυρούπολη - Ελληνικό	19,6	2,5	7,1	16,6	23,8
Γλυφάδα	21,5	2,8	5,4	18,3	23,7
Νότιος Τομέας Αθηνών	20,6	2,5	10,3	14,4	24,7

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.
Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Στον πίνακα 4.39 αποτυπώνεται πως στο Νότιο Τομέα Αθηνών τα τμήματα των δημοτικών σχολείων έχουν κατά μέσο όρο 20,6 μαθητές. Οι δήμοι Ν. Σμύρνης και Αλίου παρουσιάζουν υψηλή μέση τιμή με 22,5 μαθητές ανά τμήμα, ενώ η χαμηλότερη μέση τιμή εντοπίζεται στο δήμο Αργυρούπολης – Ελληνικού με 19,6 μαθητές ανά τμήμα. Σε σχολική μονάδα του δήμου Αγ. Δημητρίου υπήρξε η ελάχιστη τιμή των 14,4 μαθητών ανά τμήμα, ενώ η μέγιστη τιμή εμφανίστηκε σε σχολική μονάδα του Μοσχάτου – Ταύρου με 24,7 μαθητές ανά τμήμα.

Η μέση τιμή των μαθητών ανά τμήμα για τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Νότιου Τομέα Αθηνών φαίνεται να είναι υψηλότερη από τη μέση τιμή της Ελλάδας, η οποία για το έτος 2012 ήταν 17,3 μαθητές ανά τμήμα (Eurostat, 2015). Το ίδιο συμπέρασμα εξάγεται και από έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α. το 2011 όπου σημειώνεται πως, ενώ το μέγιστο μέγεθος τάξης ορίζεται από το νόμο στους 25 μαθητές ανά τμήμα για τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, εντούτοις πολλά σχολεία στην Ελλάδα είχαν σημαντικά λιγότερους μαθητές ανά τάξη από το νόμιμο ανώτατο όριο και συγκεκριμένα η μέση τιμή για το έτος 2008 ήταν 16,6 μαθητές ανά τμήμα (OECD, 2011).

Όσον αφορά στην Ευρώπη κατά μέσο όρο είναι 20 μαθητές ανά τμήμα (OECD, 2014). Τα υψηλότερα όρια μεγέθους βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και συγκεκριμένα στη Σκωτία με μέγιστο αριθμό μαθητών τους 33 ανά τμήμα για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και στην Ισπανία και Ουγγαρία με 35 μαθητές ανά τμήμα για την ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Euridice, 2012). Για τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. το 2012 η μέση τιμή των μαθητών ανά τμήμα ήταν περίπου 21 μαθητές ($\bar{x}=21,35$), με το μικρότερο αριθμό μαθητών να παρουσιάζεται στο

Λουξεμβούργο (15,7 μαθητές ανά τμήμα) και το μεγαλύτερο αριθμό στην Χιλή ($\bar{x}=30,3$) και στην Κίνα (38,5 μαθητές ανά τμήμα) (Ο.Ο.Σ.Α., 2014).

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2014 για τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Κορίνθου παρατηρήθηκε πως η μέση τιμή των μαθητών ανά τμήμα ήταν 17 μαθητές, δηλαδή κυμαινόταν στο μέσο όρο της Ελλάδας και είναι μικρότερη από το μέσο όρο των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών (Αναργύρου, 2014). Επιπλέον πραγματοποιήθηκε έρευνα για τις σχολικές μονάδες της κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δυτικού Τομέα Αθηνών όπου καταγράφηκε ως μέσος όρος μαθητών ανά τάξη οι 21,9 μαθητές (Γαρδέλης, 2015).

Πίνακας 4.40: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών ανά εκπαιδευτικό (ΠΕ70) των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ_2					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	16,4	5,0	13,3	9,4	22,8
Καλλιθέα	18,0	2,4	6,9	14,4	21,3
Π. Φάληρο	18,7	2,3	6,9	15,0	21,9
Ν. Σμύρνη	20,1	2,7	9,2	13,5	22,7
Αγ. Δημήτριος	17,6	3,0	11,0	11,5	22,5
Άλιμος	19,3	1,2	2,8	18,5	21,3
Αργυρούπολη - Ελληνικό	17,5	2,9	7,8	14,1	21,9
Γλυφάδα	19,9	2,7	5,1	16,9	22,0
Νότιος Τομέας Αθηνών	18,3	2,9	13,3	9,4	22,8

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 18,3 μαθητές ανά εκπαιδευτικό κλάδου ΠΕ70 (κλάδος δασκάλων). Η υψηλότερη μέση τιμή εντοπίζεται στο δήμο της Ν. Σμύρνης ($\bar{x}=20,1$), ενώ η μικρότερη μέση τιμή στο δήμο Μοσχάτου – Ταύρου με 16,4 μαθητές ανά εκπαιδευτικό. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο δήμο Μοσχάτου – Ταύρου και πιο

συγκεκριμένα στο δήμο Ταύρου υπάρχουν τα μοναδικά σχολεία ΖΕΠ (Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας) του δείγματος, όπου απαιτείται μεγαλύτερος αριθμός εκπαιδευτικών προκειμένου να πραγματοποιηθούν συνδιδασκαλίες όπως αυτές ορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα και το νόμο.

Στην Ελλάδα ο αντίστοιχος αριθμός για το έτος 2012 ήταν 9,4 μαθητές ανά εκπαιδευτικό (Eurostat, 2015) παρουσιάζοντας ελάχιστη μείωση σε σχέση με το 2010 όπου καταγράφηκε η αναλογία 9,9 μαθητές ανά εκπαιδευτικό και για τον νομό Αττικής το ίδιο έτος 11,2 μαθητές ανά εκπαιδευτικό (ΕΛΣΤΑΤ, 2010). Για το έτος 2008 ο λόγος μαθητών ανά εκπαιδευτικό για τις χώρες της Ε.Ε. (19) ήταν 14,6, ενώ για το έτος 2012 στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. λιγότεροι από 16 μαθητές ανά εκπαιδευτικό κατά μέσο όρο. Η μεγαλύτερη μέση τιμή εντοπίστηκε στο Μεξικό με 28 μαθητές ανά εκπαιδευτικό και στη Χιλή με 22 μαθητές ανά εκπαιδευτικό, ενώ οι χαμηλότερες στο Λουξεμβούργο ($\bar{x}=9,2$), στην Πολωνία ($\bar{x}=10,5$), στην Ιταλία ($\bar{x}=12,1$), καθώς και στην Νορβηγία με 10,3 μαθητές ανά εκπαιδευτικό (OECD, 2014).

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται πως η μέση τιμή των μαθητών ανά εκπαιδευτικό των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι υψηλότερη και από την αντίστοιχη μέση τιμή της Ελλάδας αλλά και από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α.. Το συμπέρασμα αυτό έρχεται σε αντίθεση με τα ευρήματα έρευνας στα δημοτικά σχολεία του Νομού Κορινθίας όπου καταγράφηκαν 11 μαθητές ανά εκπαιδευτικό ($\bar{x}=11$) (Αναργύρου, 2014). Τέλος έρευνα για την ποιότητας της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Δυτικό Τομέα Αθηνών έδειξε πως η μέση τιμή μαθητών προς εκπαιδευτικό ήταν 9,2 για το σχολικό έτος 2013 – 2014 (Γαρδέλης, 2014).

Πίνακας 4.41α: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₃					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο -	15,7	5,5	16,9	8	25

Ταύρος					
Καλλιθέα	18,7	5,1	17,7	10	28
Π. Φάληρο	18,6	7,3	18,6	9	28
Ν. Σμύρνη	25,9	9,6	32,8	15	47
Αγ. Δημήτριος	23,0	16,6	65,3	7	73
Άλιμος	37,9	31,4	79,4	13	92
Αργυρούπολη - Ελληνικό	21,1	4,3	12,1	15	27
Γλυφάδα	15,2	0,5	1,0	15	16
Νότιος Τομέας Αθηνών	22	13,5	85,13	7	92

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.
Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πίνακας 4.41β: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών ανά κατηγορία σχολείου του Νότιου Τομέα Αθηνών..

Δ₃					
Τύπος σχολείου	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Κλασικά Δημοτικά	27	21,8	85,1	7	92
Ε.Α.Ε.Π.	19,7	5,8	22,8	10	33

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.
Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Σημείωση : Ως κλασικά δημοτικά σχολεία νοούνται τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπως αυτά θεσπίστηκαν με τον ν. 2525/97.

Ο αριθμός των μαθητών που αναλογούν σε κάθε μαθητή στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών για τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι 22 μαθητές, ενώ μεγάλο παρουσιάζεται το εύρος των τιμών αυτών (R= 85,13). Υψηλότερη μέση τιμή εντοπίζεται στα δημοτικά σχολεία του δήμου Αλίμου ($\bar{x}$ =37,9), ενώ χαμηλότερη μέση τιμή στους δήμους Γλυφάδας ($\bar{x}$ =15,2) και Μοσχάτου – Ταύρου ($\bar{x}$ =15,7). Πρέπει να σημειωθεί πως τα σχολεία που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα) έχουν στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών ενταγμένο το μάθημα των Νέων Τεχνολογιών και είναι στελεχωμένα με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και εργαστήριο, ενώ τα κλασικά ολοήμερα

δημοτικά σχολεία δεν έχουν επανδρωθεί επαρκώς. Για το λόγο αυτό στον πίνακα 4.41β παρουσιάζεται η μέση τιμή των δύο διαφορετικών τύπων σχολικών μονάδων. Τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία έχουν κατά μέσο όρο 27 μαθητές ανά υπολογιστή, ενώ τα Ε.Α.Ε.Π. εμφανίζουν μικρότερη αναλογία και συγκεκριμένα 19,7 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή. Το εύρος τιμών στα Ε.Α.Ε.Π. δημοτικά σχολεία είναι πολύ μικρότερο ($R=22,8$) σε σχέση με τα κλασικά ολοήμερα ($R=85,1$).

Πίνακας 4.42α: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₄					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	4,9	1,8	3,5	3	7
Καλλιθέα	4,8	2,1	7,2	2	9
Π. Φάληρο	6,4	4,0	12,2	2	14
Ν. Σμύρνη	12,6	13,0	42,7	3	46
Αγ. Δημήτριος	7,6	7,7	30,8	2	33
Άλιμος	9,8	7,2	17,3	2	20
Αργυρούπολη - Ελληνικό	5,0	2,1	6,2	3	9
Γλυφάδα	3,0	1,2	2,3	2	4
Νότιος Τομέας Αθηνών	7,1	7	44,3	2	46

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.
Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πίνακας 4.42β: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών ανά κατηγορία σχολείου του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₄					
Τύπος σχολείου	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή

Κλασικά Δημοτικά	8,6	5,2	19,3	2	22
Δημοτικά Ε.Α.Ε.Π.	6,3	8,0	44,3	2	46

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.

Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Σημείωση : Ως κλασικά δημοτικά σχολεία νοούνται τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπως αυτά θεσπίστηκαν με τον ν. 2525/97.

Περισσότερο βελτιωμένη παρουσιάζεται η αναλογία των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών. Ο αριθμός των μαθητών που αναλογούν σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή στο ολοήμερο για τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι περίπου 7 μαθητές ($\bar{x}=7,1$), με υψηλότερη μέση τιμή να παρουσιάζεται στο δήμο Ν. Σμύρνης ($\bar{x}=12,6$) και χαμηλότερη στο δήμο Γλυφάδας ($\bar{x} = 3$). Αναφορικά με τον τύπο του δημοτικού σχολείου από τον πίνακα 4.42β προκύπτει πως η μέση τιμή των μαθητών του ολοήμερου ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στα κλασικά ολοήμερα σχολεία είναι 8,6 και στα σχολεία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. 6,3. Η ελάχιστη τιμή που παρατηρήθηκε και στους δύο αυτούς τύπους σχολικών μονάδων είναι 2 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή ($x_{\min}=2$), ενώ η μέγιστη τιμή στα ολοήμερα είναι 22 μαθητές ανά Η/Υ και στα Ε.Α.Ε.Π. 46 ($x_{\max}=46$).

Για την Ελλάδα σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2011 – 2012 ο μέσος όρος ήταν 16 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή. Στην ίδια έρευνα στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρήθηκε η αναλογία 3 έως 7 μαθητές για κάθε υπολογιστή, ενώ παρατηρήθηκε πως όσο αυξάνεται η βαθμίδα εκπαίδευσης τόσο ο αριθμός αυτός τείνει να μειώνεται. Μεγάλες ήταν και οι αποκλίσεις μεταξύ των χωρών που συμμετείχαν σε έρευνα με τη Σουηδία, τη Νορβηγία και τη Δανία να εμφανίζουν τις χαμηλότερες αναλογίες τόσο για τη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση όσο και για τις υπόλοιπες βαθμίδες. Στην Τουρκία, την Ιταλία και στην Ελλάδα αντιστοιχούσαν 16 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή (European Commission, 2013). Για τις σχολικές μονάδες Π.Ε. του νομού Κορινθίας από έρευνα που πραγματοποιήθηκε φάνηκε πως η μέση τιμή μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή ήταν 17 μαθητές (Αναργύρου, 2014).

Αντίστοιχα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα για τα γυμνάσια της Δυτικής Αττικής για το σχολικό έτος 2013-2014 η μέση τιμή ήταν 17,9 μαθητές ανά μαθητή (Γαρδέλης, 2015).

Δηλαδή όσον αφορά στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών η αναλογία των μαθητών ανά υπολογιστή στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών είναι πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με τη μέση τιμή της Ελλάδας αλλά και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντιθέτως στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών και κυρίως στα δημοτικά σχολεία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. η μέση τιμή ($\bar{x} = 6,3$) των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι πολύ χαμηλότερη σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ελλάδας και εντός των μέσων όρων των ευρωπαϊκών χωρών.

Πίνακας 4.43: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ5					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	7,2	5,0	13,1	2	15
Καλλιθέα	7,9	6,8	24,4	2	26
Π. Φάληρο	5,0	3,4	10,6	2	13
Ν. Σμύρνη	8,3	6,8	21,5	1	23
Αγ. Δημήτριος	5,8	3,4	11,9	2	14
Άλιμος	11,2	11,2	27,1	3	30
Αργυρούπολη - Ελληνικό	9,0	5,4	17,6	2	20
Γλυφάδα	10,6	15,9	27,6	1	29
Νότιος Τομέας Αθηνών	7,4	6,3	28,6	1	30

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Στις σχολικές μονάδες Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών αντιστοιχούν 7,4 εκπαιδευτικοί ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή κατά μέσο όρο ($\bar{x}=7,4$), με τις τιμές να παρουσιάζουν μεγάλο εύρος και συγκεκριμένα $R=28,6$. Η μικρότερη μέση τιμή παρουσιάζεται στο δήμο Π. Φαλήρου ($\bar{x} = 5$), ενώ η μεγαλύτερη στο

δήμο Αλίμου με 11,2 εκπαιδευτικούς ανά υπολογιστή, όπου και εντοπίζεται σχολική μονάδα με 30 εκπαιδευτικούς ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή που είναι και η μέγιστη τιμή του δείγματος ($x_{\max}=30$). Όσον αφορά στο Δυτικό Τομέα Αθηνών για τις σχολικές μονάδες της κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης η μέση τιμή των εκπαιδευτικών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι σαφώς μικρότερη και συγκεκριμένα 7,1 εκπαιδευτικοί ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή (Γαρδέλης, 2015)

Πίνακας 4.44: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού τετραγωνικών μέτρων των κτιριακών υποδομών ανά μαθητή των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ6					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	9,0	5,5	16,5	2	19
Καλλιθέα	5,7	3,3	12,4	1	13
Π. Φάληρο	7,5	4,7	15,5	2	18
Ν. Σμύρνη	6,1	3,2	10,1	1	12
Αγ. Δημήτριος	8,0	5,3	20,5	2	22
Άλιμος	4,5	2,3	5,2	3	8
Αργυρούπολη - Ελληνικό	5,8	2,4	6,4	1	8
Γλυφάδα	7,4	1,5	2,7	6	9
Νότιος Τομέας Αθηνών	6,8	4,1	21,3	1	22

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Από τον πίνακα 4.44 φαίνεται ότι στις σχολικές μονάδες της Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών αντιστοιχούν 6,8 τ.μ. ανά μαθητή κατά μέσο όρο. Μεγαλύτερη μέση τιμή παρουσιάζεται στο δήμο Μοσχάτου – Ταύρου όπου αντιστοιχούν 9 τ.μ. ανά μαθητή, ενώ μικρότερη μέση τιμή εντοπίζεται στις σχολικές μονάδες του δήμου Αλίμου ($\bar{x} = 4,5$). Μεγάλο είναι και το εύρος των τιμών και συγκεκριμένα $R = 21,3$.

Έρευνα που μελέτησε τις σχολικές μονάδες του δήμου Αιγάλεω παρουσίασε πως σε κάθε μαθητή αναλογούν 8,4 τ.μ. ανά μαθητή (Baltas, 2005), ενώ για τα γυμνάσια της Δυτικής Αττικής φάνηκε πως αναλογούν 8,3 τ.μ. ανά μαθητή (Γαρδέλης, 2015). Στο νομό Κορινθίας για τα δημοτικά σχολεία επισημάνθηκε από έρευνα πως αναλογούν 6 τ.μ. κτιριακών υποδομών ανά μαθητή (Αναργύρου, 2014), αναλογία που είναι κοντά στην τιμή που προέκυψε από την παρούσα έρευνα. Σύμφωνα με τις οδηγίες του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.) πρέπει τουλάχιστον 1,35 τ.μ. να αναλογούν ανά μαθητή στις αίθουσες διδασκαλίας. Η τιμή αυτή όμως δεν εμπεριέχει όλους τους κλειστούς χώρους παρά μόνο τις αίθουσες διδασκαλίας.

Πίνακας 4.45: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού τετραγωνικών μέτρων του προαύλιου χώρου ανά μαθητή των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ7					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο – Ταύρος	10,5	5,9	15,6	2	18
Καλλιθέα	5,6	4,1	12,8	1	14
Π. Φάληρο	8,1	6,8	20,0	1	21
Ν. Σμύρνη	5,2	4,5	14,8	2	16
Αγ. Δημήτριος	7,5	4,1	13,4	2	15
Άλιμος	5,7	2,1	5,2	3	8
Αργυρούπολη – Ελληνικό	4,2	2,4	6,7	1	8
Γλυφάδα	6,1	1,5	3,0	5	8
Νότιος Τομέας Αθηνών	6,6	4,7	20	1	21

Πηγή: Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νότιου Τομέα Αθηνών.
Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Αναφορικά με τα τετραγωνικά μέτρα του προαύλιου χώρου ανά μαθητή για τα δημοτικά σχολεία της Δ΄ Αθήνας η μέση τιμή διαμορφώνεται στα 6,6

τ.μ. Τα δημοτικά σχολεία του δήμου Μοσχάτου – Ταύρου παρουσιάζουν την μεγαλύτερη αναλογία μαθητών ανά τετραγωνικά μέτρα προαύλιου χώρου ($\bar{x}=10,5$), ενώ τη χαμηλότερη ο δήμος Αργυρούπολης – Ελληνικού όπου καταγράφηκαν 4,2 τ.μ. προαύλιου χώρου ανά μαθητή κατά μέσο όρο. Υψηλές αντιθέσεις καταγράφονται στις σχολικές μονάδες του δήμου Π. Φαλήρου όπου εμφανίζεται ελάχιστη τιμή το 1 τ.μ. ανά μαθητή ($x_{\min} = 1$) και μέγιστη τιμή τα 21 τ.μ. ανά μαθητή ($x_{\max} = 21$).

Η μέση τιμή των τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή για τον προαύλιο χώρο των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι σχεδόν διπλάσια σε σχέση με τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας όπου για τις πόλεις με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων προβλέπονται 3 τ.μ. ανά μαθητή και στις πόλεις με πληθυσμό κάτω των 20.000 κατοίκων 4,5 τ.μ. ανά μαθητή. Έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα δημοτικά σχολεία του Νομού Κορινθίας κατέδειξε πως αναλογούν 13 τ.μ. προαύλιου χώρου ανά μαθητή (Αναργύρου, 2014), καθώς και έρευνα για τις σχολικές μονάδες της κατώτερης Δ.Ε. Δυτικής Αττικής 15,4 τ.μ. ανά μαθητή (Γαρδέλης, 2015), τιμές αρκετά υψηλότερες από τις σχολικές μονάδες της παρούσας έρευνας.

Πίνακας 4.46α: : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (σε ευρώ) ανά μαθητή των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₈					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	2.257,3	549,2	1.366,5	1.631	2.998
Καλλιθέα	2.225,4	260,9	720,2	1.909	2.629
Π. Φάληρο	2.203,8	360,9	1.207,7	1.799	3.007
Ν. Σμύρνη	1.855,5	282,4	976,4	1.522	2.499
Αγ. Δημήτριος	2.227,7	420,2	1.502,0	1.811	3.313
Άλιμος	1.816,7	69,5	184,9	1.724	1.909
Αργυρούπολη - Ελληνικό	2.257,4	376,2	928,0	1.839	2.767
Γλυφάδα	2.027,4	367,6	696,3	1.747	2.444
Νότιος Τομέας Αθηνών	2.139,6	378,4	1.790,3	1.522	3.313

Πηγή: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δ' Αθηνών και Σχολικές Επιτροπές Δήμων Νότιου Τομέα Αθηνών. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα

Ο επόμενος δείκτης ποιότητας (Δ_8) αναφέρεται στην ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή. Στον πίνακα 4.46^α παρουσιάζονται τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα της ετήσια δημόσιας δαπάνης ανά μαθητή των σχολικών μονάδων ανά δήμο. Με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την οικονομική υπηρεσία της Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών και των Σχολικών Επιτροπών των δήμων του Νότιου Τομέα Αθηνών προκύπτει πως η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή είναι 2.139,6 ευρώ. Υψηλότερη μέση τιμή εντοπίζεται στους δήμους Αργυρούπολης – Ελληνικού ($\bar{x} = 2.257,4$) και Μοσχάτου – Ταύρου ($\bar{x} = 2.257,3$). Μεγάλη απόκλιση τιμών από τη μέση τιμή παρουσιάζει ο δήμος Μοσχάτου – Ταύρου ($\text{std}=549,2$) καθώς και ο δήμος Αγ. Δημητρίου ($\text{std}=420,2$), όπου και εμφανίζεται σχολική μονάδα με την υψηλότερη τιμή ($x_{\text{max}} = 3.313$).

Πίνακας 4.46β: : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (σε ευρώ) ανά μαθητή των σχολικών μονάδων ανά κατηγορία σχολικής μονάδας του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ_8					
Τύπος σχολείου	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Κλασικά Δημοτικά	2.295,2	467,9	1.688,4	1.624	3.313
Δημοτικά Ε.Α.Ε.Π	2.032,2	257,1	1.106,3	1.522	2.629

Πηγή: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δ' Αθηνών και Σχολικές Επιτροπές Δήμων Νότιου Τομέα Αθηνών. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα

Σημείωση : Ως κλασικά δημοτικά σχολεία νοούνται τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπως αυτά θεσπίστηκαν με τον ν. 2525/97.

Δεδομένου ότι ανάλογα με τον τύπο του δημοτικού σχολείου υπάρχουν και διαφορετικές ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό, ο πίνακας 4.46β παρουσιάζει τις ετήσιες δημόσιες δαπάνες ανά μαθητή ανά κατηγορία

σχολικής μονάδας. Για τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή είναι 2.295,2 ευρώ ανά μαθητή και είναι μικρότερη σε σχέση με τα δημοτικά σχολεία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα), όπου η ετήσια δημόσια δαπάνη είναι 2.032,2 ευρώ ανά μαθητή. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι για τη στελέχωση των δημοτικών σχολείων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. προσλαμβάνονται αναπληρωτές ορισμένου χρόνου εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων από το ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό ταμείο ΕΣΠΑ.

Πίνακας 4.46γ: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (σε ευρώ) ανά μαθητή των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών ανά μέγεθος σχολικής μονάδας.

Δ₈					
Μέγεθος Σχολείου	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μικρά	2.418,9	405,7	1.688,4	1.624	3.313
Μεγάλα	1.946,8	197,2	960,6	1.522	2.629

Πηγή: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δ' Αθηνών και Σχολικές Επιτροπές Δήμων Νότιου Τομέα Αθηνών. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα

Στον πίνακα 4.46γ γίνεται διάκριση των σχολικών μονάδων με βάση το μέγεθός τους, το οποίο ορίστηκε με κριτήριο τη μέση τιμή του μαθητικού πληθυσμού, η οποία ήταν 229 μαθητές. Οι σχολικές μονάδες με μαθητικό πληθυσμό άνω των 229 μαθητών θεωρήθηκαν μεγάλες, ενώ οι σχολικές μονάδες με μαθητικό πληθυσμό κάτω των 229 μαθητών μικρές.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει πως υπάρχει διαφοροποίηση της μέσης τιμής της ετήσιας δημόσιας δαπάνης ανά μαθητή αναφορικά με το μέγεθος των σχολικών μονάδων. Πιο συγκεκριμένα τα μικρά δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών εμφανίζουν μέση τιμή ίση με 2.418,9 ευρώ ανά μαθητή, ενώ τα μεγάλα δημοτικά σχολεία 1.946,8 ευρώ, δηλαδή υπάρχει διαφορά 472,1 ευρώ ανά μαθητή.

Πίνακας 4.46δ: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (σε ευρώ) ανά μαθητή των σχολικών μονάδων ανά κατηγορία και μέγεθος σχολικής μονάδας του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ_8						
Κατηγορία σχολικής μονάδας	Μέγεθος σχολικής μονάδας	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Δημοτικά Ε.Α.Ε.Π.	Μικρά	2.421,7	116,2	344,8	2.284	2.629
	Μεγάλα	1.954,3	199,5	960,6	1.522	2.483
Κλασικά Δημοτικά	Μικρά	2.418,0	464,3	1.688,4	1.624	3.313
	Μεγάλα	1.909,4	195,6	557,7	1.680	2.238

Πηγή: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δ' Αθηνών και Σχολικές Επιτροπές Δήμων Νότιου Τομέα Αθηνών. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα

Σημείωση : Ως κλασικά δημοτικά σχολεία νοούνται τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπως αυτά θεσπίστηκαν με τον ν. 2525/97.

Στον πίνακα 4.46δ γίνεται διάκριση των σχολικών μονάδων με βάση το μέγεθος αλλά και το ωρολόγιο πρόγραμμα το οποίο αυτά ακολουθούν.

Χαμηλότερη μέση τιμή παρουσιάζουν τα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία και συγκεκριμένα η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή είναι 1.909,4 ευρώ ανά μαθητή, σε αντίθεση με τα μικρά κλασικά ολοήμερα δημοτικά όπου η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή είναι 2.418 ευρώ. Επιπλέον οι μεγάλες σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. έχουν χαμηλότερη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή ($\bar{x}=1.954,3$) σε σύγκριση με τις μικρές σχολικές μονάδες Ε.Α.Ε.Π. ($\bar{x}=2.421,7$).

Με βάση τα στοιχεία του Ο.Ο.Σ.Α (OECD, 2014) η μέση ετήσια δαπάνη ανά μαθητή για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το έτος 2011 ήταν 8.078 ευρώ, ενώ για τις χώρες – μέλη του Ο.Ο.Σ.Α ήταν 7.521 ευρώ. Για την Ελλάδα υπάρχουν στοιχεία για την τριετία 2006-2008 όπου παρατηρήθηκε πως η μέση ετήσια μεταβολή για αυτή τη χρονική περίοδο ήταν 7% και για το 2008 η μέση ετήσια δαπάνη ανά μαθητή ήταν 2.537 ευρώ (IOBE,2013). Σε έρευνα για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

που πραγματοποιήθηκε στους δήμους Περιστερίου, Ιλίου και Αγ. Βαρβάρας το σχολικό έτος 2012-2013 προέκυψε ότι η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή ήταν 1.800 ευρώ και πιο συγκεκριμένα το ετήσιο μέσο κόστος ανά μαθητή των μικρών σχολικών μονάδων ήταν 2.046 ευρώ, ενώ το αντίστοιχο κόστος μαθητή των μεγάλων σχολικών μονάδων ήταν 1.603 ευρώ (Σωτηροπούλου, 2015). Επιπλέον έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα γυμνάσια της Δυτικής Αττικής για το έτος 2013-2014 κατέδειξε πως η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή ήταν 2.302,54 ευρώ (Γαρδέλης, 2015).

Πίνακας 4.47: : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των αποφοίτων που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το σύνολο των αποφοίτων των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ9					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	1,0	0,0	0,0	1	1
Καλλιθέα	1,0	0,0	0,0	1	1
Π. Φάληρο	1,0	0,0	0,0	1	1
Ν. Σμύρνη	1,0	0,0	0,0	1	1
Αγ. Δημήτριος	1,0	0,0	0,0	1	1
Άλιμος	1,0	0,1	0,1	1	1
Αργυρούπολη - Ελληνικό	1,0	0,0	0,0	1	1
Γλυφάδα	1,0	0,0	0,0	1	1
Νότιος Τομέας Αθηνών	1	0,0	0,1	1	1

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Όσον αφορά στον αριθμό των αποφοίτων που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το σύνολο των αποφοίτων των σχολικών μονάδων από τον πίνακα 4.47 προκύπτει πως ο λόγος αυτός κατά μέσο όρο είναι ίσος με τη μονάδα ($\bar{x}=1$), δηλαδή ο αριθμός των αποφοίτων που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ταυτίζεται με το σύνολο των αποφοίτων των σχολικών μονάδων σε όλους τους δήμους.

Πίνακας 4.48: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των αριστούχων αποφοίτων ως προς το σύνολο των αποφοίτων των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ_{10}					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	0,6	0,1	0,4	0	1
Καλλιθέα	0,6	0,2	0,6	0	1
Π. Φάληρο	0,9	0,2	0,5	0	1
Ν. Σμύρνη	0,7	0,2	0,7	0	1
Αγ. Δημήτριος	0,8	0,2	0,7	0	1
Αλιμος	0,9	0,1	0,3	1	1
Αργυρούπολη - Ελληνικό	0,9	0,1	0,3	1	1
Γλυφάδα	0,7	0,1	0,2	1	1
Νότιος Τομέας Αθηνών	0,8	0,2	0,7	0	1

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Από τον πίνακα 4.48 προκύπτει πως το ποσοστό των αριστούχων αποφοίτων μαθητών ως προς το σύνολο των αποφοίτων μαθητών για τις σχολικές μονάδες Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι κατά μέσο όρο 80%. Υψηλότερα ποσοστά διακρίνονται στους δήμους Π. Φαλήρου, Αλίμου και Αργυρούπολης – Ελληνικού με ποσοστό 90%, ενώ χαμηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στις σχολικές μονάδες των δήμων Μοσχάτου – Ταύρου και Καλλιθέας ($\bar{x}=0,6$).

Πίνακας 4.49: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτησή τους ως προς το σύνολο των μαθητών των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ_{11}					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή

Μοσχάτο - Ταύρος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Καλλιθέα	0,01	0,02	0,05	0,00	0,05
Π. Φάληρο	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
Ν. Σμύρνη	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αγ. Δημήτριος	0,00	0,00	0,02	0,00	0,02
Άλιμος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αργυρούπολη - Ελληνικό	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Γλυφάδα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νότιος Τομέας Αθηνών	0,0	0,0	0,05	0,0	0,05

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Αναφορικά με τη μαθητική διαρροή, δηλαδή το ποσοστό μαθητών που διέκοψαν τη φοίτησή τους ως προς το σύνολο των μαθητών, στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών η μέση τιμή για το σχολικό έτος 2013-2014 είναι μηδενική ($\bar{x}=0$). Η μέγιστη τιμή παρατηρήθηκε σε σχολική μονάδα της Καλλιθέας σε ποσοστό 5% ($x_{\max}=0,05$). Το συγκεκριμένο εύρημα έρχεται σε συμφωνία με ενημερωτικό σημείωμα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που ανέφερε πως η μαθητική διαρροή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση έχει σχεδόν εκμηδενιστεί. Σύμφωνα με την ίδια πηγή υπάρχει ένα πολύ μικρό ποσοστό παιδιών τα οποία θα έπρεπε να έχουν εγγραφεί στις δομές του εκπαιδευτικού μας συστήματος αλλά δεν παρουσιάζονται ποτέ στο σχολείο και ανήκουν κυρίως σε ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες, όπως για παράδειγμα αθίγγανοι και μετανάστες (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2007). Αντίστοιχη μέση τιμή για τα γυμνάσια της Δυτικής Αττικής το ίδιο σχολικό έτος ήταν 5% ($\bar{x}=0,05$) (Γαρδέλης, 2015).

Πίνακας 4.50: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των απορριφθέντων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₁₂

Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
Καλλιθέα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Π. Φάληρο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ν. Σμύρνη	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αγ. Δημήτριος	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
Άλιμος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αργυρούπολη - Ελληνικό	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
Γλυφάδα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νότιος Τομέας Αθηνών	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Από τον πίνακα 4.50 διαφαίνεται πως το ποσοστό των απορριφθέντων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών για τις σχολικές μονάδες Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών για το σχολικός έτος 2013-2014 είναι μηδενικό ($\bar{x}=0$). Σχολικές μονάδες οι οποίες εμφανίζουν ποσοστό απορριφθέντων μαθητών 1%, που είναι και η μέγιστη τιμή ($x_{\max}=0,01$) εντοπίζονται στους δήμους Μοσχάτου – Ταύρου, Αγ. Δημητρίου και Αργυρούπολης -Ελληνικού.

Πίνακας 4.51: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών που κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₁₃					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	0,05	0,04	0,10	0,00	0,10
Καλλιθέα	0,11	0,11	0,38	0,00	0,38
Π. Φάληρο	0,07	0,07	0,22	0,00	0,22
Ν. Σμύρνη	0,08	0,07	0,23	0,00	0,23
Αγ. Δημήτριος	0,07	0,08	0,33	0,00	0,33
Άλιμος	0,10	0,03	0,07	0,06	0,13
Αργυρούπολη -	0,05	0,04	0,10	0,00	0,10

Ελληνικό					
Γλυφάδα	0,20	0,06	0,11	0,16	0,28
Νότιος Τομέας Αθηνών	0,08	0,08	0,38	0,00	0,38

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πίνακας 4.52: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών που κατέχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₁₄					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Καλλιθέα	0,02	0,04	0,12	0,00	0,12
Π. Φάληρο	0,01	0,02	0,04	0,00	0,04
Ν. Σμύρνη	0,01	0,02	0,04	0,00	0,04
Αγ. Δημήτριος	0,00	0,01	0,04	0,00	0,04
Άλιμος	0,02	0,02	0,04	0,00	0,04
Αργυρούπολη - Ελληνικό	0,00	0,01	0,03	0,00	0,03
Γλυφάδα	0,02	0,04	0,06	0,00	0,06
Νότιος Τομέας Αθηνών	0,01	0,02	0,12	0,00	0,12

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πίνακας 4.53: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα του αριθμού των εκπαιδευτικών με πιστοποιημένη επιμόρφωση Β΄ επιπέδου στις Τ.Π.Ε. ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ανά δήμο του Νότιου Τομέα Αθηνών.

Δ₁₅					
Δήμος	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Μοσχάτο - Ταύρος	0,08	0,07	0,16	0,00	0,16
Καλλιθέα	0,09	0,05	0,16	0,00	0,16
Π. Φάληρο	0,12	0,06	0,21	0,00	0,21
Ν. Σμύρνη	0,08	0,12	0,40	0,00	0,40
Αγ. Δημήτριος	0,08	0,07	0,23	0,00	0,23

Αλίμος	0,15	0,14	0,37	0,03	0,40
Αργυρούπολη - Ελληνικό	0,11	0,05	0,12	0,07	0,19
Γλυφάδα	0,06	0,05	0,10	0,00	0,10
Νότιος Τομέας Αθηνών	0,09	0,08	0,40	0,00	0,40

Πηγή: Σχολικές μονάδες Νότιου Τομέα Αθηνών. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Όσον αφορά στα επιπρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων Π.Ε. Νότιου Τομέα Αθηνών στους πίνακες 4.51 και 4.52 παρουσιάζεται πως κατά μέσο όρο το 8% των εκπαιδευτικών κατέχουν Μεταπτυχιακό Τίτλο σπουδών ($\bar{x}=0,08$). Μικρότερη μέση τιμή παρουσιάζουν οι δήμοι Μοσχάτου – Ταύρου και Αργυρούπολης – Ελληνικού ($\bar{x}=0,05$), ενώ την υψηλότερη μέση τιμή ο δήμος Γλυφάδας με ποσοστό 20%. Σε δημοτικό σχολείο της Καλλιθέας εντοπίστηκε η μεγαλύτερη τιμή του δείγματος με ποσοστό 38% των εκπαιδευτικών να κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Μικρότερο παρουσιάζεται το ποσοστό των εκπαιδευτικών οι οποίοι κατέχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών και συγκεκριμένα η μέση τιμή για τους εκπαιδευτικούς του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι 1% των εκπαιδευτικών ($\bar{x}=0,01$). Οι δήμοι όπου παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες μέσες τιμές είναι ο δήμος Αλίμου, Γλυφάδας και Καλλιθέας (με $\bar{x}=0,02$), όπου στη Καλλιθέα και σε αυτόν τον δείκτη εντοπίζεται η μεγαλύτερη τιμή του δείγματος με ποσοστό 12% των εκπαιδευτικών σχολικής μονάδας να κατέχει Διδακτορικό τίτλο σπουδών ($x_{\max}= 0,12$).

Τέλος κατά μέσο όρο 9% των εκπαιδευτικών ($\bar{x}=0,09$) των σχολικών μονάδων Π.Ε. Δ' Αθήνας έχει πιστοποιημένα επιμορφωθεί στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου. Ο δήμος Αλίμου παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x}=0,15$), ενώ αντίθετα η μικρότερη μέση τιμή εντοπίζεται στο δήμο της Γλυφάδας ($\bar{x}=0,06$). Σε σχολική μονάδα της Νέας Σμύρνης και του Αλίμου καταγράφηκε το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών με πιστοποιημένη επιμόρφωση Τ.Π.Ε. β' επιπέδου ($x_{\max}= 0,40$).

Σύμφωνα με έρευνα της ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ που αναφέρεται στο έτος 2008 το 13,1% των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης κατέχουν

Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ μόλις το 1,7% κατέχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα γυμνάσια της Δυτικής Αττικής καταγράφηκε πως το 13% των εκπαιδευτικών κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ποσοστό μεγαλύτερο από τους εκπαιδευτικούς της παρούσας έρευνας. Επιπλέον 4% κατέχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών, ποσοστό πάλι υψηλότερο από το ποσοστό των εκπαιδευτικών της Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών (Γαρδέλης, 2015).

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δεικτών ποιότητας της παρούσας έρευνας ως προς τον τύπο δημοτικού σχολείου και το μέγεθος τους. Όπως έχει ήδη αναφερθεί για τη διάκριση αυτή ως κριτήριο τέθηκε η μέση τιμή του μαθητικού πληθυσμού, η οποία είναι 229 μαθητές ανά σχολική μονάδα. Οι σχολικές μονάδες με μαθητικό πληθυσμό άνω των 229 μαθητών θεωρήθηκαν μεγάλες, ενώ οι σχολικές μονάδες με μαθητικό πληθυσμό κάτω των 229 μαθητών μικρές. Από τις 71 σχολικές μονάδες του δείγματος 7 ανήκουν στην κατηγορία των μικρών σχολικών μονάδων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π., 35 στην κατηγορία των μεγάλων σχολικών μονάδων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π., 22 στην κατηγορία των μικρών κλασικών ολοήμερων σχολικών μονάδων και 7 στην κατηγορία των μεγάλων κλασικών ολοήμερων σχολικών μονάδων. Κατά μέσο όρο στις μικρές σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. φοιτούν 203 μαθητές, ενώ στις μεγάλες σχολικές μονάδες 278. Αντίστοιχα για τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή των μαθητών των μικρών σχολικών μονάδων είναι 145 μαθητές, ενώ των μεγάλων σχολικών μονάδων 270.

Πίνακας 4.53 : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δεικτών ποιότητας των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. και με μαθητικό πληθυσμό κάτω των 229 μαθητών

Μικρές Σχολικές Μονάδες Ε.Α.Ε.Π. ($\bar{x}_1 = 203$)					
N=7	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Δ1	17,5	1,1	2,9	15,7	18,7

Δ2	15,6	1,5	3,8	13,5	17,2
Δ3	15,7	2,8	8,6	12,2	20,8
Δ4	10,7	17,3	43,6	2,4	46,0
Δ5	12,3	9,8	25,3	3,7	29,0
Δ6	6,1	2,7	6,2	3,0	9,1
Δ7	5,3	3,1	8,1	1,2	9,3
Δ8	2.421,7	116,2	344,8	2.284,0	2.628,8
Δ9	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
Δ10	0,8	0,2	0,6	0,4	1,0
Δ11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ13	0,1	0,1	0,2	0,0	0,2
Δ14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ15	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πίνακας 4.54 : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δεικτών ποιότητας των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. και με μαθητικό πληθυσμό άνω των 229 μαθητών

Μεγάλες Σχολικές Μονάδες Ε.Α.Ε.Π. ($\bar{x}_1 = 278$)					
N=35	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Δ1	21,9	1,5	6,6	18,1	24,7
Δ2	20,1	1,5	6,0	16,8	22,8
Δ3	20,5	5,9	22,8	10,0	32,8
Δ4	5,5	5,2	30,8	1,7	32,5
Δ5	6,3	6,6	28,6	1,4	30,0
Δ6	6,5	3,8	17,1	,9	18,0
Δ7	6,4	4,7	19,2	1,2	20,4
Δ8	1.954,3	199,5	960,6	1.522,4	2.483,0
Δ9	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
Δ10	0,7	0,2	0,7	0,3	1,0
Δ11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ13	0,1	0,1	0,4	0,0	0,4
Δ14	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1

Δ15	0,1	0,1	0,2	0,0	0,2
------------	-----	-----	-----	-----	-----

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πίνακας 4.55 : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δεικτών ποιότητας των ολοήμερων σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών με μαθητικό πληθυσμό κάτω των 229 μαθητών

Μικρές Σχολικές Μονάδες (Κλασικά Δημοτικά Σχολεία) ($\bar{x}_1=145$)					
N=22	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Δ1	19,1	2,7	9,3	14,4	23,7
Δ2	16,2	3,1	13,1	9,4	22,5
Δ3	20,4	11,1	40,1	7,2	47,3
Δ4	7,7	4,9	19,3	2,3	21,7
Δ5	8,3	4,4	17,8	2,2	20,0
Δ6	8,4	5,0	20,8	1,4	22,2
Δ7	8,2	5,3	20,0	1,1	21,1
Δ8	2.418,0	464,3	1.688,4	1.624,3	3.312,7
Δ9	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
Δ10	0,8	0,2	0,7	0,3	1,0
Δ11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ13	0,1	0,1	0,3	0,0	0,3
Δ14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ15	0,1	0,1	0,2	0,0	0,2

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Σημείωση : Ως κλασικά δημοτικά σχολεία νοούνται τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπως αυτά θεσπίστηκαν με τον ν. 2525/97.

Πίνακας 4.56 : Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δεικτών ποιότητας των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών με ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών και με μαθητικό πληθυσμό άνω των 229 μαθητών

Μεγάλες Σχολικές Μονάδες (Κλασικά Δημοτικά Σχολεία) ($\bar{x}_1 = 270$)					
N=7	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	Εύρος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή

Δ1	22,0	1,2	3,3	20,6	23,9
Δ2	18,2	2,2	6,8	13,7	20,5
Δ3	42,4	32,8	84,6	7,7	92,3
Δ4	11,3	5,8	16,4	3,2	19,5
Δ5	5,8	3,9	11,0	1,5	12,5
Δ6	4,6	2,2	5,1	2,0	7,1
Δ7	4,7	2,8	7,4	2,0	9,4
Δ8	1.909,4	195,6	557,7	1.680,4	2.238,1
Δ9	1,0	0,1	0,1	0,9	1,0
Δ10	0,7	0,3	0,7	0,3	1,0
Δ11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ13	0,1	0,1	0,2	0,0	0,2
Δ14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ15	0,2	0,2	0,4	0,0	0,4

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Σημείωση : Ως κλασικά δημοτικά σχολεία νοούνται τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπως αυτά θεσπίστηκαν με τον ν. 2525/97.

Για τις σχολικές μονάδες Ε.Α.Ε.Π. όσον αφορά τον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα στα μικρά δημοτικά σχολεία η μέση τιμή είναι 17,5 μαθητές, ενώ για τις μεγάλες σχολικές μονάδες 21,9 μαθητές ανά τμήμα, δηλαδή στις μεγάλες σχολικές μονάδες αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα. Η ίδια παρατήρηση επιβεβαιώνεται και για τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία, όπου η μέση τιμή για τις μικρές σχολικές μονάδες είναι 19,1 μαθητές ανά τμήμα, ενώ για τις μεγάλες σχολικές μονάδες 22. Ο αντίστοιχος μέσος όρος για την Ευρώπη είναι 20 μαθητές ανά τμήμα και για τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. 21. Η μέση τιμή των σχολικών μονάδων της Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών σχεδόν ταυτίζεται με τις τιμές αυτές στις μεγάλες σχολικές μονάδες, ενώ η μέση τιμή των μικρών σχολικών μονάδων κυρίως της κατηγορίας Ε.Α.Ε.Π. φαίνεται ότι είναι μικρότερη από τις τιμές των χωρών της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α.

Η μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά εκπαιδευτικό (ΠΕ70) φαίνεται να διαφέρει αρκετά ανάμεσα στις σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. και συγκεκριμένα για τις μεγάλες σχολικές μονάδες αυτής της κατηγορίας η μέση τιμή είναι 20,1 μαθητές ανά εκπαιδευτικό, ενώ

για τις μικρές 15,6 μαθητές ανά εκπαιδευτικό, δηλαδή στις μεγάλες σχολικές μονάδες συναντιούνται πολυπληθέστερα τμήματα. Όσον αφορά τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία παρουσιάζεται μικρότερη διαφορά ανάμεσα στις μικρές και μεγάλες σχολικές μονάδες και πιο συγκεκριμένα η μέση τιμή στις μεγάλες σχολικές μονάδες είναι 18,2 μαθητές ανά εκπαιδευτικό και στις μικρές σχολικές μονάδες 16,2 μαθητές ανά εκπαιδευτικό. Η μέση τιμή των κλασικών ολοήμερων δημοτικών σχολείων βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. (λιγότεροι από 16 μαθητές ανά εκπαιδευτικό), ενώ η μέση τιμή των σχολικών μονάδων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. είναι αρκετά υψηλότερη σε σχέση με το μέσο όρο τόσο των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α., όσο και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (14,6 μαθητές ανά εκπαιδευτικό).

Όσον αφορά τους δείκτες Δ_3 και Δ_4 όπως έχει ήδη αναφερθεί πρέπει να ληφθεί υπόψη πως τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία δεν έχουν ενταγμένο το μάθημα της Πληροφορικής στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών, παρά μόνο στο ολοήμερο προαιρετικά, ενώ στα δημοτικά σχολεία Ε.Α.Ε.Π. έχει ενταχθεί στο πρωινό και στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών με αποτέλεσμα οι σχολικές αυτές μονάδες να έχουν επανδρωμένα εργαστήρια.

Ο αριθμός μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών στις μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π είναι 20,5 μαθητές, ενώ για τις μικρές σχολικές μονάδες 15,7. Στα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή είναι 42,4 μαθητές ανά Η/Υ, ενώ στα μικρά 20,4.

Η μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά Η/Υ στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών στις μεγάλες σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π είναι 5,5 μαθητές, ενώ στις μικρές σχολικές μονάδες του ίδιου τύπου σχολείου η αντίστοιχη μέση τιμή διπλασιάζεται και συγκεκριμένα είναι 10,7 μαθητές ανά Η/Υ. Μικρή διαφοροποίηση εντοπίζεται στα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία καθώς στις μεγάλες σχολικές μονάδες η μέση τιμή είναι 11,3 μαθητές ανά Η/Υ και στις μικρές 7,7 μαθητές.

Η μέση τιμή για τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι 16 μαθητές ανά Η/Υ, ενώ στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταγράφηκε η αναλογία 3 έως 7 μαθητές ανά Η/Υ. Για τις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών αναφορικά με το πρωινό πρόγραμμα σπουδών μόνο η μέση τιμή των μικρών σχολικών μονάδων με

πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. προσεγγίζει τη μέση τιμή των σχολικών μονάδων της Ελλάδας, ενώ η μέση τιμή των μεγάλων σχολικών μονάδων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο των δημοτικών σχολείων της Ευρώπης.

Για τους εκπαιδευτικούς των μεγάλων σχολικών μονάδων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. του Νότιου Τομέα Αθηνών αναλογούν 6,3 εκπαιδευτικοί ανά Η/Υ σε αντίθεση με τις μικρές σχολικές μονάδες όπου αντιστοιχούν περισσότεροι εκπαιδευτικοί και συγκεκριμένα 12,3 εκπαιδευτικοί ανά Η/Υ. Για τα κλασικά δημοτικά σχολεία η μέση τιμή των εκπαιδευτικών ανά υπολογιστή για τις μεγάλες και τις μικρές σχολικές μονάδες είναι 5,8 και 8,3 εκπαιδευτικοί αντίστοιχα.

Ο αριθμός των τετραγωνικών μέτρων των κτιριακών υποδομών ανά μαθητή για τις μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π του Νότιου Τομέα Αθηνών κατά μέσο όρο είναι 6,5 τ.μ. ανά μαθητή, ενώ για τις μικρές σχολικές μονάδες η μέση τιμή είναι 6,1 τ.μ. ανά μαθητή. Όσον αφορά στα κλασικά δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών στις μεγάλες σχολικές μονάδες η μέση τιμή είναι 4,6 τ.μ. ανά μαθητή, ενώ στις μικρές η αντίστοιχη μέση τιμή είναι υψηλότερη με 8,4 τ.μ. ανά μαθητή.

Όσον αφορά στη μέση τιμή του αριθμού των τετραγωνικών μέτρων προαύλιου χώρου ανά μαθητή στις μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. η μέση τιμή είναι 6,4 τ.μ. ανά μαθητή, ενώ στις μικρές σχολικές μονάδες είναι 5,3 τ.μ. ανά μαθητή. Αντίστοιχα για τα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή είναι 4,7 τ.μ. ανά μαθητή, σε αντίθεση με τα μικρά ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπου η μέση τιμή που καταγράφηκε είναι 8,2 τ.μ. ανά μαθητή. Λαμβάνοντας υπόψη την οδηγία του Υπουργείου Παιδείας, στην οποία αναφέρεται ότι για τις πόλεις με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων προβλέπονται 3 τ.μ. ανά μαθητή και δεδομένου ότι όλοι οι δήμοι του Νότιου Τομέα Αθηνών με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. έχουν πληθυσμό άνω του προαναφερθέντος, η μέση τιμή για τις σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι υψηλότερη σε σχέση με την οδηγία του Υπουργείου, με τα μεγάλα κλασικά δημοτικά σχολεία να βρίσκονται πιο κοντά στην τιμή αυτή.

Όσον αφορά στη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή συγκρίνοντας και τους δύο τύπους σχολείου εξάγεται το συμπέρασμα πως στις μεγάλες σχολικές μονάδες οι δαπάνες είναι μικρότερες σε σχέση με τις μικρές σχολικές μονάδες. Πιο συγκεκριμένα η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή στις μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι 1.954,3 ευρώ, ενώ στις μικρές σχολικές μονάδες η μέση τιμή που καταγράφηκε είναι 2.421,7 ευρώ, δηλαδή κατά 467,4 ευρώ ανά μαθητή υψηλότερη. Ακόμα μεγαλύτερη φαίνεται να είναι η διαφορά στα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία καθώς στις μεγάλες σχολικές μονάδες η μέση τιμή της ετήσιας δημόσιας δαπάνης είναι 1.909,4 ευρώ, ενώ στις μικρές σχολικές μονάδες η αντίστοιχη τιμή είναι 2.418 ευρώ, δηλαδή κατά 508,6 ευρώ ανά μαθητή υψηλότερη. Το συγκεκριμένο εύρημα επιβεβαιώνεται από έρευνα που διενεργήθηκε σε δημοτικά σχολεία των δήμων Περιστερίου, Ιλίου και Αγίας Βαρβάρας Αττικής για το σχολικό έτος 2012 – 2013, όπου στις μικρές σχολικές μονάδες η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ήταν 2043 ευρώ ενώ στις μεγάλες σχολικές μονάδες ήταν 1.603 ευρώ (Σωτηροπούλου, 2015). Επιπροσθέτως σε άλλη έρευνα που διενεργήθηκε σε σχολικές μονάδες της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Δυτικής Αττικής για το σχολικό έτος 2013-2014 καταγράφηκε πως οι ετήσιες δημόσιες δαπάνες των μικρών σχολικών μονάδων είναι υψηλότερες σε σχέση με τις μεγάλες και συγκεκριμένα στις μικρές σχολικές μονάδες η μέση τιμή ήταν 2.658,80 ευρώ ανά μαθητή ενώ στις μεγάλες η μέση δαπάνη ήταν 1.827,52 ευρώ (Γαρδέλης, 2015).

Αναφορικά με το μέσο όρο των αποφοίτων μαθητών που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το σύνολο των αποφοίτων μαθητών των σχολικών μονάδων δεν παρατηρήθηκε κάποια διαφοροποίηση σε σχέση με το μέγεθος και τον τύπο των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα Αθηνών. Παρατηρήθηκε πως κατά μέσο όρο το 100% των αποφοίτων εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Διαφοροποίηση δεν παρατηρήθηκε και στον επόμενο δείκτη ποιότητας, ο οποίος αναφέρεται στο ποσοστό των αριστούχων αποφοίτων μαθητών ως προς το σύνολο των αποφοίτων, ως προς τον τύπο και το μέγεθος των σχολικών μονάδων. Το ποσοστό ήταν ιδιαίτερα υψηλό και πιο συγκεκριμένα

στις μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. η μέση τιμή είναι 0,7 και στις μικρές σχολικές μονάδες 0,8. Αντίστοιχα στα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία κατά μέσο όρο οι αριστούχοι απόφοιτοι ήταν το 70% των αποφοίτων και στα μικρά δημοτικά σχολεία 80%.

Η μαθητική διαρροή για τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών παρουσίασε μέση τιμή μηδενική και στις μικρές και στις μεγάλες σχολικές μονάδες των ολοήμερων δημοτικών σχολείων αλλά και των δημοτικών σχολείων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. κάτι που εναρμονίζεται με ανακοίνωση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στο οποίο αναφέρεται πως η μαθητική διαρροή στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχει σχεδόν εκμηδενιστεί.

Μηδενική εμφανίζεται και η μέση τιμή των απορριφθέντων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών και στους δύο τύπους των σχολικών μονάδων.

Στις σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. η μέση τιμή των εκπαιδευτικών που κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών είναι 0,10 (10%). Το ίδιο ποσοστό παρατηρείται και στα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία. Διδακτορικό τίτλο σπουδών κατά μέσο όρο έχει το 1% των εκπαιδευτικών των μεγάλων ολοήμερων δημοτικών σχολείων καθώς και των μεγάλων δημοτικών σχολείων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π., ενώ μηδενικό ποσοστό εμφανίζεται στα μικρά ολοήμερα δημοτικά σχολεία και 2% των εκπαιδευτικών στις μικρές σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. Τέλος το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών με πιστοποιημένη επιμόρφωση β' επιπέδου στις Τ.Π.Ε. εμφανίζεται στα μεγάλα ολοήμερα δημοτικά σχολεία (σε ποσοστό 16%). Από τα συγκεκριμένα ευρήματα δεν μπορούν να εξαχθούν γενικευμένα συμπεράσματα καθώς η τοποθέτηση των εκπαιδευτικών στις σχολικές μονάδες δεν καθορίζεται ή επηρεάζεται από τα πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα τα οποία μπορεί να έχουν οι εκπαιδευτικοί.

4.5. Έλεγχοι συσχετίσεων

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται έλεγχοι συσχετίσεων που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της παρούσας έρευνας.

Πίνακας 4.57 : Έλεγχος συσχέτισης ανάμεσα στο μέγεθος της σχολικής μονάδας (x_1) και τον αριθμό μαθητών ανά τμήμα, τον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό, τον αριθμό μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών και την μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

Ανεξάρτητη μεταβλητή	Εξαρτημένες μεταβλητές	Δείκτης Συσχέτισης Pearson (r)	Sig. (2-tailed)
x_1	Δ_1	0,655**	0,000
	Δ_2	0,652**	0,000
	Δ_3	0,208	0,106
	Δ_8	-0,663**	0,000

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Με τη χρήση του δείκτη Pearson πραγματοποιήθηκε έλεγχος γραμμικής συσχέτισης από τον οποίο προέκυψε πως σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha = 0,01$ ο αριθμός των μαθητών των σχολικών μονάδων, δηλαδή το μέγεθος της σχολικής μονάδας, παρουσιάζει ισχυρή θετική συσχέτιση με τον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα και τον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό. Δηλαδή όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών στις σχολικές μονάδες αυξάνεται και ο αριθμός μαθητών ανά τμήμα καθώς και ο αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό. Αντιθέτως όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών σε μία σχολική μονάδα μειώνεται η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή, δηλαδή υπάρχει ισχυρή αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στο μέγεθος των σχολικών μονάδων και της ετήσιας δημόσιας δαπάνης ανά μαθητή.

Πίνακας 4.58 : Έλεγχος συσχέτισης ανάμεσα στον αριθμό μαθητών ανά τμήμα και τον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό, τον αριθμό μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών και την μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

Ανεξάρτητη μεταβλητή	Εξαρτημένες μεταβλητές	Δείκτης Συσχέτισης Pearson (r)	Sig. (2-tailed)
----------------------	------------------------	--------------------------------	-----------------

Δ_1	Δ_2	0,919**	0,000
	Δ_3	0,377**	0,003
	Δ_8	-0,889**	0,000

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Από τον παραπάνω πίνακα διαφαίνεται πως σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha = 0,01$ ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα εμφανίζει ισχυρή θετική συσχέτιση με τον αριθμό μαθητών ανά εκπαιδευτικό και τον αριθμό μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών. Πιο συγκεκριμένα όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα αυξάνεται ο αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό καθώς και ο αριθμός μαθητών ανά Η/Υ για το πρωινό πρόγραμμα σπουδών. Αντιθέτως παρουσιάζεται ισχυρή αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα και τη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή, δηλαδή όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα μειώνεται και η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

Πίνακας 4.59 : Έλεγχος συσχέτισης ανάμεσα στον αριθμό μαθητών ανά εκπαιδευτικό και την μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

Ανεξάρτητη μεταβλητή	Εξαρτημένες μεταβλητές	Δείκτης Συσχέτισης Pearson (r)	Sig. (2-tailed)
Δ_2	Δ_8	-0,854**	0,000

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Ισχυρή αρνητική συσχέτιση παρουσιάζεται και ανάμεσα στον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό και τη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή, δηλαδή όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό μειώνεται η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

Πίνακας 4.60 : Έλεγχος συσχέτισης ανάμεσα στον αριθμό των μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών και τον αριθμό των μαθητών ανά Η/Υ στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών..

Ανεξάρτητη μεταβλητή	Εξαρτημένες μεταβλητές	Δείκτης Συσχέτισης Pearson (r)	Sig. (2-tailed)
Δ_3	Δ_4	0,311*	0,016

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Πηγή: Στοιχεία από πίνακες 4.39 – 4.53. Επεξεργασία από τη συγγραφέα

Τέλος από τον πίνακα 4.60 φαίνεται πως σε επίπεδο στατιστική σημαντικότητας $\alpha = 0,05$ υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στον αριθμό των μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών και τον αριθμό των μαθητών ανά Η/Υ στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών, δηλαδή όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα αυξάνεται και ο αριθμός των μαθητών ανά Η/Υ στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

5.1 Συμπεράσματα εμπειρικής μελέτης

Στην παρούσα έρευνα έγινε προσπάθεια να υπάρξει προσέγγιση των πτυχών της ποιότητας των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νότιου Τομέα Αθηνών για το σχολικό έτος 2013-2014. Παρακάτω παρουσιάζονται κάποια συμπεράσματα τα οποία εξάγονται από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας.

A) Μέγεθος Σχολικών Μονάδων

Στα Δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών κατά μέσο όρο φοιτούν 229 μαθητές, αριθμός διπλάσιος από το μέσο όρο της Ελλάδας που είναι 116 μαθητές ανά σχολική μονάδα. Στην παρούσα έρευνα από τις 71 σχολικές μονάδες οι 29 χαρακτηρίστηκαν μικρές, εφόσον ο μαθητικός πληθυσμός τους ήταν μικρότερος από τους 229 μαθητές και οι 42 μεγάλες, με μαθητικό πληθυσμό άνω των 229 μαθητών.

B) Αριθμός μαθητών ανά τμήμα

Οι σχολικές μονάδες του Νότιου Τομέα Αθηνών έχουν κατά μέσο όρο 20,6 μαθητές ανά τμήμα. Η μέση τιμή του Νότιου Τομέα Αθηνών φαίνεται να είναι υψηλότερη σε σύγκριση με τη μέση τιμή των σχολικών μονάδων της Ελλάδας, όπου για το σχολικό έτος 2012-2013 σύμφωνα με την Eurostat ήταν 17,3 μαθητές ανά τμήμα. Όσον αφορά στην Ευρώπη κατά μέσο όρο είναι 20 μαθητές ανά τμήμα και για τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. 21 μαθητές ανά τμήμα, δηλαδή η μέση τιμή των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών σχεδόν ταυτίζεται με τη μέση τιμή των δημοτικών σχολείων της Ευρώπης και των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α..

Γ) Αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό

Στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 18,3 μαθητές ανά εκπαιδευτικό κλάδου δασκάλων. Στον νομό Αττικής η αντίστοιχη τιμή για το έτος 2012 ήταν 11,2 μαθητές ανά εκπαιδευτικό και για την Ελλάδα για το ίδιο έτος ήταν 9,4 μαθητές ανά εκπαιδευτικό, δηλαδή η μέση τιμή των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι σχεδόν διπλάσια σε σύγκριση με την αντίστοιχη μέση τιμή των δημοτικών σχολείων της Ελλάδας και πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με τα δημοτικά σχολεία του νομού Αττικής. Ο λόγος μαθητών ανά εκπαιδευτικό για τις χώρες της Ε.Ε. για το έτος 2008 ήταν 14,6 και για το έτος 2012 στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. λιγότεροι από 16 μαθητές ανά εκπαιδευτικό, δηλαδή ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό είναι σε υψηλότερα επίπεδα με τον αντίστοιχο των χωρών της Ευρώπης και των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α..

Δ) Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή

Για το πρωινό πρόγραμμα σπουδών η μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στα δημοτικά σχολεία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. είναι 19,7 μαθητές, ενώ για τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία 27 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή. Θετικότερη εικόνα παρουσιάζεται

αναφορικά με τη μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών, όπου στα δημοτικά σχολεία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. αντιστοιχούν 6,3 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή και στα ολοήμερα δημοτικά σχολεία 8,6 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή. Για την Ελλάδα η αντίστοιχη μέση τιμή το σχολικό έτος 2011-2012 ήταν 16 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή, ενώ για τα δημοτικά σχολεία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ίδιο έτος παρατηρήθηκε η αναλογία 3 έως 7 μαθητές για κάθε υπολογιστή. Εξάγεται δηλαδή το συμπέρασμα πως για το πρωινό πρόγραμμα σπουδών η αναλογία μαθητών ανά υπολογιστή στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών είναι πολύ μεγαλύτερη σε σχέση τόσο με τις σχολικές μονάδες της Ελλάδας όσο και με τις σχολικές μονάδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κοντά στο μέσο όρο των ευρωπαϊκών χωρών είναι η μέση τιμή των μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών, κυρίως στις σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π.. Σε αυτήν την κατηγορία των σχολικών μονάδων ο λόγος μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι χαμηλότερος σε σχέση με τη μέση τιμή των δημοτικών σχολείων της Ελλάδας.

Ε) Αριθμός εκπαιδευτικών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή

Στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 28,6 εκπαιδευτικοί ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή. Δεν εμφανίζονται αντίστοιχα στοιχεία στη βιβλιογραφία για την Ελλάδα ή για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α.

ΣΤ) Αριθμός τετραγωνικών μέτρων κτιριακών υποδομών ανά μαθητή

Στις σχολικές μονάδες της Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 6,8 τ.μ. ανά μαθητή. Όσον αφορά σε στοιχεία για την Ελλάδα καθώς και για τις ευρωπαϊκές χώρες και τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. δεν υπάρχουν στοιχεία στη βιβλιογραφία.

Ζ) Αριθμός τετραγωνικών μέτρων προαύλιου χώρου ανά μαθητή

Αναφορικά με τα τετραγωνικά μέτρα του προαύλιου χώρου ανά μαθητή για τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών η μέση τιμή διαμορφώνεται στα 6,6 τ.μ. και είναι σχεδόν διπλάσια σε σχέση με τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας όπου για τις πόλεις με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων προβλέπονται 3 τ.μ. ανά μαθητή.

Η) Ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή

Η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή για τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών για το σχολικό έτος 2013-2014 ήταν 2.139,6 ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη τον τύπο των σχολικών μονάδων για τα δημοτικά σχολεία με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ήταν 2.032,2 ευρώ, ενώ για τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία 2.295,2 ευρώ. Χωρίζοντας τις σχολικές μονάδες σε μικρές και μεγάλες ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών τους, προέκυψε πως οι ετήσιες δημόσιες δαπάνες ανά μαθητή είναι σαφώς υψηλότερες στις μικρές σχολικές μονάδες σε σχέση με τις μεγάλες και στους δύο τύπους σχολικών μονάδων. Πιο συγκεκριμένα τη χαμηλότερη μέση τιμή παρουσιάζουν τα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία (1.909,4 ευρώ ανά μαθητή), σε αντίθεση με τα μικρά δημοτικά που παρουσιάζουν μέση τιμή 2.418 ευρώ ανά μαθητή. Επιπλέον οι μεγάλες σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. έχουν χαμηλότερη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή (1.954,3 ευρώ ανά μαθητή) σε σύγκριση με τις μικρές σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. (2.421,7 ευρώ ανά μαθητή).

Από τον έλεγχο συσχετίσεων προέκυψε πως η δημόσια ετήσια δαπάνη ανά μαθητή εμφανίζει ισχυρή αρνητική συσχέτιση με τον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα, καθώς και με τον αριθμό μαθητών ανά εκπαιδευτικό, δηλαδή όσο αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα αλλά και ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό μειώνεται και η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

Η αντίστοιχη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση των σχολικών μονάδων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το έτος 2011 ήταν 8.078 ευρώ, ενώ για τις σχολικές μονάδες των χωρών – μελών του Ο.Ο.Σ.Α ήταν 7.521 ευρώ ανά μαθητή. Όσον αφορά στη μέση ετήσια δημόσια δαπάνη των δημοτικών σχολείων της

Ελλάδας απουσιάζουν στοιχεία για τα τελευταία έτη, όμως για το έτος 2008 καταγράφηκε πως η μέση ετήσια δαπάνη ανά μαθητή ήταν 2.537 ευρώ. Σε έρευνα για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση που πραγματοποιήθηκε στους δήμους Περιστερίου, Ιλίου και Αγ. Βαρβάρας προέκυψε ότι η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή για το έτος 2012-2013 ήταν στις μεγάλες σχολικές μονάδες 1.603 ευρώ, ενώ για τις μικρές σχολικές μονάδες 2.046 ευρώ (Σωτηροπούλου, 2015). Επιπλέον έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα γυμνάσια της Δυτικής Αττικής για το έτος 2013-2014 κατέδειξε πως η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή ήταν 2.302,54 ευρώ (Γαρδέλης, 2015).

Θ) Ποσοστό αποφοίτων που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επιδόσεις αποφοίτων, ποσοστό απορριφθέντων μαθητών και μαθητική διαρροή.

Από την έρευνα αυτή προέκυψε πως κατά μέσο όρο σε ποσοστό 100% οι μαθητές που αποφοίτησαν από τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σημαντικό είναι και το στοιχείο πως η μέση τιμή των απορριφθέντων μαθητών αυτών των σχολικών μονάδων είναι μηδενική σε όλους τους δήμους του Νότιου Τομέα Αθηνών. Υψηλό εμφανίστηκε και το ποσοστό των αριστούχων αποφοίτων μαθητών ως προς το σύνολο των αποφοίτων και συγκεκριμένα η μέση τιμή που καταγράφηκε ήταν το 80% των αποφοίτων. Τέλος όσον αφορά στη μαθητική διαρροή, δηλαδή το ποσοστό των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτησή τους, στα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών η μέση τιμή για το σχολικό έτος 2013-2014 ήταν μηδενική. Το εύρημα αυτό ταυτίζεται με ενημερωτικό σημείωμα του Υπουργείου Παιδείας για το έτος 2007 όπου αναφέρεται πως η μαθητική διαρροή στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχει σχεδόν εκμηδενιστεί, με εξαίρεση ένα πολύ μικρό ποσοστό παιδιών τα θα οποία ενώ θα έπρεπε να εγγράφονται στις δομές του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος δεν παρουσιάζονται ποτέ στις σχολικές μονάδες και αφορούν κυρίως ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες όπως οι αθίγγανοι και οι μετανάστες.

Ι) Υποδομή και εγκαταστάσεις των σχολικών μονάδων

Αναφορικά με τη κτηριακή υποδομή των δημοτικών σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών το 90,1% των σχολικών μονάδων διαθέτουν σχολική βιβλιοθήκη, ενώ αρκετά υψηλό είναι και το ποσοστό των σχολείων που διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και πιο συγκεκριμένα αποτελούν το 87,3% των σχολικών μονάδων. Επιπροσθέτως θετική εικόνα παρουσιάζεται αναφορικά με την ύπαρξη εργαστηρίου νέων τεχνολογιών, καθώς το 95,8% των δημοτικών σχολείων έχουν επανδρωμένο εργαστήριο πληροφορικής. Αντιθέτως όσον αφορά στην ύπαρξη εργαστηρίου φυσικών επιστημών προέκυψε πως μόνο το 36,6% των δημοτικών σχολείων το διαθέτουν. Περίπου οι μισές σχολικές μονάδες και συγκεκριμένα το 54,9% διαθέτουν αθλητικές εγκαταστάσεις. Για τη μεταβλητή αυτή ως αθλητικές εγκαταστάσεις θεωρήθηκαν εκτός από τους κλειστούς χώρους άθλησης και η ύπαρξη εγκαταστάσεων στου προαύλιους χώρους των σχολικών μονάδων όπως μπασκέτες, φιλέ βόλεϊ κ.τ.λ. Μόλις το 22,5% των δημοτικών σχολείων διαθέτουν χώρο στάθμευσης για το εκπαιδευτικό προσωπικό, ενώ στο 50,7% των σχολικών μονάδων υπάρχει πρόσβαση για τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ).

Για το έτος 2010 σύμφωνα με έρευνα της ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2010) στην Ελλάδα το ποσοστό των σχολικών μονάδων που διέθεταν εργαστήριο φυσικών επιστημών ήταν 15,20%, ποσοστό πολύ χαμηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο των σχολικών μονάδων Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών, ενώ για την περιφέρεια Αττικής για το ίδιο έτος ήταν 35,7%, ποσοστό που προσεγγίζει το εύρημα της παρούσας έρευνας. Επιπλέον το 55,90% των σχολικών μονάδων της επικράτειας διαθέτουν εργαστήριο πληροφορικής και το 43,10% αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Αντίστοιχα στο νομό Αττικής το 67% των σχολικών μονάδων διέθετε εργαστήριο πληροφορικής και το 71,7% αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, δηλαδή από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συμπεραίνουμε πως τα δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών διαθέτουν σε μεγαλύτερο ποσοστό τόσο εργαστήριο πληροφορικής όσο και αίθουσα πολλαπλών χρήσεων σε σύγκριση με τις σχολικές μονάδες του νομού Αττικής αλλά και με τις σχολικές μονάδες της επικράτειας. Τέλος πολύ υψηλότερο εμφανίζεται το ποσοστό των σχολικών μονάδων του Νότιου Τομέα

Αθηνών όσον αφορά στην ύπαρξη σχολικής βιβλιοθήκης (90,1%) σε αντιδιαστολή με τις σχολικές μονάδες του νομού Αττικής (49,6%) αλλά και με το ποσοστό των δημοτικών σχολείων της Ελλάδας το οποίο για το έτος 2008 ήταν 34,7%.

Κ) Συμμετοχή των σχολικών μονάδων σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα, Καινοτόμα Προγράμματα, Μαθητικούς Διαγωνισμούς, Ερευνητικά Δίκτυα και στη διαδικασία της Αυτοαξιολόγησης.

Εξαιρετικά υψηλό ποσοστό καταγράφηκε αναφορικά με τη συμμετοχή των σχολικών μονάδων σε μαθητικούς διαγωνισμούς (97,2%), καθώς και στην εκπόνηση καινοτόμων προγραμμάτων από τους εκπαιδευτικούς (97,2%). Αρκετά μικρός αριθμός σχολικών μονάδων και συγκεκριμένα το 23,9% συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ενώ σχεδόν τα μισά σχολεία συμμετέχουν σε ερευνητικά δίκτυα. Τέλος περίπου ένα στα δύο σχολεία Π.Ε. του Νότιου Τομέα Αθηνών συμμετείχαν στη διαδικασία της Αυτοαξιολόγησης έτσι όπως αυτή ορίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας.

Λ) Επίπεδο εκπαίδευσης εκπαιδευτικών

Αναφορικά με τα επιπρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων Π.Ε. Νότιου Τομέα Αθηνών κατά μέσο όρο το 8% των εκπαιδευτικών κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ μόλις το 1% αυτών των εκπαιδευτικών κατέχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών. Το ποσοστό των εκπαιδευτικών του Νότιου Τομέα Αθηνών που κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών είναι χαμηλότερο σε σχέση με αυτό των εκπαιδευτικών της Ελλάδας, οι οποίοι για το έτος 2008 σύμφωνα με τα στοιχεία της ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ ήταν 13,1%, ενώ το ποσοστό των εκπαιδευτικών που κατέχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών στην ίδια έρευνα για την Ελλάδα ήταν 1,7%, δηλαδή ελάχιστα υψηλότερο σε σύγκριση με αυτό των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας. Τέλος κατά μέσο όρο το 9% των εκπαιδευτικών των δημοτικών σχολείων της έρευνας έχει πιστοποιημένα επιμορφωθεί στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου.

Μ) Συγκριτική θεώρηση μικρών και μεγάλων σχολικών μονάδων κατηγοριοποιημένες με βάση τον τύπο σχολείου (Ε.Α.Ε.Π. και ολοήμερα δημοτικά σχολεία)

- Αριθμός μαθητών ανά τμήμα
 - Για τις σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. παρατηρήθηκε πως στα μικρά δημοτικά σχολεία η μέση τιμή είναι 17,5 μαθητές, ενώ για τα μεγάλα 21,9 μαθητές ανά τμήμα.
 - Αντίστοιχα για τα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή στις μεγάλες σχολικές μονάδες είναι 22 μαθητές ανά τμήμα, ενώ στις μικρές 19,1 μαθητές.

Λαμβάνοντας υπόψη πως ο αντίστοιχος μέσος όρος των ευρωπαϊκών σχολικών μονάδων είναι 20 και για τα κράτη μέλη του Ο.Ο.Σ.Α 21 μαθητές ανά τμήμα εξάγεται το συμπέρασμα πως οι μεγάλες σχολικές μονάδες είναι κοντά και πιο συγκεκριμένα ελάχιστα υψηλότερα σε σύγκριση με το μέσο όρο των τιμών αυτών. Σχετικά χαμηλότερη συγκριτικά εμφανίζεται η τιμή των μικρών ολοήμερων δημοτικών σχολείων, ενώ μεγαλύτερη φαίνεται να είναι η διαφορά στις μικρές σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π.

- Αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό
 - Στις μεγάλες σχολικές μονάδες των σχολικών μονάδων Ε.Α.Ε.Π. παρατηρήθηκαν πολυπληθέστερα τμήματα σε σχέση με τις μικρές. Η μέση τιμή των μεγάλων σχολικών μονάδων είναι 20,1 μαθητές ανά εκπαιδευτικό, ενώ των μικρών 15,6 μαθητές ανά εκπαιδευτικό.
 - Μικρότερη διαφορά παρατηρήθηκε ανάμεσα στις μικρές και τις μεγάλες σχολικές μονάδες των κλασικών ολοήμερων δημοτικών σχολείων καθώς η μέση τιμή των μεγάλων σχολικών μονάδων είναι 18,2 και των μικρών 16,2 μαθητές ανά εκπαιδευτικό.

Η μέση τιμή που καταγράφηκε στα μικρά δημοτικά σχολεία και των δύο τύπων σχολείων είναι στα πλαίσια του μέσου όρου των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. (16 μαθητές ανά εκπαιδευτικό). Αντιθέτως η μέση τιμή των μεγάλων σχολικών μονάδων και των δύο τύπων δημοτικών σχολείων

είναι υψηλότερη από το μέσο όρο των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. και της Ευρώπης (14,6 μαθητές ανά εκπαιδευτικό).

- Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή στο πρωινό και στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών
 - Στις μεγάλες σχολικές μονάδες Ε.Α.Ε.Π. ο αριθμός μαθητών ανά Η/Υ στο πρωινό πρόγραμμα σπουδών είναι 20,5 μαθητές, ενώ στις μικρές 15,7. Για το ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών η μέση τιμή του αριθμού των μαθητών ανά Η/Υ στις μεγάλες σχολικές μονάδες είναι 5,5 μαθητές και στις μικρές 10,7 μαθητές.
 - Στα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία για το πρωινό πρόγραμμα σπουδών η μέση τιμή είναι 42,4 μαθητές ανά Η/Υ, ενώ στα μικρά 20,4 μαθητές. Όσον αφορά το ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών στα μεγάλα ολοήμερα δημοτικά η μέση τιμή είναι 11,3 μαθητές ανά Η/Υ και στα μικρά 7,7 μαθητές.

Η αναλογία που έχει καταγραφεί στα δημοτικά σχολεία της Ευρώπης είναι 3 έως 7 μαθητές ανά Η/Υ. Εντός αυτού του μέσου όρου βρίσκονται μόνο οι μεγάλες σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. στο ολοήμερο πρόγραμμα σπουδών.

- Αριθμός εκπαιδευτικών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή
 - Οι εκπαιδευτικοί των μεγάλων σχολικών μονάδων με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. έχουν καλύτερη πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή σε αντίθεση με εκείνους των μικρών σχολικών μονάδων.
 - Το ίδιο παρατηρήθηκε και για τα κλασικά δημοτικά σχολεία του Νότιου Τομέα Αθηνών.
- Αριθμός τετραγωνικών μέτρων κτιριακών υποδομών ανά μαθητή
 - Στις μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. η μέση τιμή που καταγράφηκε είναι 6,5 τ.μ. ανά μαθητή, ενώ στις μικρές 6,1 τ.μ. ανά μαθητή.

- Στα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη είναι 4,6 τ.μ., ενώ στα μικρά 8,4 τ.μ. ανά μαθητή.

Στα ολοήμερα δημοτικά σχολεία ο λόγος τετραγωνικά μέτρα ανά μαθητή είναι αρκετά μικρότερος στις μεγάλες σχολικές μονάδες, σε σχέση με αυτόν των μικρών σχολικών μονάδων. Το αντίθετο φάνηκε στις σχολικές μονάδες που λειτουργούν με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π.

- Αριθμός τετραγωνικών μέτρων προαύλιου χώρου ανά μαθητή
 - Στις μεγάλες σχολικές μονάδες Ε.Α.Ε.Π. η μέση τιμή που προέκυψε από την έρευνα είναι 6,4 τ.μ. και για τις μικρές 5,3 τ.μ. ανά μαθητή.
 - Για τα μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία η μέση τιμή είναι 4,7 τ.μ., ενώ για τα μικρά 8,2 τ.μ. ανά μαθητή.

Στις μεγάλες σχολικές μονάδες Ε.Α.Ε.Π. παρατηρείται πως στις μεγάλες σχολικές μονάδες η μέση τιμή είναι υψηλότερη σε σχέση με τις μικρές. Το αντίθετο παρατηρήθηκε στα ολοήμερα δημοτικά σχολεία. Σε όλες τις κατηγορίες παρατηρήθηκε υψηλότερη μέση τιμή σε σχέση με την οδηγία του Υπουργείου Παιδείας όπου προβλέπονται 3 τ.μ. ανά μαθητή (για τις πόλεις άνω των 20.000 κατοίκων).

- Ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή

Συγκρίνοντας και τους δύο τύπους δημοτικών σχολείων εξάγεται το συμπέρασμα πως στις μεγάλες σχολικές μονάδες οι δαπάνες είναι κατά πολύ μικρότερες σε σχέση με τις μικρές σχολικές μονάδες, καθώς στις μικρές σχολικές μονάδες υπάρχει καταμελισμός των ανθρώπινων και των υλικοτεχνικών πόρων. Συγκεκριμένα:

- Μεγάλες σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π. : 1.954,3 ευρώ
Μικρές σχολικές μονάδες με πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π.: 2.421,7 ευρώ
- Μεγάλα κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία: 1.909,4 ευρώ
Μικρά κλασικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία : 2.418 ευρώ

Επιπλέον παρατηρήθηκε ισχυρή αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στο μέγεθος της σχολικής μονάδας και της ετήσιας δημόσια δαπάνης ανά μαθητή,

δηλαδή όταν αυξάνεται το μέγεθος των σχολικών μονάδων, μειώνεται η ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή.

- Ποσοστό αποφοίτων που εγγράφηκαν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επιδόσεις αποφοίτων, ποσοστό απορριφθέντων μαθητών και μαθητική διαρροή

Για τους συγκεκριμένους δείκτες ποιότητας δεν φάνηκε από την παρούσα έρευνα να υπάρχει κάποια διαφοροποίηση σε σχέση με τον τύπο και το μέγεθος των σχολικών μονάδων.

- Ποσοστό εκπαιδευτικών με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, διδακτορικό τίτλο σπουδών και επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου

Και σε αυτούς τους δείκτες ποιότητας δεν φάνηκε να υπάρχει κάποια διαφοροποίηση σε σχέση με τον τύπο και το μέγεθος των σχολικών μονάδων.

5.2. Πρόταση πολιτικής

Από τη διεθνή βιβλιογραφία διαφαίνεται πως τις τελευταίες δεκαετίες αναδεικνύεται συνεχώς η σπουδαιότητα και ο ρόλος της ποιότητας στην εκπαίδευση. Οι ραγδαίες κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο καταδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη για επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, μέσα από τη χάραξη κεντρικής εθνικής πολιτικής στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Έως τώρα στην Ελλάδα έχουν παρατηρηθεί αποσπασματικές προσπάθειες μεταρρυθμίσεων στον εκπαιδευτικό χώρο με συχνές αλλαγές και αναιρέσεις, οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη στη χάραξη ενιαίας πολιτικής. Προτείνεται να υπάρξει μακροπρόθεσμος εκπαιδευτικός σχεδιασμός μέσα από τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών δομών, με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Επιπλέον κρίνεται επιτακτική η ανάγκη ανάπτυξης και υιοθέτησης εργαλείων κοινά αποδεκτών με σκοπό τον καθορισμό συγκεκριμένων δεικτών ποιότητας. Πρέπει να τονιστεί ότι

σημαντικό είναι να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην επιμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, έτσι ώστε να μπορέσουν να υιοθετηθούν και να εφαρμοστούν οι αποφάσεις αυτές και να χρησιμοποιηθούν ορθά τα εργαλεία αυτά.

Για να συμβεί αυτό κρίνεται αναγκαίο με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών η δημιουργία υπηρεσίας, η οποία θα είναι αποτέλεσμα συνεργασίας του Υπουργείου Παιδείας με τις Περιφερειακές Διευθύνσεις και τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, με στόχο την ανατροφοδότηση, τη συλλογή δεδομένων και τη χαρτογράφηση των σχολικών μονάδων της επικράτειας. Έτσι θα αποτυπωθούν οι αδυναμίες και τα σημεία βελτίωσης του εκπαιδευτικού μας συστήματος και θα επιτευχθεί ο εξορθολογισμός των σχολικών μονάδων, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των αλλαγών αυτών.

Χαρακτηριστικό της ανάγκης αυτής αποτελεί το γεγονός ότι από την παρούσα έρευνα, αλλά και από άλλες σε διεθνές και τοπικό επίπεδο, εξάγεται το συμπέρασμα πως οι μικρές σχολικές μονάδες έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση του δημοσίου κόστους και την κατασπατάληση οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Προτείνεται λοιπόν η συγκρότηση μεγάλων σχολικών μονάδων με σκοπό τη μείωση της δημόσιας δαπάνης, λαμβάνοντας όμως υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γεωμορφολογίας της χώρας μας.

Τέλος για την άμβλυνση των ανισοτήτων όσον αφορά την παρεχόμενη εκπαίδευση θα πρέπει το Υπουργείο Παιδείας και γενικότερα το κράτος να μεριμνήσει ώστε να υπάρχουν ίσες ευκαιρίες στην πρόσβαση για μάθηση, μέσα από επαρκώς στελεχωμένα σχολεία σε ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και με τις κατάλληλες υλικοτεχνικές υποδομές, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη σχολικών βιβλιοθηκών, αθλητικών εγκαταστάσεων, εργαστηρίων φυσικής, εργαστηρίων νέων τεχνολογιών, καθώς και ηλεκτρονικοί υπολογιστές, οι οποίοι θα καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών με βάση τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αναργύρου, Α., (2014), *Η ποιότητα των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: η περίπτωση της Π.Ε. Κορινθίας*, Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Διπλωματική Εργασία

Βλάχος, Δ.,(2008), *Η ποιότητα στην Εκπαίδευση: Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*, Αθήνα : Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Γαρδέλης, Ν., (2015), *Προσέγγιση της ποιότητας των σχολικών μονάδων της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Η Περίπτωση των Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής*, Διπλωματική εργασία

Δούκας, Χ., (2007), Ποιότητα και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση, *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, Τεύχος 13

Εγκύκλιος Διεύθυνσης Σπουδών του ΥΠΑΙΘ, Φ.50/226/143572/Γ1/10-09-2014, Λειτουργία των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων 2014-2015

ΕΛΣΤΑΤ, (2010), *Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος 2009&2010*, ΕΛΣΤΑΤ

Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ, (2003), *Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5^η Μαΐου 2003 σχετικά με τα επίπεδα αναφοράς μέσω των ευρωπαϊκών επιδόσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (Benchmarks)*, C134, 07.06.2003

Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ, (2005α), *Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 24^{ης} Μαΐου 2005 σχετικά με νέους δείκτες για την εκπαίδευση και την κατάρτιση*, C 141,10.06.2005

Ευρυδίκη, (2004), *Επισκόπηση για την Αξιολόγηση των Σχολείων*, Έκθεση Ευρυδίκη

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1995), *Λευκό Βιβλίο: Διδασκαλία και Μάθηση. Προς την Κοινωνία της Γνώσης*. Λουξεμβούργο :Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2000γ), *Ευρωπαϊκή Έκθεση για την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης. Δεκαέξι δείκτες ποιότητας*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2013), *Αριθμοί Κλειδιά για Εκπαιδευτικούς και Διευθυντές Σχολείων στην Ευρώπη*, Έκθεση Ευρυδίκη

Ζάχαρης, Ε., (1985), *Ιστορία, Οργάνωση και Διοίκηση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα : ΟΕΔΒ

Ζήγος, Σ., (1990), *Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Συστήματα και Ενιαίο Σχολείο*, Αθήνα : Ιδιωτική έκδοση

Ζμας, Α., (2007), *Παγκοσμιοποίηση και εκπαιδευτική πολιτική*, Αθήνα : Μεταίχμιο

Ζουγανέλη, Α., Καφετζόπουλος, Κ., Σοφού, Ε., Τσάφος, Β. (2007),
Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*,
13

IOBE, (2013), *Δημόσια και Ιδιωτική εκπαίδευση : Συγκριτική Ανάλυση*, IOBE

Ιορδανίδης, Γ., (2002), *Ο ρόλος του Προϊσταμένου Διεύθυνσης και Γραφείου
Εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη : Αφοί Κυριακίδη

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, (2009), *Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης σε επίπεδο:
Νομού/Νομαρχίας*, Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, (2011), *Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2010:
Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, Αθήνα : ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, (2012), *Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, Όψεις και βασικά
μεγέθη της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην προ
μνημονίου εποχή*, Αθήνα : ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

Καπαχτοή, Β. & Κακανά Δ., (2012), *Αυτοαξιολόγηση σχολικής μονάδας : Η
αξιοπιστία και η εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής ενός εργαλείου
μέτρησης*, *Το Βήμα των κοινωνικών επιστημών*, Τεύχος 61

Καρατζιά – Σταυλιώτη, Ε. & Λαμπρόπουλος, Χ., (2006), *Αξιολόγηση
Αποτελεσματικότητας και Ποιότητας στην ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*, Αθήνα : Gutenberg

Καρατάσιος, Γ. & Καραμήτρου, Α., (2008), *Η διαμόρφωση θετικού κλίματος ως
παράγοντας ποιότητας της εκπαίδευσης*, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

«Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο: Πρακτικά διημερίδων»,
Αθήνα

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, (2010), *PISA 2006 : Έκθεση αποτελεσμάτων για την Ελλάδα*

Λαμπρόπουλος, Χ. & Ψαχαρόπουλος, Γ., (1990), Κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης : Τάσεις, προβλήματα και δυνατές λύσεις, *Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών*, Τομ. 77

Μανάφη, Ι., (2014), *Σχεδιάζοντας διδασκαλίες για το δημοτικό*, Αθήνα : Σαΐτα

Ματθαίου, Δ., (1997), *Συγκριτική Σπουδή της εκπαίδευσης, Θεωρήσεις και Ζητήματα*, Αθήνα: Ε.Σ.ΠΑΙ.Δ.Ε.Π.Ε

Ματθαίου, Δ., (2002), *Η Εκπαίδευση Απέναντι στις Προκλήσεις του 21^{ου} Αιώνα : Νέες ορίζουσες και προοπτικές*, Αθήνα : Λιβάνη

Μελετόπουλος, Μ., (2009), Αξιολόγηση και αυτό-αξιολόγηση στην εκπαίδευση, *Ελευθεροτυπία* 8-4-2009

Μπαλτσιώτης, Λ., & Τσιτσελίκης, Κ., (2001), *Η μειονοτική εκπαίδευση της Θράκης, Συλλογή Νομοθεσίας – Σχόλια*, Αθήνα- Κομοτηνή : Σάκκουλα

Μπαμπινιώτης, Γ., (2002), *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας

Μπιλλήρης, Χ., (2005), *Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ευρώπη*, Ολλανδία, διαθέσιμο στο :

http://ntua.gr/anavathmisi/files/Axiologisi_01_05_Biliris.pdf

Μπουζάκης, Σ., (1987), *Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1985)*, Αθήνα : Gutenberg

Ν. 682/1977 (ΦΕΚ 244/Α/1-9-1977), Περί Ιδιωτικών σχολείων Γενικής Εκπαιδεύσεως και Σχολικών Οικοτροφείων

Ν.1566/1985 (ΦΕΚ 167/Α/30-9-1985), Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.

Ν. 1894/1990 (ΦΕΚ 110/Α/27-8-1990), Για την Ακαδημία Αθηνών και άλλες εκπαιδευτικές διατάξεις

Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247Α/27-11-1995), Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις

Ν. 2327/1995, (ΦΕΚ Α' 156 31-7-1995), Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας ρύθμιση θεμάτων έρευνας παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις.

Ν. 2413/1996 (ΦΕΚ 124/Α/14-6-1996), Η ελληνική παιδεία το εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

Ν. 2525/97 (ΦΕΚ 188/Α/23-9-1997), Ενιαίο Λύκειο , πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

Ν.2539/1997 (ΦΕΚ 244/Α/4-12-1997), Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ν.2817/2000 (ΦΕΚ 78/Α/14-03-2000), Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

N. 2986/2002 (ΦΕΚ 24/Α/13-2-2002), Οργάνωση των Περιφερειακών υπηρεσιών της Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3376/2005 (ΦΕΚ 191/Α/2-8-2005), Ίδρυση σχολείου Ευρωπαϊκής παιδείας

N. 3463/2006 (ΦΕΚ Α 114/Α/30-6-2006), Κύρωση του κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων

N. 3475/2006 (ΦΕΚ 146/Α/13-7-2006), Οργάνωση και λειτουργία Δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης

N. 3518/2006 (ΦΕΚ 272/Α/21-12-2006), Αναδιάρθρωση των κλάδων του ταμείου συντάξεων και εργοληπτών δημοσίων έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπ. Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

N. 1507/2006 (ΦΕΚ 1507/Β/13-10-2006), Αριθμός μαθητών ανά τάξη ή τμήμα στο Δημοτικό Σχολείο

N.3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/8-6-2006), Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

N. 3549/2007 (ΦΕΚ 69/Α/20-3-2007), Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

N. 3699/2008 (ΦΕΚ 199/Α/2-10-2008), Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

N. 3848/2010 (ΦΕΚ 71/Α/19-5-2010), Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση

N. 3879/2010 (ΦΕΚ 163/Α/21-9-2010), Ανάπτυξη της δια βίου μάθησης και λοιπές διατάξεις

N.3839/2010 (ΦΕΚ 51/Α/29-03-2010), Σύστημα επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων με αντικείμενα και αξιοκρατικά κριτήρια & σύσταση ειδικού συμβουλίου επιλογής προϊσταμένων (ΕΙ.Σ.Ε.Π.) και λοιπές διατάξεις

N.3852/2010 (ΦΕΚ 87/ Α/07-06-2010), Πρόγραμμα Καλλικράτης

N. 3848/10 (ΦΕΚ 71 Α/19-5-2010), Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις.

N. 3966/2011 (ΦΕΚ 118/Α/24-5-2011), Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση Ινστιτούτου τεχνολογίας υπολογιστών «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

N. 4024/11 (ΦΕΚ 226/Α/27-10-2011), Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015.

N.. 4327/2015 (ΦΕΚ 50/Α/14-5-2015), Επείγοντα θέματα για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις

Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων, (2008), *Οδηγός Μελετών για Διδακτήρια όλων των Βαθμίδων Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Ο.Σ.Κ. Α.Ε.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2008), *Εκπαίδευση και Ποιότητα στο Ελληνικό Σχολείο, Εισηγήσεις διημερίδων*, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο «Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο: Πρακτικά διημερίδων», Αθήνα

Παπακωνσταντίνου, Γ., (2003), *Προσφορά και ζήτηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Μεταίχμιο

Παπανούμ, Ζ., (2008), *Για ένα καλύτερο σχολείο: ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών*, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο «Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο: Πρακτικά διημερίδων», Αθήνα

Π.Δ. 147/1976 (ΦΕΚ 56 τ. Α'), Περὶ του Οργανισμού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Π.Δ. 201/98 (ΦΕΚ 161 τ. Α'), Οργάνωση και λειτουργία Δημοτικών σχολείων

Περάκης, Μ., (2012), Η Δια Βίου Μάθηση και Εκπαίδευση στη Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας, *Albatross Journal :An eye on Workplace Learning*, Τεύχος 1, σ. 12-19

Πεσμαζόγλου, Σ., (1987), *Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 1948-1985, Το ασύμπτωτο μιας σχέσης*, Αθήνα: Θεμέλιο

Πουλής, Π., (2006), *Εκπαιδευτικό δίκαιο και θεσμοί*, Αθήνα : Σάκκουλα

Ρουσέας, Π. & Βρετάκου, Β.,(2006), *Η Μαθητική διαρροή στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, Τ.Ε.Ε.)*, Αθήνα: Επτάλοφος

Σαϊτή, Α. & Σαϊτής, Χ., (2012), *Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης*, Αθήνα : Αυτοέκδοση

Σαϊτής, Χ., (2007), *Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο*, Αθήνα : Αυτοέκδοση

Σαϊτή, Α., (2000), *Εκπαίδευση και οικονομική ανάπτυξη*, Αθήνα: Τυπωθήτω

Σαϊτής, Χ., (1992), *Βασικά Θέματα της Σχολικής Διοίκησης*, Αθήνα : Λιβάνης

Σιπητάνου, Α., (2005), *Θεσμοί και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Δια Βίου Μάθηση*, Θεσσαλονίκη : Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σπυροπούλου, Δ., Αντωνακάκη, Τ., Κόνταρης, Χ., Χαλά, Χ., (2008), *"Οικονομικοί Πόροι στην Εκπαίδευση"*, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο «Η ποιότητα στην Εκπαίδευση: Έρευνα για την Αξιολόγηση Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», Αθήνα.

Σύνταγμα της Ελλάδος, Αναθεώρηση 2008, (2010) στο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/8c3e9046-78fb-48f4-bd82-bbba28ca1ef5/SYNTAGMA.pdf>,

Σωτηροπούλου, Π., (2015), *Το ετήσιο Δημόσιο και Ιδιωτικό κόστος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: Η Περίπτωση των σχολικών μονάδων των Δήμων Περιστερίου, Ιλίου και Αγίας Βαρβάρας*, Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Διπλωματική Εργασία

Τσαμαδιάς, Κ., (2000), *Η αποδοτικότητα των επενδύσεων στην τριτοβάθμια τεχνολογική εκπαίδευση*, Αθήνα : Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Διδακτορική Διατριβή

Τσαμαδιάς, Κ., (2011), Τα οφέλη από την Εκπαίδευση: Επισκόπηση υπό την Οπτική της οικονομικής, *Μέντορας*, 13, σελ 5-21

Τσαμαδιάς, Κ., (2014), *Οικονομική της Εκπαίδευσης*, Διδακτικές Σημειώσεις, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2007), Ενημερωτικό σημείωμα

Υπουργική Απόφαση, Φ.353.1/324/105657/Δ1/8-10-2002, (ΦΕΚ 1340/16-10-2002), Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων διδασκόντων

Υπουργική Απόφαση, Φ.12/773/ 77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139/.Β/24-6-2011), Τροποποιήσεις στο ωρολόγιο πρόγραμμα Δημοτικών Σχολείων

Υπουργική Απόφαση, 11333/29-07-10, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – Άξονας Προτεραιότητας 1

Υπουργική Απόφαση, Φ.12/620/61531/Γ1/31-5-2010 (ΦΕΚ 804,τ.Β΄)
Ωρολόγια Προγράμματα Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα- ΕΑΕΠ

Υπουργική Απόφαση, 29988/Δ4/18-3-2011, (ΦΕΚ 440/Β/18-03-2011),

Κριτήρια συγχωνεύσεων σχολικών μονάδων

Υπουργική Απόφαση, 70627/Δ4/23-6-2011, (ΦΕΚ 1505/Β/24-6-2011, 70629/Δ4/23-6-2011), Ίδρυση και προαγωγή Δημοτικών σχολείων

Υπουργική Απόφαση, 8440/25-02-2011, (ΦΕΚ 318/Β/25-2-2011), Καθορισμός λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών.

Υπουργική Απόφαση, 70627/Δ4/23-6-2011, (ΦΕΚ 1505/Β/24-6-2011), Ίδρυση και Προαγωγή Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων.

Υπουργική Απόφαση, Φ.12/819/104706/Γ1/13-9-11, (ΦΕΚ 2156/Β/27-9-2011), Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ολοήμερων Πιλοτικών Δημοτικών Σχολείων

Υπουργική Απόφαση, 97911/Γ1/31.08.2012, (ΦΕΚ 2121/Β/1-9-2011), Ορισμός των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για την Πιλοτική Εφαρμογή των νέων προγραμμάτων

Υπουργική Απόφαση, Φ.50/174/84570/ Γ1/20-06-2013, (ΦΕΚ 1583/Β//21-6-2013), Ορισμός τριακοσίων είκοσι ενός (321) Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.)

Φασούλης, Κ., (2001), Η ποιότητα στη διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης, *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 4 : 186-197

Φασούλης, Κ., (2010), *Η ποιότητα στον ευρωπαϊκό χώρο ανώτατης εκπαίδευσης, Οργανωτικές δομές, συστήματα διασφάλισης και πιστοποίησης*, Αθήνα : Ατραπός

ΦΕΚ 1340/Β/16-10-2002, Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων

ΦΕΚ 2156/Α/27-9-2011, Ωρολόγιο πρόγραμμα ολοήμερων πιλοτικών δημοτικών σχολείων

ΦΕΚ 1327/Α/16-06-2011, Ωρολόγια προγράμματα Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Ε.Α.Ε.Π.

Φουσέκα, Μ., (2012), Ο θεσμός των Ευρωπαϊκών Σχολείων, *Τα εκπαιδευτικά*, 101-102

Χατζησωτηρίου, Χ., (2014), *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Προκλήσεις, παιδαγωγικές θεωρήσεις και εισηγήσεις*, Αθήνα - Καβάλα : Σαΐτα

Χριστόφια Παλάτου, Μ., & Καλογήρου, Π., (2014), *Αξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Ψαχαρόπουλος, Γ., (1999), *Οικονομική της Εκπαίδευσης*, Αθήνα : Παπαζήση

Ξενόγλωσση

Abend, A. et al. (2006), *Evaluating Quality in Educational Facilities*, *PEB Exchange, Programme on Educational Building*, OECD Publishing

Baltas, E., (2005), Evaluation of School Building Indices Quality System in Greece: A tool for decision makers, In: Abend, A. et al. (2006), "*Evaluating Quality in Educational Facilities*", *PEB Exchange, Programme on Educational Building*, 2006/01, OECD Publishing.

Barber, B.K., (1996), *Parental psychological control: revisiting a neglected construct*. *Child Development*, 67, 3296–3319. doi:10.1111

Bennet, N., (1996), *Class Size in Primary Schools: Perception of Head Teachers, Chairs of Government, Teachers and Parents*, *British Educational Research Journal*, 22(1):33-55

Betts, J.R., (1996), *Is There a Link Between School Inputs and Learning? Fresh Scrutiny of an Old Literature*, In: Burtless (ed), *Does money Matter? The Effects of School Resources on Student Achievement and Adult Success*. Washington: The Brookings Institution, DC, pp. 141-190

C.I.D.R.E.E., (1999). *Across the great Divides: Διεπιστημονική διδασκαλία και μάθηση στο σχολείο της δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Εργασία μελέτης του Συνδέσμου των Παιδαγωγικών Ινστιτούτων της Ευρώπης,. (Μτφρ. Ν. Ηλιάδης, και Αγ. Γαλανοπούλου), Αθήνα : Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Card, D. & Kreuger, A., (1992), School quality and black-white relative earnings: A direct assessment, *The Quarterly Journal of Economics*, 107, pp. 151-200

Card, D. & Krueger, A. (1996), *Labor Market Effects of School Quality: Theory and Evidence*, NBER Working Papers 5450, National Bureau of Economic Research, Inc.

Darling – Hammond, L., & McLaughlin, M. W., (1996), *Investing in Teaching as a Learning Profession : policy problems and prospects*, στο : Darling – Hammond. L. & Sykes G., *Teaching as the learning profession : Handbook of policy and practice*. San Francisco : Jossey- Bass, 376-411

Department for Education, (2011), *Class size and education in England*, Evidence report

Drucker, P.F., (1994), The Age of social transformation. *The Atlantic Monthly* 274, 5, pp. 53-80

Euridice, (2012), *Key Data on Education in Europe*, European Commission

European Commission, (2004), *Work Programme: Working Group E «Making the best use of resources»*, Progress Report

European Commission, (2013), *Survey of Schools: ICT in Education*

Eurydice, (2012), *Education in Europe 2000-2012 The Impact of the Economic Crisis*, Eurydice Report

Ferguson, R.F., (1991), Paying for public education: New evidence on how and why money matters, *Harvard Journal on Legislation*, 28, pp. 465-498.

Freire da Silva, J. M., (2008), *Primary School Architecture in Portugal: A Case Study*, *PEB Exchange, Programme on Educational Building*, OECD Publishing

Galloway, D., (1985), *Schools and Persistent Absentees*, Pergamon Press, Oxford

Glass, G.V. & Smith, M.L., (1979), Meta-analysis of research on Class Size and Achievement, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 1, pp.2-16

Hanushek, E. & Kimko D, Shooling, (2000), Labor Force Quality, and the Groth of Nations, *American Economic Rewiew*, 90(5), pp. 1184-1208

Hanushek, E. & Rivkin S., (2003), Does Public School Competition Affect Teacher Quality?, *The Economics of School Choice*, Chicago, pp. 23-47

Hanushek, E., (1994), *Making Schools Work: Imroving Performance and Controlling Costs*, National Academy Press, Washington, DC

Hanushek, E., (1999) The Evidence on class Size, in Susan E. Mayer and Paul E. Peterson (eds), *Earning and Learning : How Schools Matter*, Chapter 7, Washington, DC: Brookings Institution Press and New York, NY: Russell Sage Foundation, pp. 131-168

Hanushek, E., Rivkin, S., Taylor, L.,(1996), Aggregation and the estimated effects of school resources, *Review of Economics and Statistics*, 78, pp. 611-627

Hattie, J. (2009), *Visible Learning: A Synthesis of over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*, Routledge, London.

Izumi, L. & Evers, W. (2002), *Teacher Quality*, Stanford : Hoover Press

Jansen, J., (1995), Effective schools, *Comparative Education*, vol.31, no. 2, pp. 181-200

Jencks, C., (1972), *Inequality*, New York : Basic Books

Krueger, A.B., (2002), "Economic Considerations and Class Size", *National Bureau of Economic Research Working Paper* :8875

Lee, J. and Barro R., (1997), Schooling Quality In A Cross – Section Of Countries, *Economica*, Vol. 68(271), pp. 465-488

McNamara, G. & O' Hara, J., (2005), Internal Review and Self-Evaluation – The chosen Route to School Improvement in Ireland, *In Studies in Educational Evaluation*, 31, pp. 267-282

Ministry of Education Lao PDR,(2009), *Division of Design and Construction Management (ECDM), School Construction Guidelines*

OECD, (2004), *The Quality of the Teaching Workforce*, OECD Publishing

OECD., (2006), *Evaluating Quality in Educational Facilities*, OECD Publishing

OECD, (2009), *Creating Effective Teaching and Learning Environments, First Results from TALIS*, OECD Publishing

O.E.C.D., (2011), *Education Policy Advice for Greece, Strong Performers and Successful Reformers in Education*, OECD Publishing

OECD., (2011), *Education at a Glance 2011: OECD Indicators*, OECD Publishing

OECD., (2012), *Education at a Glance 2012: OECD Indicators*, OECD Publishing.

OECD (2013), *PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful? Resources, Policies and Practices (Volume IV)*, PISA, OECD Publishing

OECD, (2013), *PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful? Resources, Policies and Practices (Volume IV)*, PISA, OECD Publishing.

OECD., (2013), *Education at a Glance 2013: OECD Indicators*, OECD Publishing

OEC.D., (2014), *Education at a Glance 2014: OECD Indicators*, OECD Publishing.

Pegkas P. & Tsamadias, C.,(2014), Does Higher Education Affect Economic Growth? The Case of Greece, *International Economic Journal*, 28:3, 425-444, DOI:10.1080/10168737.2014.894551

Psacharopoulos, G. & Woodhall, M., (1985), *Education for Development: An analysis of Investment Choices*, New York : Oxford University Press

Psacharopoulos, G. & Woodhall, M., (1985), *Education for Development: An analysis of Investment Choices*, New York : Oxford University Press

Reid, K., (1986), *Disaffection from School*, London: Methuen

Rychen, D.S. & Salganik, L.H., (2003), *Key Competencies for a Successful Life and a Well-Functioning Society*, Hogrefe &Huber Publishing

Saiti, A., (2012), Leadership and quality management: An analysis of three key features of the Greek education system, *Quality Assurance in Education* , Vol. 20, No. 2, pp. 110-138

Scot – Watson, W., (2008), *Implications of Curriculum Reform for School Buildings in Scotland*, *PEB Exchange*, Programme on Educational Building, OECD Publishing

Smith, Lee M., and Glass G., (1980), Meta – Analysis of Research on Class Size and its Relationship to Attitudes and Instruction, *American Education Research Jurnal*, Vol. 17, pp. 419-33

Solomon, J.(1997), *Trends in the Evaluation of Education Systems : Schools Self-Evaluation and Decentralization*, Athens Pedagogical Institute
Department of Education

The World Bank Europe and Central Asia Region Human Development Sector, (2000), *Hidden Challenges to Education Systems in Transition Economies*, Europe and Central Asian Region

The World Bank, (2010), *Financing Higher Education in Africa*, Washington, D.C.

Tsamadias, C. & Pegkas, P., (2012), The effect of education on economic growth in Greece over the 1981–2009 period. Does the proxy of human capital affect the estimation?, *Int. J. Education Economics and Development*, Vol. 3, No. 3, pp.237–251

Tsamadias, C. & Prontzas, P., (2011), The effect of education on economic growth in Greece over the 1960-2000 period, *Education Economics*, First published on: 26 April 2011 (iFirst)

UNESCO, (2005), *Education for All, The Quality Imperative*, EFA Global Monitoring Report, UNESCO Publishing

UNICEF, (2006), Construction Guidance Note (Draft), Programme Division

Wößmann, L. & West, M., (2006), Class-size effects in school systems around the world: Evidence from between-grade variation in TIMSS, *European Economic Review*, 50, pp. 695–736

Ιστοσελίδες

<http://ec.europa.eu/eurostat>

<http://www.statistics.gr/el>

<http://dipe-d-athin.att.sch.gr/jupgrade/index.php>

<http://eur-lex.europa.eu>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΜΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ : « ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΟΝΑΔΩΝ »

ΕΡΕΥΝΑ

***«Προσέγγιση της ποιότητας των Σχολικών Μονάδων της Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης :
Η περίπτωση των Δημοτικών Σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών»***

Το παρόν ερωτηματολόγιο απευθύνεται αποκλειστικά σε Διευθυντές Δημόσιων Δημοτικών Σχολείων. Είναι ανώνυμο και θα χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας με θέμα :

***«Προσέγγιση της ποιότητας των Σχολικών Μονάδων της Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης: Η περίπτωση των Δημοτικών Σχολείων του Νότιου Τομέα
Αθηνών».***

Τα στοιχεία που ζητούνται στο ερωτηματολόγιο που ακολουθεί αφορούν στο **σχολικό έτος 2013-2014** και αποσκοπούν στη διερεύνηση πτυχών της ποιότητας των Δημοτικών Σχολείων του Νότιου Τομέα Αθηνών. Σας διαβεβαιώνουμε ότι οι πληροφορίες αφορούν αποκλειστικά στους σκοπούς της έρευνας και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την εξαγωγή ερευνητικών συμπερασμάτων.

Με δεδομένο ότι η συμβολή σας στη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας είναι καθοριστική, σας παρακαλώ να αφιερώσετε λίγο από τον χρόνο σας προκειμένου να το συμπληρώσετε.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συμμετοχή σας.

Παπαδοπούλου Νάντια
(Εκπαιδευτικός ΠΕ70)

A. Στοιχεία Διευθυντή

1. Φύλο : Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐

2. Ηλικία :

3. Έτη υπηρεσίας :

4. Πέραν των βασικών σπουδών έχετε κι άλλες σπουδές (σημειώστε τον ανώτερο τίτλο σπουδών):

Άλλο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	☐
Μετεκπαίδευση	☐
Μεταπτυχιακό δίπλωμα	☐
Διδακτορικό	☐
Άλλο	

5. Ξένες Γλώσσες :

Ξένη Γλώσσα:	Μέτρια γνώση (B1)	Καλή γνώση (B2)	Πολύ καλή γνώση (Γ1/C1)	Άριστη γνώση (Γ2/C2)
▪	☐	☐	☐	☐
▪	☐	☐	☐	☐
▪	☐	☐	☐	☐

Β. Στοιχεία Σχολικής Μονάδας (Σχολικό έτος 2013-2014)**Σχολική Μονάδα (Σχολικό έτος 2013-2014)**

1. Αριθμός μαθητών :	
2. Αριθμός τμημάτων :	
3. Αριθμός μαθητών ολοημέρου :	
4. Η σχολική μονάδα λειτουργεί με πρόγραμμα ΕΑΕΠ :	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐
5. Η σχολική μονάδα λειτουργεί με Ζ.Ε.Π. :	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐
6. Στη σχολική μονάδα λειτουργεί Τμήμα Ένταξης :	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐
7. Στη σχολική μονάδα λειτουργεί Τμήμα Υποδοχής:	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Εκπαιδευτικοί (Σχολικό έτος 2013-2014)

8. Σύνολο εκπαιδευτικών :	
9. Αριθμός εκπαιδευτικών που συμπληρώνουν το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας τους στο σχολείο :	
10. Αριθμός εκπαιδευτικών που <u>δεν</u> συμπληρώνουν το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας τους στο σχολείο :	
11. Αριθμός εκπαιδευτικών κλάδου ΠΕ70 :	
12. Αριθμός εκπαιδευτικών ειδικοτήτων :	
13. Αριθμός εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης :	
14. Αριθμός εκπαιδευτικών με Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών :	

15. Αριθμός εκπαιδευτικών με Διδακτορικό δίπλωμα σπουδών :	
16. Αριθμός εκπαιδευτικών με επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε. β' επιπέδου :	

Εξοπλισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

17. Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούν οι μαθητές στο πρωινό πρόγραμμα :	
18. Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούν οι μαθητές στο ολοήμερο πρόγραμμα :	
19. Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί :	

Στοιχεία Μαθητών (Σχολικό έτος 2013-2014)

20. Αριθμός αποφοίτων :	
21. Αριθμός αποφοίτων που εγγράφηκαν στην β/θμια εκπαίδευση:	
22. Αριθμός αριστούχων αποφοίτων :	
23. Αριθμός μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους :	
24. Αριθμός απορριφθέντων μαθητών :	

Κτιριακή υποδομή

25. Εμβαδόν σχολικού κτιρίου (κατά προσέγγιση) :	
26. Εμβαδόν προαύλιου του σχολικού κτιρίου (κατά προσέγγιση) :	
27. Η σχολική μονάδα διαθέτει σχολική βιβλιοθήκη, η οποία αξιοποιείται από μαθητές και εκπαιδευτικούς.	NAI ☐ OXI ☐

28. Η σχολική μονάδα διαθέτει αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.	NAI ☐	OXI ☐
29. Η σχολική μονάδα διαθέτει εξοπλισμένο Σχολικό Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών.	NAI ☐	OXI ☐
30. Η σχολική μονάδα διαθέτει εξοπλισμένο εργαστήριο Πληροφορικής	NAI ☐	OXI ☐
31. Η σχολική μονάδα διαθέτει αθλητικές εγκαταστάσεις	NAI ☐	OXI ☐
32. Η σχολική μονάδα διαθέτει ειδικό χώρο στάθμευσης για τους εκπαιδευτικούς.	NAI ☐	OXI ☐
33. Στη σχολική μονάδα υπάρχει πρόσβαση σε ΑμΕΑ.	NAI ☐	OXI ☐

Προγράμματα – Διαγωνισμοί

34. Η σχολική μονάδα συμμετείχε σε Ευρωπαϊκό πρόγραμμα (π.χ. Erasmus, Comenius).	NAI ☐	OXI ☐
35. Η σχολική μονάδα συμμετείχε σε καινοτόμα προγράμματα (π.χ. Αγωγή Υγείας, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση)	NAI ☐	OXI ☐
36. Η σχολική μονάδα συμμετείχε σε μαθητικούς διαγωνισμούς	NAI ☐	OXI ☐
37. Η σχολική μονάδα είχε συνεργασία με ερευνητικά δίκτυα	NAI ☐	OXI ☐

Αξιολόγηση

38. Η σχολική μονάδα συμμετείχε στη διαδικασία Αυτοαξιολόγησης	NAI ☐	OXI ☐
---	------------------------------	------------------------------